Hm

EPISTOLA CONSVLARIS

EPISTOLA
CONSVLARIS
IN QVA

Collegia LXX. Consulum ab anno Christianæ Epochæ XXIX. imperij Tiberij Augusti decimoquinto vsq; ad annum CCXXIX. imperij Alexandri Seueri octauum, in vulgatis Fastis hactenus perperam descripta, corriguntur, supplentur, & illustrãtur.

AVCTORE
F. HENRICO NORIS VERONENSI
AVGVSTINIANO
Serenissimi Magni Etruriæ Ducis COSMI III. Theologo, & in Academia Pisana Ecclesiasticæ Historiæ Professore.

BONONIÆ, M. DC. LXXXIII.
Ex Typographia HH. Antonij Pisarij. Superiorum permissu.

Doctissimo ac eruditissimo Viro

P. ANTONIO PAGI

Ordinis Min. Conuent. Theologo.

CVM ante sexennium Romam pergens, Pisis me conuenisses, insignemque tuam cum in profana, tum maximè in sacra Historia eruditionem iteratis colloquijs aperuisses, non semel questus sum te nullis in Reipublicæ literariæ vsum editis voluminibus, tibi tantùm ac Musis intra siparium canere. Verùm vbi nuper Antonius Magliabechius literarum æquè ac literatorum studiosissimus, Dissertationem de Consulibus Cæsareis abs te vulgatam, tuo mihi nomine exhibuit, animaduerti te diutius vmbraticum hominem egisse, vt res hactenus viris eruditis aut penitùs ignoratas, aut tenuiter cognitas, veteri tandem discussa caligine, in bono lumine collocares, ac maximam Romanis fastis atque historiæ Augustæ lucem inferres. Equidem nemini hactenus in mentem venerat, cur Imperatores Romani plures Consulatus iniuerint, quos quidam eorum præ ambitione sæpiùs sibimet vsurpasse, alij verò præ modestia rariùs gessisse credebantur. At vnus tu hoc Imperij arcanum indagare, hanc intactam ceteris Spartam aggredi ausus, ingentem hocce priori volumine euulgato, tibimet famam circumdedisti, dum tanta eruditione veterum Principum Consulatus, ac vota Decennalia & Vicennalia eisdem solemni pompa nuncupata, illustrasti, vt postremam eidem argumento

ma-

manum imposuisse videaris. Quòd verò in fine eruditissimæ præfationis scribis meum iudicium magni apud te esse ponderis, videsis, ne dum, non dicam nullius (neque enim me stultum fateri velim) sed tenuissimi iudicij hominem laudas, non magni apud alios ponderis tute ipse habearis. Haud potis sum præclarissimos canones, quos omnium primus de Consulatibus Cæsareis statuisti, in examen adducere, ea tamen amicè indicabo, quæ ab importunis quibusdam censoribus, quos fortè tui voluminis splendor perstringit, tuis illis regulis opponuntur, simulque adijciam quæ eisdem interim duxerim reponenda, vt planè intelligas me non quidem iudicis, sed amicas tantùm aduocati, imò potiùs delatoris partes agere, cum hoc in campo malim tibi plaudere triumphanti, quàm mei, si quo apud te fruor, nominis periculo nouum certamen ingerere. Quòd verò idem doctissimus tuique amantissimus Magliabechius mihi significauit te in Annales Ecclesiasticos notas adornasse, breui in lucem euulgandas, meum esse putaui quædam tibi indicare, quæ eo in opere alicui fortè vsui tibi esse possint; præsertim cum ex laudata tua Dissertatione deprehenderim Ioannem Leunclauium tibi quamuis accuratissimo atq; oculatissimo, fucum fecisse. Nam indicem Consularem, quem ille ab imperio Neronis ad octauum vsque annum principatus Alexandri Seueri, Dionis libris præfixit, adeo securè ipsimet Dioni adscribis, vt eiusdem testimonio semel, iterum, ac tertiò contra me disputes; cum tamen totus ille catalogus ex nostri Onuphrij Panuinij fastis exscriptus, ipsimet Dioni perperam deputetur. Haud sanè operæ precium ducerem rem vel sola Panuinij fastorum lectione satis superque manifestam, tibi pluribus demonstrare; nisi animaduerterem plurima Consulum collegia tum à laudato scriptore, tum ab exscriptore Leunclauio deprauatè recitata, abs te vnà cum ceteris, in Rationario fastorum recenseri. Hinc veritus ne eosdem Consules fictis iterum characteribus, tuis in sacros Annales notis inseras, quæ in vulgaribus fastis corrigenda sunt, paucis exponam. Hoc autem quod grauioris momenti est, priùs exequar, deinde ad ea descendam quæ statutis abs te Regulis à quibusdam opponuntur. Et quidem Panuinius vir ad Romanas antiquitates è tenebris eruendas natus, ex Romanæ historiæ scri-

pto-

ptoribus, ex tabulis Capitolinis, alijsq; inscriptis lapidibus, ac Imperatorum nummis, Romanos fastos ab Vrbe condita ad exitum vsque Neronis pari labore ac laude concinnauit. Verùm cum deinceps nuda Consulum cognomina in fastis Cassiodori, & Anonymi apud Cuspinianum, itemque in codice Iustiniani, alijsque vetustis monumentis legerentur, vir magnus summa diligentia eorundem collegia ex inscriptis antiquitùs lapidibus, ac probatis illorum temporum Scriptoribus integrè exposuit: ita tamen, vt sæpiùs omni prorsus præsidio destitutus, ac coniecturis indulgere coactus, non paucorum Consulum prænomina ac familias falsis characteribus descripserit; quæ tamen dum in literas mittebat, ijs subinde phrasibus interloquutus, *vt reor*, *vt puto &c.* ea se nomina diuinare palam professus est. Hinc quanuis eo in campo copiosissimam ille messem tulerit, plurimas tamen quas posteri colligerent spicas, fecit reliquas. Ego sanè non exiguum earundem manipulum ad te mittere destinaui, non modò vt tuas in magnos Ecclesiæ Annales notas qualicumque opera promouerem, verùm etiam vt intelligeres Consulum collegia libro Dionis 58. ac ceteris vsque ad lib. 80. infarta, non erudita Dionis manu descripta, sed illuc ex puris putis Panuinij fastis à Leunclauio deportata. Inuito tamen genio huic correctioni manum admoui, quòd sciebam me potius decere consulares nostri Panuinij tabulas quacumq; ratione defendere, quàm easdem inuidiosæ fortè censuræ subijcere. Nam idem omnium eruditorum iudicio, Lipsio elogium concipiente, *Fastorum pater*, honoris gratia, nuncupatur; imò iure patriæ, in qua natus sum, ac professione religiosi Ordinis, in quem cooptatus fui, Panuinius Veronensis idemq; Augustinianus mihi potius defendendus, quàm quolibet vel iusto aliàs titulo, reprehendendus videbatur. Ceterùm cum animaduerterem post centum ac quindecim annos ab eiusdem obitu Romanæ historiæ nimiùm acerbo, singulos quosque qui vrbium annales, vetera Cæsarum numismata, ac vetustioris etiam Ecclesiæ gesta scriptis complexi sunt, Panuinianos tantùm fastos exscribere, neminem verò eorundem errores expungere, meum esse putaui in hanc quàm ceteri abijciunt, curam incumbere, vt Romanorum Cæsarum fasti in eadem patria, ac familia, in qua magni Panuinij

tinij manu obstetricante, in lucem editi sunt, nouum iterum splendorem acciperent. Itaque nos nostra corrigimus, ne quis extraneus in hanc reparatorum victoris gentium populi fastorum, non quidem gloriæ, quæ vnum Panuinium manet, sed curæ partem succedat, quam mihimet eiusdem conterraneo ac vt ita dixerim, syncellitæ integram feci. Qua quidem in re nihil ingenio, quidpiam fortassis industriæ, omnia certè temporum felicitati danda existimo, quòd ea ætate viuamus, in qua tot inscripti è tellure lapides effossi sunt, qui Panuinio latuere, in quos si superiori sæculo incidisset, nec vnam mihi literam suos in fastos referendam, reliquisset. Hæc non quidem apud te, sed apud morosos quosdam Criticos declinandæ inuidiæ causa præfatus, ad rem aggredior.

Initium mihi operis erunt duo Gemini Consules qui anno Vrbis Varroniano 782. vulgaris verò Christianæ epochæ 29. fastis prænotantur; Non solùm quòd Dio ad exitum vitæ Augusti, ac prima Tiberij imperantis tempora optimè consularem indicem descripsit, cui postea Leunclauius Panuinianos fastos assuit, verùm etiam quia hic consulatus in veterum Patrum libris memoratur. Hæc doctissimus Annalium Ecclesiasticorum conditor Baronius scribit ad annum 31. Christi Domini: *Proximus sequitur annus XV. Imperij Tiberij Cæsaris, Euangelica attestatione celeberrimus, quo gesserunt Consulatum Rubellius atque Fusius ambo Gemini. Annus quippè idem qui ab Isaia placabilis per antonomasiam dictus est, & acceptabilis &c.* Hinc ab hoc anno Prosper Aquitanus Chronicon, Victorius verò Canonem Paschalem inchoarunt. Quibus tu quoque addis pag. 199. Dissertationis hypaticæ: *Notandus porrò hic & sequentes Consulatus, quia in eorum aliquem passio Christi incidit, eamque ob rem frequens de his mentio.* Equidem, vti iubes, adnotabo hunc consulatum ac quinque proximè sequentes, & eorumdem etiam, quod non iubes, errores emendabo. Tacitus librum V. Annalium ita exorditur: *Rubellio & Fusio Consulibus, quorum vtrique Geminus cognomentum erat.* Tertullianus in lib. contra Iudæos cap. 8. scribit Christum Dominum passum *sub Tiberio Cæsare Consulibus Rubellio Gemino & Rufio Gemino.* Idacius in fastis ait: *Rufo & Rubellione.* Prosper verò: *Rufino Gemino, &*

Rubel-

Rubellio Gemino. In magno Thesauro veterum Inscriptionum pag. 535. 2. Q. Cætronius Passer miles veteranus dicitur honesta missione

MISSVS. DVOBVS. GEMINIS. COS

S. Augustinus lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 54. ait: *Mortuus est ergo Christus duobus Geminis Consulibus*. Eosdem penes tantùm cognomen ante centum, & quod excurrit, annos laudauerat ante Augustinum Lactantius lib. 4. Instit. cap. 10. Cassiodorus, omisso cognomine, scribit: *C. Rubellius & C. Fufius*. At S. Epiphanius lib. 2. contra Hæreses ad Hæres. LI. ait: *Alius Consulatus fuit duorum Geminorum appellatus, deinde alius Rufi, & Rubellionis*. Ita ex cognomine vnum: ex nomine verò Consulum alterum consulatum formauit. In Collectaneis Archinti hæc lacera Inscriptio recitatur.

P. TVTILIVS. P. F. O....
VETERANVS. SIGINduno
AQVILIFER. LEG. V....
CVRATOR. VET....
ACCEPIT. AB. IMPE...
PRAEMIA. DVPL....
NATVS. EST. A. HIRTIO..
VIBIO. PANSA. COS. DIem obit
C. FVFIO. GEMINO. L. RVbellio
GEMINO. COS. SIBI....
PATECINGI. F......
DEMINCAE...
ANDOBLATONI. P. F
GNATAE P. F
T. F

B Ex

Ex hac Inscriptione communis error emendatur; siquidem Rubellius Geminus cum *Cai* prænomine scribitur, qui *Lucius* dicendus est. Præterea corriguntur Baronius, Caluisius, Ricciolius, quos tu quoque sequeris, qui post Cassiodorum ac Seuerum Sulpicium, priorem consulem FVSIVM vocant, qui FVFIVS vocabatur. Imò non possum non mirari Glandorpium, qui in Romanis familijs vitam vixit, Fufiam gentem ignorasse, pro qua FVSIAM perperam obtrusit, in qua reponit Q. Fusium Calenum Consulem A. V. 706. & C. Fusium Geminum; cum tamen in fastis Capitolinis, qui Romæ in tabulis marmoreis descripti sunt, legatur Consul Q. FVFIVS. Q. F. Q. N. CALENVS, qui Dioni etiam initio lib. 46. vbi illius orationem recitat, rectè scribitur Φούφιος. Idem verò Dio lib. 49. ad A. V. 719. ait: *Ibi Cæsar cum exercitus parte Fufio Gemino relicto, Romam redit.* Græcè legimus Φούφιον Γέμινον, quem C. Fufij Gemini Consulis A. V. 783. auum puto. Præterea in eisdem fastis Capitolinis dicuntur ludi Sæculares quinti ab Augusto celebrati, præside cum alijs è collegio XV. virum M. FVFIO M. F. STRIGONE. Ita Fufia gens diuisa erat in familias Calenorum, Strigonum, ac Geminorum. Fufius Geminus ob acerbiores facetias, quibus viuente Liuia Augusta, Tiberium impunè perstringere videbatur, eadem mortua, iussu Tiberij occisus fuit. Addit Tacitus paullò post initium lib. 6. Annal. *Necataque est anus Vitia Fufij Gemini mater, quòd necem filij fleuisset.* Quamuis de ordinarijs tantùm Consulibus sermonem institui, quædam de suffectis etiam tum hoc ipsumet anno, tum quatuor sequentibus inferam, quòd in fastis Panuinij, Pighij, & aliorum suffecti consules pro arbitrio fingantur. Enimuerò hoc anno Kalendis Iulijs C. Fufio ac L. Rubellio sufficiuntur Consules Q. Pomponius Secundus, ac Sanquinius Maximus. In opere Gruteriano pag. 1087. recitatur insigne fragmentum fastorum Municipalium, cui inserti leguntur Consules quatuor insequentium proximè annorum. Desunt ibidem duo Gemini Consules; at suffecti memorantur alij à fictis à Panuinio.

SVF. A. PLAVTIVS. L. NONIVS

Vtrum,

Vtrumque autem Kal. Iulijs inisse magistratum didici ex tessera gladiatoria, cuius mihi inscriptionem misit Raphael Fabretus selectæ eruditionis Scriptor ac veterum Romani Populi monumentorum scientissimus.

CELER
CLODI
SP. ID. IVL
L. ASPR. A. PLAVT

Hoc spectaculum, in quo Celer gladiator Clodij pugnauit, dicitur habitum L. Nonio Asprenate & A. Plautio Consulibus die XV. Iulij. Tacito lib. 1. Annal. Lucius Asprenas dicitur Africæ proconsul, cuius hic alter L. Asprenas filius fuit. Extat Romana Inscriptio pag. 307. 4. in qua nominatur L. NONIVS ASPRENAS *Septemuir Epulonum*. Aulus Plautius decimo quarto abhinc anno Britanniam administrauit, teste Dione lib. 60. cui dicitur *A. Plautius Senator, vir clarissimus*. Ibi verò ait: Πλαύτιος στρατηγήσας, Interpretes *Plautius prætor* perperam vertunt, cum *Plautius Dux belli* dicendus sit, non enim prætor erat, sed Proprætor Legatus Claudij Augusti. Rectè Tacitus in lib. de vita Agricolæ recitans catalogum Præsidum Britanniæ, ait: *Consularium primus Aulus Plautius præpositus*. Itaque erat non prætor, sed consularis, eiusque consulatus tum ex laudata Inscriptione lapidis Nolani, tum ex recitata tessera, quo anno gestus sit, intelligitur.

Anni V. 783. Christi 30. Consu' in mutilo libro V. Taciti, & in lib. 58. Dionis desiderantur. Hi ab Idacio dicuntur *Vinicius, & Longinus Cassius*; à Prospero *Vinicius, & Longinus*; à Cassiodoro *M. Vinicius, & L. Cassius*. Panuinius cum legisset à Pomponio *D. de regulis iuris*, commendari C. Cassium Longinum, ac ibidem de illo scribi: *Hic consul fuit cum Quartino*

 tem-

temporibus Tiberij, hocce collegium Consulum integrè ita descripsit: *M. Vinicius Quartinus, & C. Cassius Longinus Iuris Consultus.* Vtrumq; ad verbum Leunclauius exscripsit, ac indici ad librum 58. Dionis infarsit. Baronius cognomine tantùm retento ait: *Quartino & Longino Coss.* ad A. 32. At Petauius, Bucherius, Caluisius, Goltzius, Occo, Ricciolius, quibus nuper tu quoque accessisti, Panuinij Consules reddunt. Lipsius tamen in notis ad cap. 15. lib. 6. An. Taciti ait laudari à Suetonio in Caligula L. Cassium Longinum consularem maritum Drusillæ neptis Tiberij Augusti, ac sororis Caij Cæsaris, qui sibi videtur huius anni consul cum M. Vinicio. Cuiacius in notis ad locum laudatum *D. de regulis iuris*, rem ita componit, vt C. Cassius Longinus I. C. consul ordinarius fuerit cum M. Vinicio; Lucius verò Cassius consulatum suffectum gesserit. Idem tradit Iosias Mercerus in notis ad Tacitum citatum lib. 6. Ceterùm horum errores ostendit idem fragmentum fastorum municipalium Gruteri pag. 1087. vbi leguntur

L. CASSIVS. LONGINVS. M. VINICIVS. COS
SVF. C. CASSIVS LONGINVS
L. NAEVIVS SVRDINVS

Ex his patet perperam C. Cassium Longinum I. C. poni à Panuinio ac ceteris Consulem ordinarium, qui suffectus fuit. Præterea errasse vel Pomponium, vel exscriptorem, qui eius textum corrupit, vbi C. Cassij collega dicitur *Quartinus*, qui *Surdinus* dicendus erat. Enimuerò in nullis fastis aut vetustis Scriptoribus M. Vinicio *Quartini* cognomen tribuitur, quod primùm à Panuinio ex falso Pomponij textu desumptum, omnium fastorum laterculos ad hunc annum occupauit, & iterum anno V. 798. quo idem consul II. imperante Claudio processit. Velleius Paterculus libros historiarum huic M. Vinicio nuncupauit, nec *Quartinum* vspiam eundem appellat; vti neque Tacitus lib. 6. vbi semel & iterum illum nominat. Extant nummi in quibus pater hu-

huius Marci dicitur P. VINICIVS M. F. III.VIR A. A. A. F. F. S. C. Idem in faſtis A. V. 755. *P. Vinicius M. F.* appellatur. Eradendum igitur illud fictitium *Quartini* cognomen. In Pomponio ſi pro *Quartino*, *Surdino* reponatur, lectio optimè reſtituitur. Extant nummi cum epigraphe L. NAEVIVS SVRDINVS, qui imperante Auguſto fuit Triumuir monetalis. De L. Caſſio, ac C. Caſſio Longinis plura dixi differt. 2. de Cenotaphijs Piſanis §. 13. vbi tamen Pomponij verba reddidi, neque emendaui. Tacitus lib. 6. ad A. V. 786. vtriuſque Conſulis L. Caſſij ac M. Vinicij genus ac mores exponit, addens Caſsio Druſillam, Vinicio Iuliam Germanico genitas, à Tiberio Auguſto vxores datas.

Annum inſequentem V. C. 784. Chriſtianæ epochæ 31. *Tiberius Aug. V. & L. Aelius Seianus* ſuo nomine, hic verò ſua quoque nece, ſignarunt. Rectè hoc collegium deſcribitur. Sed in faſtis tum eorundem abdicatio, tum ſuffectorum Conſulum numerus, necnon menſis initi magiſtratus perperam ſtatuuntur. Suetonius in Tiberio cap. 26. ſcribit eundem Imperatorem tres conſulatus duobus, quos olim priuatus geſſerat, addidiſſe; de quinto autem qui tertius imperantis fuit, hæc ait: *Tertium abſens vſque in Idus Maias geſſit*. Quod verò Tacitus lib. 5. eodem hoc anno, quo occiſus fuit Seianus, conſules nominat *Memmium Regulum* ac *Fulcinium Trionem*, Panuinius docet C. Memmium ac Fulcinium, cuius prænomen ignorauit, Idibus Maij ſuffectum conſulatum iniſſe. Idem tradunt Pighius, Goltzius, alijq; Panuinianorum faſtorum exſcriptores. Verum Suetonij, ac qui eum ſequuntur, errorem refellit idem lapis Nolanus, in quo hæc leguntur.

TI. CAESAR AVG. V

SVF. VII. ID. MAI. FAVSTVS. CORNELIVS. SVLLA

SEXTEIDIVS. CATVLL. COS

SVF. K. IVL. L. FVLCINIVS TRIO. COS

SVF. K. OCT. P. MEMMIVS. REGVLVS. COS

Hæc

Hæc fastorum tabula post Seianum damnatum, sculpta est; quare eiusdem nomen omittitur. Ex eadem apparet error Suetonij qui ad Idus Maias Tiberio consulatum prorogauit, cum VII. Idus eiusdem mensis illo se abdicauerit cum Seiano collega, suffecto cum Fausto Sylla, Sextidio Catullino, cuius familiam quamuis consularem, Glandorpius alijque omiserunt. Nec eodem mense L. Fulcinius, ac Publius (Caium malè appellabant) Memmius Regulus magistratum inierunt, sed ille semestrem, hic trimestrem consulatum gessit. Etenim Tiberius cum Seiano necem inferre destinasset, Fulcinio Trioni quem Seiani studiosum sciebat, P. Memmium collegam addidit, qui Kal. Octobris magistratum auspicatus, die 18. eiusdem mensis literis Tiberij contra Seianum recitatis, eundem in carcerem traxit, ac decreto Senatus eadem quoque die capite mulctauit. Tacitus in fine lib. 5. vtriusque Consulis Trionis, ac Reguli inimicitias recitat, ijsque finem volumini imponit: *Mansere infensi ac minitantes, donec magistratu abirent.* Scribit de eisdem iterum lib. 6.

Anno proximo V. 785. Christi 32. ordinarij Consules laudantur Tacito initio lib. 6. Ann. ac Dioni lib. 58. *Cn. Domitius Ahenobarbus, ac Furius Camillus Scribonianus.* Prosper, eiusque exscriptor Cassiodorus huius anni consules omittunt. Idacius, ac Anonymus Cuspiniani *Arruntium, & Ahenobarbum* Consules scribunt. His fauet Suetonius qui cap. 2. in Othone ait: *Otho Imperator IV. Kal. Maij natus est, Camillo Arruntio, Domitio Ahenobarbo Consulibus.* At Panuinius ex cap. 2. eiusdem Suetonij in Vitellio aliud Consulum collegium efformat. Hæc ille scribit de Aulo Vitellio Vitellij Imperatoris patruo: *Aulus in consulatu obijt, quem cum Domitio Neronis Cæsaris patre inierat.* Hinc Panuinio ordinarij huius anni consules dicuntur *Cn. Domitius Ahenobarbus, & A. Vitellius*, qui cum in magistratu diem obierit, M. Furium Camillum Scribonianum Tacito, ac Dioni memoratum, eidem suffectum putat. Porrò tantùm valuit Panuinij auctoritas, vt Pighius, Caluisius, Goltzius, Petauius, Bucherius, Occo, Ricciolius alijque passim A. Vitellium ordinarium Consulem scripserint. Tu quoque omisso Furio Camillo, quem in indice consulari, vti putabas, Dionæo legebas, ad

Pan-

Panuinij sententiam in Prologom. num. 19. accessisti. Hunc tamen vestrum errorem iamdiu fastos deprauantem, confutat eadem Nolana tabula, in qua P. Memmio superioris anni Consuli hi statim subijciuntur.

CN. DOMITIVS. AHENOBARBVS. COS

SVF. KAL. IVL. A. VITELLIVS. COS

Habes hic, vir doctissime, A. Vitellium à Kal. Iulijs consulem suffectum in locum M. Furij Camilli Scriboniani, cuius nomen in laudato lapide non legitur, quòd imperante Claudio, cum præses Dalmatiam regeret, imperium sibi somniauit; quinto enim principatus siue tyrannidis die ab eodem milite, à quo purpuram, necem etiam accepit. Hinc S. C. hostis publicus denuntiatus, eiusque memoria abolita, ac proinde in eodem marmore, vti proximè Seianus, omissus fuit: in alijs in quibus scalptum fuerat, eiusdem nomen detritum est. Extat vetus Inscriptio Gruteri pag. 113. dicata Prouidentiæ Tiberij Cæsaris *sublato hoste perniciosissimo populi Romani*, nempè Seiano, vbi legitur.

GENIO. MVNICIPI. ANNO POST

INTERAMNAM. CONDITAM

DCCIIII. AD. CN. DOMITIVM

AHENOBARBVM . . . .

. . . . COS

Ibi M. Furij Camilli Scriboniani collegæ Cn. Domitij, nomen deletum est, quod tamen Panuinius eandem Inscriptionem recitans, præter fidem, integrum posuit, ac si ibidem detritum non fuisset. Et sanè Dio lib. 58. cum scripsisset: *Sequenti anno Cn.*

Do-

Domitio, & Camillo Scriboniano Coss. res apprimè ridicula accidit, narrat Senatores viritim *Kalendis Ianuarijs* in acta Tiberij iurasse, cum antea vnus tantùm Senator pro vniuersis idem iuramentum conciperet; ex quibus patet Cn. Domitium, ac M. Furium Camillum consules Kal. Ianuarijs magistratum inisse. Tacitus nunquam annos suffectorum consulum nomine designauit, sed ordinarios singulis quibusque annis assignans, librum 6. exorditur: *Cn. Domitius, & Camillus Scribonianus consulatum inierant &c.* Nec ex Suetonio, vti censuit Panuinius, A. Vitellius consul ordinarius dicendus est; siquidem Dio scribit: *Ex Consulibus alter Domitius toto anno gessit magistratum*; quare cum in locum Camilli Scriboniani Kal. Iulijs A. Vitellius consulatum accepit, dicitur à Suetonio eundem *cum Cn. Domitio inisse*, hoc est, collegam habens Domitium, non quòd ipse etiam Domitius ac Vitellius vnà simul magistratum eadem die auspicati fuerint. Idem tamen Suetonius errauit, cum cap. 2. scripsit Othonem Cæsarem natum Camillo Arruntio, Domitio Ahenobarbo Consulibus; dicendum enim erat: *Camillo Furio*; nam Camillus Scribonianus non erat ex gente Arruntia, sed ex Furia. Gruteri pag. 295. in fastis Capitolinis anno quo Augustus erat Tribuniciæ potestatis XXX. ponitur Consul M. FVRIVS P. F. P. N. CAMILL. Inter Triumuiros monetales idem in nummis obsignatur: M. FVRIVS P. F. CAMILLVS. Erat is pater Camilli Scriboniani, qui collega Cn. Domitio hoc anno ordinarium consulatum gessit. Suetonius sanè in Claudio cap. 13. ait: *Bellum ciuile mouit Furius Camillus Scribonianus Dalmatiæ legatus.* Itaque idem perperam *Arruntius* nominatur. Præterea non tantùm in consulatu ordinario A. Vitellij erratis, verùm etiam dum idem vobis nuncupatur *A. Vitellius Nepos*. Hocce fictitium *Nepotis* cognomen mox tu quoque mecum ridebis; est enim meherclè ridicularium imò ridiculosissimum. Has voces ex Plauti comædijs accepi.

Anno V. 786. Christi 33. à Tacito lib. 6. laudantur Consules *Ser. Galba L. Sulla*; à Dione lib. 58. *Seruius Galba is qui deinde Imperator factus est, & L. Cornelius Sylla*. Qui ijdem Consules Leunclauio in indice consulari lib. 58. Glandorpio, Ricciolio, ac tibi etiam integrè describuntur *Sergius Sulpicius Galba*

ba & L. Cornelius Sylla, siue *Sulla*. Error est in prænomine. Nam *Seruius*, non *Sergius* dicebatur Sulpicius Galba Imperator. Dioni rectè loco citato scribitur Γάλβας ὁ Σερούιος, *Seruius Galba*, quod prænomen Leunclauius Interpres post Xylandrum, perperam *Sergium* Latinè scripsit. Idem tamen optimè hæc ex Dione recitat lib. 63. *Vindex quum principatum sibi parare minimè studeret, Seruio Sulpicio Galbæ &c. Imperium detulit*. Sulpicij tum patricij, tum plebei Seruij dicebantur. De plebeis scribit Cornelius Nepos in vita Attici: *Ipse adolescentulus propter affinitatem P. Sulpicij, qui tribunus plebis interfectus est, non expers fuit illius periculi: namque Anicia Pomponij consobrina, nupserat M. Seruio fratri Sulpicij*. Audin' P. Sulpicium ac M. Seruium fratres fuisse? Galbæ etiam Sulpicij patriciæ gentis Seruij itidem dicebantur. Cicero in Bruto ait Lusitanos *à Seruio Galba prætore* contra datam fidem interfectos. Is fuit Seruius Sulpicius Galba consul A. V. 610. idemque sua ætate Romanorum eloquentissimus, quem ibidem eximiè Cicero commendans, ait: *De Seruio autem & tu probè dicis*; de quò Brutus proximè loquutus: *Tum*, inquit, *de te, & de Seruio Sulpicio cogitans esse quandam vobis cum illis similitudinem iudico*. Hinc Imperator Otho mortem sibi illaturus, nepotem hisce apud Tacitum lib. 2. Hist. solabatur: *Satis sibi nominis, satis posteris suis nobilitatis quæsitum, post Iulios, Claudios, Seruios, se primum in familiam nouam imperium intulisse*. Ita Galbam Seruiæ gentis dicit. Plutarchus in vita Galbæ scribit eundem *amplissima Seruiorum domo natum*. Igitur *Seruius* gentilitium nomen Sulpicij Galbæ fuit, loco tamen prænominis vsurpatum, ac proinde *Sergius* perperam dicitur. Suetonius cap. 4. de vita eiusdem ait: *Adoptatus à nouerca sua, Liuij nomen & Ocellæ cognomen assumpsit, mutato prænomine. Nam &* Lucium *mox pro* Seruio *vsq; ad tempus imperij vsurpauit*. Et sanè Galbam hoc anno quo consulatum gessit, non Seruij sed *Lucij* prænomen habuisse, patet ex tessera gladiatoria, cuius exemplum ab eruditissimo Fabreto accepi. Eandem vel similem se habuisse testatur Fuluius Vrsinus in notis ad lib. 6. Taciti, quam tamen laudatum Suetonij testimonium non obseruans, haud rectè exponit.

MYRTILVS
ATTIAE
SP. III. NON. IVN
L. SVLL. L. SVLP

Ex hac tessera semestris consulatus Galbæ Suetonio cap. 6. memoratus, intelligitur: simulque *Lucij* prænomen, quod pro *Seruio* post adoptionem vsque ad acceptum imperium, tulit. Tacitus ac Dio posterius prænomen posuere, vti etiam legitur in Nolano post eiusdem obitum inscripto lapide Gruteri pag. 1087.

SER. SVLPICIVS. GALBA

L. SVLLA. FELIX. COS

Ego mallem in consulatu *Lucium* vocare, quòd illud prænomen tunc ferebat, eodemque in publicis monumentis eius anni obsignabatur. Hac occasione Plutarchus mihi corrigendus est, dum de eodem in vita illius scribit: *Erat etiam Liuiæ vxori Cæsaris Galba genere coniunctus; itaque opera Liuiæ ex palatio Consul processit*. At Liuia Augusti vxor ac Tiberij mater, ante quadriennium quàm Galba consulatum gereret, è vita decesserat; quare non eius opera Consul designatus fuit. Quòd Galba eximiè Liuiam coluerat, scribit Suetonius cap. 5. *Et viua gratia plurimum valuit, & mortuæ testamento penè ditatus est. Nam H-S. quingenties illi legauit, hærede Tiberio legatum ad quingenta reuocante, ne hæc quidem accepit*. Fortassis pro pecunia Consulatum tulit. Ea summa legati valebat Romanæ monetæ millionem, vti vocant, ducenta ac quinquaginta millia scutatorum.

Annus

Annus sequens Vrbis 787. Christi 34. Consules habet apud Tacitum. *Paullum Fabium, L. Vitellium*: apud Dionem, *L. Vitellium, & Fabium Priscum*. Prosper, & exscriptor Cassiodorus ponunt penès solum cognomen *Priscum* cum *Vitellio*. Idacius scribit: *Persico & Vitellio Pulo*. Baronius Consules nominat *Paulum Fabium Persicum & L. Vitellium Nepotem*. Ita etiam loquitur Ricciolius. Petauius, ac V.C. Pagius quo nullus mortalium tibi intimior viuit, scribunt: *Paulus Fabius Priscus, & L. Vitellius Nepos*. Sola hic Consulum cognomina in dubium vocantur. Panuinius rectè *Persicum* priorem Consulem appellat. Frontinus lib. 2. de Aquæduct. ait: *Huic successit Fabio Persico, L. Vitellio Coss. Caius Octauius Lenas*. Ita eundem nominat vetus Auctor vitæ Persij. In fragmento sacrificij fratrum Arualium apud Fuluium Vrsinum in notis ad Varronem, ac Gruterum pag. 116. & 117. cum L. Vitellio ac Cn. Domitio, quorum ille collega, hic verò Persici successor fuit in consulatu, nominatur PAVLLVS FABIVS PERSICVS. Accedit Seneca lib. 4. de Benef. cap. 30. vbi ait: *Quid nuper Fabium Persicum, cuius osculum etiam impuri vitabant, Sacerdotem non in vno collegio fecit, nisi Verrucosi & Allobrogici, & illi trecenti, qui hostium incursioni pro Republica vnam domum obiecerunt?* At Persicum Imperator Claudius publicè in Senatu anno abhinc decimo quarto laudauit, cum in oratione de ciuitate Gallis danda, Gruteri pag. 502. dixit: *PERSICVM nobilissimum virum, amicum meum, inter imagines maiorum suorum Allobrogici nomen legere*. Ita ærea tabula, quæ librariorum erratis non deturpatur, *Persicum* nobis exhibet. Iuuenalis Sat. 3. versu 220.

------ meliora & plura reponit
Persicus orborum lautissimus, & meritò iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.

De eodem Fabio Persico Seneca scripserat lib. 2. de Benef. cap. 30. Hinc transeo ad cognomen *Nepotis*, quod tot eruditi viri L. Vitellio datis. Iam prædixeram te hocce cognomentum risurum. Et sanè si eiusdem cognominis origine intellecta, risum comprimes, eris mihi alter Agelastus. Verrius Flaccus, siue ignotus,

vt Pighius contendit, Auctor qui tabulas Capitolinas digessit; ibidem prænomina, nomina, ac cognomina Consulum accuratissimè recitauit; & ne nominum similitudo in familijs numerosis confusionem gigneret, prænomina patris atque aui cuiuscumque Consulis in eisdem fastis signauit. Cognomina autem Consulum in postrema parte versus locauit. Si verò Consules nullum cognomen tulissent, aut illud fortasse ignotum fuisset eidem Auctori, loco cognominis designabat cuius Consul nepos extitisset, non quidem vnicam literam N exarando, vt in alijs quorum cognomina adnotabat, sed integram vocem NEPOS reponendo in ea extrema parte versus, in qua aliorum cognomina legebantur. En tibi quosdam Consulatus ex ijsdem tabulis Capitolinis exscriptos, iuxta annos Vrbis Capitolinos.

Consules		Ann. Vrbis
Cn. Seruilius Cn. F. Cn. N.	*CAEPIO.*	551.
Cn. Seruilius Cn. F. Cn.	*NEPOS.*	
M. Aimilius M. F. M. N.	*LEPIDVS.*	567.
C. Flaminius C. F. C.	*NEPOS.*	
L. Cornelius P. F. L. N.	*SCIPIO.*	590.
C. Laelius C. F. C.	*NEPOS.*	
Q. Opimius Q. F. Q.	*NEPOS.*	600.
L. Posthumius SP. F. L. N.	*ALBINVS.*	

In hisce quatuor Consulum collegijs vides postremum vocabu-

lum

lum NEPOS non exprimere quodpiam proprium eorundem cognomen, sed cuius Aui putà *Caij*, *Cnei*, *Quinti* ijdem Nepotes fuerint. Adeamus Fastos Caluisij, aut Ricciolij. Ibidem legimus.

Cn. Seruilius Cæpio, & C. Seruilius Nepos.

M. Aemilius Lepidus, & C. Flaminius Nepos.

L. Cornelius Scipio Asiaticus, & C. Lælius Nepos.

Q. Opimius Nepos, & L. Posthumius Albinus.

Videsne vti ridiculè vox illa NEPOS, quæ in fastis Capitolinis originem Consulum ab auis indicabat, per supinam hallucinationem in fictitium cognomen *Nepotis* transierit? Hunc Nepotinum errorem facilè sorbuistis, quòd reapse *Nepos* plurium cognomen seu agnomen fuit. Nominatur in fastis A. V. *656.* *Q. Cæcilius Metellus Nepos*, eiusque etiam filius A. V. *697.* qui epistolam 3. lib. 5. fam. ad Ciceronem inscribit: *Q. Metellus Nepos*. Celebris inter Scriptores Cornelius Nepos recensetur. Licinij Nepotis prætoris meminit Plinius lib. *6.* epist. 5. Spartianus laudat Senatores Pletorium Nepotem cap. 4. In Hadriano, & in Seuero Septimio cap. 13. Herennium Nepotem. Onuphrius Panuinius in continuandis Fastis, horum Auctorem imitatus, quoties cognomina Consulum deficiebant, loco cognominum, vocabulum NEPOS substituit. En tibi quinque collegia ex Fastis Panuinij.

		Anno Christi
P. Vinucius M. F. P.	*NEPOS.*	II.
P. Alfinius P. F.	*VARVS.*	
M. Aemilius L. F.	*LEPIDVS.*	VI.
L. Arruntius L. F. L.	*NEPOS.*	

Sex.

Sex. Pompeius Sex. F. Sex.	*NEPOS.*	16.
Sex Appuleius Sex. F. Sex.	*NEPOS.*	
Cn. Domitius L. F. Cn. N.	*AHENOBARBVS.*	32.
A. Vitellius P. F. Q.	*NEPOS.*	
Paullus Fabius Paulli F. Q. N.	*PERSICVS.*	34.
L. Vitellius P. F. Q.	*NEPOS.*	

Non pauci Panuinij characterem seu methodum in fastis describendis, minùs obseruantes, vocem NEPOS, quæ originem Consulum ab auis ibidem indicabat, pro eorundem Consulum cognominibus acceperunt. Baronius magnus Annalium Ecclesiæ conditor, ad Annum Christi IV. ait: *Vinucius Nepos, & Alfinius Varus consulatum gessere.* Rursus anno VIII. *M. Aemilio Lepido, & L. Arruntio Nepote &c.* Postea inferiùs: *Anno Christi decimo sexto, duobus Sextis, ijsdemque Nepotibus, Pompeio, & Appuleio Consulibus.* Item ad Annum 34. ait: *Cn. Domitio Ahenobarbo, & Vitellio Nepote Coss.* Denique scribit Anno 36. *Paulo Fabio Persico & L Vitellio Nepote Consulibus.* Hos omnes Nepotes repetunt Altfordius, Ricciolius, alijque inferioris notæ Chronologi. Petauius etiam in Chronologia princeps, scribit: *L. Vitellius Nepos.* In tuis quoque fastis leguntur *A. Vitellius Nepos, & L. Vitellius Nepos.* Sanè Tacitus lib. 6. Ann. gesta L. Vitellio proprætori Syriæ fusiùs describit, item Dio lib. 59. Iosephus lib. 18. cap. 5. & 6. Philo de legatione ad Caium, Suetonius cap. 2. in Vitellio, nec vspiam *Nepotis* cognomen legitur. In veteri Inscriptione Gruteri pag. 116. nominantur *C. Cæcina Largus*, L. VITELLIVS, *Paullus Fabius Persicus, C. Piso &c.* & pag. 118. recitantur A. VITELLIVS, *M. Aponius Saturninus,*

nus, L. Saluius Otho Titianus, Sulpicius Camerinus, C. Vipstanus Apronianus, P. Memmius Regulus, C. Piso. Videsne vt singulorum cognomina exprimantur, Lucius verò Vitellius huius anni consul, eiusque filius A. Vitellius sine cognomine efferantur? Nullum illi cognomen habebant, vti nec Pompeiorum ac Antoniorum plerique. Rideas igitur, Amice iucundissime, tot *Nepotum* cognomina addita in fastis, Consulibus ipsis, eorumque patribus, filijs, vxoribus, ac seruis eadem ignorantibus.

Anno V. 788. Christi 35. legitur apud Tacitum lib. *6. C. Cestio M. Seruilio Coss.* In Dionis lib 58. *Secuti Consules C. Gallus M. Seruilius.* Ita integrè prior consul describitur *C. Cestius Gallus.* Plinius lib. 10. cap. 43. recitat exequias publicè à Populo Romano coruo celebratas *V. Kal. Aprilis M. Seruilio, C. Cestio Consulibus.* Hinc ridendus Caluisius, cui hoc anno somniantur consules *C. Sestius Camerinus, ac M. Seruilius.* Plinius lib. 37. cap. *6.* nominat Nonium Strumam, qui dicitur *auus Seruilij Noniani, quem,* inquit, *Consulem vidimus.* Ita *M. Seruilius Nonianus* alter consul fuit. Siue hic, siue pater è familia Nonia adoptatus, dictus fuit Seruilius Nonianus. In Idacio, Prospero, ac Cassiodoro solo cognomine in fastis signatur hic consulatus, nempè: *Gallo & Noniano.* Panuinio ita describuntur: *C. Cestius Gallus, M. Seruilius Rufus Nonianus.* Addit alterum cognomen *Rufi* Seruilio, quòd Plinius lib. *6.* cap. 5. nominat Seruilium Rufum Consulem. Nec verbum eo capite de Seruilio, vel de Rufo legitur. Idem Panuinius ad A. V. 803. ait: *M. Suillius fortè is est, de quo Plinius lib. 6. cap. 5. Suillius Rufus & Corbulo fratres, ambo Consules.* Ex libro ac capite iisdem vtrobique laudatis, eiusdem errorem deprehendi. At scribendum est *lib. 7. cap. 5.* vbi Plinius de Vestilia trium maritorum vxore ait: *Sempronium septimo mense genuit, Suillium Rufum vndecimo, Corbulonem septimo, vtrumque Consulem.* Ex his patet Panuinium priori loco pro *Suillio* Rufo in suis schædis scripsisse *Seruilium* Rufum, vnde fictitium postea *Rufi* cognomen M. Seruilio Noniano superaddidit. Marcus Suillius Rufus consul fuit imperante Claudio A. V. 802. vti vulgo eum Consulem nuncupant, vt ad annum V. 803. inferiùs ostendo.

Anno V. 789. Christi 36. Tacito lib. *6.* Plinio lib. 10. cap. 2. So-

Solino cap. 36. Dioni lib. 58. *Sextus Papinius, ac Q. Plautius* Consules adscribuntur. Nullus eorundem indicauit Consulum cognomina, quæ sola in Idacij, ac Prosperi fastis leguntur. Idacius ait: *Aemiliano & Plautio*; Prosper verò: *Gallieno & Plautiano*. Cassiodorus qui Prosperi fastos exscripsit, eidem similiter loquitur. Anonymus apud Cuspinianum scribit: *B. Gallieno & Plautio Sol. XI.* Ibi litera, B, annum hunc Bissextilem indicat; *Sol.* significat Kalendas Ianuarias eodem anno in diem Solis, vulgò Dominicam, incidisse. Vtrumque rectè; hic enim annus vulgaris epochæ Christianæ 36. fuit Bissextilis, ac prima dies Ianuarij in Dominicam incidit, Cyclo Solis XVII. Lunæ XVIII. litt. Dominical. A G. Numerus XI. exponit epactas, quas Bucherius in comment. ad canonem Paschalem Victorij Aquitani examinat. Panuinius ita vtrumque Consulem describit: *Sex. Papinius Q. F. Gallienus, Q. Plautius Plautianus.* Enimuerò cognomen prioris Consulis confirmat ex inscriptione Patauina, in qua legitur: SEX. PAPINIO Q. F. GALLIENO &c. COS. XV.VIR. SACR. FAC. Hanc Inscriptionem antea produxerant Appianus, ac Scardeonius, eandemque ex Verderianis paginis in hæc verba scalptam repetit Gruterus pag. 447. 9.

SEX. PAPINIO. Q. F

ALLENIO

TR. MIL. Q. LEG

TI. CAESARIS AVG

TR. PL. PR. LEG

TI. CAESARIS. AVG

PRO.PR. COS. XVVIR.

SACR. FAC

D. D

Hæc

Hæc Inscriptio breuior recitatur à Scardeonio lib. 1. hist. Patauinæ, nec illius ætate in Monasterio celeberrimo S. Iustinæ, vbi antea erat, visebatur. Idem tamen ac ceteri ALLENIO scripserunt. Panuinius ex fastis Cassiodori, ac Anonymi GALLIENO reposuit, cum ex lapidis characteribus certissimis falsæ potius fastorum literæ corrigendæ essent. Idem tamen Panuinius eandem correctionem non tantùm Pighio, verùm etiam eruditissimo amico olim meo Equiti ac Comiti Sertorio Orsato persuasit, quorum prior in tomo 3. Ann. ad A. V. Capitolinum 788. alter verò lib. 1. Hist. Patauinæ *Gallieno* scripsere. Alterum autem cognomen *Plautiani* quod Q. Plautio datur, vnum Prosperum habet auctorem, cuius fasti omnium sunt corruptissimi. Cognomen Plautiani illi dabatur qui ex Plautia gente in aliam per adoptionem transibat. Hinc Q. Plautio id cognominis dari non potuit, alias ex Plautia in Plautiam gentem adoptatus fuisset. Cum apud omnes Scriptores ac vetustiores fastos Q. Plautius consul dicatur, Prosper, siue eiusdem exscriptor per errorem *Plautianum* pro *Plautio* scripsit; vnde illud cognomen Panuinius minùs rectè efformauit. Glandorpio in Onomastico dicitur *Q. Plautius Syluanus*, quo cognomine Ti. Plautius, ac M. Plautius efferuntur in vetustis Inscriptionibus pag. 452. 6. & 457. Plautij Siluani Prætoris necem recitat Tacitus lib. 4. Annalium. Interim corrigendus error Leunclauij qui in indiculo consulari lib. 58. scribit: *Sex. Papirius & Q. Plautius*; & pag. 635. pro Sex. Papinio notat in margine reponendum *Papirio*. Nam Dio Græcè scribit Σέξτου Παπινίου, *Sexti Papinij*, vti eundem ante Dionem Plinius, Solinus, ac Tacitus nuncupauerant, atque etiam in laudata Patauina Inscriptione mihi superiùs recitata, appellatur. Denique Seneca lib. 3. de ira cap. 18. ait: *Caius Cæsar Sex. Papinium, cui pater erat consularis &c. vno die flagellis cecidit, torsit, non quæstionis sed animi causa*. Vides filium patri Consuli cognominem. Plinius lib. 15. cap. 14. ait: *Sex. Papinius quem Consulem vidimus, &c.* Sequuntur Consules A. V. 790. Cn. Acerronius Proculus, ac C. Pontius Nigrinus, qui rectè nominantur Dioni, ac Tacito superiùs laudatis, itemque Suetonio qui integrè eosdem recitat in Tiberio cap. 73. licèt ibidem *Pontio*

Nigro pro Nigrino scribat, secus ac Dio & veteres fasti, ac antiqua Inscriptio produnt. Hæc extat apud Panuinium ac Gruterum pag. 18. vbi legitur: Cn. Acerronio & Pontio NIGRINO COS. In decem MSS. Suetonij Mediceis *Nigro* legitur.

Iusseras, vir eruditissime, adnotari consulatum duorum Geminorum ac proximè insequentes. Hinc tua iussa executus, in eosdem consulatus curam intendi ita vt plures eorum hactenus in omnium Scriptorum recentium fastis deprauatos, ex vetustis Inscriptionibus emendauerim, alios autem ex antiquis itidem monumentis illustrauerim, & ni mea me fallit opinio, spero fore, vt positæ correctiones tibi harum rerum curiosissimo æquè ac scientissimo, etiam atque etiam probentur. Iam ceteros consulatus saltuatim percurram, cum præsertim vndeuiginti paria Consulum in Taciti Annalibus, continuata annorum serie, exactè recitentur. Tiberius proximè memoratis Consulibus die 16. Martij mortalitatem expleuit, succedente Caio Caligula Germanici filio, qui Kal. Iulijs collega Claudio patruo consul processit, ac dein pridie Idus Septembris eo se magistratu abdicauit. Scribit Dio lib. 59. *Anno insequenti Consules ex his qui dudum designati fuerant, facti sunt M. Aquillius Iulianus, & P. Nonius Asprenas.* Prosper, Idacius, Cassiodorus Dioni similiter in fastis scribunt: *Iuliano & Asprenate.* Anonymus apud Cuspinianum ait: *Iuliano, Asprenate MER.* nempè Mercurij die contigisse ijsdem Coss. Kalendas Ianuarij, vti reapse accidit hoc anno V. 791. à parilibus, Christi 38. Cyclo Solis XIX. Lunæ I. lit. E. At Panuinius hoc anno Consules ponit *Caium Augustum II. & L. Apronium Casianum*, additque: *Dio hoc anno profitetur Consules C. Casarem Germanicum II. & L. Apronium L. F. Casianum.* Quod sanè falsum est; nam Dio Iulianum, & Asprenatem consules primis Kal. Ianuarijs anno primo imperij Caij Cæsaris statuit. Ex errore Suetonij Panuinius errandi ansam accepit. Ille enim cap. 17. recensitis quatuor consulatibus Caij, addit: *Ex omnibus duos nouissimos coniunxit.* Ex quibus infert Panuinius inter secundum ac tertium consulatum Caij inserendum esse consulatum M. Aquillij, & Nonij Asprenatis. Et quidem in decem MSS. codicibus

Sue-

Suetonij in Bibliotheca Medicea constanter eadem Suetonij verba leguntur. Vbi verò in quibusdam eorundem legitur: *Consulatus quatuor gessit: primum ex Kal. Ianuarij per duos menses*, vti etiam dicitur in antiquis editionibus, Romana anni 1470. & Mediolanensi A. 1475. ibidem in duobus codicibus legi: *primum ex Kal. Iulijs*, quæ vera ac germana lectio est. Cæterùm legendum esse in Suetonio: *ex omnibus tres ordinarios coniunxit*, rectè ostendis in Prolegomen. num. 15. vbi etiam recitas hæc Frontini lib. 1. de Aquæductibus: *Caius Cæsar altero imperij sui anno, M. Aquilio Iuliano, & P. Nonio Asprenate Coss. anno V. C. 790. duos ductus inchoauit*; vbi diuersam epocham annorum Vrbis illum secutum dicis. Sed facilior responsio est, alterum annum Caij Cæsaris initium sumere A. V. 790. Christi 38. die 16. Martij, quo ineunte Aquæductus illos inchoauit, Iuliano & Asprenate Coss. & quidem anno Vrbis DCCXC. qui die 21. Aprilis exibat, succedente anno 791. & quamuis Frontinus diuersam à Varroniana epocham fortè vsurpauerit, id non colligitur ex laudato testimonio, quod perperam pro opinione Onuphrij adducitur, cum veræ sententiæ apertissimè suffragetur; neque enim anni Vrbis mense Decembri, sed Aprili complebantur.

A. V. 792. Christi 39. Consules nominantur à Dione in indice lib. 59. *Caius Cæsar Germanicus II. & L. Agronius L. F. Celianus, siue Cestianus*. Ita legitur in Græco codice Mediceo. Leunclauius tamen legit *Apronius*. Prosperi, ac Cassiodori fasti hic corruptissimi sunt; nam hoc anno ac sequentibus, fictos Consules exhibent, quos bonus Panuinius plerumque suffectos maluit appellare, quàm falsos. Idacius ait: *Cæsare II. & Cæsiano*. Anonymus Cuspiniani: *Cæsare II. Cæsiano Iou.* idest, diem Kal. Ianuarij die Iouis ijsdem Consulibus contigisse. Alter consul fuit L. Apronius Cæsianus, qui anno abhinc vndeuicesimo sub L. Apronio patre Africæ proconsule inita pugna, Numidas fugauit. Tacitus lib. 3. ait: *Missuque patris Apronius Cæsianus cum equite & cohortibus auxiliarijs quis velocissimos legionum addidere, prosperam aduersùs Numidas pugnam facit, pellitque in deserta*. Extat in gaza Reginarum Maximæ CHRISTINAE AVG. P. F. nummus Drusi cum epigraphe in auersa

parte: PERMISSV L. APRONI PROCOS III. Idem L. Apronius Cæſiani Conſulis pater Legatus Proprætor inferioris Germaniæ anno poſt proconſulatum octauo V. C. 780. infeliciter contra Friſios pugnauit, ex eodem Tacito lib. 4. Annal. Interim conſtat huius Conſulis cognomina perperam in Dionis codice deſcribi. Idem verò Dio ſcribit de Caio Cæſare: *Geſtoq; per triginta dies magiſtratu, ac ſex menſibus L. Apronio collega conceſſis, abijt conſulatu, ſucceſſore Sabinio Maximo, tum præfecto Vrbis.* Panuinius rectè legit *Sanquinio Maximo*, vti etiam Lipſius in notis ad cap. 4. lib. 6. Taciti, cui nominatur *Sanquinius Maximus è conſularibus.* Errat verò vterque, dum primum conſulatum Sanquinij ſtatuunt à Kal. Iulijs A. V. 782. duobus Geminis Conſulibus; ſiquidem ex lapide Nolano ac teſſera gladiatoria alios Conſules ſuffectos eo anno, ſuperiùs oſtendi. Incerto autem anno prioris conſulatus Sanquinij, alter eiuſdem conſulatus pridie Kal. Februarij hoc anno initus apparet; vnde non poſſum non mirari Panuinium in tabulis Conſularibus ſcribere: *ex Kal. Februarijs Cn. Domitius Corbulo. Ex Kal. Iulijs Sanquinius Maximus II.* cum Dio disertè teſtetur Sanquinium Maximum in loco Caij abdicantis, conſulatum iniſſe. Inter nummos Triumuirum Monetalium, imperante Auguſto, percuſſos, reperiuntur inſcripti: M. SANQVINIVS. Q. F. ex quo huius Sanquinij Conſulis II. ac prioris filij prænomen formari poteſt. Tacitus lib. 11. Annal. A. V. 800. ait: *Per idem tempus Chauci nulla diſſenſione domi, & morte Sanquinij alacres, dum Corbulo aduentat, inferiorem Germaniam incurſauere, duce Gannaſco.* Itaque Sanquinius Maximus Proprætor Germaniæ inferioris obijt, ſuccedente Cn. Domitio Corbulone, quem itidem conſulatus ſecundi hoc anno ſucceſſorem habuerat, ex Dione loco laudato. Hæc inſerui, quòd Glandorpius vix vnum & alterum verſum hac de familia recitat, vbi etiam Sanquinium ſemel tantùm Conſulem nominat, ac eiuſdem Germaniæ præfecturam, eiuſque patrem omittit.

Anno V. 794. Chriſtianæ epochæ 41. nono Kal. Februarij Caio Caligula occiſo, Tiberius Claudius imperium accepit, eoque rem Romanam adminiſtrante, tredecim collegia Conſulum eiuſdem imperij annos aperuere. In Caio Cæſare, Vir ſa-

pien-

pientissime, index consularis Dionis libris præfixus terminatur, quamuis etiam Consules præpositi libro 58. in Dionis volumine desiderentur, vt patet in editione Xylandri, & veteri eoque optimo Græco codice Mediceo. Sunt autem duodecim collegia, quæ Leunclauius partim ex eodem libro Dionis, partim ex Panuinij fastis concinnauit. Id facilè poteras intelligere, si Dionis in describendis initio cuiusque libri consulibus, methodum obseruasses. Nam semper ante cognomen cuiuscumque Consulis, indicat prænomen patris eiusdem Consulis. Hoc charactere neutiquam describuntur Consules libri 58. vti neque libri 60. ac ceterorum ad postremum vsque octogesimum. His omnibus libris Leunclauius Consules præposuit, quorum tamen patres prænomine tenùs non designauit, quòd eorum prænomina planè ignorabat. Hinc in laterculis consularibus ante eundem librum 58. leguntur *M. Vinicius Quartinus, C. Rubellius, C. Cassius Longinus, Sex. Papirius, Sergius Sulpicius Galba,* in quibus aut prænomina, aut nomina, aut denique cognomina falsa demostraui, quod ipsum in sequentibus consulatibus frequentissimè apparebit. Primum collegium Consulum imperatore Claudio in Dione ita designatur: *Claudius Augustus II. & C. Largus*. Eosdem laudat Idacius. At Labbeus in margine pro *Largo* notat scribendum *Longo*, vti legitur apud Anonymum Cuspiniani. Pedianus in Scaurianam designat locum in quo fuerat domus M. Scauri, ac statim ait: *Possidet eam nunc Longus Cæcina qui Consul fuit cum Claudio*. Tibi verò post Petauium, Ricciolium, atque alios, dicitur *L. Licinius Largus*. Rectè tamen *Caij* prænomen ac *Largi* cognomen legi in Dionis libro 60. patet ex insigni Inscriptione fratrum Arualium, quam produxit Fuluius Vrsinus in notis ad Varronem; ibi enim dicitur sacrificio facto pro salute Claudij Augusti, inter alios adfuisse C. CAECINA LARGVS. Tacitus lib. 11. ait: *Ac nedum in vrbem*, Claudius *vehitur ad pænitentiam à L. Vitellio, P. Largo Cæcina mutaretur, in eodem gestamine sedem poscit*. Erat forte Publius Caij Consulis frater. Ex his *Largi* cognomen confirmatur. Fuluius Vrsinus in notis ad lib. 1. Hist. Taciti scribit vocem *Cæcina* signare familiam, non verò cognomen laudati Consulis, vt & in reliquis, qui Cæcinæ vocabantur. At Pan-

nu-

uinius *Cæcina* putat cognomen tantùm Liciniorum. Hinc A. Cæcina Vitellij Dux ac Consul suffectus A. V. 822. dicitur eidem *A. Licinius Cæcina*. Vterque insignis Scriptor aberrat. Tacitus lib. 1. Hist. ait: *Legati legionum Allienus Cæcina, & Fabius Valens*. Dio etiam lib. 65. scribit: *Vitellius Allienum cum paucis bello præficit*; ibique *Allienum* semper penès familiam appellat quem Tacitus passim *Cæcinæ* cognomine nuncupat. Hic habemus A. Allienum Cæcinam, ac proinde falsus est Panuinius qui illum in Liciniam gentem adoptat, & itidem Vrsinus qui Cæcinam eiusdem cognomen negabat. Tacitus lib. 2. Hist. ait: *Notabile iurgium inde fuit, quo Licinius Cæcina Marcellum Eprium, vt ambigua disserentem, inuasit*. Hic quoque Cæcina cognomen est. Interim collega Claudij dicatur *C. Cæcina Largus*, ac *Cæcina* familiam significet, vti & in altero Consule suffecto Gruteri pag. 239. 3. *C. Cæcina Pæto*. Corrigendus est Goltzius qui in fastis scribit C. Cæcinam Largum in magistratu obijsse, cum Pediano laudato, post gestum magistratum, superstes memoretur.

Anno V. 797. Christi 44. exhibentur à Dione lib. 60. Consules *C. Crispus II. & T. Statilius*. Hos tu quoque exscripsisti. In Idacio legitur: *Crispo II. & Tauro*; in Prosperi autem fastis: *Crispino & Tauro*. Pighius tom. 3. Annal. ac Goltzius in fastis scribunt: *C. Vibius Crispus II. T. Statilius Taurus*. Addit ille à Frontino laudari Vibium Crispum Curatorem aquarum Vrbis. Addere poterat Tacitum qui lib. 14. Annal. & lib. 4. Hist. Vibij Crispi Senatoris mentionem facit. Hi tamen Consules dicuntur Panuinio *C. Quinctius Crispinus II. & T. Statilius Taurus*. Ceterùm omnes in hoc collegio describendo, errorem admisisse, constat ex epitaphio Gruteri pag. 1041. 10. quod dicitur positum

III. NON. IANVARI

L. QVINCTIO. CRISPINO. II

M. STATILIO. TAVRO. COS

Vides

Vides hosce Consules ordinarios ineunte anno, in lapide obsignatos. Anno V. 745. *T. Quinctius Crispinus* legitur Consul collega Druso Nerone. Et in nummis Triumuirum monetalium sub Augusto percussis, obsignatur : T. QVINCTIVS CRISPINVS, cuius nepos hic L. Quinctius in consulari familia natus. Falsa sunt prænomina horum Consulum apud Dionem & Panuinium.

Anno sequenti V. 798. Christi 45. Dioni dicuntur Consules *M. Vinicius II. & Statilius Coruinus*. Vtrique *Marci* prænomen addit Panuinius, quem Petauius, Caluisius, Goltzius, cæterique tecum sequuntur. Bucherius, Goltzius, Ricciolius Vinucio *Quartini* etiam cognomen donant. In primis fictitium esse hoc cognomen *Quartini* iam tibi præmonstraui in emendato collegio A. V. 783. quo idem Vinicius primum consulatum gessit. Hactenus prænomen Statilij Coruini ignoratum, ac perperam in fastis scriptum, ex insigni Inscriptione fratrum Arualium apud Fuluium Visinum superiùs laudato loco, corrigendum est. Ibidem Idibus Ianuarijs, *Quòd Tiberius Claudius Cæsar Augustus appellatus est Pater Patriæ*, sacrificium peregerunt *C. Cæcina Largus, L. Vitellius, Paullus Fabius Persicus, TAVRVS STATILIVS CORVINVS, C. Piso &c.* Itaque Statilius Coruinus *Tauri* prænomen tulit. Enimuerò non semel familiarum cognomina in prænomina postea mutata sunt. Inter Tribunos militares in tabulis Capitolinis nominantur *P. Cornelius Cossus, Cn. Cornelius Cossus*; at postea cum gens Cornelia alterum Lentulorum cognomen admisisset, eius familiæ viri cognomen vetustum *Cossi* loco prænominis posuerunt. Hinc imperante Augusto, A. V. 753. *Cossus Cornelius Lentulus*; anno 778. alter *Cossus Cornelius Lentulus* in fastis Consules laudantur. Tacitus lib. 14. Ann. ait : *Nerone IV. Cornelio Cosso Consulibus*. In veteri tamen Inscriptione Gruteri pag. 8. legitur: *Nerone Cæsare Aug. IV.* COSSO LENTVLO COSSI F. COS. patres autem Consulum, ac aliorum penès tantùm prænomen obsignabantur. Ipse Cossi collega Nero Augustus dicebatur in nummis NERO CLAVDIVS CAESAR; ita etiam nominatur in vetustis Inscriptionibus Gruteri pag. 236. Nero cognomen Claudiæ gentis loco prænominis ab eodem vsurpatum,

post-

postquàm per adoptionem in familiam Claudiam transierat. Porrò cognomen *Tauri* proprium erat familiæ Statiliæ, vti *Coruinus* Valeriæ Messallorum. At cum Consul huius anni Statilius *Coruini* cognomen tulisset, antiquum familiæ cognomen *Tauri* loco prænominis vsurpauit. Id genus prænominum passim occurrit in Romana historia, ac plura exempla proponit Panuinius in fine opusculi de nominibus Romanorum. Si quis verò eundem Consulem appellare vellet *Titum Statilium Taurum Coruinum*, haberet tum prænominis, tum cognominum auctorem Phlegontem Trallianum, qui cap. 6. de mirabilibus narrat quandam virginem tredecim annos natam, in virum mutatam fuisse: *Romæ Marco Vinicio, & Tito Statilio Tauro, cui Coruiliij cognomentum fuit, Consulibus*. Ibi tamen legito *Coruini*. Quo altero testimonio patet eundem perperam *Marcum* in fastis appellari, qui *Titus*, aut *Taurus* dicebatur.

Anno V. 799. Christi 46. *Caius Valerius Asiaticus II. M. Valerius Messalla Consules*, inquit Panuinius, *memorantur à Dione lib.* 58. Eosdem è lib. 60. producit Baronius A. Christi apud ipsum 48. etenim biennio vulgarem epocham anticipat. Illos hoc anno produnt Caluisius, Petauius, Bucherius, Altfordius, Occo, Ricciolius, ac ceteri Recentiores quibuscum scribis pag. 201. *C. Valerius Asiaticus, & M. Messala*. Vnus Panuinius vos omnes in errorem induxit. Summus ille vir, qui iure ac merito librorum helluo teste doctissimo Manutio, dici potuit, tot voluminum lectione fatigatus, in ijsdem quandoque dormitauit. Equidem Dio hæc libro 60. ad A.V. 799. scribit: *Circumacto hoc anno, Valerius Asiaticus II. M. Silanus consulatum acceperunt. Silanus tempus magistratui suo præscriptum, exegit.* At Panuinius pro M. Silano ex Dione obtrudit M. Messallam è gente Valeria, atque hunc ipsum Consulem falsum licèt ac vni Panuinio somniatum, ceteri suos in fastos retulerunt. Idacius tamen in Fastis rectè ait: *Asiatico & Silano*. Ita quoque in fastis Græcis, atque Anonymo apud Cuspinianum legimus. Non ipse primus huius correctionis auctor venio, quam olim Lipsius in notis ad initium lib. 11. Annal. Taciti pluribus exposuit, Onuphrium *insignis erroris* meritò incusans, sed frustra; siquidem M. Valerius Messalla collega Asiatici non desijt deinceps

ceps

ceps fastos occupare. Verus tamen collega Asiatici consulis II. fuit *M. Iunius Silanus* filius Appij Iunij Silani ac Aemiliæ Lepidæ proneptis Augusti. Plinius lib. 7. cap. 14. ait: *Diuus Augustus in reliqua exemplorum raritate, neptis suæ nepotem vidit genitum quo excessit anno, Marcum Silanum, qui cum Asiam obtineret post consulatum, Neronis Principis successione, veneno eius sublatus est.* Natus est M. Iunius Silanus A. V. 767. ex Aemilia Lepida filia Aemilij Paulli consulis A. V. 754. ac Iuliæ filiæ M. Agrippæ ex Iulia Augusti filia. Claudius Imperator Octauiam filiam *L. Iunio Silano* Marci fratri desponsauit, ex Dione lib. 60. ac Suetonio cap. 27. Hunc postea generum interfecit. Tragicus in Octauia.

Mactata soceri concidit thalamis gener
Victima, tuis ne fieret hymenæis potens.
Proh facinus ingens! fœmina est munus datus
Silanus, & cruore fœdauit suo
Patrios penates.

Seneca in ludo de morte Claudij scribit: *Quandoquidem Diuus Claudius occidit socerum suum Appium Silanum, generos duos, Pompeium Magnum, & L. Silanum.* Eadem scribit Suetonius in Claudio cap. 28. & 29. M. Iunius Silanus L. Iunij Silani Octauiæ mariti, frater cum hoc anno consulatum gessisset ex Dione, & Plinio laudatis, ac anno abhinc nono V. C. 807. Asiam proconsul regeret, Agrippinæ Neronis Augusti matris insidijs sublatus est. Hæc Tacitus scribit initio lib. 13. Annalium: *Prima nouo principatu, mors Iunij Silani proconsulis Asiæ, ignaro Nerone (* secùs ac Plinius scripsit *) per dolum Agrippinæ paratur;* cuius impij facinoris causam prodit: *Agrippina fratri eius L. Silano necem molita, vltorem metuebat.* Vbi eidem dicitur *Silanus Diui Augusti abnepos.* Itaque è fastis eraso M. Valerio Messalla à Panuinio primùm consule confictо, & à ceteris insigni errore recepto, eius loco *M. Iunius Silanus* reponatur, de cuius nobilitate quædam adnotaui, vt promptiùs in consulares tabulas reciperetur. Eius collega Valerius Asiaticus cum prænomine *Caij* à Panuinio effertur. Glandorpius in suo

Onomastico *Publium* vocat. Valerij Asiatici Consulis meminerunt Iosephus lib. 19. cap. 1. & 3. Tacitus initio lib. 11. qui superest, Seneca lib. 2. de tranquillitate animi cap. 18. Dio in fine lib. 59. & lib. 60. Valerium Asiaticum eiusdem filium Belgicæ prouinciæ Legatum ac Vitellij Imperatoris generum laudat Tacitus lib. 1. Hist. & lib. 4. idem Valerius Asiaticus dicitur Consul designatus. Neutrius prænomen alicubi recitatur; quare illud in medio relinquo. Ceterùm tuis in fastis deest Asiatico nota iterati consulatus. Illum enim tempore necis Caij Caligulæ Consularem vocant Iosephus ac Dio laudati. Eundem iterum Consulem appellant Tacitus lib. 11. ac Seneca lib. 2. Natur. quæst. 17.

Annus V. 800. Christi 47. Consules habuit Claudium Augustum IV. ac L. Vitellium III. qui Consules memorantur Censorino cap. 17. de die Natali, Suetonio cap. 2. in Vitellio. Dein sequuntur in Taciti libris ab vndecimo ad decimum sextum, vndeuiginti collegia Consulum. Hinc rariùs in eisdem erratum. Anno V. 803. Christianæ epochæ 50. nominantur à Tacito Consules *C. Antistius, & M. Suillius.* Deerant cognomina. Panuinius priorem vocat *Veterem*; & rectè fastis omnibus consentientibus, id enim cognominis Antistijs passim adponitur. De altero Consule scribit: *Marcus Suillius forte is est, de quo Plinius lib. 6. cap. 6. (* legito lib. 7. cap. 5. *) Suillius Rufus & Corbulo fratres, ambo Consules.* Quòd verò in deprauato quopiam Cassiodori Chronico legit, vel se legisse putauit statui hoc anno Consules *Veterem & Seruilianum*, idem collega Antistij eidem integrè in tabulis describitur: *M. Suillius Rufus Seruilianus.* Dicam equidem quod res est. Legit in Cassiodoro, ac apud Cuspinianum, quem vbique appellat, *Neruiliani* cognomen Suillio attributum; at quòd nusquam in Romanis familijs idem occurrebat, vnius prioris literæ variatione in Seruilianum mutauit, quod cognomen ex adoptione deriuatum putabat. At Scriptoribus prius cognomen Rufi magis arrisit. Leunclauius in indiculo præfixo lib. 60. Dionis ait: *C. Antistius & M. Rufus.* Et sanè imprudenter; siquidem nomen *Suillij*, quod ex Tacito erat certum, omittit; addit verò *Rufi* cognomen, quod Panuinius *fortè* huic Consuli attribuendum dixerat. At M. Suillius

Ru-

Rufus receptus fuit à Goltzio, Petauio, Pighio, Bucherio, imò & amico meo dicitur *M. Seruilius Rufus Seruilianus*. Hunc tamen errorem confuto ex lib. 3. Institut. cap. 9. vbi memoratur S. C. *quod Claudianis temporibus factum est, Suillio Rufo & Hostorio Scapula Consulibus*. Ex his constat Suillium Rufum Corbulonis fratrem gessisse, imperante Claudio, consulatum suffectum, ac perperam fingi consulem ordinarium A. V. 803. collega C. Antistio Vetere, cum collegam habuerit P. Ostorium Scapulam. Cum verò Ostorius Scapula dicatur Tacito lib. 12. hoc ipso anno Proprætor Britanniæ, in qua prouincia hoc pariter anno bellum eidem Historico descriptum, feliciter gessit, ante hunc annum cum Suillio Rufo suffecto consulatu perfunctus est. Idem Tacitus in libro de vita Agricolæ recensens præsides Britanniæ, ait: *Consularium primus A. Plautius præpositus, ac subinde Ostorius Scapula, vterque bello egregius*. Consulares enim exercitibus regendis imponebantur. Itaque alius est M. Suillius huius anni Consul à Suillio Rufo, quem Plinius Corbulonis fratrem ex Vestilia matre appellat. In fastis Idacij, Anonymi apud Cuspinianum, Prosperi, ac Cassiodori in quibus nuda Consulum cognomina vt plurimùm recitantur, huius anni Consules dicuntur *Vetus & Neruilianus*. Equidem Cuspinianus ad hoc cognomen hæsitauit, quòd Tacitus lib. 13. recitata Suillij damnatione, narrat accusatores etiam *filium eius Nerulinum* aggressos; quare dubitat num Suillius *Neruilianus*, vt in fastis, potiùs dicendus sit, quàm *Nerulinus*, vt eiusdem filius vocabatur. Et sanè Goltzius qui Panuinij fastos passim exscribit, Suillium *Nerulinum* appellat. At lapsus est Cuspinianus duos Suillios in vnum confundens; etenim huius anni Consul appellatur à Tacito Marcus Suillius; de Nerulini verò patre ait: *Is fuit Publius Suillius, imperitante Claudio terribilis & venalis*. Gloriatur ibidem Suillius se fuisse Quæstorem Germanici, nempè ante annos quadraginta, quod munus cum auarè exercuisset, scripserat antea idem Tacitus lib. 4. Annalium *Publium Suillium Quæstorem quondam Germanici* à Tiberio ob iudicia vendita in insulam deportatum, quem, inquit, *regressum, vidit sequens ætas Claudij principis amicitia semper prosperè, nunquam tamen benè vsum*. Itaque ex diuerso prænomine P. Suil-

lius alius fuit à M. Suillio Consule huius anni. Publius quoq; consul incerto anno suffectus fuerat; Tacitus enim eiusdem damnationem describens lib. 13. ait: *Repertiq; accusatores, direptos socios, cum Suillius prouinciam Asiam regeret*. Asiæ autem Proconsules erant Consulares, qui eam prouinciam decimo vt plurimùm anno post consulatum sortiti, obtinebant, quod ex doctissimi Pighij Annalibus patet. Is sub Cæsaribus mos seruabatur. Hinc cum Tacitus narrasset Agricolam post consulatum, in Britanniam Proprætorem missum, ac octauo postea anno Romam reuersum, ait: *Aderat iam annus quo proconsulatum Asiæ & Africæ sortiretur*. Vtramque verò prouinciam annuo tantùm imperio tenebant. Hæc laudato Pighio continuis ferè exemplis demonstrata, indicasse satis.

Anno V. 807. Christi 54. Tacito lib. 12. dicuntur fuisse Consules *M. Asinius & M. Acilius*; Suetonio in Claudio cap. 45. & Senecæ in libello ludicro de morte Claudij vocantur *Asinius Marcellus*, *Acilius Auiola*. Panuinius ex lapide in quo legebatur *Q. Asinius M. F. Marcellus Cos.* eundem non *Marcum* cum Tacito, sed *Quintum* maluit appellare. Leunclauius à Panuinio prænomen accepit, cui tu quoque adhæsisti. Glandorpius Tacito similiter scribit. Acilij etiam alterius Consulis prænomen litera M. in Taciti libro expressum, num Marcum, an Manium designet, incertum. Plurimi *Marcum*, Leunclauius *Manium* scripsit ante lib. 60. Dionis, quod prænomen proprium Aciliorum. Nam A. V. 563. Manius Acilius Glabrio legitur Consul in tabulis Capitolinis. Dio lib. 35. ait: *Manio Acilio, & C. Pisone Coss.* A. V. 687. Imperante Hadriano Manius Acilius Glabrio, ac Manius Acilius Auiola Consules laudantur in fastis ac vetustis Inscriptionibus. His autem Consulibus Claudius Augustus III. Idus Octobris è vita decessit, Nerone Claudio priuigno successore, cuius imperij annos quatuordecim collegia Consulum aperuerunt, quorum duodecim in Taciti libris leguntur; vnde in eosdem rari errores irrepserunt.

Anno V. 812. Christi 59. *C. Vipsanius, ac L. Fonteius* Consules initio lib. 14. Taciti memorantur. Eosdem nominant Plinius ac Solinus à Panuinio ac Pighio laudati. In fastis Idacij & Anonymi apud Cuspinianum solo cognomine efferuntur:

Apro-

Apronianus, & *Capito*. Panuinio integrè designantur: *C. Vipsanius Apronianus*, *ac L. Fonteius Capito*. Leunclauius scribit: *C. Fonteius Capito*; Ita etiam Bucherius, quos exscribis. At Tacitus non *Caij*, sed *Lucij* prænomen Fonteio attribuit. Vtriusque etiam cognomina in Tacito leguntur. Nam lib. 1. Hist. A. V. 822. quo occisus est Galba, meminit Vipsani Aproniani Proconsulis Africæ. Vides hic eundem anno decimo post consulatum Africam prouinciam sortitum, vti proximè interfatus sum. Ibidem etiam recitat necem Fontei Capitonis iussu Galbæ peractam. Panuinius scribit priorem Consulem fuisse C. Vipsanium Poplicolam, qui à quopiam familiæ Aproniæ adoptatus, Aproniani cognomen accepit. Hinc Petauius & eiusdem exscriptor Ricciolius suis in fastis scribunt: *C. Vipsanius Publicola*, Aproniani cognomine, quo solo in antiquis fastis designatur, perperam omisso. Verùm id Panuinius ac cum eo ceteri errarunt, quòd Vipsaniam Poplicolarum à Vipstana Apronianorum familia non distinxerunt, quod omnium primus fecit Fuluius Vrsinus tum in notis ad initium lib. 14. Taciti, tum etiam in notis ad Varronem, vbi Taciti ac Plinij codices rectè emendauit ex veteri Inscriptione fratrum Arualium, in qua sacrificio ob Natalem Neronis Augusti dicuntur interfuisse *Sulpicius Camerinus Magister*, *M. Aponius Saturninus*, C. VIPSTANVS APRONIANVS. Aliam Inscriptionem producit V. C. Sponius abs se Romæ exscriptam, sect. 1. Miscellan. art. 2. in qua alteri Arualium sacrificio pro salute Vespasiani Consulis VIII. leguntur adfuisse *L. Veratius Quadratus*, & post alios, C. VIPSTANVS APRONIANVS. Hinc patet priorem huius anni Consulem non C. Vipsanium, sed *C. Vipstanum Apronianum* appellandum. Alterum Consulem L. Vipstanum Messallam inferiùs ad A. V. 868. Traiano imperante, producam. Igitur Vipstanorum gens Romæ erat consularis.

Anno V. 814. Christi 61. *Cæsonius Pætus*, *ac Petronius Turpilianus* Consules à Tacito lib. 14. recitantur. Vtrique *Caij* prænomen Panuinius attribuit, ceteris consentientibus, quos inter est Leunclauius in indiculo ante lib. 62. Dionis. Glandorpius in Onomastico vbi Cæsenniorum catalogum concinnat, ait: *Cæsennius Pætus Consul ordinarius sub Nerone &c.* Et sanè

apud

apud Phlegontem cap. 20. de mirabilibus Cæſennius Pætus appellatur; ibi enim narrat infantem quadricipitem Neroni allatum, *Athenis præfecto Thraſyllo*, *Romæ Conſulibus* Ποπλίου Πετρονίου τοῦ Σπαλιάνου, καὶ Κισεννίου Παίτου : *Publio Petronio Spaliano*, *& Cæſennio Pæto*. Scripſerat Phlegon τυρπιλιάνου, quod cognomen exſcriptor in duas voces perperam diſtinxit, priori ſyllaba in articulum mutata. At Cæſennium Pætum ſiue ipſi Phlegontis, ſiue librario perperam ſcriptũ colligo ex duabus Inſcriptionibus, in quarum vna collega P. Petronij Turpiliani non Cæſennius, ſed Cæſonius dicitur; in altera verò L. Cæſennius Pætus conſul ſuffectus indicatur. Prior ex Panuinio extat Gruteri pag. 62. 7. vbi dicitur P. Varg unteius Ædem Siluano dicaſſe :

III. IDVS. AVGVST

PETRONIO. TVRPILIANO

ET. CAESONIO. PAETO. COS

In duobus antiquis MSS. codicibus Taciti in Bibliotheca Medicea *Cæſonio Pæto* legitur; poſtea in lib. 15. *Cæſennius Pætus* Armeniæ præfectus, vti in impreſſis voluminibus. Apud eundem Gruterum pag. 64. 9. C. Coſutius aram Siluano poſuiſſe dicitur, quam

DEDICAVIT. KAL. MARTIS

P. CALVISIO. RVSONE

L. CAESENNIO. PAETO. COS

Itaque L. Cæſennius Pætus conſulatum ſuffectum geſſit. Hinc reſtituendus Dionis textus lib. 62. inter excerpta Theodoſio, vbi

vbi de Nerone loquens, ait: *Lucium verò Senium Pætum, ne quid apud Armenios noui motus exiſteret, miſit*. Ibi enim non *Senium* ſed *Cæſennium* legendum eſt. Tacitus lib. 15. de Corbulone ſcribens, ait: *Nam, vt retuli, proprium ducem tuendæ Armeniæ popoſcerat, & aduentare Cæſennius Pætus audiebatur*. Huius prænomen, quod in Tacito deſideratur, ac Glandorpius, Pighius, alijque ignorarunt, ex eadem Inſcriptione ac verbis Dionis apparet. Cum Pætus Euphratem ponte traſmiſiſſet, hoc inſecuti infortunij omen datum idem Tacitus narrat: *Turbatus equus, qui conſularia inſignia geſtabat, retrò euaſit*. Igitur Cæſennius Pætus erat id temporis Conſularis, incerto tamen anno quo ſuffectum conſulatum geſſit, quem nec in Panuinij tabulis quærendi vllam mihi curam poſui. De collega verò Cæſonij Pæti idem Panuinius ſcribens, narrat ſe vidiſſe nummum cum epigraphe: SABINVS TVRPILIANVS IIIVIR. Hinc huius anni conſul eidem dicitur *C. Petronius C. F. Sabinus Turpilianus*. Leunclauius in indice Conſulum præfixo lib. 62. Dionis ſcribit: *C. Cæſonius Pætus, & C. Petronius Sabinus*. Ita pariter Petauius, Ricciolius, alijque quos tu quoque imitaris. Imò notas hæc ipſa num. 17. Prolegom. *Vbi obiter obſeruabis C. Petronium Sabinum, vt à Dione vocatur, dictum etiam fuiſſe Sabinum Turpilianum, vt Onuphrius oſtendit*. Imò tu ipſe obſerues velim, non à Dione, ſed ab vno Panuinio cognomen *Sabini* Turpiliano ſuperadditum, idemq; à Leunclauio in indiculo Conſulum ante librum 62. Dionis collocatum, quod ſanè nec Dio ſcripſit, nec ſomniauit. Tacitus in fine lib. 15. ait datum à Nerone *triumphale decus Petronio Turpiliano Conſulari*. Et antea lib. 14. iuſſum Suetonium Paullinum tradere exercitum *Petronio Turpiliano, qui iam conſulatu abierat*. Libro primo Hiſt. deſcribit cruentum Galbæ iter ad Vrbem occiſo inter alios *Petronio Turpiliano conſulari*. In libello de vita Agricolæ inter Legatos Proprætores Britanniæ laudatur eidem *Petronius Turpilianus*. Otho Imperator obiecit Galbæ necem *Turpiliani in Vrbe*, apud Tacitum lib. 1. Hiſt. Nuſquam *Sabinus* appellatur, quemadmodum nec in laudata Inſcriptione nec in faſtis Idacij, Anonymi, aliorumq; veterum. Plutarchus etiam in Galba ait occiſum *Petronium Tertullianum*, vbi legendum *Turpilianum*.

Sed

Sed nec nummus à Panuinio productus illud cognomen *Sabini* probat. Nam quædam Romanorum familiæ suam à Sabinis originem antiquitùs deductam, in nummis designabant. Has inter fuere Tituria, Vettia, Petronia. Extant nummi Tituriæ familiæ in quibus Sabinarum raptus, vel T. Tatij Sabinorum regis effigies visitur. Petronij quò à Sabinis genus vetustum indicarent, in nummis Feroniæ Sabinorum Deæ, vel Sabini filij Sabi, quem Sabini colebant, teste Dionysio Halicarnassensi, in nummis obsignarunt. Prostant apud Antiquarios nummi inscripti: CAESAR AVGVSTVS, & in postica: TVRPILIANVS IIIVIR. FERON. vbi Feroniæ Deæ caput scalptum apparet. In illo Panuinij: TVRPILIANVS IIIVIR. SABINVS, eiusdem Sabini Sabi F. imago visitur. Porrò sicuti ridiculè Turpilianus ex illo vocabulo FERON. cognomen *Feronij* acciperet, idem de *Sabini* quoque cognomine dictum sit. Habes fictitiam cognominis *Sabini* Turpiliano superadditi originem. Plura hac de re pete ab Vrsino in libro de familijs Romanorum, ac Spanhemio differt. 6. de præst. & vsu Numismatum. Visuntur nummi cum effigie Augusti, & in postica Pegasi, vel Syrenis, vel capitis Feroniæ, aut viri stantis cum patera ac flagro, cum epigraphe: P. PETRON. TVRPILIANVS IIIVIR. in quorum nullo *Sabini* cognomen legitur. Ita ex falso cognomine aui patet idem perperam eius nepoti attribui, qui fictum etiam *Caij* prænomen in fastis tulit, cum *Publius Petronius*, vti antea eiusdem auus, diceretur, quod Phlegon laudatus testatur, idem prænomen more Græcorum integrè describens, non quemadmodum Latinis familiare erat, priori tantùm P. litera idem designans; vnde fit vt prænomina non tam facilè à Græcis exscriptoribus, seu librarijs varientur.

Anno V. 816. Christi 63. Consules leguntur in lib. 15. Taciti *Memmius Regulus, ac Verginius Rufus*. Eosdem nominat Frontinus lib. 2. de Aquæductibus, ac Seneca initio lib. 6. Natur. quæst. Nusquam eorundem prænomina legebantur: Panuinius eadem finxit; priorem *Lucium*: posteriorem *Publium* vocauit. Leunclauius prius prænomen exscripsit, alterum omisit. Caluisius, Goltzius, Petauius, Bucherius, ac ceteri vtrumque prænomen admiserunt. At vulgarem errorem confutat vetus In-

Inscriptio Gruteri pag. 8. 3. in qua legimus.

VOTVM . SOLVERVNT . L. M

L. VERGINIO . RVFO

C. MEMMIO . REGVLO . COS

C. Memmius Regulus filius fortassis fuit C. Memmij Reguli, cui *consulari exercitus regenti*, vt ait Suetonius cap. 25. Caligula Lolliam Paulinam vxorem abduxit. At L. Verginius Rufus ille ipse est, qui Legatus Proprætor Germaniæ exortum auctore Vindice tumultum, compressit, vt patriæ, non autem sibi imperium assereret. Tres ille consulatus gessit; priorem hoc anno ordinarium, alterum anno Christianæ Epochæ *69*. eumque suffectum, tertium denique Imperatore Nerua collega, anno abhinc quarto ac tricesimo. Panuinij ac Leunclauij, imò omnium, vno dempto Meursio, in eiusdem consulatibus exponendis, errores ostendam, cum de tertio eiusdem consulatu sermo redibit. Panuinius omnium primus, eidem Verginio fictum *Titi* prænomen attribuit.

Anno V. 817. Christi *64*. *Caius Lecanius & M. Licinius Consules* scribuntur Tacito lib. 15. In omnium antiquissimo Taciti codice Mediceo legitur *C. Lexanius*: in altero verò haud æquè antiquo, *Lecanius*. Plinius lib. 26. cap. 1. scribens de carbunculo morbo pæstifero, ait: *quo duo Consulares obiere, condentibus hac nobis, eodem anno, Iulius Rufus & Q. Lecanius Bassus*. Itaque in Lecanij prænomine Plinius à Tacito dissentit, vel Amanuensium errore eorundem dissensus factus. Ex ijsdem Plinij verbis Panuinius supplet Consulem qui collega Capitonis A. V. 820. solo cognomine *Rufi* in fastis legitur, vt fuerit *C. Iulius Rufus*, alter verò *L. Fonteius Capito*. Neuter ob deperditam posteriorem partem lib. *16*. Taciti, atque ob Dionis libros ab Epitomista Xiphilino detonsos, in eisdem legitur. Vtrique tamen prænomen ac familiam Panuinius assignauit. Eos-

dem arripiens Leunclauius scribit in indice libri *63. L. Fonteius. Capito & C. Iulius Rufus*. Quæ sanè hic insero non eo consilio, vt alios Consules vtriusque loco reponam, sed vt intelligas non Dionis, sed Leunclauij manu ex Panuinij fastis illuc eosdem Consules deportatos. *Atteius Capito* vir Consularis Tiberio imperitante decessit, ex Tacito in fine lib. 3. Annalium. Eidem lib. 13. memoratur *Cossutius Capito* vir Prætorius ac Rector Bithyniæ à Nerone repetundarum damnatus, ac postea eidem gratissimus, ex fine lib. 16. *Oppius Capito* memoratur Plinio lib. 7. cap. 15. *Titinius Capito* laudatur Plinio nepoti lib. 1. epist. 17. & in vetusta Inscriptione apud Gruterum pag. 61. 4. *Valerium Capitonem* post Agrippinæ matris necem ab exilio reuocatum à Nerone idem Tacitus scribit lib. 14. Hinc cum cognomen *Capitonis* tot familiæ vsurparent, ex illo nudè in fastis signato, familiam Fonteiam alteri huius anni Consuli assignare, fallax ac lubrica coniectura est. Scio Fonteium Capitonem Germaniæ Proprætorem anno sequenti à Galba interfectum. At is fuit L. Fonteius Capito, qui ante octo annos consulatum gesserat. Illum verò A. V. 820. quo ignotæ familiæ Capito Consul fuit, Germaniam inferiorem rexisse patet ex Tacito, qui scribit A. Vitellium A. V. 821. in prouinciam aduenientem *sordem & auaritiam* Fontei Capitonis integrè mutauisse. Et sanè Fonteius erat Proprætor, cum Iulius Vindex rebellauit, quando teste Tacito lib. 1. Hist. vulgatum est eundem *cogitatione rerum nouarum abstinuisse*, fide erga Neronem seruata, aut certè dissimulata, quod vtrumque illi exitio fuit. Idem dicendum de C. Iulio Rufo; hoc enim cognomen pluribus familijs vsurpabatur, nempè Minuciæ, Sulpiciæ, Egnatiæ, Cluuiæ, Pomponiæ, Petiliæ, alijsque; & quamuis ex Plinio colligatur Iulius Rufus vir consularis Nerone imperante, quispiam eundem inter suffectos reijciet. Quòd Plinius loco laudato, Lecanij Bassi ac Iulij Rufi Consularium mortem quæ eodem morbo atque anno contigit, vno eodemque pariter versu narrat, ipse etiam de vtroque verba coniunxi. Redeo tamen ad ordinem Consulum.

Anno Vrbis 818. Christi 65. Consules in libro 15. Taciti designantur: *Ineunt*, inquit, *deinde consulatum Silius Nerua, & At-*

Atticus Veſtinus. Panuinio ijdem integrè deſcribuntur : *P. Silius Nerua, & C. Iulius Atticus Veſtinus*. Leunclauius vtrumque exſcribit, omiſſo tamen in ſecundo Conſule *Veſtini* nomine, quod tu quoque facis, putans temet Dionis verba reddere quæ vnius erant mutilatæ à Leunclauio Panuinij voces. Lipſius in notis ad laudatum textum Taciti ait : *Ex faſtis & lapidibus Silanus*; vt prior Conſul in Tacito legendus ſit *P. Silanus Nerua*. Equidem Panuinius memorat Inſcriptionem, quam ex eodem Gruterus pag. 80. 3. in hæc verba conceptam refert.

SANCTISSIMAE

NEMESI

L. AVINIVS. L. F. SER

VITALIVS

ET. AVINIA. FELICITAS

SVA. PEC. D. D.

DEDIC. XV. KAL...

SILIANO. ET. ATTICO. COS

Ex hac Inſcriptione, ex Velleio Paterculo, ac ex Phlegonte Tralliano Hadriani Auguſti liberto, prior Conſul mihi deſcribetur. Nam in cap. 23. de mirabilibus Phlegon ſcribit : *ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Αὔλου Λυκιννίου Νέρουα Σιλανιανοῦ, καὶ Μάρκου Οὐεστίνου Ἀττικοῦ*: *Conſulibus Romæ Aulo Lucinnio Nerua Silaniano, & Marco Veſtino Attico*. Vbi legendum eſt: *Licinnio*, ſeu vt Latini ſcribebant, *Licinio*, & *Siliano*, vti rectè ſcalptum eſt in recitato epigrammate. Velleio lib. 2. eximiè laudatur *Aulus Licinius Nerua Silianus, P. Silij filius*; ex quibus verbis optimè, ni mea

me fallit opinio, prior ille Consul exponitur. Aulus Licinius Nerua Publij Silij filium adoptauit, qui post adoptionem dictus fuit *A. Licinius Nerua Silianus*. Etenim qui in alienam familiam transibant, cognomen gentis in qua nati erant, retinebant, sed paululum immutatum, cetera adoptantis nomina recipientes. Auctor vitarum virorum Illustrium ait : *P. Scipio Aemilianus, Paulli Macedonici filius, à Scipione Africano adoptatus &c.* Ille ante adoptionem dicebatur L. Aemilius Paullus; post adoptionem, P. Cornelius Scipio Aemilianus. Augustus vocabatur C. Octauius Thurinus; post adoptionem dictus est C. Iulius Cæsar Octauianus. Ita filius P. Silij ab A. Licinio Nerua adoptatus, nuncupabatur *A. Licinius Nerua Silianus*, quod postremum cognomen disertè ponitur à Velleio, ac proinde legendum in indice consulum Dionis ante librum 55. vbi A. V. 760. erroneè dicitur *Silanus*, quod erat cognomentum Iuniæ gentis, non autem ex Silia gente adoptati, hoc enim *Silianum* erat, vt in Velleio ac veteri Inscriptione rectè legitur. Et sanè cum ex hac Inscriptione certum sit hunc Consulem *Silianum* vocatum, idem nequit dici P. Silius, cum Siliani cognomen indicet eundem ex Silia gente in aliam transcriptum. Huius anni Consul omnia nomina tulit, quibus eiusdem auus Consul A. V. 760. à Velleio ac Dione nuncupatur, ac proinde in Tacito ex laudata Inscriptione *Siliano Nerua* reponendum est non autem *Silano*. vti Lipsius dicebat. Alter Consul à Phlegonte *Marcus Vestinus Atticus* appellatur. Panuinius ait in vetustis Inscriptionibus *quæ nunc ad manum non sunt, C. Iulij Attici Vestini consulis mentionem fieri inueni*. Visne liberè loquar? Suspicor hanc illam esse Inscriptionem, ex qua idem Panuinius sub Imperatore Hadriano, vt postea intelliges, Iulium Atticum alterum Consulem perperam efformauit; ibi enim laudat itidem Inscriptionem sibi lectam, quam tamen præter morem non recitat. Ipse quidem arbitror hunc Consulem intelligi posse ex oratione, quam Claudius Augustus in Senatu habuit de Gallis Comatis ciuitate donandis. Extat Gruteri pag. 502. vbi ait : *Ornatissima ecce colonia valentissimaque Viennensium, quàm longo iam tempore Senatores huic Curiæ confert, ex qua colonia inter paucos equestris Ordinis ornamentum, L. VESTINVM familiarissimè diligo, &* be-

hodieque in rebus meis detineo, cuius liberi fruantur quaeso primo Sacerdotiorum gradu, postmodò cum annis promoturi dignitatis suae incrementa. Ea sanè promouit Marcus Vestinus Lucij F. Atticus, qui à Claudio Imperatore Sacerdotio ornatus, ab eiusdem successore Nerone consulatum accepit. Ita patriam ac patrem M. Vestini Consulis mihi videor inuenisse. Ex his autem Consules huius anni dicendi sunt: *A. Licinius Nerua Silianus, & M. Vestinus Atticus.* Obseruo tamen *Vestinum* non esse cognomen sed familiam. Nam Quintiliano lib. *6.* cap. 4. dicitur *M. Vestinius*, vbi eiusdem apophtegma recitat. Ita consul anni Christi 115. L. Vipstanius, vel Vipstanus vocabatur, vt inferiùs ostendo.

Anno V. 821. Christi *68.* Nerone die *9.* Iunij sua se manu interficiente, Galba, qui iam in Hispanijs Imperium inuaserat, Imperator à Senatu dictus est. Anno insequenti *Seruius Sulpicius Galba Augustus II. ac T. Vinius Rufinus* annum in fastis signarunt. Petauius eos Consules ita designat: *C. Sulpicius Galba, T. Vicinius Crispinianus.* Tu verò scribis: *Sergius Sulpicius Galba Aug. II. & T. Vinius.* Erratum in praenomine Galbae; non enim *Caius*, aut *Sergius*, sed *Seruius* dicebatur, vt in priori eiusdem consulatu A. V. *786.* praemonstratum est. Porrò collega Galbae non vno modo apud Scriptores inuenitur. Panuinio in tabulis fastorum vocatur *T. Iunius Crispinus*; Anonymo apud Cuspinianum *T. Iunius*; In fastis Graecis ac Idacianis *T. Rufinus*; In prioribus editionibus Taciti, ac Plutarchi *T. Iunius*. Eius tamen nomen, seu familia ex Inscriptione effossa, cum idem Panuinius eruditissimos fastorum commentarios elucubraret, innotuit. Haec in eadem legebantur.

SER. GALBA. II. T. VINIO. COS

Integrum epigramma recitat Gruterus pag. 189. 4. Quare ibidem Panuinius T. Vinium Crispinum appellandum tradit, quo eum nomine scribit nuncupatum ab Anonymo Cuspiniani. At hoc falsum esse apparet ex eiusdem Cuspiniani commentarijs, vbi semel & iterum hunc Consulem *T. Iunium* vocari testatur ab ignoto Auctore, Plutarchus in Galba ait Othonem collega

lega Ouinio, deſignatum fuiſſe Conſulem; vbi pro *Vinio* in Græcis exemplaribus legitur *Ouinius*. At M. Otho anno ſuperiori geſſerat conſulatum ſuffectum, vt ex eiuſdem nummis Panuinius oſtendit; nec Vinius habuit collegam Othonem, ſed Galbam Auguſtum. Iam de T. Vinij cognomine agendum. In faſtis Græcis *T. Rufinus* appellatur; at Panuinius ait nuſquam hoc cognomine T. Vinium nuncupatum. Hinc ſcribit dicendum potiùs Criſpinum; *filiam enim Criſpinam habuiſſe à Tacito ſcribitur, quæ nomen ex patris cognomine, vt tum conſuetudo erat, traxit*. Habes Auctorem cognominis *Criſpini* T. Vinio adtributi. Id autem adeo Leunclauio placuit, vt omiſſo nomine, in conſulatu præfixo lib. 64. Dionis ſcripſerit: *Galba Caeſ. Aug. II. & T. Criſpinus*. Hoſce Conſules Dionis manu deſcriptos arbitrabaris; ſed eorundem auctorem iam tibi monſtraui, ac toto hoc opere oſtendam. Verùm plerique illud cognomen exile nimis iudicarunt, ac proinde illud ipſum auxere magno, vt ait Ouidius, ore ſonandum, nempè *Criſpinianum* ſcribentes. Ita Caluiſius, Petauius, Bucherius, Ricciolius, alijque exſcriptores, quibus hic Conſul dicitur *T. Vinius Criſpinianus*, qui antea erat *Criſpinus*, Nomenclatore Panuinio. Ceterùm ratio cognominis à nomine filiæ deducta, dubia planè & incerta eſt, ac perperam eius ætatis conſuetudinem Panuinius appellat. Non ibo inficias mulieres quandoque patrum cognomina retinuiſſe. Lollia Paullina vxor Caligulæ, filia fuit M. Lollij Paullini; Poppæa Sabina materni aui Poppæi Sabini nomen ac cognomen tulit, ex Tacito lib. 13. At plerumque cognomen maiorum diminutiuè inflexum ferebant. Ita Druſilla ab auo Druſo: Plautia Vrgulanilla vxor Claudij Auguſti à M. Plautio Vrgulanio, cuius elogium recitatur Gruteri pag. 452. 6. Meſſallina altera eiuſdem Claudij vxor à patre Valerio Meſſalla Barbato cognomina ſumpſere. Hinc T. Vinius à filia Criſpina *Criſpus*, non *Criſpinus* dicendus eſſet. Plerumque etiam cognomina, ſeu nomina habuere, quibus nihil cum cognomine patrum commune erat. Domitia Caluilla filia fuit Caluiſij Tulli bis Conſulis, ex Capitolino cap. 1. de vita M. Aurelij; Iulia Fadilla nata erat ex Iulio Lupo, ex eodem cap. 1. de vita Antonini Pij. Criſpina Imperatoris Commodi vxor, filia erat Bruttij Præſentis.

Et sanè ex nomine Crispinæ ridiculè quis patrem Bruttium Crispinum nuncuparet. Hæc innumeris exemplis patent in vetustis Inscriptionibus magni Thesauri à pag. 668. ad pag. 748. Hinc fit, vt nulla sit consuetudo à Panuinio confìcta, ac incertum fundamentum, cui *Crispini* cognomen innititur. At *Crispiniani* cognomen nuper sine teste concinnatum, risu potius excipiendum, quàm vel vno verbo confutandum videtur. Longè probabiliùs hic Consul eruditissimo Baronio nuncupatur *T. Vinius Rufinus*, quòd hoc cognomine scribitur in fastis Græcis, quibus addere possumus omnium optimos Idacianos, quos euulgauit Philippus Labbeus; ibi enim legitur: *Galba II. & T. Rufino*. Hic annus quatuor Imperatores habuit: Galbam, qui M. Saluij Othonis insidijs die 15. Ianuarij interemptus est: Othonem qui pugna Bedriacensi victus, semet tertium imperij mensem emensus interfecit: Vespasianum qui Kal. Iulij Imperator ab exercitu salutatus fuit: ac denique Vitellium, qui exeunte anno necatus, principatum vni Vespasiano reliquit. Hic imperauit annos decem, quorum octo, Tito filio septies collega, suis consulatibus in fastis signauit, teste Suetonio in Vespasiano cap. 8. & cap. 6. de vita Titi. Porrò eosdem consulatus in Cassiodoro alijsque turbatos, ac confusos Panuinius Anonymo apud Cuspinianum lampadem præferente, omnium primus accuratissimè digessit, ac nummorum, lapidumque Inscriptionibus solidissimè confirmauit. Anno tamen V. C. 831. Christianæ vulgaris epochæ 78. *Commodus, ac Priscus* priuati Consules in fastis leguntur, qui Panuinio dicuntur *L. Ceionius Commodus, & C. Cornelius Priscus*. Consulares aliorum tabulas non moror, sed deinceps indiculos tantùm Consulum libris Dionis præfixos, appellabo, quos ex Panuinianis fastis exscriptos ostendam. Itaque Leunclauius in indice libri 66. Dionis idem collegium ita describit: *L. Commodus Verus, & C. Cornelius Priscus*. Secundum Consulem ex Panuinio desumpsit. In priori omittit familiam Ceioniam Panuinio optimè positam; addit de suo alterum cognomen *Veri*, & quidem perperam. Nam L. Ceionius *Commodi* tantùm cognomen tulit, vt ex vetustis Inscriptionibus colligo. Leunclauius quòd legit L. Ceionium Commodum ab Imperatore Hadriano adoptatum *Veri* cognomen tulisse, idem

cognomen eiuſdem auo huius anni Conſuli attribuit. At certum eſt L. Ceionium Commodum, antequàm ab Hadriano adoptaretur, cognomen *Veri* non tuliſſe. Cum idem anno V. 889. Chriſti 136. conſulatum iniſſet, in tribus Inſcriptionibus Gruteri pag. 99. 250. & 874. dicitur L. CEIONIVS COMMODVS, nuſquam altero *Veri* cognomine addito. Error Spartiani cap. 2. de vita Aelij Cæſaris, vbi eundem Aelium Verum appellat, corrigendus eſt ex Capitolino, qui de eiuſdem Aelij Cæſaris filio ac Imperatore L. Vero cap. 1. ait: *Igitur L. Ceionius Aelius Commodus Verus Antoninus, qui ex Hadriani voluntate Aelius appellatus eſt, ex Antonini coniunctione Verus & Antoninus.* Itaque cognomen *Veri* tum primùm L. Ceionio datum eſt poſt mortem Aelij Cæſaris, cui hactenus auctore Spartiano Veri cognomen paſſim detulerunt. Ipſe etiam Capitolinus non ſibi conſtat; nam & Aelium Cæſarem Verum nuncupat, & poſtea cap. 7. de vita M. Aurelij ait: *& quaſi pater L. Commodi eſſet, Verum eum appellauit, addito Antonini nomine.* Et in Vero cap. 3. de eodem M. Aurelio ſcribit illum imperium cum L. Commodo communicaſſe, additque: *Verum vocari præcepit, ſuum in eum transferens nomen, quum ante Commodus vocaretur.* Hæc planè vera ſententia. Nam Aurelius Antoninus Pius adoptatus ab Aelio Hadriano, in familiam Aeliam tranſijt, qui iuſſus L. Ceionium Commodum ac M. Annium Verum ſibi adoptare, hic M. Aelius Aurelius Verus, ille verò L. Aelius Aurelius Commodus dictus fuit. Hoc egregiè confirmant duæ Inſcriptiones quas inferiùs producam, vbi de Conſulibus imperante Antonino Pio, verba faciam. At vbi M. Aurelius L. Ceionium Commodum in imperij conſortium admiſit, eundem nuncupauit *Verum*, quod Anniæ familiæ cognomen erat, non Aeliæ Hadriani, neque Aureliæ Antonini Pij. Itaque nullus Ceioniorum ante L. Verum Auguſtum, *Veri* cognomen tulit. Hæſit ad hoc cognomen Caſaubonus in notis ad cap. 7. vitæ M. Aurelij, ſcribens: *Video, nec video quî rectè iſta capiam.* Salmaſius plura quidem adnotauit, ſed nec ipſe rem aſſequutus. Fons & origo vuulgaris erroris, quòd L. Aurelius Auguſtus Marci Aurelij Auguſti collega, *Veri* cognomen habuit, quo etiam ſolo plerumq; in nummis obſignatur; hinc idem cognomen L. Aelio

Cæ-

Cæsari eiusdem patri vulgò datum, quod tamen neque in nummis, aut lapidibus eidem attributum legitur, in quibus ante adoptionem L. Ceionius Commodus, post adoptionem L. Aelius Cæsar tantùm inscribitur. Extat Inscriptio Gruteri pag. 250. quæ hoc collegio Consulum obsignatur: *L. Ceionio Commodo, Sex. Vetuleno Ciuica Pompeiano Cos.* Et pag. 874. 5. legitur: *Ceionio Commodo, & Ciuica Pompeiano Cos.* in quibus Inscriptionibus collega L. Ceionij duplici cognomine effertur, ille verò vnico tantùm *Commodi* exprimitur. Interim corrigendus tibi est titulus huius posterioris Inscriptionis, quem pag. 27. ita descripsisti ex Kirchmanno: *Aelius Cæsar duobus lib. Sannari Quintiliani salutem*; vbi notas eam esse *Aelij Cæsaris epistolam.* Non est, Amice, Aelij Cæsaris, sed liberti cuiusdam rescriptum, cuius titulus rectè ex Smetio habetur apud Gruterum pag. laudata 874. 5. C. IVLIVS CAEDVS LIB. SEMIARIS QVINTIANVS SALVTEM. Vides quàm erroneè huncce titulum ille recitauit, vt postremam tantùm vocem rectè posuerit? Hactenus de cognomine *Veri* L. Ceionio Commodo Consuli A. V. 831. à Leunclauio perperam superaddito, quod Ceioniorum primus L. Verus Augustus eiusdem pronepos, accepit à M. Aurelio, vt in eo suæ ipsius familiæ Anniæ cognomen renouaret, illud in collegam transferendo, quod ipse tum priuatus, tum Cæsar ad mortem vsque Antonini Pij tulerat, nec postea Augustus vsurpauit. Ceterùm alter Consul *C. Cornelius Priscus* fictitius est; siquidem è vetusta Inscriptione fratrum Arualium, quæ Romæ in villa Sabellorum, vulgò Montalto, legitur, verus L. Commodi collega innotescit. Hæc initio eiusdem leguntur.

L. CEIONIO. COMMODO

D. NOVIO. PRISCO

III. NON. IAN

Integram Inscriptionem leges apud Iacobum Sponium veterum

monumentorum diligentissimum collectorem, sect. 1. Miscellan. art. 2. In illa vero tabula recitantur vota nuncupata de more tertio Nonas Ianuarias pro salute *Imp. Vespasiani Caesaris Aug. Trib. Pot. COS. VIII. & T. Caesaris Aug. F. Vespasiani COS. VI.* Anno superiori V. C. 830. Vespasianus Aug. VIII. Titus Caesar VI. Consules fuerant. Et quidem Sponius putabat Cornelium Priscum fuisse Consulem ordinarium, Nouium verò Priscum suffectum, aut erratum esse in fastis Capitolinis. At D. Nouius Priscus fuit Consul ordinarius, cum ineunte anno magistratum inierit; nec erratum est in fastis Capitolinis, sed in fastis Panuinianis. Addit huius D. Nouij Prisci mentionem fieri in Gruteriana Inscriptione pag. 104. 6. Verùm ille Nouius Priscus non est vir Consularis, sed quidam de plebe inter collegas Curatores Tribus Succusanae numeratus. Tacitus in fine lib. 15. Ann. meminit *Nouij Prisci* à Nerone ob cultam eidem cum Seneca amicitiam in exilium missi, quem vxor Antonia Fadilla comitata est. Hic post excessum Neronis, Romam regressus, satis probabiliter huius anni Consul videri possit.

Anno V. 832. Christi 79. die 24. Iunij senex Vespasianus vita defunctus, Titum Caesarem Imperij haeredem reliquit, quem antea in Tribunicia potestate ac Censura collegam habuerat. Duo tantùm collegia Consulum imperitante Tito, annum aperuere. Anno altero eodemq; postremo imperij eiusdem V. C. 834. Christi 81. signantur in fastis Consules *Siluanus, & Pollio.* Panuinius quòd M. Plautius Siluanus collega legitur Augusti Consulis XIII. itemq; in veteri Inscriptione Tiberius Plautius Siluanus imperante Vespasiano Consul II. ac praefectus Vrbis dicitur, ex eadem familia huius anni Consulem appellauit *M. Plautium Siluanum*; collegam verò dixit *M. Annium Pollionem*. Vtrumque mutuatus à Panuinio Leunclauius scribit in indice ante lib. 66. Dionis: *M. Plautius, & M. Annius Pollio.* At hucusq; erratum in fastis. Extat Gruteri pag. 1040. 1. Inscriptio Arae à T. Canuleio dicatae:

KAL. NOVEMBRIS

SEX. ANNIO. SILVANO

ET.

ET. T. ANNIO. VERO. POL

LIONE. COS

Vterque Consul fuit è gente Annia; vtriusque prænomen falsò in fastis descriptum, ac prioris etiam Consulis familia Plautia. Hoc anno Titus Imperator Orbi Romano ostensus potiùs, quàm datus Imperator, Idibus Septembris, in eadem qua pater, villa decessit, successore Domitiano fratre, quo imperante quindecim paria Consulum totidem annos principatus eiusdem in fastis signarunt. Hic oro te, vir doctissime & amicissime, atque obsecro, vt meam mihi causam bona cum venia apud te iudicem paucis liceat defendere; siquidem ex Dionis fastis mihi dicam dicis, quòd suffectos Domitiani consulatus cum ordinarijs semper connumeratos asserui. Ipsa hic tua verba ex pag. 64. recito. *Sed*, inquis, *vir doctissimus* (hunc tibi quem vnicè mereris, titulum habeto) *non obseruarat non solùm apud Dionem, quo nullus ex Antiquis in Consulibus recensendis exactior, eorum omnium mentionem non haberi, sed neque etiam in aliquibus Domitiani nummis eosdem memorari*. Et statim sequenti pag. 65. vncialibus, vt quidam dixit, characteribus posito titulo: SERIES CONSVLATVVM DOMITIANI EX DIONE, eandem recitas.

Titus Aug. VIII. Domitianus Cæsar III.

M. Plautius, M. Annius Pollio.

Domitianus Aug. IV. T. Flauius Sabinus.

Domitianus Aug. V. Eutropius Rufus II.

Domitianus Aug. VI. Iunius Sabinus. &c.

Profectò si hanc seriem consulatuum Dio descripsisset, nemo Dione peiùs fastos digessisset, cum inter hæc tantùm quinque

collegia Consulum, tria sint planè spuria ac fictitia, & ante Panuinium Fastis ignorata. Iam secundum collegium falsis characteribus designatum obseruasti, pro Sexto Annio, Marco Plautio in fastos relato. Proximè videbis pro Eutropio Rufo *Q. Petilium Rufum* in scriptis, ac scalptis antiquitùs monumentis obsignatum; denique non Iunium Sabinum, sed *Oppium Sabinum* in fastis reponendum intelliges. Leunclauius hic tibi bellissumè imposuit. Nam vbi hactenus mei Panuinij fastos exscripserat, in Domitiani consulatibus recitandis, manum de Panuinij tabulis tollens, ordinarios tantùm illius Principis consulatus numerauit; id tamen peccans, quòd priorem consulatum suffectum vnà cum duodecim ordinarijs computauit, cum vel omnes suffecti recensendi fuissent, vel omnes nullo excepto, omittendi. Nec tu quidem rectè calculos ponis, cum pag. 64. scribis: *in qua serie eidem Imperatori Consulatus tantùm XIII. tribuuntur, & ex suffectis duo recensentur, quatuor omittuntur.* Erras. In illa serie duodecim ordinarij Domitiano consulatus tribuuntur, & ex suffectis vnus recensetur, quatuor omittuntur. Dixi te errasse? Corrigo memet errantem, cum olim scripsi Domitianum *sexies* consulatum gessisse; scribendum erat *quinquies*, ac proinde vnus ego erroris tui auctor venio, qui, vt ingenuè fatear, illum numerum ex Ricciolij fastis exscripsi. In vetustis lapidum Inscriptionibus suffecti Domitiani consulatus vnà simul cum ordinarijs semper connumerantur. Leges illos in magno Thesauro pag. 5. 68. 244. 300. 574. 575. Smyrnensem nondum editam, proximè exhibebo. Nec secus in Nummis eosdem consulatus scalptos vidi. Illum verò Scaligero recitatum, in quo Domitianus dicitur *Augustus P. M. Cos. VI.* perperam exscripserunt; in illo enim dubio procul scalptum fuerat COS. VII. detrita tamen iniuria temporum, seu alio casu postrema nota numerali, quæ Scaligero tibique supplenda erat ex innumeris, quos vidi, eiusdem nummis, in quibus dicitur COS. VII. & in postica: PRINCEPS IVVENTVTIS. Ne quid tamen dissimulem, dabo vnum & alterum testem, qui Domitiano imperante, vixere, quorum testimonio mecum poteras solidiùs disputare, quàm ex ficta Leunclauio, & Dioni abs te afficta serie consulatuum Domitiani. Prior est Suetonius qui cap. 3. de

Do-

Domitiano scribit : *Deinde vxorem Domitiam, ex qua in secundo suo consulatu filium tulerat, alteroque anno consalutauerat vt Augustam &c.* Cum Domitianus nisi Augustus vxorem itidem Augustam dixerit, patet Suetonium secundum Domitiani consulatum accepisse pro altero quem ordinarium Imperator gessit. Alter verò est Statius qui in carmine de XVII. consulatu Domitiani ait:

——— subiere noui Palatia fasces:
Et requiem bis sextus honos, precibusque receptis,
Curia Caesareum gaudet vicisse pudorem.

Ita bis sextum honorem fascium, nempè duodecimum consulatum ordinarium Domitiano delatum laudat, qui tamen quinque suffectis adnumeratis, erat decimus septimus. Ceterùm annus, quo Domitianus primum consulatum suffectum gessit, in Panuinij & aliorum fastis, quos ipse pag. 203. sequeris, corrigendus est. Ille enim non fuit Consul suffectus anno vulgaris epochæ 70. quo Vespasianus Aug. II. ac Titus ordinarij Consules in fastis signantur, sed anno sequenti 71. Tacitus lib. 4. Hist. de Vespasiano scribit : *Ipsi consulatus cum Tito filio, pretura Domitiano & consulare imperium decernuntur.* Hoc S. C. factum est post necem Vitellij, exeunte anno 69. Itaque anno 70. Vespasianus II. collega Tito consul fuit; Domitianus verò Prætor. Extat Vespasiani nummus Bononiæ apud P. Minium cum epigraphe in postica : CAESAR AVG. F. COS. CAESAR AVG. F. PR. Vides hic Titum Cæsarem *Consulem*, Domitianum autem *Pretorem*. Iulius Frontinus ante Domitianum Prætor designatus, quòd Consules aberant, Kalendis Ianuarijs Senatum coegit; addit Tacitus loco laudato : *Et mox, eiurante Frontino, Caesar Domitianus preturam cepit.* Idem confirmat Suetonius cap. 1. in Domitiano. In Thesauro Gruteriano pag. 573. 1. legitur decretum quo quidam veterani ciuitate donantur ab Imperatore Vespasiano TR. POT. II. COS. III. DES. IIII. nempè anno Christi 71. idem verò decretum dicitur scriptum NON. APRIL. CAESARE. AVG. F. DOMITIANO. CN. PEDIO CASTO. COS. Itaque anno 71. Domitianus in lo-

locum, Veſpaſiani Auguſti ſuffectus, gerebat menſe Aprili conſulatum. Panuinius putauit eundem Kal. Iulijs conſulatum iniſſe. In magno Theſauro Numiſmatum Mediceo tres nummos primæ magnitudinis in antica parte inſcriptos vidi: IMP. CAES. VESPASIAN. AVG. P. M. TR. P. COS. III. & in poſtica: IMP. AVG. F. COS. DES. IT. CAES. AVG. F. DES. S. C. Hi nummi percuſſi ſunt anno 71. ante Martium, cum id temporis Titus *Imperator Auguſti filius Conſul deſignatus iterum* eſſet in annum ſequentem 72. & Domitianus *Caeſar Auguſti filius deſignatus* eſſet Conſul ad proximas Kal. Martias. Itaque annus quo Domitianus primum conſulatum geſſit ex lapidis ac nummorum Inſcriptionibus euidenter demonſtratur.

Anno V. 836. Chriſti Domini 83. leguntur in faſtis Conſules *Domitianus IX. & Rufus*. Panuinio hic collega Domitiani dicitur *T. Virginius Rufus II.* qui anno 69. poſt necem Galbæ ab Imperatore Othone deſignatus fuit Conſul ſuffectus à Kal. Maij, ad Kal. Iulias, ex Tacito lib. 1. Hiſtor. En tibi Leunclauium totum hunc collegam Domitiani ex tabulis Panuinij in indicem conſularem lib. 67. Dionis deportantem; ibi enim ait: *T. Virginius Rufus II.* Tu quidem in ſerie Conſulatuum Domitiani, huic ipſi Conſuli collegam addis *Eutropium Rufum II.* Vbinam, quæſo te, huncce Eutropium Rufum conſulem inueniſti? Scito tamen neque Verginium Rufum, neque tuum illum Eutropium Rufum, ſed Q. Petilium Rufum fuiſſe verum ac legitimum collegam Domitiani Conſulis IX. Phlegon Imperatoris Hadriani libertus, & inſignis Chronologus cap. 24. de mirabilibus ſcribit mulierem Tridenti peperiſſe angues globi inſtar inuolutos: ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ Δομετιάνου Καίσαρος τὸ ἔνατον, καὶ Πετιλίου Ῥούφου τὸ δεύτερον: *Conſulibus Romæ Domitiano Cæſare IX. & Petilio Rufo II.* Hoc ipſum collegium Conſulum prodit inſignis Inſcriptio lapidis ſub monte Sipylo propè Smyrnam anno 1679. effoſſi; Illius exemplar Daniel Coſſonus Latinis Græciſque literis apprimè eruditus, miſit ad Antonium Magliabechium, vt eruditiſſimi ac vbique non barbararum gentium laudatiſſimi viri Bibliotheca, collectis non ex Europa tantùm voluminibus, verùm etiam ex ipſa Aſia præclaro monumento accepto, diteſceret. Eſt prolixum ſatis epigramma, cuius hic tibi fragmentum recito.

ΣΟΥ-

ΣΟΥΛΠΙΚΙΟΣ . ΦΙΡΜΟΣ

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ . ΑΡΤΕΜΑΣ . ΠΑΤΡΟΜΥΣΤΙΣ

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ . ΕΥΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΟΜΥΣΤΙΣ

ΤΡΟΦΙΜΟΣ . ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΥ

ΤΥΡΑΝΝΟΣ . ΠΑΠΙΟΥ . ΤΟΥ . ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ . ΚΑΙΣΑΡΙ . . . .

. . . ΣΕΒΑΣΤΩ . ΤΟ . Θ . ΚΟΙΝΤΩ

ΠΕΤΤΙΛΙΩ . ΡΟΥΦΩ . ΤΟ . Β . ΥΠΑΤΟΙΣ

ΕΠΙ . ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΥ . ΚΟΣΚΩΝΙΑΣ

ΜΥΡΤΟΥ . ΑΓΩΝΟΘΕΤΗΣ - ΛΟ - ΚΑΙ

ΚΙΛΙΟΣ . ΦΡΟΝΤΩΝ - ΝΕ - ΞΥΣΤΑΡΧΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ . ΚΙΚΙΝΟΣ - ΝΕ .

Vides hic decreto Senatus erasum post eiusdem necem, nomen Domitiani *Imperatoris Cæsaris Augusti IX.* Consulis, cuius collega dicitur *Quintus Pettilius Rufus II.* quo quidem charactere Phlegontis testimonium, imò fasti ipsi mirificè illustrantur. Legi in Inscriptionibus Reinesij nuper publicatis, pag. 221. quoddam epigramma à Pyrrho Ligorio exscriptum, quod dicitur dicatum T. FL. DOMITIAN. AVG. IX. T. VIRGINIO. RVFO. COS. At norunt eruditi Ligorium Latini sermonis ignarum, vti eiusdem æqualis Antonius Augustinus in Dialogis testatur, laboriosissimum quidem, sed plerumque fallacem Scriptorem fuisse.

Hinc

Hinc non semel vapulat à Spanhemio, Scheffero, alijsque viris eruditissimis, quibus fucum facere non potuit. Illi autem Inscriptioni addidit consules, quod non semel ab eo peccatum. Imò in illa ipsa pag. 221. ex eodem Ligorio recitatur Inscriptio posita Kal. Aprilis IMP. VESPASIANO. III. & T. CAESARE. COS. cum tamen certum sit Vespasianum secundum consulatum Tito Cæsare collega gessisse ex nummis ac Tacito scribente lib. 4. Hist. *Interea Vespasianus iterum, ac Titus consulatum absentes inierunt*. Idem verò Vespasianus anno sequenti V. C. 824. tertium consulatum non cum Tito, sed cum Cocceio Nerua administrauit. Extat vetus Inscriptio Gruteri pag. 300. Idem Ligorius apud Gruterum pag. 314. 3. fingit in lapide hunc consulatum: IMP. CAES. FLAVIO. DOMITIANO. VIII. ET. C. VALERIO. MESSALINO. COS. Quod collegium verum quidem est, sed in Domitiano fingitur titulus Imperatoris ac nota consulatus VIII. cum Consul II. collegam habuerit M. Valerium Messalinum. Idem verò Imperator ac COS. VIII. collegam habuit T. Flauium Sabinum ex veteri Inscriptione pag. 68. 1. Et sanè Verginius Rufus non *Titi*, sed *Lucij* prænomen tulit; vnde plurium errorum conuincitur fictus ille Ligorio consulatus. Aliam similem eiusdem fraudem ad A. V. 900. notabo.

Anno V. 837. Christi 84. signantur in fastis Consules *Domitianus Aug. X. & Sabinus*. Panuinio collega Domitiani dicitur fuisse *Appius Iunius Sabinus*, quem Suetonius in Domitiano vocat virum Consularem, bello Dacico interfectum. Hunc quoque Leunclauius arripiens, inserit indici lib. 67. Dionis scribens: *Ap. Iunius Sabinus*. At memoria Panuinium defecit. Nam Suetonius cap. 6. scribit Domitianum duas contra Dacos expeditiones suscepisse: *primam Oppio Sabino Consulari oppresso*. Panuinius pro Oppia familia, Appium prænomen sibi fingens, eundem in Iuniam familiam perperam transcripsit. Gruteri pag. 446. 4. laudatur Hadriano imperante C. OPPIVS SABINVS idemque COS. sed suffectus, qui huius Oppij Sabini à Dacis interfecti filius videri possit. Hinc satis probabiliter *C. Oppius Sabinus* Domitiano Cos. X collega dari potest.

Anno V. 845. Christi 92. Consules in fastis dicuntur *Domitia-*

tianus Aug. XVI. & Saturninus. Panuinius cum alterum Saturninum ante quintum annum, collegam Domitiani Cos. XIII. Aulum Volusium nuncupasset, eundem iterum hoc anno Consulem statuit. Illum ipsum integrè exscribit Leunclauius, cui dicitur: *A. Volusius Saturninus II.* Errant in prænomine ac iterato consulatu. Gruteri pag. 300. legitur in veteri Inscriptione Tittienus Serenus in collegium cooptatus eo anno, quo consulatum gessere

IMP. CAES....... AVG. GER. XVI. COS

Q. VOLVSIVS. SATVRNINVS

P. R. C. AN. DCCCXLIIII.

Annus Vrbis 844. numerabatur vsque ad diem 21. Aprilis anno æræ vulgaris Christianæ 92. Senatus tanto odio occisum Domitianum persecutus est, vt teste Suetonio cap. 23. *nouissimè eradendos vbique titulos, abolendamquè omnem memoriam decerneret.* Quod patet in posita Inscriptione, & in alijs pag. V. 2. XII. 2. 68. 1. 245. 2. 411. 1. & in Smyrnensi superiùs recitata. Anno secundo Neronis Q. Volusius Saturninus consul in fastis, ac Gruteri pag. 9. 4. legitur, qui huius Quinti Saturnini pater fuit. Hinc rectè in fastis Idacij, Prosperi, ac Cassiodori hic Saturninus non legitur Consul II.

Domitiano A.V. 849. Christi 96. die 18. Septembris interfecto, M. Cocceius Nerua imperium accepit, cuius breuissimi principatus annos duo collegia Consulum aperuere. Anno V. 850. Christi 97. Nerua Augustus III. ac Rufus III. fastis prænotantur. Prosper & eius exscriptores Cassiodorus in Chronico, ac Victorius Aquitanus in canone Paschali hoc collegium omiserunt. Idacius rectè scribit: Nerua III. & Ruffo III. Frontinus lib. 2. de Aquæduct. scribit se designatum Curatorem Aquarum Vrbis *Imperatore Nerua III. & Verginio Rufo III. Consulibus.* Panuinio vocatur *Titus Virginius Rufus III.* quo pariter prænomine illum Leunclauius inserit indici lib. 68. ad-

dit Panuinius eundem in consulatu mortuum, ex Plinij epistolis. Glandorpius in Onomastico non Titum, sed Publium Virginium scribit, cuius priorem consulatum ponit anno nostræ epochæ *63*. collega Memmio Regulo. At Panuinius eundem anno *69*. quo occisus est Galba, consulem suffectum statuit ex Kal. Maij, ad Kal. Iulias collega Poppæo Vopisco, ex Tacito lib. 1. Hist. iterum verò Consulem anno V. *836*. cum Domitiano Aug. IX. ac tandem Consulem III. hoc anno cum Nerua Augusto. At certum mihi est Panuinium errasse in priori Neruæ consulatu statuendo. Nam vt prænotaui, primum consulatum gessit A. V. *816*. collega C. Memmio Regulo, Nerone imperante. In veteri Inscriptione Gruteri pag. 8. 3. dicitur votum solutum à quibusdam libertis,

L. VERGINIO. RVFO

C. MEMMIO. REGVLO. COS

Frontinus lib. 2. de Aquæduct. scribit: *Verginio Rufo, & Memmio Regulo Coss.* At Tacitus lib. 15. & Seneca lib. *6*. Nat. quæst. inquiunt: *Memmio Regulo, & Verginio Rufo Coss.* Verginium secundo loco nominantes. Ita optimi Scriptores ordinem nominationis Consulum minùs sibi seruandum duxerunt. In duabus etiam tesseris gladiatorijs superiùs mihi in Consulibus sub Tiberio laudatis, ac totidem Inscriptionibus lapidum, & in alijs inferiùs imperante M. Aurelio recitandis, idem ordo variatur; quamuis maior priùs nominati Consulis honor censeretur, vti ex Cicerone tradit Consul Ausonius in panegyri ad Gratianum. Ceterùm Panuinij sententia de primo consulatu Verginij ab Imperatore Othone accepto, refellitur, quòd Verginius sub necem Neronis Germaniæ Legatus ac Proprætor erat. Dio lib. *63*. ait: *Rufus qui Germaniam obtinebat, inde profectus est, vt Vindici bellum inferret.* Tacitus etiam lib. 1. Hist. *Nec statim,* inquit, *pro Galba Verginius; an imperare voluisset, dubium; delatum ei à milite imperium conueniebat.* Et statim: *Dux deerat;*

nem-

nempè in Germania, *abducto Verginio per simulationem amicitiæ*. Illum enim Galba nouus Imperator Romam ex Germania vocauerat. At certum est viros tantùm consulares Legatos, ac Proprætores Germanicis exercitibus impositos fuisse. Itaque L. Verginius sub Nerone gesserat consulatum. Iterum consul designatus fuit ab Othone collega Poppæo Vopisco, ex Tacito lib. 1. Hist. Panuinius secundum consulatum Verginij statuit collega Imperatore Domitiano IX. quam sententiam ex Smyrnensi Inscriptione ac Phlegonte confutaui; siquidem Q. Petilius Rufus cum Domitiano Consule IX. magistratum gessit. Denique Verginius anno ab hoc secundo consulatu vigesimo octauo, imperante Nerua, tertio consulatu perfunctus, eodem anno obijt, publico funere elatus, vti fusiùs recitat Plinius lib. 2. epist. 1. Glandorpius fingit Verginium designatum fuisse Consulem IV. à Traiano Augusto; etenim post obitum Verginij, Traianus imperium accepit, & quidem eodem anno circa initium Nouembris in consortium principatus à Nerua adscitus, qui tertio postea mense post Traiani adoptionem, teste Aurelio Victore, decessit die 28. Ianuarij A. V. 851. à Parilibus.

Traiano imperante, vndeuiginti collegia Consulum signantur in fastis, qui circa ea tempora satis turbati, ac confusi apparent ex tabulis Idacij, Prosperi, Chronici Alexandrini, & Anonymi apud Cuspinianum, si secum inuicem conferantur. Anno V. 853. Christi 100. apud Anonymum Cuspiniani dicuntur Consules *Traianus III. & Frontinus*. Idacius scribit: *Traiano III. & Pontino*; Prosper verò: *Traiano IV. & Frontone*. Panuinius rectè ex Plinio in panegyri probat Traianum, eiusque collegam consules III. scribendos; Plinius enim Imperatorem commendat, quòd consul tertiùm duos itidem collegas consules III. designauit: *Laudandus quidem*, inquit, *& ille qui tertium consulatum meruit, sed magis sub quo meruit; magnus memorandusque qui tantùm præmium cepit*. At illius nulla memoria posteros manet. De illo tamen scribit Panuinius: *Hic est M. Cornelius Fronto Orator nobilissimus, de quo in vita Marci Imperatoris Iulius Capitolinus, Macrobius, & Plinius in epistolis sæpè meminerunt*. Leunclauius pedibus, imò manibus in Panuinij sententiam iuit scribens in indiculo lib. 68. Dionis: *Nerua Tra-*

ianus Aug. III. & M. Cornelius Fronto III. Capitolinus cap. 2. ſcribit M. Aurelium pluribus magiſtris vſum fuiſſe iuxta varias quas iuuenis didicit, diſciplinas: *Oratoribus*, inquit, *vſus eſt Græcis Annio Marco, Caninio Celere, & Herode Attico: Latino, Frontone Cornelio. Sed multùm ex his Frontoni, detulit, cui & ſtatuam in Senatu petijt.* Idem Capitolinus in Vero Auguſto cap. 2. huius in Rethorica præceptorem laudat *Cornelium Frontonem*. Extat vetus Inſcriptio apud Panuinium ad A. V. 850. Gruterum pag. 469. 2.

M. AVFIDIO. FRONTONI

PRONEPOTI

M. CORNELI. FRONTONIS

ORATORIS. COS

MAGISTRI. IMPERATORVM

LVCI. ET. ANTONINI

NEPOTI. AVFIDI. VICTORINI

PRAEFECTI. VRBIS. II. COS

FRONTO COS

FILIO. DVLCISSIMO

At M. Cornelius Fronto Orator nobiliſſimus atque M. Aurelij Antonini Magiſter, fuit ſemel tantùm Conſul & quidem ſuffectus. Audiatur Conſul Auſonius in panegyri: *Vnica mihi*, inquit, *amplectenda eſt Frontonis imitatio, quem tamen Auguſti magiſtrum ſic conſulatus ornauit, vt præfectura non cingeret. Sed con-*

consulatus ille cuiusmodi? Ordinario suffectus, bimestri spatio interpositus, in sexta anni parte consumptus, quærendum vt reliquerit tantus Orator, quibus Consulibus gesserit consulatum. Et statim: *Non ego me contendo Frontoni, sed Antonino præfero Gratianum.* Hinc in posita Inscriptione M. Cornelius Fronto dicitur tantùm Consul sine vlla iterati consulatus nota. Ex his patet Panuinij error, dum M. Cornelium Frontonem Oratorem ac Magistrum M. Antonini fingit consulem III. anno secundo imperij Augustei Traiani, cum ille vnicum bimestrem eumq; suffectum consulatum anno incerto gesserit. Quis igitur Consul III. collega Traiani assignabitur? Fasti veteres illius tantùm cognomen habent, sed in eodem discordant. Prosper, eiusq; exscriptor Cassiodorus *Frontonem* illum appellant, quibus suffragari videtur Dio, qui Frontonem consulem laudat Nerua imperante; Plinius verò de collegis Traiani scribit: *Vterque nuper consulatum alterum gesserat à patre tuo, idest, quanto minùs quàm à te, datum;* ex quibus verbis Panuinius Frontonem consulem II. sub Nerua, & tertiùm cum Traiano itidem III. asseruit. In vetustis Inscriptionibus Gruteri pag. 199. 1. inter IIIIViros viarum curandarum à Traiano Imperatore constitutos, nominatur priori loco L. Licinius Sura, qui pariter fuit Consul III. & secundo loco M. IVLIVS M. F. FRONTO, quem fortè laudat Martialis lib. 1. epig. 56.

Vota tui breuiter si vis cognoscere Marci,
Clarum militiæ, Fronto, togæque decus.

Quòd verò in fastis Prosperi, qui omnium sunt vitiosissimi, collega Traiani dicitur *Fronto*, cum apud Anonymum Cuspiniani *Frontinus* appelletur, ac constet huius ignoti Scriptoris tabulas consulares omnium optimas esse, satis probabiliter dici posset *Sex. Iulius Frontinus*, qui de Aquæductibus scripsit, Traiani tertiùm Consulis collega. Et quidem Panuinius id etiam peccauit, quod scripsit: *Liber Cuspiniani Traianum III. & Frontonem edit*, cum disertè scribat Cuspinianus: *Ignotus Auctor habet hoc loco: Traianus III. & Frontinus;* & idem in Dione *Frontinum* legendum patet. Enimuerò Frontinus post suffectum

con-

consulatum, à Vespasiano Imperatore Proprætor in Britanniam missus fuit, inter cuius prouinciæ Præsides consulares post Petilium Cerealem laudatur Tacito in lib. de vita Agricolæ *Iulius Frontinus vir magnus.* Idem alterum consulatum gessit, teste Martiale lib. 10. epig. 48. in quo tenue ac paupere poeta dignum conuiuium describens, vinum recenset non veteri aliquo Consule in amphora signatum, sed

De Nomentana vinum sine fæce lagena,
Quæ bis Frontino Consule, plena fuit.

Quòd nuper lagena plena fuerat vino, hinc eandem sine fæce dixit; quare Frontino nuper iterum Consule impletam dicit. Idem verò superiùs epigr. 6. & 7. exponit se cupere reditum Traiani ex Germania, vbi anno 97. & sequenti substitit. Hinc Frontinus alterum consulatum sub Nerua gessit, à quo etiam anno 97. Curator aquarum Vrbis designatus fuit, vt initio sui operis & lib. 2. idemmet Frontinus testatur. Tertium verò consulatum fortè accepit à Traiano in Kalendas Ianuarias anni Christi 100. Plinius vtrumque collegam Traiani tum ordinarium Consulem, tum alterum Kal. Martij suffectum, laudat in panegyrico; vbi ait delatum ab Imperatore tertium consulatum *viris singularibus*, non benè ac fortiter sub ipso, aut cum ipso in bellicis expeditionibus, *sed in toga meritis.* & paulò inferius: *Nempè hi sunt, quos Senatus quum publicis sumptibus minuendis optimum quemq; præficeret, elegit quidem primos.* Item: *Tertiò Consules fecit quos vos elegeratis, & fecit hoc ordine, quo electi à vobis erant.* Horum alter statuendus est Consul ordinarius, cuius mihi nomen hactenus incompertum, quamuis de vtroque Iulio Frontone, ac Frontino quædam diuinare conatus, neutrum tibi fortè Consulem fuisse persuaserim. At Traiani consulatum III. pluribus laudat Plinius in panegyri. Illum gessit vsque ad Kal. Maias, duobus collegis bimestri magistratu concesso, dicente Oratore: *Hanc tibi præcipuam causam fuisse extendendi consulatus tui, vt duorum consulatus complecteretur.* Addit: *Itaque & abiturus consulatu, iurasti te nihil contra leges fecisse.* Dein Senatus eundem Imperatorem Consulem IV. de-

designauit. *Quò iustiùs*, inquit, *Senatus, vt susciperes quartum consulatum, & rogauit, & iussit*. Hunc tamen quartum consulatum, cum Plinius panegyricum recitauit, nondum admiserat. *Fortaßè*, inquit, *sufficiat tibi tertius consulatus: sed nobis tantò minus sufficit. Ille nos instituit, & induxit, vt te iterum, iterumque Consulem habere cupiamus. Remissiùs istud contenderemus, si adhuc non sciremus qualis esses futurus*. At Imperator hanc designationem nondum ratam habuerat, cum ibidem Orator dicat: *Pietati Senatus cum modestia Principis felix speciosumque certamen, seu fuerit victa, seu vicerit*. Hanc orationem Plinius recitauit, cum ineunte Septembri consulatum auspicatus est, ex lib. 3. epist. 13. & 18. quod Verginij Rufi Consulis exemplo confirmatur ex lib. 2. epist. 1. Hic mihi in mentem veniunt quæ nuper de hoc quarto Traiani consulatu scribis pag. 207. ad annum Christi 101. videlicèt: *Sumptus hic Consulatus ob Quinquennalia Imperij proconsularis, ac triumphum de Dacis, quem hoc anno consignat Eusebius in Chronico*. Hæc mihi sanè difficilia visa sunt. Nam Traianus quartum sibi delatum consulatum recusauit, ac vix tandem Senatus precibus exoratus, ac victus, admisit. Ille ergo Regulas de Quinquennalibus in consulari prætexta celebrandis, ignorauit. Sed nec eundem consulatum ob triumphum Dacicum accepit. Etenim anno Christi 100. cum Romæ degebat, designatus fuit Consul IV. vti proximè Plinius exposuit; at eo anno nondum Dacicum bellum eruperat, cum ibidem Plinius dicat: *Nam vt ipse nolis pugnare, moderatio: fortitudo tua præstat, vt neque hostes tui velint*. Et statim: *Quod si quis barbarus Rex eò insolentiæ furorisq; processerit, vt iram tuam indignationemq; mereatur &c.* Nondum ergo motum erat in Dacos bellum, ac toto anno Traianus Romæ substitit, vbi etiam quartum consulatum capessiuit, cum tertium consulatum in Germania inire recusauerit, *quod eum absens gerere non poterat*, teste ibidem Plinio, qui de quarto consulatu ait: *Dabiturne rursus videre Consulem illum? &c. præsidebit lætitiæ publicæ auctor eius & causa?* Extant quidem apud Occonem nummi inscripti: DIVO NERVAE TRAIANO AVG. P. M. TR. P. COS. III. P. P. & in postica: PROFECTIO AVG. GERMANIAE S. C. At titulus ille, *Diui*, eos mihi nummos

mos suspectos reddit, dicente Plinio: *At tu etiam nomen patris patriæ recusabas*. Etiamsi tamen admittantur vti legitimi, ita vt ante exitum anni 100. profectio in Germaniam in annum sequentem indicta fuerit, quartus consulatus nequit dici sumptus ob triumphum Dacicum, nisi dicamus Senatum non modò ante victoriam, verùm etiam ante bellum inchoatum, triumphum cecinisse.

Haud animum induxi exactiorem vtriusq; belli Dacici chronologiam hic concinnare, quòd eam breui intelligemus ex eruditissimis commentarijs quos modò de Columna Traiani Raphael Fabretus typis excudit. Quædam tamen hic inseram, cum vt consulatuum Traiani, quos Imperator Augustus omnes Romæ inijt, ratio ac tempus intelligatur, tum etiam, vt pateat quò primùm anno idem in Asiam profectus, persecutionem contra Christianos exercuit; video enim ceteros quosque Scriptores, atque eos inter qui de epistolis S. Ignatij nostra ætate acerrimis secum inuicem scriptis depugnarunt, in prochronismos delapsos, qui tibi in notis ad magnos Annales euitandi sunt. Itaque meam de tempore vtriusque belli Dacici, ac de profectione Traiani in Orientem, simulque de quinto ac sexto eiusdem consulatu Romæ inito, sententiam tibi proponam, quam ipse postea ad limam reuoces, vel ad incudem. Panuinius lib. 2. fastorum ad A. V. 854. recitat è veteri lapide elogium Traiani in quo legitur: DACICVS TRIB. POT. IIII. COS. IV. VICTO DECEBALO. Ex hac Inscriptione Baronius, qui eandem ex Panuinio recitat, ac alij passim crediderunt à Traiano quartùm Consule bello Dacico priori victum Decebalum, cum tamen spuria sit illa Inscriptio vtpotè ab eodem Panuinio conficta. Lazius lib. 12. cap. 7. idem epigramma laceratum, ac detritum recitarat, testatus extare in oppido Gumperdoff primo à Vienna mil iario, ex fragmentis malè compactis, vbi legebatur NERV... ACICV.. VS. AVG. Item VICT. D.. D.. V. ADIA.. T.. R. P. IIII. COS. V. Gruterus pag. 190. 1. idem elogium è Lazio repetit, at non fideliter, cum ibi scribat: VICTO DECE... vti & DACICVS, & alia verba minùs detonsa. Panuinius tamen integrè illud concinnauit, & COS. IIII. reposuit, cum optimè intelligeret consulatum quin-

tum

tum Traiani non posse cum quarta eiusdem Tribunicia potestate componi. Hoc ergo fallaci præiudicio, quod fons & origo communis erroris fuit, repudiato, epocham prioris belli Dacici expono. Spartianus cap. 3. de vita Hadriani ait: *Quæsturam gessit Traiano IV. & Articuleio Coss. A. C. 101. Post Quæsturam, acta Senatus curauit, atque ad bellum Dacicum Traianum familiarius prosequutus est.* Quæstura adhuc sub Traiano erat annuus magistratus. Plinio lib. 8. epist. 23. laudatur Iunius Auitus *Quæstor Consulibus suis (& plures habuit) non minùs iucundus &c.* Plures Consules nominantur, nempè etiam toto anno suffecti, sub quibus Auitus annuus quæstor fuit. Et sanè si Hadrianus post quæsturam acta Senatus curauit, antequàm ad bellum Dacicum Traianum prosequeretur, bellum Dacicum anno V. 855. Christianæ epochæ 102. à Traiano susceptum est. Extat duplex Inscriptio apud Gruterum, Venusina pag. 177. 2. & Puteolana pag. 190. 3. in quibus Traianus dicitur tantùm GERMANICVS TRIB. POT. VI. IMP. II. COS. IIII. Tribunicia potestas VI. eidem Principi inchoabatur sub initium Nouembris anni 102. Rursus vidi in Museo Mediceo nummum inscriptum: IMP. CAES. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. P. M. TR. P. VI. & in postica: IMP. IIII. COS. IIII. DES. V. S. C. Visitur ibidem mulier sedens dextra ramum, sinistra scipionem tenens. Alia numismata eadem Inscriptione obsignata recitantur in locupletissimo Auctario Occonis nuper edito à Comite Mediobarbo Romanæ historiæ æquè ac veterum Numismatum peritissimo. Ex his verò nummis patet Traianum ob victoriam de Dacis reportatam anno VI. Tribuniciæ potestatis, nempè anno 103. Imperatoris titulum multiplicasse. Enimuerò obseruandum est neque in lapidum, neque in nummorum laudatis inscriptionibus Traianum vocari *Dacicum*, sed tantùm *Germanicum*, quòd Dio scribit: *Traianus de Dacis triumphauit, & Dacicus cognominatus est.* Itaque cum Romam triumphaturus aduenisset, Dacici agnomen à Senatu tulit. Extat in eadem Gaza Medicea nummus argenteus cum epigraphe: IMP. CAES. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. & in auersa parte: DACICVS COS. IIII. Visitur Hercules ibidem dextra clauam, sinistra spolium

leonis tenens, vti etiam apparet in Inscriptione Romana Gruteri pag. 247. 1. Hæsi, fateor, ad laudatas Inscriptiones. Nam cum inita Tribunicia potestate VI. Traianus nondum diceretur *Dacicus*, aut *Imp. IIII.* neque exeunte anno 102. per hiemem contra Dacos pugnasse eundem arbitrarer, sed anno 103. videbam his obstare nummum æreum primæ magnitudinis, atq; alterum argenteum, quos in Mediceo Thesauro legitimos obseruaram; ibi enim Traianus dicitur DACICVS COS. IIII. & in æreo DES. V. cum verò omnes vetustiores fasti Idacij, Prosperi, Cassiodori, ac omnium recentium Chronologorum statuant Traianum Consulem V. anno Vrbis 856. Christi 103. ad annum superiorem 102. victoria Dacica retrahenda videbatur. Hoc postea dubium, simulque fastorum errorem alia numismata sustulerunt. Extant Bononiæ duo similia Traiani numismata, vnum quidem in Museo Marchionis Ferdinandi Cospij, alterum in scrinijs ditissimis Iosephi Magnauaccæ cum epigraphe: IMP. CAES. NERVA TRAIAN. AVG. GERM. DACICVS P. M. & retrorsus: TR. P. VII. IMP. IIII. COS. IIII. DES. V. P. P. S. C. Ibi visitur Victoria dextra lauream, sinistra trophæum tenens, ac dextero pede globum premens. Raphael Fabretus quòd vulgarium fastorum religione tenebatur, nummum Cospianum ad se Romam deferendum curauit, qui postea mihi per literas significauit eandem posticam Inscriptionem in altero quoque numismate semet Romæ obseruasse, ac putare se fastos emendandos esse. Illi autem rescripsi nuper ex iisdem nummis fastos correctos à laudato Comite Mediobarbo pag. 152. vbi èx Vaillantio aliud numisma recitat inscriptum: TR. P. VII. IMP. IIII. COS. IIII. DES. V. S. C. vbi visitur Traianus paludatus insidens trophæo &c. laudatum etiam Magnauaccam eruditæ rei nummariæ peritissimum recitati numismatis ectypum ad me misisse, illudque legitimum si quod aliud, contestari. Itaque si tot nummi antiquitatis testes fidissimi atque incorrupti secum inuicem conferantur, apertè intelligimus victoriam Dacicam in anno 103. collocandam, consulatum verò Traiani quintum in sequentem annum 104. protrahendum; etenim Traianus circa Nouembrem anni 103. auspicatus est Tribuniciam Pot. VII. qua inita, in nummis dici-

tur

tur COS. IIII. DES. V. Extat in Thesauro Mediceo rarissimus simulque pulcherrimus Traiani nummus inscriptus: TR. P. VII. IMP. IIII. COS. V. P. P. S. C. Imperator in quadrigis triumphans dextra laurum, sinistra sceptrum tenet. Itaque

Anno V. 857. Christi 104. Traianus Romæ inijt quintum consulatum collega Maximo II. vt in fastis Anonymi apud Cuspinianum legitur. Panuinius hunc vocat *L. Appium Maximum*, qui in veteri Inscriptione dicitur *Bis Consul confector belli Germanici*. Is Domitiano imperante, Bithyniæ Proconsul fuerat, ex lib. 10. Plinij epistola ante 67. Ob victum, & occisum Antonium qui Proprætor Germaniæ rebellauerat, eum titulum tulit. Num hic postea collega Traiani fuerit, incertum. Sanè Maximus priori bello Dacico oppido munitissimo cum sorore Regis Decebali capto, eundem ad petendam pacem adegit, teste Dione lib. 68. Hunc verò Maximum ignotæ familiæ collegam Traiani puto. Alterius etiam belli Dacici annus ex Spartiano indagandus est. Hæc ille in Hadriano cap. 3. scribit de eodem: *Tribunus plebis factus est Candido & Quadrato iterum Coss.* Et statim: *Secunda expeditione Dacica, Traianus eum primæ legioni Mineruiæ præposuit, secumq; duxit*. Illud collegium Consulum signatur in fastis anno 105. Quo anno cum Hadrianus Romæ Tribunus plebis fuerit, altero anno 106. Legatus Legionis ad bellum secundum Dacicum à Traiano ductus fuit. Casaubonus ait perperam à Spartiano alterum bellum Dacicum post Tribunatum plebis Hadriani recitari. Errat. Nam longè dignior erat legatio legionis, quàm Tribunatus plebis, ac proinde hic ante illam deferebatur. Ita Agricola ex Tacito in lib. de vita eiusdem, Septimius Seuerus ex Spartiano cap. 1. Vespasianus ex Suetonio cap. 2. & 4. Pertinax ex Capitolino cap. 1. vel post Tribunatum plebis, vel etiam post præturam Legionum legati facti sunt. Hoc ipsum patet in vetustis Inscriptionibus Gruteri pag. 407. 430. 5. 436. 7. 457. 2. 6. 493. 1. 1097. 7. Laudantur plures Traiani nummi in Auctario Occoniano pag. 154. in quibus idem dicitur: TR. P. VIII. IMP. IIII. COS. V. P. P. Rursùs in Romana Inscriptione Gruteri pag. 247. Traianus vocatur TRIB. POT. VIIII. IMP. IIII.

COS. V. At pag. 162. 1. in insigni elogio dicitur TRIB. POTEST. VIIII. IMP. V. COS. V. P. P. Anno Christi 106. Traianus vsque ad Nouembrem erat Tribuniciæ Pot. VIIII. qua labente cum titulum Imperatoris multiplicauerit, eodem quoque anno altera eaq; postrema eiusdem victoria Dacica statuenda est. Traianus Daciæ in prouinciam redigendæ immoratus, anno 107. Romam rediit. De eiusdem in Orientem profectione dicturus, redeo ad Spartianum, cui Hadrianus ob gesta eodem bello Dacico dicitur adamante à Traiano donatus, additq; eodem cap. 3. *Prætor factus est, Sura bis, Seruiano iterum Consulibus.* Cum ille Anno Christi 106. in Dacia militauerit, eiusdem prætura contingit anno 107. Tum Spartianus: *Legatus postea prætorius in Pannoniam inferiorem missus, Sarmatas compressit.* Ante annum 108. legatum prouinciæ non egit; quo munere num vltra annum perfunctus fuerit, incertum. Denique scribit Spartianus eodem cap. 4. egregiè prouinciam ab Hadriano administratam: *Ob hoc Consul est factus. In quo magistratu, vt à Sura comperit adoptandum se à Traiano esse, ab amicis Traiani contemni desijt, ac negligi. Et defuncto quidem Sura, Traiani ei familiaritas creuit.* Panuinius ad A. V. 862. Christi 109. suffectum Hadriani consulatum recitat; nec sanè celeriùs statui posse gesti eidem ante consulatum magistratus euincunt. At Dio lib. 68. narrat Traianum è Dacia Romam reuersum, Pontinas paludes lapidibus strauisse, vias muniuisse, pontes extruxisse, ac defunctum Licinium Suram publicis exequijs decorasse, addito etiam statuæ honore. His verò ac quibusdam alijs narratis, ait: *Post hæc bellum intulit Armenijs Parthisque &c.* Ex his colligo Traianum post Suræ mortem adhuc in Italia fuisse; illius verò obitum contigisse post consulatum Hadriani, ac proinde Traianum anno Christi 110. nondum in Asiam transmisisse.

Cum Plinius iunior Bithyniæ Proprætor Christianos edictis ac supplicijs persequutus fuerit, Traiano etiam tum Romæ degente, libeat huiusce persecutionis tempus designare, quod sibi incompertum fatetur Scaliger in notis Eusebianis num. 2124. Baronius scribit de Plinij præfectura Bithynica: *Post functionem superioris anni Consulatus, more maiorum, prouinciam suscepit administrandam.* Is quidem mos stante Republica, sed sub Cæ-

sa-

saribus, Africam & Asiam decimo anno à gesto consulatu sortiebantur, quæ tamen decennij intermedij præscriptio in alijs prouincijs non seruabatur. Et sanè mihi compertum est Plinium non perrexisse statim à gesto consulatu, in Bithyniam. Rem altiùs paucis licèt, repetam. Tullius Iustus anno Christi 97. Bithyniam regebat, ad quem extat Imperatoris Neruæ epistola ante epist. 67. Plinij lib. 10. Iustus Proconsul successorem habuit Iulium Bassum, qui in exilium à Domitiano missus, inquit Plinius lib. 4. epist. 9. *reuocatus à Nerua, sortitusq; Bithyniam, rediit reus*. Idem lib. 6. epist. 29. narrans Quadrato ordinatim causas ab se agitatas, ait: *Accusaui Marium Priscum*; deinde: *tuitus sum Iulium Bassum*. Accusauit Marium Priscum coram Traiano tertiùm Consule anno 100. ex lib. 2. epist. 11. mense Ianuario, cum esset consul designatus in Kal. Septembris, ex lib. 10. epist. 20. Idem lib. 4. epist. 8. narrat se post consulatum, accepisse à Traiano auguratum; epistola verò sequenti acta in causa Bassi describit. Itaque anno 101. Iulij Bassi causa cognita fuit. At lib. 10. epist. 64. ex Bithynia scribit Traiano quemdam *in perpetuum relegatum à Iulio Basso proconsule*; quòd verò sciebat acta Bassi à Senatu rescissa, dato iure damnatis ab eodem, *ex integro*, inquit, *agendi dumtaxat per biennium, interrogaui hunc, quem relegauerat, an adiisset, docuissetq; proconsulem, negauit*, cum idem captus, coram Plinio stetisset. Cui Traianus respondit eum qui existimans se iniuria relegatum, *cùm per biennium agendi facultatem habuerit*, nec adierit Proconsulem, vinctum dimittendum ad Præfectos Prætorio. Itaque anno 103. hoc est, biennio post rescissa acta Iulij Bassi, alius ante Plinium Proconsul Bithyniæ præerat. Idem lib. 5. epist. 20. Vrso scribit: *Iterum Bithyni post breue tempus à Iulio Basso, etiam Rufum Varenum proconsulem detulerunt*. Hæc autem Vareni causa in aliquot annos protracta est, testibus ex Bithynia aduocatis à Vareno, Bithynis legatos modò contra eumdem, modò mutata sententia, pro eodem ad Traianum tum in Daciam, tum Romam destinantibus, Plinio Varenum defendente, quæ quidem constant ex varijs eiusdem epistolis lib. 6. epist. 5. 13. & 29. & lib. 7. epist. 6. & 10. Idem lib. 10. epist. 113. scribit Traiano Anicium Maximum proconsulem Bithyniæ

lar-

largitionem pecuniæ, quam super numerum in decuriones Traiani indulgentia allecti, faciebant, in quibusdam ciuitatibus ad eos quoque extendisse, qui à Censoribus legebantur. Itaque Anicius Maximus alius fuit ante Plinium sub Traiano proconsul Bithyniæ. Denique lib. 10. epist. 64. significat Traiano quemdam sibi denuntiasse *aduersarios suos à Seruilio Caluo clarissimo viro in triennium relegatos*, in prouincia morari, illis è contra affirmantibus à Caluo proconsule semet restitutos. Respondit Traianus epist. 65. se proximè rescripturum de ijs, *qui à P. Seruilio Caluo proconsule in triennium relegati*] dicebantur, vbi primùm rem ab ipso Caluo didicisset. At certum est nondum elapsum triennium, ex quo illi relegati fuerant, cum ea Plinius Principi scripsit, aliàs nullus fuisset accusationi locus. Igitur & Seruilius Caluus fuit proximus decessor Plinij in præfectura, seu proconsulatu Bithyniæ; vnde apparet post aliquot annos à gesto consulatu, eundem in Bithyniam missum, cum plures suos decessores, Traiano imperante, laudet, & aliquot etiam præter eidem memoratos, Bithyniam fortassis administrarint. Et quidem nullus dubito, quin Plinius nouem libros epistolarum ad priuatos scripserit, antequàm in prouinciam legatus proficisceretur. Nusquam enim in aliqua earundem quidpiam legitur, quod Bithynicam eiusdem legationem attineat. At lib. 6. epist. 10. scribit Albino vidisse se sepulcrum Verginij Rufi imperfectum, ac *post decimum mortis annum reliquias neglectumque cinerem*. Cum verò obierit Verginius anno 97. Christianæ epochæ, vt superiùs adnotaui, ea Plinius scribebat anno 107. aut etiam sequenti 108. Item lib. 8. epist. 4. laudat Geminum, qui destinasset bellum vtrumque Dacicum scribere, ac carmine narrare *pulsum regia, pulsum etiam vita Regem nihil desperantem. Super hæc actos bis triumphos, quorum alter ex inuicta gente primus, alter nouissimus fuit*. Porrò ex hucusque narratis legatio Bithynica Plinij videtur mihi statuenda circa Septembrem anni 109. aut sequentis. Ille verò non proconsul, vt alij, sed Legatus Augusti, ac Proprætor consulari potestate in prouinciam missus fuit, ex vetusto elogio eiusdem, Gruteri pag. 454. 3. & quidem Traiano adhuc Romæ degente, quod ex lib. 10. epist. 13. 14. 15. 49. & 82. apertè colligitur. Plinius autem

vl-

vltra annum Bithyniæ ius dixit, quia Natalem Traiani die 18. Septembris semel in prouincia celebrauit ex lib. 10. epist. 28. & iterum anno sequenti, epist. 89. Idem die Natali imperij Traiani vota nuncupauit, epist. 60. eadem verò anno sequenti soluit, epist. 103. & 104. Hæc prolixiùs inserui, non vt annum institutæ à Plinio contra Christianos in Bithynia persecutionis certis characteribus designarem, sed cum vt eiusdem in magnis Annalibus prochronismum, tum etiam vt annum profectionis Traiani in Orientem ostenderem, cuius vti & fastorum correctionis interpolatum sermonem resumo.

Anno V. 865. Christi 112. scribuntur in fastis Consules *Traianus Aug. VI. & Africanus*. Panuinius de Traiani collega ait: *Hic est C. Iulius Africanus de quo sapè Plinius in epistolis*. Leunclauius in indice consulari lib. 68. Dionis eundem exscribens ait: *Nerua Traianus Aug. VI. & C. Iulius Africanus*. Scribit Plinius lib. 7. epist. 6. iussu Traiani agitatam coram Seruiano causam matris veneficij incusatæ: *Aderat*, inquit, *matri Iulius Africanus, nepos Iulij Oratoris*. Ita ille ex aduocato huius anni Consul à Panuinio fingitur, cui Baronius, Caluisius, Petauius, Bucherius, Ricciolius, ac Pagius V. C. crediderunt. Imò cum anno Christi 236. signentur in fastis Consules *Maximinus Augustus, & Africanus*; hic itidem vobis ex Panuinio dicitur *C. Iulius Africanus*. At verum collegæ Traiani nomen prodit qui eidem æqualis fuit, Phlegon Hadriani Augusti libertus cap. 25. de mirabilibus scribens mulierem Romæ edidisse masculum bicipitem, qui monitu postea haruspicum in Tiberim proiectus fuit: *Athenis Archonte Hadriano, qui Imperator factus est*, ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτορος Τραιανοῦ τὸ ἕκτον, καὶ Τίτου Σεξτίου Ἀφρικανοῦ: *Consulibus Romæ Imperatore Traiano VI. & Tito Sextio Africano*. Huius familiam nobilem testatur Tacitus lib. 13. anno primo Neronis scribens: *Sextium Africanum nobilem iuuenem à nuptijs Silanæ deterruerat Agrippina*. Lipsius in notis ait: *Scribe Sex. Africanum, vt prænomen sit*. Addit eius nobilitatem deductam à Iulo Antonio Marcellæ marito, *cui*, inquit, *cognomen Africano*, cuius ex L. Antonio filio, Africanum huius anni Consulem nepotem dicit. Quot errores hic errat Lipsius! In primis non *Sextum*, vt sit prænomen, sed *Sextium*, vt gentem

seu

seu familiam designet, scribendum esse patet ex duobus Taciti codicibus MSS. Mediceis, in quibus disertè *Sextium* legimus. Nec ille prænomen *Sexti*, sed *Titi* ferebat, quod prodit insignis Inscriptio fratrum Arualium apud Fuluium Vrsinum in notis ad Varronem, ac Gruterum pag. 119. 2. vbi cum alijs è Collegio *ob Natalem Neronis Augusti Germanici* dicitur vota nuncupasse T. SEXTIVS AFRICANVS, quem Lipsius in familiam Antoniam perperam transcripsit. Nec Iulus Antonius *Africani* cognomentum tulit. Dio in suo indice consulari lib. 54. ait A. V. 744. *Iulus Antonius M. F. Q. Fabius Q. F. Africanus*. Lipsius memoria semet deficiente, cognomen *Africani*, quod Fabius Consul ferebat, eiusdem collegæ Iulo Antonio attribuit. In vulgatis Taciti codicibus lib. 14. legitur: *Census per Gallias à Q. Volusio, & Sex. Africano, Trebellioque Maximo acti sunt, amulis inter se per nobilitatem Volusio atq; Africano*. At ibi legendum *Sextium Africanum*, non *Sextum* prænomen, ex dictis colligitur. Lipsius ex hoc deprauato textu, Taciti veros prioris textus characteres emendandos putauit. Hic autem T. Sextius Africanus auus fuit collegæ Traiani, qui omnia aui nomina prætulit. In veteri Inscriptione Gruteri pag. 1029. 6. T. SEXTIVS laudatur AFRICANI CON.... FILIVS.

Hoc anno Vrbis 865. Christi 112. Traianus cum consulatum abdicasset, expeditione in Parthos suscepta, Roma profectus, Athenas adpulit. Iulianus Imperator in libello de Cæsaribus fingit Traianum Ioue coram alijsque Dijs hæc dixisse: *Parthos autem, priusquàm ab his iniuria affectus essem, armis violandos non existimaui: vt verò iniuriam intulerunt, non me ætas ingrauescens, etiam tum legibus mihi militiæ vacationem concedentibus, ab ijs inuadendis reuocauit*. Itaque Traianus non statim post debellatam Daciam, in Parthos mouit, sed vbi illi primùm pacem violarunt. Iniuriam quam Traianus sibi à Parthis illatam prætexebat, exponit Dio lib. 68. *Post hæc bellum intulit Armenijs, Parthisque, propterea quòd, vt ipse dicebat, rex Armeniorum non abs se, sed à rege Parthorum diadema accepisset*. Extat in Gaza Medicea insigne numisma cum epigrahe: IMP. CAES. NERVAE TRAIANO AVG. GER. DAC. P. M. TR. P. COS. VI. P. P. & in postica: PROFECTIO AVG. S. C. Ibidem

vi-

visitur Imperator Eques milite scutato præeunte; tribus alijs hastatis subsequentibus. Huic ferè similem nummum recitat Vaillantius. Probè noris id genus nummos solitos scalpi, cum Augusti in prouincias Roma proficiscebantur. Hinc ante sextum consulatum, qui in nummis obsignatur, Traianus in Orientem non transmisit. Interea cum Athenas adpulisset, legati Parthorum regis eundem, illic cum muneribus conuenerunt, teste Dione in excerptis Theodosij, rogantes vt delatum Parthamasiri Armeniæ regnum ratum haberet. Traianus, repudiatis muneribus, respondit se quum primùm in Syriam aduenisset, facturum omnia quæ fieri par esset. Athenienses quò præsentis Imperatoris gratiam magis emererentur, Hadrianum eiusdem consobrinum, Archontem crearunt, ex Phlegonte cap. 25. de mirabilibus, cuius magistratus hoc anno illi delati nulla ratio assignari potest, nisi eiusdem cum Traiano aduentus Athenas. Hinc Traianus in Asiam transmisit, eiusque prouincijs lustratis, in Syriam descendit. Auctor est Dio Traianum, *cum esset Antiochiæ*, legatos ac munera ab Abgaro rege Osrhoenorum accepisse. Ignatium quoq; martyrem Antiochiæ ab Imperatore auditum, ac damnatum acta eiusdem passionis testantur; qui cum Romæ Kal. Februarij passus dicatur, eiusdem damnatio contigit exeunte autumno anni 112. Rectè in fastis Idacij: *Traiano VI. & Africano. His Coss. persecutio Christianorum.* Traianus anno Christianæ epochæ 113. Antiochia profectus, Samosatas cum Commagene, bello tantùm ostentato, occupauit. Inde in Armeniam mouens, eiecto Parthamasire, eandem Romanam prouinciam fecit. In Mesopotamiam ingressus, splendidè ab Abgaro exceptus, regnum eidem ratum habuit. Dein expugnatis Nisibi ac Batnis inter Tigrim & Euphratem Vrbibus, quas Rex. Parthorum imposito præsidio tenebat, ab exercitu *Parthicus* appellatus fuit. Lusius dux Mauritani equitatus, qui bello Dacico egregiam operam nauauerat, Singara aliaque oppida occupauit. Hæc intra biennium à Traiano in Oriente gesta. Extant in Thesauro Mediceo, alijsque nummi, in quibus Traianus COS. VI. obsignatur, cum epigraphe in postica: ARMENIAE ET MESOPOTAMIA IN POTESTATEM P. R. REDACTAE. In alijs legi: ARMENIA. Item in alijs: ADIAB. S. P. Q.

R. OPTIMO PRINCIPI. In quibusdam etiam legitur: ARABIA CAPTA, vel ADQVIS. S. C. Ex his omnibus nummis posita chronologia satis euidenter demonstratur, nempè Armeniam ac Mesopotamiam post annum 112. ac sextum Traiani Augusti consulatum, Romano imperio adiectas. Nam si anno V. 860. epochæ Christianæ 107., vt vulgò hactenus credidere, Traianus in Syriam venit, ac Armeniam eiecto sine prælio, vti Dio testatur, Rege à Parthis imposito, aliasque prouincias occupauit, cur in nummis pleno quinquennio eiusdem Traiani consulatu quinto obsignatis, nulla captæ Armeniæ, aut Mesopotamiæ, aut Adiabenis literula apparet? Scio extare numismata quinto Traiani consulatu signata cum epigraphe: *Arab. Adq. S. P. Q. R. &c.* sed illis indicatur Arabia Petrea, quam Cornelius Palma, nondum finito altero bello Dacico, teste Dione, deuicerat. Cum hiems bellicam expeditionem anni 114. clausisset, Traianus Antiochiam in hiberna secessit. Hinc gradum facimus ad alterum collegium Consulum corrigendum.

Annus V. 868. Christi 115. consules in fastis habet *Messallam, & Pedonem.* Auctor est Dio lib. 68. Traiano Antiochiæ demorante, eandem vrbem horrendo terræmotu concussam, ædificiorum ruinis plurimos oppressos, ipsum Traianum vix periculum euasisse. *In eorum*, inquit, *numero fuit Pedo Consul qui statim mortuus est.* Panuinio illud collegium consulare ita describitur: *M. Valerius Messalla, & C. Popilius Pedo.* Passim enim occurrunt Valerij Messallæ; in Tiburtino verò lapide eidem Panuinio legebatur: *C. Popilio C. F. Quir. Caro Pedoni COS. &c.* Vtrumque Consulem Leunclauius suum in indicem exactissimè deportauit. Magnus Ecclesiasticorum Annalium conditor falsa Euagrij supputatione deceptus, terræmotum Antiochenum ac vtrumq; Consulem ad annum Christi 111. retraxit, quem Ricciolius sequutus est p. 1. Chronologiæ lib. 4. cap. 4. eos affigens anno 109. quòd Baronius biennio vulgarem epocham præuertit. Sed hic debuerat non errantem, sed semet corrigentem Baronium audire, qui postea in appendice tom. XI. ex Romana Inscriptione, quæ integra Gruteri pag. 300. recitatur, veros Consules, atque annum terræmotus memorati optimè exposuit. Hæc ibidem leguntur.

D. IV-

D. IVNIVS. CARVS. COOPT

VIPSTANO. MESSALLA. M. PEDONE. VERGILIANO. COS

P. R. C. ANN. DCCCLXVII

Annus V. 867. vsque ad 21. Aprilis correspondet anno Christi 115. Ibidem verò apparent vera nomina vtriusque Consulis, qui in alijs etiam lapidibus leguntur pag. 74. 1066. & 1070. & hæc postrema Inscriptio dicitur dicata *V. Kal. Februarias*.

L. VIPSTANIO MESSALLA. M. VERGILIANO PEDONE. COS

Vnde patet ordinarios Consules fuisse primi nundini ad Kal. Martias. Inscriptio Pedoni dicata apud Panuinium mutila est, quam integram habes apud Gruterum pag. 457. 6. vbi de Popilio additur : *Diui Hadriani Aug. in omnibus honoribus candidato*. Ex his constat diuersum esse à Pedone Consule sub Traiano; siquidem Popilius Pedo, si à Traiano accepisset consulatum, qui summus erat magistratus, perperam dictus fuisset Hadriani Augusti in omnibus honoribus candidatus, cum quæsturam, præturam, ac denique consulatum à Traiano obtinuisset. Id fateor dici potuisse, si idem Hadriani opera honores à Traiano impetrasset. Interim ex hac altera Inscriptione prænomen prioris Consulis in priori à Baronio adducta detritum, intelligimus. Dio eo terræmotu recitato, ait : *Ineunte vere, Traianus in hostilem terram ingreditur. Quumque ea regio qua ad Tigrim fluuium spectabat, materiam ad ædificandas naues non ferret, ea nauigia quæ in syluis apud Nisibin fecerat, plaustris in flumen conuehi iussit*. Tum narrat Romanos superato Tigri, in Assyriam irrupisse, eodemq; victoriæ impetu Babylonem peruenisse. Hucusq; Parthicam Traiani expeditionem stylo prosequutus sum, vt expenderes, an statuta mihi eiusdem chronologia exactior illa tua sit, cum scribis pag. 208. Anno 111. *L.*

Calpurnius Piso & M. Vettius Bolanus. Quindecennalia Imperij proconsularis Traiani, quò pertinet illud Eusebij in Chronico: Traianus Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam fecit prouincias. Interim corrigito prænomen primi Consulis, quod cum Panuinio ac exscriptore Leunclauio *Lucium* vocas. In Viennensi lapide pag. 163. 7. & altero pag. 128. operis Gruteriani legitur: *C. Calpurnio Pisone, M. Vettio Bolano Cos.* Si Traianus anno, vti scribis, Christi 107. in Asiam venit, cum statim Armeniam vtramque, & Mesopotamiam in potestatem, teste Dione, redegerit, integro septennio otio indulsisset apud Daphnen, priusquàm ipsum Parthorum regnum, Tigri superato, aggrederetur; nam Assyriam anno demum 115. inuasit.

Quædam alia collegia Consulum imperante Traiano, dubia sunt, & ex solis coniecturis eorundem familiæ ac prænomina à Panuinio, & exscriptore Leunclauio efformata. Anno V. 869. Christi 116. signantur Consules in fastis *Aelianus & Veter*, qui Panuinio dicuntur *Aemilius Aelianus & L. Antistius Veter.* At Phlegon qui id temporis viuebat, scribit cap. 9. de mirabilibus se vidisse Romæ virum in feminam versum, *Romæ consulatum gerentibus L. Lamia & Aeliano Vetere.* Prior Consul integrè diceretur *L. Aelius Lamia*, filius fortasse vel certè affinis L. Lamiæ occisi à Domitiano, cui *Lamiarum cæde madenti* insultat Iuuenalis Satyra 4. Item alius L. Aelius Lamia ponitur Consul A. V. 755. Alter Consul duplici cognomine à Phlegonte effertur, vti & Vergilianus Pedo, Cinica Pompeianus, aliique eorundem familijs omissis. In fastis ex secundo Consule duo perperam finguntur. Anno V. 859. Christi 106. statuuntur Consules *Commodus & Cerealis*, qui Panuinio sunt *L. Ceionius Commodus, & L. Tutius Cerealis.* Hunc alterum ita nominat, quòd Plinius in epistolis laudat Tutium Cerealem virum Consularem. Consultò epistolam siluit. Est vndecima lib. 2. in qua scribit: *Itaque Tutius Cerealis consularis iure Senatorio postulauit &c.* Ibidem ait de Traiano: *Princeps præsidebat, erat enim Consul;* & inferiùs: *Cornutus Tertullus Consul designatus &c.* Exponit acta in causa Marij Prisci discussa mense Ianuario A. 100. quo Traianus erat Consul III. Hinc patet Tutium Cerealem ante annum 106. fuisse Consulem, quippè qui anno 100. dicebatur

con-

consularis; cum verò Cerealis Consul A. 106. non dicatur iterum Consul, diuersus ab eo est, quem ea in epistola Plinius laudat. Martialis lib. 11. epigr. 53. Iulium Cerealem scriptorem carminum secum ad cænam inuitat. Petilius Cerealis vir consularis Britanniæ Proprætor, ac bello ciuili insignis Vespasiani dux, laudatur Tacito tum in lib. Hist. ac de vita Agricolæ, tum etiam Iosepho lib. 7. de bello Iud. cap. 27. Anicius Cerealis vir consularis memoratur Tacito lib. 16. Velio Cereali scribit Plinius epist. 21. libri 4. Quare cum cognomen *Cerealis* pluribus familijs circa ea tempora commune fuerit, non ausim collegæ Ceionij Commodi familiam diuinare. Leunclauius A. V. 858. statuit Consules *Iulium Candidum, ac Iulium Quadratum,* omittens iteratum vtriusque consulatum, quem tamen rectè Panuinius expresserat. Quadratus A. V. 866. priorem consulatum suffectum gesserat à Kal. Iulijs ex vetusta Inscriptione Gruteri pag. 574. 6. quam antea Panuinius quoque recitauerat, vbi dicitur *C. Antius Iulius Quadratus*. Vir diligentissimus Sponius par. 1. Itinerarij pag. 413. recitat insigne elogium à Pergamenis eidem dicatum, cuius initium: *Caium Antium Aulum Iulium Auli F. Quadratum, iterum Consulem* (& varijs prouinciarum præfecturis recitatis) *Legatum Proprætorem Traiani Cæsaris Augusti, Germanici, Dacici, prouinciæ Syriæ*.

Traianus A. V. 870. Christi 117. die 10. Augusti Selinunte in Cilicia obijt, *Quinctio Nigro & Vipsanio Aproniano Coss.* Panuinius vtrique familiam assignauit, nec eos sine teste in alias adoptabo. Alterius tamen familia perperam dicitur Vipsania; nam Gruteri pag. 119. non semel laudatur C. VIPSTANVS APRONIANVS. Apud Sponium sect. 1. Miscell. art. 2. in veteri epigrammate legitur *C. Vipstanus Apronianus*. Hadrianus opera Plotinæ defuncti Traiani vxoris, imperium accepit, eoque rem Romanam tenente, collegia Consulum XXI. fastis nomen dederunt, quorum XIII. ex vetustis lapidibus Panuinius optimè suas in tabulas descriptos, retulit. Eosdem fideli Echo reddidit Leunclauius. Vbi verò aut errauit, aut defecit Panuinius, erroris se quoque socium eidem addidit, malens cum illo errare, quàm proprio Marte vel quidpiam meliùs sapere. Anno V. 879. Christi Domini 126. Anonymus apud Cuspinianum

nominat Consules *Verum III. & Ambibulum, seu Ambigolum;* Cassiodorus *Verum, & Ambiguum*; Capitolinus cap. vlt. in Pertinace scribit: *Vero & Bibulo Coss.* Quid in tanta fastorum diuersitate Panuinius sentiet? *Ego,* inquit, *alterum Vespronium Candidum Verum II. consulem esse existimaui, de quo Tertullianus ad Scapulam, & Spartianus in Didio Iuliano mentionem faciunt; alterum verò ex his formaui Ambiguum Bibulum.* En tibi ijdem consules à Leunclauio exscripti: *Vespronius Candidus Verus & Ambiguus Bibulus*, in indice consulari lib. Dionis 69. Sed perperàm hic ab accuratissimo aliàs Scriptore consul fingitur Vespronius Candidus Verus II. Nam cum post annum tertium ac quinquagesimum, nostræ epochæ 179. dicantur in fastis Consules *Commodus Augustus II. & Verus*, hæc ibidem Panuinius repetit: *Vesproni Candidi Veri viri consularis meminit Tertullianus ad Scapulam, & in Iuliani vita Spartianus.* Hæc lib. 2. fast. ad A. V. 932. In tabulis verò fastorum collega Commodi II. dicitur *Vespronius Candidus Verus.* Errat primùm, dum eundem Vespronium Candidum post annos 53. iterum consulem fingit, nempè anno Christi 126. & iterum anno 179. qui cum postea anno 193. teste Spartiano cap. 7. in Iuliano, legatione functus ad prætorianos dicatur, centenario maior munia publica obisset. Deinde errat, quòd cum Vespronium anno 126. consulem II. statuat, anno 179. consul III. dicendus fuisset. Deniquè errat, quòd contra testes quos laudat, Tertullianum ac Spartianum, cognomen *Veri* Vespronio affingit, vt inferiùs ostendam, vbi etiam ex veteri Inscriptione, quæ Panuinio latuit, constabit Vespronium Candidum consulatum non ordinarium, sed semel suffectum tantùm gessisse. Alter etiam consul cum deprauatè à Cassiodoro vocetur *Ambiguus*, ac corruptè etiam *Bibulus* apud Capitolinum legatur, geminato errore Panuinio dicitur *Ambiguus Bibulus*. Dionysius Petauius in Chronologia princeps, quamuis eo in campo Scaligerum sæpè deuicerit, Panuinij tamen fastos maluit exscribere, semel ac iterum tantùm eisdem correctis. At in collegio huius anni 126. Panuinianos consules omittens, alios obtrusit, qui eidem dicuntur *M. Lollius Padius Verus, ac Q. Iunius Lepidus Bibulus*, quos dubio procul huc deportauit ex veteri epitaphio quod Gruteri

pag.

pag. 1031. 4. P. Minacio Albino Veterano dicitur

D D. XIIII. KAL. NOVEMBRI

M. LOLLIO. PAEDIO. VERO. ET

Q. IVNIO. LEPIDO. COS

Quos consules vt anno 126. assignaret, cognomen *Bibuli* Iunio Lepido bellissimè affinxit. At Ricciolius secùs scribendum ducens, tum scalptum in lapide, tum etiam fictum à Petauio, cognomen omittens, ita signat annum 126. *M. Lollius Padius, Q. Iunius Lepidus*; cum tamen in vetustis fastis Anonymi, Idacij, Prosperi, Victorij, ac Cassiodori, *Verus, & Ambibulus*, siue *Ambigulus*, vel *Ambiguus*, solo cognomine descripti consules recitentur. Raphael Fabretus ob eximiam eruditionem ac singularem Antiquitatum Romanarum peritiam, non Vrbi tantùm quam incolit, verùm etiam Orbi literario, quem editis summa cum laude voluminibus peruagatur, notissimus, via Lauicana in vinea vulgò *del Castratino*, ad arcus aquæ Claudiæ, hocce fragmentum vetusti epigrammatis exscripsit, mihiq; indicauit.

...VM. ET. POPVLI. EIVSDEM. COLLEGI

....S. ARGAEVS. LIB. EIVS. CVR. SVA

...HETIS. CAES. N. SERVI. VILICI

...THECA. IMPENSA. SVA. FECIT. DEDICA

...V. K. OCT. VERO. III. ET. AMBIBVLO. COS

Ex hoc, quòd consules attinet, insigni monumento patet rectè Ano-

Anonymum Cuspiniani scripsisse: *Vero III. & Ambibulo*, vti etiam Idacium: *Vero III. & Ambigulo*, vnius tantùm literæ variatione. Vtriusque consulis cognomine certis characteribus designato, ad prænomina ac familias explicandas gradum facio. Dio in Hadriano scribit de M. Aurelio: *Erat porrò Marcus hic Antoninus, qui Catilius ante appellabatur, nepos Annij Veri, qui tertiùm consul ac tribunus militum fuerat*. Blanco, ac Xylandro Dionis interpretibus *filius* Annij Veri perperam dicitur, cum Dioni ἔγγονος, idest, *nepos* scribatur. Hinc prior huius anni consul est *M. Annius Verus III.* Marci Aurelij Imperatoris auus. Hic ante quinque annos Consul II. fuerat. Leunclauius A. V. 874. scribit: *M. Annius Verus, & Augur*; tu verò anno Christi 121. *M. Annius Verus, & L. Augur*. At scribendum fuisse *Verus II.* docet Capitolinus, qui in cap. 1. de vita M. Aurelij ait eundem natum VI. Kal. Maias *auo suo iterum, & Augure Consulibus*. Idacius in fastis: *Vero II. & Augure*. Spartianus cap. 8. de Hadriano ait: *Tertiò consules, quum ipse ter fuisset, plurimos fecit*. Hos inter habemus M. Annium Verum, quem ostendamus Casaubono quærenti consules tertiùm sub Hadriano; proximè alterum dabimus Seruianum, reliquos inter suffectos indicare, diuinare sit, ac operam ludere. In Thesauro Gruteriano pag. 637. 1. recitatur prolixa simul ac faceta Inscriptio, quam Vrsus Togatus lusor pilæ sibi posuit, vbi Annius Verus consul III. laudatur.

Nunc vera versu verba dicamus senes;
Sum victus ipse fateor à TER CONSVLE
VERO *patrono, nec semel, sed sæpiùs,*
Cuius libenter dicor Exordiarius.

Transeo ad Annij Veri collegam Ambibulum, cuius prænomen ac familiam colligo ex vna & altera Inscriptione, quæ in nuper edito Thomæ Reinesij opere posthumo recitantur. Prior legitur pag. 620.

D. M.

D. M

OLO . PLVTIO . SVCCESSO

PRISCVS

L. VARI . AMBIBOLI

AVIARIVS . ALTILIARIVS

Altera pag. 878.

L. VARIVS . AMBIBVLVS

ARTIACO . LIB

Qui in familia libertos ac altores auium numerabat, *L. Varius Ambibulus* memoratur, nihil tamen de eiusdem consulatu legitur, quòd nondum illum gesserat. Equidem cognomen *Ambibuli* Variæ familiæ consulari proprium ex vtroque epigrammate intelligimus, ac proinde laterculus consulum anni 126. hactenus adeò in omnium fastis vel deprauatus, vel mutilus, integrè restituitur, idemq; reponendus in indice lib. 69. Dionis, vbi ad A. V. 879. leguntur consules à Leunclauio ex fastis nostri Panuinij exscripti, *Vespronius Candidus Verus & Ambiguus Bibulus*, quos sanè Dio nunquam somniauit, quamuis tu vigilans, eosdem illi adscripsisti.

Anno V. 887. Christi Domini 134. in fastis Prosperi, ac Cassiodori ponuntur consules *Sergianus II. & Verus*; in tabulis Anonymi apud Cuspinianum: *Seruianus, & Varro*; in Idacianis: *Seuerus III. & Varus*. At Panuinius veros consules se nactum putauit in veteri Inscriptione quæ dicitur

L DED.

DED. XIIII. KAL. MART

SER. SERVIANO. III. ET

C. IVVENTIO. VERO. COS.

Hæc Inſcriptio die 16. Februarij dicata conſules ordinarios prodit. Cum verò idem Panuinius in altero epigrammate Beneuentano, quod integrum recitatur Gruteri pag. 431. 9. legiſſet C. Luceium Sabinum miſſum honeſta miſſione ab Imperatore Hadriano Auguſto,

SERVIANO III. ET VIBIO. VARO. COS.

retento altero nomine ſecundi conſulis, VARI cognomen in VERVM mutauit, ita vt Conſules integrè eo anno fuerint *C. Iulius Seruilius Seruianus III. & C. Vibius Iuuentius Verus*. Leunclauius eoſdem à Panuinio mutuatus, ait: *Seruilius Seruianus, & C. Vibius Iuuentius Verus*, cui tu planè ſimiliter ſcribis; quo in laterculo ille negligenter exſcribens tabulas Panuinij, notam tertij conſulatus Seruiani omiſit. In vetuſto latere inter cimelia eruditiſſimi Fabreti legitur:

SERVIANO. III. ET. VARO. COS

Hinc patet in priori Inſcriptione cognomen *Veri* perperam exſcriptum, cum *Varus* dicendus ſit, vti vetuſta monumenta, quæ noſtris oculis vidimus, id euincunt. Plures nummos cum epigraphe VIBIVS VARVS producit cum Fuluio Vrſino Eques Carolus Patinus eruditæ nummorum doctrinæ conſultiſſimus, ac de ſtelographia ſupra ceteros benemeritus. Quare cum alter conſul è Vibia gente fuerit, non *Veri*, ſed *Vari* cognomen tulit, vti reapſe in faſtis Idacianis nuncupatur. Anno 160. imperante Antonino Pio, T. Vibius Varus conſul in faſtis legitur.

Ter-

Tertij verò consulatus Seruiani testis etiam venit Spartianus in Hadriano cap. 8. *Seruiano*, inquit, *tertium consulatum*, *nec secum tamen*, *quum ille bis ante Hadrianum fuisset*, *ne esset secunda sententia*, *non petenti*, *ac sine precatione concessit*. In Gruteri etiam pag. 108. 7. legitur : SERVIANO III. COS. vt supinè hallucinatus sit Leunclauius, qui Seruianum sine tertij consulatus nota, suo indici infarserit.

Anno 888. Christi 135. in fastis Græcis legitur: *Pontiano II. & Aquilino*; in Idacianis: *Pontiano, & Aquilino Rufo*; in Prosperi ac Cassiodori Chronicis : *Pompeiano*, *& Atiliano*; at apud Anonymum Cuspiniani : *Luperco*, *& Attico*. Panuinius in tanta cognominum discrepantia, scribit: *Videndum num sint* Serg. Octauius Pontianus II. & Q. Vettius Aquilinus; *an*, *quod magis credo*, Pompeianus Lupercus, & L. Iulius Atticus Acilianus *consul*, *de quo Romæ in domo Matthæiorum vetus adhuc extat epigramma*. Itaq; in tabulis fastorum consules huius anni eidem nuncupantur *Pompeianus Lupercus*, *& L. Iulius Atticus Acilianus*. Hos statim consules descripsit Leunclauius, ac in indiculo libri 69. Dionis ad verbum, ad amussim, exactè, fideliter recitauit. Eosdem repetunt Petauius, Bucherius, Caluisius, Goltzius, Ricciolius, alijq; vulgò Chronologi, quorum nuper agmen clausisti, ijsdem vocibus Panuinianos Consules reddens. Raphael Fabretus hanc vetusti lateris Iuscriptionem typis ad prototypum efformatam, mihi misit.

PONTIANO . ET . ATILIANO . COS.

EX . PR . ANN . VER . EX . OF . ANAOS

Ex hoc sigillo lateris apparet Idacium priorem consulem rectè *Pontianum* appellasse, Prosperum verò optimè secundum consulem *Atilianum* dixisse, vtrumque verò ab Anonymo Cuspiniani falsis cognominibus expressum, quæ secutus Panuinius fictitios consules fastis inseruit, ac tot Scriptoribus insigniter imposuit. Epigramma in quo testatur laudari L. Iulium Atticum Acilia-

L 2 num

num consulem, quamuis illud non recitet, extat inter veteres Inscriptiones pag. 421. 1. cuius priores versus exhibeo.

L. IVLIO . TROM . ACILIANO

PRAEF . FAB . CONS . TAB . MIL

PROC . AVG . PATRON . COLON . &c.

Panuinius *Attici*, cognomen inseruit, vt Anonymi Atticus Consul ibidem locum haberet. Verùm in eo elogio *L. Iulius* è tribu *TROMentina*, *Acilianus* dicitur *Præfectus Fabrum*, ac *Conseruator Tabularij Militaris*, *Procurator Augusti*, *Patronus Coloniæ &c.* Illa enim syllaba CONS. non *consulem*, vti ille putabat, sed *conseruatorem* significat, vti demonstrant cetera eiusdem munia, quæ Senatores, nedum Consules dedecebant. Procuratores Augusti equestris tantùm ordinis erant. Gruteri pag. 184. nominatur Hermes A TABVLARIO CASTR. Castra enim, Vrbes, Domus Augusta suos habebant Tabularios, qui in vetustis Inscriptionibus passim occurrunt. Haud tamen facile est diuinare familias Pontiani & Atiliani. Anno quarto ante hoc collegium Consulum, Serg. Octauius Pontianus consul fuit, quem Panuinius suspicabatur hoc iterum anno V. 888. consulatum gessisse; sed in laudati lateris Inscriptione nulla iterati consulatus nota legitur. Idem scribit in epistolis Plinij *Iulij Attici* mentionem fieri; epistolam tamen non indicat. Ea autem est duodecima lib. 1. in qua describens mortem Corellij Rufi sub initium imperij Neruæ ait: *Perueneram in proximum, quum mihi ab eadem Hispulla Iulius Atticus nuntiat &c.* At hunc amicum vxoris Corellij post annos triginta octo Consulem obtrudere nimium supina hallucinatio est. In vetustis Inscriptionibus pag. 75. 11. laudatur *C. Aurelius Atilianus* procurator Augusti; pag. 394. *C. Cominius Atilianus* Eques Romanus; pag. 485. 2. *L. Verginius Atilianus*. Vides hoc cognomen pluribus familijs vsurpatum. Ceterùm Leunclauius non

mo-

modò in recensendis Consulibus sub Hadriano, recitatos cum Panuinio errores admisit, verùm alios etiam addidit, Panuinianos fastos negligentiùs exscribens. Nam in eodem indiculo lib. 69. Dionis A. V. 884. ait: *Octauius Pontianus, & M. Antonius Rufus*, cum Panuinius ex duplici Inscriptione non *Rufum*, sed *Rufinum* scribendum ostenderit. Præterea iteratos plurium Consulum magistratus omisit, nempè A. 874. *Annij Veri*: A. 878. *Scipionis Asiatici*: A. 881. *Nonij Asprenatis*: A. 882. *Iuuentij Celsi*: Anno denique 890. *Aelij Cæsaris*, secùs ac illi ex vetustis elogijs Panuinius præmonstrauerat. Rursus vbi Panuinius nuda, vti erant in fastis, Consulum cognomenta reliquerat anno 874. *Auguris* A. 880. *Gallicani*: A. 886. *Hiberi*, Leunclauius nec grù, nec gry vltra Panuinij voces loquitur, vt satis apertè idem tibi vnius mei Panuinij amanuensis appareat, quem Dionem esse arbitrabare.

Anno V. 891. Christi 138. die 10. Iulij Hadrianus vita & imperio defunctus, Antoninum Pium successorem excepit, quem eodem anno in filium adoptauerat die V. Kal. Martias, Imperatoris titulo, Tribunicia potestate, ac imperio proconsulari eadem die cum ipso communicatis, teste Capitolino cap. 4. de vita Pij, ac nummis. Olim quidem ex duplici Inscriptione Gruteri pag. 251. quibus addere poteram tertiam pag. 256. 4. in quibus Tribunicia potestas XXII. Hadriani legebatur, eiusdem mortem in annum sequentem protraxeram, quam opinionem postea exui visis nummis Mediceis, in quibus legitur: ANTONINVS PIVS AVG. itemq; COS. DES. II. cum verò anno 139. Consul II. fuerit, anno 138. mortuo Hadriano, Augusti titulum accepit vnà cum Maximo Pontificatu, qui pariter titulus in nummis laudatis apparet, quem nondum Augusti cum collegis Imperatoribus communicabant. Et sanè in Inscriptione pag. 256. dicitur *Imperator Aelius Caesar Antoninus Imperatoris Traiani Hadriani Aug. Pont. Max. TRIB. POT. XXII. filius &c. Tribunicia potestatis, Consul*. Eademq; inscriptio retrorsus legitur dedicata *Idibus Maij Nigro & Camerino Coss.* qui magistratum gessere anno V. 891. cum mense Maio Hadrianus esset TR. P. XXI. qui proinde numerus perperam ab exscriptore XXII. exaratus est, Verùm annum obitus Hadriani cap. 4. prio-

ris

ris par. Differt. Hypaticæ eruditè ac solidè demonstrasti. Imperante Antonino Pio tria ac viginti collegia Consulum fastis prænotantur, qui Kalendis Ianuarjis processerunt, quorum duodecim ex vetustis Inscriptionibus Panuinius exposuit. Octauius Falconerius eximiæ eruditionis Præsul ac meus quondam amicus, in notis ad Inscriptiones Athleticas pag. 6. contendit fastos prioribus imperij Antonini annis corruptos esse, grauemq; Panuinio litem intendit, quòd suffectos Consules pro Ordinarijs obtrudens, Consulares tabulas deprauauerit. Fons & origo huius opinionis est Inscriptio Athletica quæ Romæ legitur in ædibus Farnesianis, in qua Antoninus Pius Augustus dicitur ΔΗΜΑΧΙΚΗC. ΕΞΟΥCΙΑC . ΤΟ . Γ . ΥΠΑΤΟC . ΤΟ . Γ. videlicet : *Tribuniciæ Potestatis III. Consul III.* eadem verò in fine designatur scripta ΠΡΟ . ΙΖ . ΚΑΛ . ΙΟΥΝ . ΑΠΟ . ΡωΜΗC . ΤΟΡΚΟΥΑΤω . ΚΑΙ . ΗΡωΔΗ . ΥΠΑΤ . *Ante diem XVII. Kal. Iun. Romæ Torquato, & Herode Consulibus.* Cum verò primus annus imperij Antonini Consules habeat Antoninum II. & Bruttium, tertius autem Torquatum, & Herodem ex posita Inscriptione, in qua ijdem Consules leguntur anno tertio Tribuniciæ Potestatis Antonini Pij, consequens fit, vt inter duo memorata Consulum paria vnum tantùm par Consulum locum habere possit, quo secundus annus Antonini obsignetur. Hinc infert *Scriptores omninò omnes errasse*, qui consulatum Torquati, & Herodis statuerunt anno sexto imperij Antonini. Hæc ille. Verùm ille planè errauit, dum omnes Scriptores fastorum erroris incusat potius quàm exscriptorem memoratæ Inscriptionis, siue eiusdem scalptorem, de quo postea dicam. Vir aliàs eruditus in eam præposteram censuram descendit, quòd initium Tribuniciæ potestatis Antonini sumpsit ab obitu Hadriani, existimans annos imperij Augustei Antonini, atque annos Tribuniciæ potestatis eiusdem vna eademq; die 10. Iulij anno 138. inchoatos, cum demortuo Hadriano successit. At Antoninus die 25. Februarij eiusdem anni 138. ab Hadriano adoptatus, Tribuniciam potestatem ac imperium proconsulare cum titulis Imperatoris ac Cæsaris simul acceperat, teste Capitolino cap. 4. cui dicitur Antoninus Pius *factus patri & in imperio proconsulari & in Tribunicia potestate collega.* Idipsum ostendit laudata Inscriptio Gruteri pag. 256. 4.

vbi

vbi Antoninus, viuente Hadriano, appellatur Cæsar, Tribuniciæ potestatis, ac Consul. Prostant Nummi inscripti: T. AELIVS CAESAR ANTONINVS, & in postica: TRIB. POT. COS. PIETAS; in alijs: CONCORDIA. S. C. in quibus non inscribitur AVG. nec P. M. nec denique P. P. quia vnus tantùm tum superstes Hadrianus eos titulos ferebat, quamuis Antoninus Tribuniciæ potestatis particeps ibidem appelletur. Anno sequenti 139. Consules in fastis signantur Antoninus Aug. II. & C. Bruttius Præsens, quo anno die 25. Februarij Antoninus auspicatus est annum secundum Tribuniciæ potestatis. Extant nummi: ANTONINVS AVG. PIVS TR. P. II. COS. II. & in auersa parte: IMPERATOR II. LIBERT. S. C. Lapides antiquitùs inscripti eosdem titulos præferunt pag. 253. 6. 7. 8. vbi num. 7. & antea pag. 163. 9. Antoninus dicitur TRIB. POT. II. COS. II. DES. III. Hoc anno erat Consul designatus III. in annum sequentem, collega M. Aurelio Cæsare filio per adoptionem. Extant nummi: IMP. ANTONINVS PIVS AVG. & retrorsùs: AVRELIVS CAES. AVG. PII. F. COS. DES. Itaq; rectè in fastis anno 140. ponuntur Consules Antoninus Augustus III. & Aurelius Cæsar. In postica nummi Pij legitur: TR. P. III. COS. III. ITALIA S. C. In exteriori muro Basilicæ Primatialis Pisanæ propè sepulcrum Beatricis matris Heroidis Mathildis, visitur fragmentum Inscriptionis Pij TRIB. POT. III. COS. III. qui pariter numeri leguntur in marmore Farnesiano, ex quo Falconerius fastorum errorem inferebat. Hæc vti certa sunt, ita etiam certissimè constat Antoninum Pium anno 140. cum esset Consul III. die 25. Februarij inisse Tribuniciam Pot. III. quæ eidem decurrebat XVII. Kal. Iunias, qua die in laudato marmore Farnesiano dicitur datum rescriptum Antonini Augusti ad Athletas. Verùm cum hocce rescriptum obsignetur consulatu Torquati, & Herodis, inde apertè colligitur falsum esse numerum annorum Tribuniciæ potestatis, nempè Trib. Pot. III. ibidem apud Gruterum, ac Falconerium obsignatæ, cum die 16. Maij, qua Antoninus dicebatur Tribuniciæ potestatis III. ipsemet Antoninus III. & Aurelius Cæsar Consules in publicis monumentis signarentur, non verò Torquatus, & Herodes, qui neutiquam eo an-

anno Consules processerunt. Porrò Inscriptio illa Athletica tantùm abest à vulgatis fastis emendandis, vt eosdem potiùs optimè digestos ostendat. Etenim cum per literas rogassem Raphaelem Fabretum harum rerum consultissimum, vt laudatam Inscriptionem in porticu areæ Romani Farnesiorum palatij perlustraret, notaretque si quæ ibidem diuersitas appareret inter notas numerales Tribuniciæ potestatis, ac tertij consulatus Antonini Pij, idem mihi rescripsit insignem inter vtramq; differentiam sibi adnotatam. Nam nota multiplicatæ Tribuniciæ potestatis, non est purum Γ, vti perperam apud Gruterum, Fabrum, ac Falconerium legitur, sed est gamma longiori tractu inferiùs sinuatum; vbi nota tertij consulatus vulgari maiori Γ ibidem exprimitur. Vtramque notam numeralem heic in margine adpositam vides. Hinc patet priorem notam æquiualere minori ϛ, ac designare sextum Tribuniciæ potestatis annum, qui die 16. Maij Torquato & Herode Consulibus, Antonino Pio agebatur, vti reapse rectè legitur in Panuinij fastis, quos Falconerius ex Gruteri potiùs volumine, quàm ex præsenti sibi Romæ Farnesiano lapide, notam Tribuniciæ potestatis perperam exscribens, emendandos putabat.

Anno V. 900. Christi 147. quo Antoninus, vt postea ostendam, Ludos sæculares celebrauit, Consules in fastis asseruntur *Largus, & Messallinus*, quos cum Marci prænomine è gente Valeria Panuinius obtrudit testes laudans Capitolinum ac Dionem, qui tamen in historia horum temporum, nempè in libris de vita Antonini Pij, aut M. Aurelij, vti neq; idem Dio, aut Spartianus de vita Hadriani, nec semel eosdem nominant. Illa quidem cognomina priori ætate erant gentis Valeriæ; sed incertum est, an postea ab alijs familijs vsurpata fuerint. Non possum hac occasione omittere insignem Ligorij imposturam. Extat in Thesauro Gruteriano pag. 261. Inscriptio ab eodem Ligorio collecta cum titulo SABINAE AVGVSTAE, in cuius fine legitur.

DD.

i. DD. KAL. IANVAR

C. MANLIO. TORQVATO. ET

CORNELIO. MESSALLINO. COS

Hoc collegium Consulum exhibetur ipsis Kalendis Ianuarijs, vt Consules ordinarij dicendi sint. At Messallinus non è Valeria, sed è Cornelia gente producitur, eiusque collega non Largus, vti in omnibus fastis legitur, sed Manlius Torquatus inscribitur. Est insignis Ligorij impostura, cui familiare fuit non quidem fictas Inscriptiones concinnare, quòd Latinam linguam ignorabat, sed è fastis nomina Consulum exscribere, eaque vetustis Inscriptionibus adponere. Tria persimilis fraudis exempla hominis inscitia ac vafricie conficta, in Consulibus Domitiani Imperatoris prænotaui. Anno V. 900. signantur in fastis Consules *Largus, & Messallinus*; anno sequenti *Torquatus, & Iulianus*. Homo imperitus Messallinum ex priori laterculo, ex posteriori Torquatum exscripsit, nouumque collegium Consulum ordinariorum concinnauit, ac fraudi fraudem assuens, Torquatum è Manlijs, Messallinum è Cornelijs obtrusit, cum Manlij Torquati nusquam hoc sæculo nominentur; *Messallini* verò cognomen nulli vnquam Corneliorum tulerint. Rectè autem in fastis Messallini collegam Largum poni patet ex rescripto Antonini Pij quod legitur *L. 1. si aduersùs creditorem lib. 2. Cod.* quæ dicitur: *Dat. XI. Kal. Aug. Largo & Messallino Coss.* Hæc adnotata volui, ne quis Ligoriani doli ignarus ex fictitio illo Consulum collegio, fastos emendandos putaret, cum Sabina Augusta vxore Pij, aut huius filia Sabina M. Aurelij superstitibus, commentitius ille consulatus in fastis appareat.

Anno V. 902. Christi 149. leguntur in tabulis Consularibus *Orfitus, & Priscus*. In vetustis Inscriptionibus Panuinio laudatis, quæ etiam in Thesauro Gruteri pag. 32. 9. & 48. 1. recitantur, ita ijdem Consules describuntur: SER. SCIPIONE.

ORFITO. ET. Q. NONIO. PRISCO. COS. Desideratur familia prioris Consulis. Panuinius è Cornelijs eundem pronuntiauit, scribens ad A. V. 918. *Cornelium Scipionem Orfiti nomen & cognomen esse manifestum est*. Casaubonus in notis ad cap. 8. de vita Antonini Pij, ait: *Videtur esse L. Cornelius Scipio Orfitus, qui sub Pio Consul fuit*. Errat in prænomine; nam ex laudatis Inscriptionibus *Sergij*, non *Lucij* prænomen tulit. Leunclauius cum Panuinio scribit in indice lib. 70. *Cornelius Scipio Orfitus*, quem tu quoque cum ceteris imitaris. Verùm, vt inferiùs ex Tacito ostendo in Consulibus Commodo imperante, Reguli insidijs, ac Neronis sæuitia Corneliorum Scipionum Orfitorum *domus subuersa* fuerat, & Orfitus qui Imperatore M. Aurelio consulatum gessit, è Gauia gente fuit, non verò ex Cornelia, vti putabat Panuinius. Orfitum tamen huius anni Consulem è Vettia gente ortum puto. Extat Gruteri pag. 302. fragmentum lapidis cum titulo *Ordo sacer domus Aug. Palat.* in quo initio sub titulo CLARISS. VIRI, quidam Senatores recitantur, quos inter legitur: VETTIVS SCIPIO ORFITVS, post Vettium Aquilinum, ac Vitrasium Pollionem, viros consulares. Quòd verò qui decem primi vocantur, alijque postea subnotati, maior pars *Aurelij* dicuntur, patet eosdem fuisse in familia Aurelij Antonini Pij, ac proinde Vettium Scipionem Orfitum inter assessores Palatinos ibidem numeratum, huius anni Consulem fuisse, vt planè appareat falsa opinio Panuinij omnes Consules *Orfiti* cognomine in fastis signatos, in Corneliam Scipionum gentem adoptantis. Hac de re ad Consules A. V. 918. iterum sermo redibit. Itaque prior huius anni Consul mihi putatur *Serg. Vettius Scipio Orfitus*. Qui si tibi displiceat, eundem iterum Cornelijs adscribito.

Anno V. 905. Christi 152. prænotantur fastis *Glabrio, & Omollus*, qui Panuinio sunt *Sex. Acilius Glabrio, & C. Valerius Omollus*, quos integrè ijsdem characteribus vnà cum reliquis exscribis. Leunclauius fortuitò vtriusque prænomen omisit, quod ipse consultò tamen facerem. Hæreo veluti ad aquas ad illa prænomina. Nam ex Sirmondo viro eruditissimo æquè ac accuratissimo, Gruteri pag. 1077. recitatur index Corporatorum Ostiensium cum titulo:

MV.

MV. ACILIO : GLABRIONE

M. VALERIO. HOMVLO : COS

Rursus pag. 478. 10.

M. VALERIO

HOMVLLO

COS. PATRON

COL; D. D

Pag. 344. 4.

ACILIAE; M'. F

MANILIOLAE. C: F

M'. ACILI. GLABRION

SEN. COS. PRONEPTI

M'. ACILI. GLABRIONIS

COS. II. NEPTI

M'. ACILI. FAVSTINI

COS. F

Manius Acilius Faustinus pater Aciliæ, fuit Consul anno Christi 210. Man. Acilius Glabrio fuit Consul II. anno 186. vt ostendam; Acilius *Senior* appellatus, gessit consulatum Antonino Pio imperante, M. Valerio Homullo collega. Panuinius qui Inscriptionem Sirmondi non viderat, hunc seniorem Acilium Consulem putauit Imperatore Hadriano A. V. 877. Præterea extat epitaphium Gemellæ Torquatæ Reinesij pag. 575.

DEDIC . K . IVNIAS

SEX . GLABRIONE . ET . C. OMOL

LO . VERIANO . COS

Habemus hic duo paria Consulum solis prænominibus diuersa: Rursus Inscriptionum Reinesij pag. 230. recensetur epigramma, quod dicitur

DEDIC . KAL . FEBR

IVNIOR . GLABRIONE . ET . HOMOLLO . COS

At in vita eruditissimi Præsulis Angeli Celotij, qui omnium primus superiori sæculo erudita victoris gentium P. R. cimelia collegit, eadem Inscriptio recitatur; sed ibi IVNIO GLABRIONE legitur. Verùm in altera Reinesij pag. 532. mentio fit Auiti militis Beneficiarij

IVN . OMVLLI . CONSVLAR

Harum prior cum dicatur dedicata Kal. Februarijs, si prænomina præferret, ordinarios Consules nobis indicaret. Posterior dicitur extare Nemausi. Si tanti putas huius collegij veritatem sci-

scire, poteris Nemausum scribere, vt certior fias num ibidem IVNI OMVLLI legatur; siquidem Reinesius vetustas Inscriptiones perinde ac amanuensium scripta pro arbitrio mutare solet. Nam, vt datis ea de re ad me literis notabat V. C. Abbas Fabretus, quoties epitheton IVNIOR in vetustis elogijs legitur, nomen proprium semper subsequitur, numquam præcedit. Ipse interim in fastis Consules sine prænominibus signabo. Ex allatis monumentis constat vnum collegium fuisse ordinarium, aliud verò suffectum.

Annus V. 906. Christi 153. Consules habet in fastis *Præsentem, & Rufinum*. Panuinius priorem appellat *Bruttium Præsentem II.* eundem putans qui ante annos XIV. cum Antonino II. gesserat consulatum. De Rufino verò scribit: *Alter, vt credo, Antonius Rufinus*. Vtrumque statim rapit Leunclauius scribens in indiculo lib. 70. *Bruttius Præsens II. & Antonius Rufinus*. Hic tamen consulatus emendandus est ex insigni Inscriptione Romana Gruteri pag. 300. vbi legitur Plotius Gallus cooptatus:

..BRVTTIO. PRAESENTE. A. IVNIO. RVFINO. COS

P. R. C. ANN. DCCCCVI

Ex laudata Inscriptione colligitur prænomen ac familia secundi Consulis, itemq; prior consulatus Bruttij Præsentis, qui sine nota geminati magistratus scribendus est, ac diuersus dicendus à collega Pij Augusti. Detritum est in lapide eius prænomen; sed restitui potest ex elogio eiusdem filio dicato, qui Gruteri pag. 1095. dicitur *L. Fuluius C. F. Pom. Bruttius Præsens COS. II.* vt consules integrè describantur: *C. Bruttius Præsens, & A. Iunius Rufinus*. Panuinius, quòd imperante Hadriano A.V. 884. M. Antonius Rufinus Consul fuerat, ex simili cognomine hunc quoque alterum Consulem Antonijs adscripsit; quem sanè continuum errorem errat idem in Fastis; quem quidem Panuinij errorem notas in Prolegom. num. 27. sed perpetuò eundem sequeris in Consulibus nominandis, quòd non Panuinij,

vti

vti reapſe ſunt, ſed Dionis te voces reddere opinabare.

Anno V. 907. Chriſti 154. ſunt in faſtis Conſules *Commodus, & Lateranus*. Panuinius cum legiſſet Capitolinum cap. 3. de vita L. Veri Auguſti, ſcribentem : *Poſt quæſturam ſtatim Conſul eſt factus cum Sextilio Laterano*, ita eos Conſules deſcripſit : *L. Aurelius Cæſar, & Sextilius Lateranus*. Leunclauius more ſolito vtrumque ad vnum apicem ſuum in indicem retulit, ac tibi ſub imagine Dionis inſigniter illuſit. Nam ſcribis pag. 213. *Qui conſulatus in annum 154. incidit, hiſque verbis à Dione lib. 70. in indice Conſulari refertur : L. Aurelius Cæſar, & Sextilius Lateranus*. Hinc quòd Dionem illa putabas ſcripſiſſe, colligis L. Verum anno 152. titulo Cæſaris decoratum; *id quidem*, inquiens, *veterum, imò & recentiorum nullus, quem legerim, ſcripſit*. At ſpero fore, vt ne tu quoque id in poſterum ſcribas. Capitolinus cap. 3. laudato, narrat viuente Antonino Pio, nullum *honorificentia adnomen* L. Vero tributum, *quàm quòd Auguſti filius eſt appellatus*; & cap. 7. ſcribit eundem poſt obitum Pij, à M. Aurelio & Cæſarem & Auguſtum creatum. At contendis vel Capitolinum, vel amanuenſes erraſſe, quòd Dio anno 154. eundem appellat Cæſarem, quo item titulo in nummis apud Goltzium ſine Auguſti cognomento, inſcribitur. Deſine talibus, vir eruditiſſime, ac me præmonſtrante, inſcriptos lapides legito. In priori Græcis quidem literis, Romæ tamen ſcalpto, apparebit Gruteri pag. 1021. conſulatus

ΛΟΥ. ΑΥΡΗΛΙΟΥ. ΚΟΜΜΟΔΟΥ

ΚΑΙ. ΤΙΤΟΥ. ϹΕΞΤΙΟΥ. ΛΑΤΕΡΑΝΟΥ

Vides hic Conſules *L. Aurelium Commodum & T. Sextium Lateranum*, ex quo epigrammate prænomen collegæ Commodi hactenus ignoratum, intelligitur, vti etiam eiuſdem familia *Sextia*, non *Sextilia*, vti in Capitolino legitur. Sextij Laterani vetuſtas inter Romanarum gentium familias recenſentur; ſiquidem

dem L. Sextius Lateranus ad plures consulatus promotus legitur in Liuio lib. 6. ac 7. In eadem quoq; Inscriptione L. Aurelius non dicitur Cæsar, quod ipsum monstrat altera etiam Inscriptio cap. 3. de votis Decennalibus olim mihi ex pag. 300. Gruteri laudata, in qua legimus:

M. AELIO. AVRELIO. VERO. CAESARE. III

L. AELIO. AVRELIO. COMMODO. II. COS

Incidit hic consulatus in annum Christi 161. eumque postremum imperij Antonini Pij. Hanc Inscriptionem quam tibi indicaueram, altera statim pagina tu quoque grandioribus characteribus exhibes, vt planè mirer te suppositio Dionis indici fidem præstitisse. Nam M. Aurelius disertè CAESAR ibidem inscribitur, qui titulus cum in L. Aurelio collega non legatur; optimè discere poteras eundem nondum illo fuisse insignitum. Extat quoque sigillum lateris apud eruditissimum Fabretum: COMMODO. ET. LATERANO. COS. Nusquam Commodus Cæsar inscribitur, vt planè Capitolinus rectè scripserit eundem tribus ac viginti annis priuatum in domo Augusta vixisse, quem postea M. Aurelius Augustus, inito statim imperio, *Cæsaremq; & Augustum dixit*. Nummus quem apud Goltzium laudabas, est L. Aurelij Commodi filij M. Aurelij Imperatoris, non verò L. Aurelij Commodi eiusdem M. Aurelij per adoptionem fratris. Scribis pag. 27. L. Aelium ineunte anno 136. non fuisse Cæsarem, *vt colligitur*, inquis, *ex Dione in indice Consulari, & ex duabus Inscriptionibus quæ extant apud Onuphrium lib. 2. fastorum, quæ eodem anno dedicatæ sunt, in quibus sicut apud Dionem, Aelius dicitur tantùm Consul, non verò Cæsar*. Si pro Dione Leunclauium Panuinij amanuensem reponas, omnia acutè, eruditè, verè. Exhibui heic tres Inscriptiones, ac locupletissimum Capitolini testimonium, vt probarem L. Aurelium Commodum ineunte anno 154. non fuisse Cæsarem. Vtere tua Regula,

An-

Anno 908. Christi 155. in fastis Prosperi & Cassiodori leguntur Consules *Verus, & Sabinus*; in Idacio, & Anonymo Cuspiniani: *Seuerus, & Sabinianus*. Panuinius ex Inscriptione in qua legebatur

SVBSCRIPSI. III. NON. NOEMB. ANTIO

POLLIONE. ET. OPIMIANO. KOS. ORDI-

NARIS. SEVERO. ET. SABINIANO. COS

Item.

C. IVLIO. SEVERO:

M. RVFINO. SABINIANO. COS.

Consules huius anni rectè appellauit *C. Iulium Seuerum*, ac *M. Rufinum Sabinianum*. Vtrumq; fideliter Leunclauius exscripsit. At Falconerius pag. 8. & seq. de Inscriptionibus Athleticis arguit Panuinium qui Pollionem, & Opimianum ordinarios Consules non posuerit, *quos*, inquit, *Consules ordinarios fuisse disertè testatur hic lapis*. Dein reprehendit Panuinium quòd ex inscriptis lapidibus Consules ordinarios sæpè obtruserit, qui tantùm erant suffecti, nempè hos inter Consules A. V. 914. & 915. Errat. Nam cum in nullis fastis hoc anno legantur Consules Pollio & Opimianus, eos posuit Panuinius qui in fastis melioribus, ac lapidibus notatos vidit. Vox illa ORDINARIS perperam à Falconerio iungitur cum antecedenti collegio, quam cum Panuinio cum sequenti collegio Seueri & Sabiniani copulandam Idacij & Anonymi fasti omnium optimi conuincunt. Extat lib. 2. Cod. Lex 1. *de edendo*, ab Antonino Pio publicata, quæ dicitur *PP. IV. Kal. Octobris Sabino II. & Seuero Coss.* Quamuis perperam iterati consulatus nota appareat, patet eos fuisse Consules ordinarios, qui imperante Antonino, ac succes-

fori-

foribus, soli legibus adponebantur. Nec Panuinius quoscumque sibi lectos in vetustis epigrammatis, Consules in fastos retulit, sed eos tantùm quorum cognomina in ijsdem fastis legebat, vti reapse fuere Consules A. V. 914. & 915. quos Falconerius suffectos putabat, existimans Torquatum & Herodem anno tertio imperij Pij consulatum gessisse, quam erroneam eiusdem opinionem superiùs confutaui.

Anno V. 909. Christi 156. notantur in fastis Consules *Siluanus, & Augurinus*. Panuinius scribit: *Plautium Siluanorum, & Sentium Augurinorum nomina fuisse superiùs demonstraui*. En tibi Leunclauium ex Panuinio scribentem in indice lib. 70. *Plautius Siluanus, & Sentius Augurinus*. Et quidem Panuinius cum legisset A. V. 752. Consules Augustum XIII. & M. Plautium Siluanum, alium Siluanum qui imperante Tito A. V. 834. fastis prænotatur, *M. Plautium* itidem appellauit, qui tamen T. Annius Siluanus dicebatur, vt ostendi. At hic tertius Siluanus Consul nec ex Plautijs, neq; ex Annijs fuit, sed ex Ceionijs. Extat Inscriptio apud Manutium in lib. de Orthographia, ac Gruterum pag. 128. 5. in qua ædicula sacra ædificata A. V. 864. imperante Traiano, C. Calpurnio Pisone & M. Vettio Bolano Coss. dicitur postea reparata, & ornata à Tib. Claudio Messallino centurione Cohortis V. Vigilum:

M . CEIONIO . SILVANO

C . SERIO . AVGVRINO . COS

Ceionia gens ad summum nobilitatis fastigium euecta fuerat L. Ceionio in Cæsarem ac filium ab Hadriano adsumpto, cuius postea filius L. Ceionius Aurelius Commodus collega M. Aurelij imperauit. Quædam Ceioniorum familia Siluani cognomentum tulit, in qua prior huius anni Consul natus est. Eius collegam Panuinius *Sentium* dixit, quòd Plinius lib. 4. epist. 27. laudat *Sentium Augurinum*. Sed aliter scribendam familiam docet laudata Inscriptio. Idem error corrigatur in altero Au-

N gu-

gurino Consule A. V. 885.

Annus V. 910. Christi 157. consules habet in Chronico Prosperi, eiusque exscriptoris Cassiodiori *Barbarum, & Regulum.* Panuinius *Barbari* cognomen in Romana gente barbarum putans, priorem Consulem Barbatum vocat, nudaque vti erant, vtriusque cognomina in fastis relinquens, ait: *De eis praterea nihil compertum habeo.* Leunclauio ex Panuinio similiter penès sola cognomina statuuntur Consules *Barbatus & Regulus.* At *Barbarum* priorem Consulem appellandum docet Romæ inscriptus lapis in hortis Iustinianeis, qui à C. Iulio Africano dicitur

DEDICATVS X. K. AVG.

BARBARO. ET. REGVLO. COS

Integram Inscriptionem producunt Sponius sect. 1. Miscell. art. 5. ac Reinesius in grandiori tomo Inscript. pag. 8. Qui verò fuerit consul Barbarus exponit eiusdem amicus Galenus in lib. de præcognit. cap. 2. *Similiter*, inquit, *& Barbarus auunculus Imperatoris Lucij, qui in Mesopotamiam expeditionem susceperat, dissectiones & ipse videre affectabat, quemadmodum & Paulus; postremò quoque Seuerus qui tum Consul erat, & Aristotelica disciplina operam dederat.* Itaque Barbarus, quòd erat L. Aurelij Commodi Imperatoris Antonini per adoptionem filij auunculus, ab eodem Antonino consulatu insignitus fuit. Huius familiam non falsa fortassis coniectura assequor. Capitolinus cap. 9. de vita M. Aurelij laudat *Ciuicam patruum Veri* Augusti. Ille in vetustis epigrammatis dicebatur *Sex. Vetulenus Ciuica Pompeianus* qui cum L. Ceionio Commodo patre L. Veri Augusti anno Christi 136. Consul fuit. Capitolinum verò patruum pro auunculo scribere inde constat, quod L. Verus filius fuit Ceionij Commodi; quare frater patris dicendus itidem fuisset Ceionius, qui cum Vetulenus Ciuica dicatur, frater fuit matris L. Veri. Antiquus Auctor lib. de progenie Augusti scribit: *Sed demum Consules regnum obtinuere; quorum fasces ad-*

usque

usque Iulij Cæsaris patris, patruique tui principatum defluxeri &c. Hic patruus pro auunculo accipitur. Ita Vetulenus Ciuica, quòd esset frater vxoris L. Ceionij Commodi qui postea Aelius Cæsar post adoptionem dictus fuit, vnà cum cognato Consul factus fuit ab Hadriano. Alter illius frater Vetulenus Barbarus L. Aurelij Commodi postea Veri Augusti patruus, siue auunculus ab Antonino Pio consulatum accepit.

Anno V. 911. Christi 158. memorantur in fastis Consules *Tertullus, & Sacerdos*. Panuinius ait: *Q. Flauij Tertulli mentio est in antiquo lapide, cuius exemplum paulò post afferam.* Illud refert post quadriennium A.V. 915. vbi legitur:

DED. K. IVL
Q. IVNIO. RVSTICO
Q. FLAVIO. TERTVLLO. COS

Quem quidem Tertullum eo anno Vrbis 915. Consulem suffectum tradit. At cum ibidem neutiquam inscribatur nota iterati consulatus, patet non eundem Tertullum esse qui A.V. 911. Consul legitur. Præterea Iunius Rusticus, ac Flauius Tertullus, qui eo in lapide leguntur, anno prorsus incerto consulatum gessere. Itaque Tertullus, Consul A.V. 911. satis dubiè *Q. Flauius* appellatur. Rursùs collegæ Sacerdotis familia incerta est; quamuis Panuinius scribat mentionem esse Licinij Sacerdotis in Capitolino & Dione; quod planè falsum est; nusquam enim Licinij Sacerdotis mentio apud eosdem occurrit. Cicero quidem in Cluentiana meminit C. Licinij Sacerdotis; & alter C. Licinius Sacerdos Prætor Siciliæ eidem memoratur in Verrinis, ac in oratione pro Plancio, quem in consulatu competitorem habuit, teste Asconio in argumento Orationis de toga candida. In veteri elogio dicato A.V. 853. in quo Traianus Augustus COS. III. inscribitur, vti postea ostendo inferiùs A.V. 976. bimestres Consules ita leguntur:

L. ROSCIO. AELIANO

TI. CLAVDIO. SACERDOTAE. COS

Porrò nullus ignorat ſub Imperatoribus ſecundi ſæculi, vetuſtis Romanorum familijs partim extinctis, partim in ordinem redactis, nouos homines in Romanis magiſtratibus ſucceſſiſſe, quod vel ipſa conſularium Faſtorum lectio manifeſtat. Hinc Sacerdotem ſub Antonino Conſulem *Claudium* potiùs quàm *Licinium* nominandum exiſtimo, qui filius, aut nepos fuerit Tiberij Claudij Sacerdotis ſub Traiano Conſulis. Ceterùm in Leunclauij indice ad lib. 70. Panuiniani conſules reponuntur : *Q. Flauius Tertullus*, & *Licinius Sacerdos*, qui aliorum quoque Scriptorum Faſtos implent.

Annus inſequens V. C. 912. Chriſti 159. præfert Conſules *Quintillum & Priſcum*. Priorem *Plautium*, poſteriorem *Statium* è veteri epigrigrammate rectè Panuinius appellauit. Omiſit prænomina, quæ in ſibi viſa Inſcriptione non legebantur. Vtrumque ſine prænomine Leunclauius pariter recitauit. Alterum tamen *Marcum* appellatum colligo ex Inſcriptione Gruteri pag. XL. 13.

D I A N AE

A V G

PRO . SAL . IMP

CAES

TITI . AEL . HADRIANI

ANTONINI . AVG . PII

P. P

P. P

M. STATIVS. PRISCVS

LEG. AVG. PR. PR

V. S. L. M

Anno V. 915. à parilibus, Christi 161. Imperator Antoninus Pius die septima Martij diem obijt, cui successit M. Aurelius Antoninus cognomento Philosophus, qui statim L. Aelium Aurelium Commodum non modò Cæsarem, verùm etiam Augustum nouo exemplo, designauit, omnibus Imperatorum titulis, vno tantum excepto P. M. cum eodem communicatis. Imperante autem M. Aurelio vndeuiginti collegia Consulum fastis prænotantur, quorum magna pars erroneè descripta est, vt etiamsi ceteri Consules veris characteribus exarati legerentur, ex hisce tantùm appareret, eosdem aliena planè manu libro 71. Dionis præfixos fuisse. Anno primo imperij Marci V. C. 916. Christi 162. in fastis Anonymi, ac Cassiodori statuuntur Consules *Rusticus*, *& Aquilinus*. Prosper scribit: *Rustico*, *& Aquilo*; Idacius verò: *Rufino*, *& Aquilino*. In lib. 5. Cod. *L.* 3. *de alendis liberis*, recitatur rescriptum M. Aurelij, ac L. Veri Augustorum, quod dicitur: *PP. XIII. Kal. Martias Romæ Rustico & Aquilino Coss.* Hinc cognomina Consulum intelliguntur. Priorem Panuinius vocat Q. Iunium Rusticum, quem iterum consulem ab Imperatore creatum testatur Capitolinus in Marco cap. 3. In vetustis ponderibus idem, vti reor, Prætor Vrbanus obsignatur; plura enim Gruteri pag. 221. recitantur inscripta: Q. IVN. RVSTICI. PR. VRB. & rursùs pag. 222. Vlpianus D. 49. *L.* 1. *de appellat.* laudat rescriptum eorundem Imperatorum *ad Iunium Rusticum præfectum Vrbi*. Eius collegam *Vettium Aquilinum* Panuinius nuncupat, cuius prænomen sibi ignotum, punctis in Tabulis notat. Leunclauius vtrumque sine prænomine digessit. Tu cum reliquis Panuinij fastos exscri-

scribis. In veteri Inscriptione pag. 90. superiùs indicata, in qua Assessores Palatini, ac familia Antonini Pij, siue vt probabiliùs arbitror, M. Aurelij recitatur, inter viros clarissimos, quorum duo Consules ordinarij fuerunt, nominatur C. VETTIVS AQVILINVS, quem ipsum huius anni Consulem iudico, ac cum *Caij* prænomine scribendum.

Anno V. 917. Christi 164. fasti habent Consules *Macrinum, & Celsum*. Panuinius ad A. V. 917. recitat hanc Inscriptionem: *C. Iulio Macrino quondam veterano militi, & BIS CONSVLI Secunda Seruata sibi & Iulijs Alpino & Alpinae filijs B. M. F. C.* Ex hoc epitaphio prior huius anni Consul eidem fingitur *C. Iulius Macrinus*, quem statim arripuit Leunclauius, suoque indici inseruit. At imperitus exscriptor magno Panuinio fucum fecit, ac ceteros in errorem traxit. Extat illud epitaphium Augustæ Vindelicorum, ac num. 34. ab eruditissimo Velsero recitatur inter suæ patriæ monumenta, & veteri characterum qua scalptum est, forma expressum, ponitur etiam à Grutero pag. 546. 3.

D. M

IVL. MACRIANO. QVONDAM

VETERANO. MILITI. M. H. M. EX. BF. COS

CONIVGI. CARISSIMO

SECVNDA. SERVATA. ET

SIBI. ET. IVLIIS

ALPINO. ET. ALPINAE. FILIIS

BENEVALENTIBVS. F. C.

Exscriptor, quem scalprum potiùs quàm calamus decuisset, pro

Ma-

Macriano scripsit *Macrinum;* tum omissis literis M. H. M. nempè : *Misso honesta missione*, pro BF. COS. videlicet: *beneficiario Consulis*, reposuit: BIS CONSVLI. Ita Macrianus purus putus veteranus miles imperiti hominis inscitia ac Panuinij auctoritate, consulari prætexta decoratus, Romanos fastos hactenus occupauit. Gruteri pag. 441. 10. laudatur: *M. Nonius M. F. Macrinus* COS. XV.VIR SAC. FAC. PR. LEG. AVG. &c. In Græco elogio Gruteri pag. 1078. 2. laudatur *M. Macrinus* Marci Aurelij *Legatus consularis, ac Proprætor*. Visne hunc Macrinum verum Consulem hoc anno substituamus in locum erasi è fastis Macriani militis? Ceterùm alter etiam Consul pari errore eidem Panuinio concinnatur *L. Cornelius Celsus* ex hac Inscriptione, loco vnde eam acceperit, non designato,

L. CORNELIO. C. F

GAL. CELSO

II.VIRO. PRAEF. ORAE

MARITIMAE

COHORT. I. ET. II

COS

Q. LICINIVS. SILVANVS

GRANIANVS

Ex illis literis COS Panuinius L. Cornelium Celsum *Consulem* scripsit, cum legendum sit POS. ideft, *Posuit*. Hic tamen Cornelius Celsus erat decurio coloniæ Tarraconensis, in qua gesserat Duumuiratum; idem fuit Præfectus oræ maritimæ, & Cohortis Primæ ac Secundæ. Extat Tarracone elogium eidem ab

vxo-

vxore inscriptum Gruteri pag. 395. 10.

L. CORNELIO
C. F. GAL. CELSO
II.VIR. PRAEFECTO
ORAE. MARITVMAE
COH. I. ET. II
POMPEIA. DONACE
VXOR

Ex hac altera Inscriptione apparet priori perperam COS. insertum fuisse, quasi ille Consul fuerit. Ita exscriptor in hoc etiam Consule Panuinium decepit. In alijs vetustis inscriptionibus, quæ Tarracone dicuntur extare, alij etiam nominantur, qui eodem quo Cornelius Celsus, munere perfuncti sunt. Etenim Gruteri pag. 358. 3. laudatur *L. Antonius Silo Præfectus Cohortis IIII. TARRAC. &c. Præfectus oræ Maritimæ Conuentus Tarraconensis*. Pag. 430. 1. *P. Licinius Laninus* dicitur *Duumuir, Præfectus Cohortis nonæ Tironum oræ Maritimæ*. Imò ibidem num. 4. hoc epigramma recitatur.

Q. LICINIO. SIL
VANO. GRANIA
NO. FLAM. AVG
PROV. HISP. CITER

PRÆ-

PRAEFECTO . ORAE
MARITIMAE . LALE
TANAE . PRO CVRA
TORI . AVGVSTI
C . TERENTIVS . PHILE
TVS . DOMO . ROMA

Hic Q. Licinius Siluanus Granianus, qui elogium L. Cornelio Celſo conterraneo ſuo POSuit, eadem præfectura oræ maritimæ Conuentus Tarraconenſis perfunctus eſt, quam antea Cornelius Celſus obiuerat. Ex his patet Panuinium eundem Cornelium ex Duumuiro Tarraconenſi, ac præfecto cohortis I. & II. pro tuenda ora maritima, Conſulem anni V. 917. efformaſſe. Ille tamen, vti eiuſdem collega, à Leunclauio inſeritur indici lib. 71. Dionis adpoſito, in quo leguntur Conſules *C. Iulius Macrinus & L. Cornelius Celſus*, quorum prior miles tantùm, alter verò Duumuir coloniæ ac præfectus Cohortis fuerunt. Vtroque autem è faſtis, quos hactenus perperam occuparunt, expuncto, ſola Macrini ac Celſi cognomina retinenda ſunt quouſque eorundem familiæ è vetuſtis monumentis apparebunt.

Anno V. 918. Chriſti 165. faſti habent Conſules *Pudentem & Orſitum*. Panuinius ait Seruilij Pudentis mentionem fieri à Plinio in epiſtolis ad Traianum. Eſt epiſtola 10. lib. 10. Itaque ex illius familia *Seruilius Pudens* Panuinio nominatur. Addit Cornelios Scipiones cognomen *Orſiti* tuliſſe; hinc *L. Cornelius Scipio Orſitus*, altero loco conſul obtruditur. Hos quoque nominat in indice Leunclauius. Veros tamen huius anni Conſules exponit Inſcriptio Gruteri pag. 1032. 6. dicata

A. D. XII. K. MART

M. GAVIO ORFITO

L. ARRIO PVDENTE. COS

Anno V. 919. Christi 166. statuuntur in fastis Consules *Pudens*, *&* *Pollio*, quos cognomine tenùs recitat etiam Lampridius in Commodo cap. 13. Panuinio dicuntur: *Seruilius Pudens II. & T. Vitrasius Pollio*. Leunclauius omissa Pollionis familia, cetera exscribit, quem falsa Dionis imagine ductus, imitaris. At obseruaras n. 13. in Proleg. numquam duos consulatus ordinarios coniunctim datos nisi Principibus re aut destinatione; vnde num. 27. quereris te à Panuinio in errorem tractum, qui anno 381. & 382. bis Syagrium cum eodem ordinarium Consulem dixeris. At hic quoque te Onuphrius decepit, cum Seruilio Pudenti duos coniunctim ordinarios consulatus tribuisti. Quæso te, Amice, cum imperante Gallieno anno Christi 258. ponis Consulem Pomponium Bassum, & eundem iterum Consulem anno 259. producis; & rursus cum Ouinium Paternum anno 267. & iterum anno 268. Consulem statuis, putasne temet tam frequenter à Panuinio in errorem inductum? At memorati anni V. 919. Consules restituuntur ex Inscriptione aræ dicatæ pro salute Impp. Marci Aurelij, ac L. Veri, quam Gruteri pag. 1009. 12. Fortunatus

CONSECRAVIT. X. K. SEPT

..SERVILIO. PVDENTE. L. FVFIDIO. POLLIONE. COS

Ita in indice erratorum restituitur, cum ibi erroneè sit: VLLO RVDENTE. Ibi nulla iterati consulatus nota signatur; nam

nam Pudens proximi anni Conſul, erat è familia Arria, hic verò gentis Seruiliæ. Alter etiam Conſul falsò Vitraſius nominatur, qui è Fufidijs fuit.

Anno V. 922. Chriſti 169. ſunt in faſtis Conſules *Priſcus, & Apollinaris*. Vtriuſque familiam è veteri lapide rectè Panuinius extulit. At quòd ibidem ſine prænomine legebantur, vni Appollinari prænomen *Quinti* donauit. Leunclauius omnia fideliter à Panuinio accipiens, priorem pariter conſulem ſine prænomine poſuit. At prænomen *Quinti* primo Conſuli adponendum erat. En tibi integrè hoc collegium ex pag. 300. veterum Inſcriptionum, in qua C. Licinius Licinianus dicitur cooptatus,

Q. SOSIO. PRISCO. P. COELIO. APOLLINARE. COS

P. R. C. A.. DCCCCXXII.

Habes non modò vtrumque Conſulem integrè deſcriptum, verùm etiam rectum faſtorum ordinem annis Vrbis exactiſſimè congruentem. Nec negligenda eſt in Romanis familijs recta prænominum notitia, quia viri quarundam ſolo prænomine diſtinguebantur, quod in Antonijs, Pompeis, Vitellijs, alijſq; patet. Legiſti Suetonium cap. 2. in Vitellio.

Anno V. 923. Chriſti 170. nomen faſtis dedere *Cethegus & Clarus*. Panuinio ex plumbea fiſtula inſcripta: L. IVNIO. CLARO. ET. AVR. SEVERO. COS. huius anni Conſules dicuntur: *M. Aurelius Cethegus, & L. Iunius Clarus*. Leunclauius prioris tantùm familiam breuitatis cauſa omittit, quod tu pariter facis. Hunc quoque errorem emendat Inſcriptio Foroliuienſis in Aemilia, quam Eques Sigiſmundus Marcheſius lib. 1. Hiſtoriæ eiuſdem vrbis inſeruit.

I. O. M.

M. VARENVS

POLYBIVS. PRO. SE

ET. SVOS

V. S. L. M

M. CORNELIO. CETHEGO. C. ERVCIO. CLARO

COS

In Inſcriptione Gruteri pag. 126. legitur : CLARO ET CETHEGO; vti etiam L. 1. lib. 3. Cod. *de petit. hæredit.* dicitur : *PP. VI. Kal. Febr. Claro, & Cethego Coſſ.* Vtrobique Erucio Claro priori loco nominato. Porrò Conſules in illa plumbea fiſtula inſcripti, fuere ſuffecti anno mihi ignoto, quos Panuinius, vt ordinarios huius anni venditaret, cognomen *Seueri*, quod in fiſtula legebatur, in *Cethegum* pro arbitrio commutauit. Eques Sertorius Orſatus meus quondam amicus, laudatam Inſcriptionem prolixiori epiſtola expoſuit, vbi plura de voce SVOS ex vetuſtis monumentis producit. Et ſanè Aurelij Cethegi in Romana hiſtoria nuſquam occurrunt, ſed paſſim Cornelij Cethegi, quorum plerique in faſtis Conſules recitantur. Erucius Clarus imperante Pio A. V. 899. conſul nominatur, cuius hic alter Erucius fortaſſis filius fuit.

Anno ſequenti V. 924. Chriſti 171. ſcribuntur in faſtis Conſules *Seuerus II. & Herennianus*. Priorem ex Capitolino cap. 1. in Seuero, vocat Panuinius *L. Septimium Seuerum*. De collega nec verbum addit. Ita pariter Leunclauius, ac ceteri. Huius tamen prænomen ac familia legitur, vti quidem reor, Gruteri pag. 1095. 6.

IV-

IVLIAE . Q. F

CALVINIANAE

L . ALFIDI . HERENNIANI

CONSVLIS

FABRATENI

NOVANI

D . D

Anno V. *926.* Christi 173. nominantur in fastis Consules *Seuerus II. & Pompeianus*. Panuinius scribit Capitolinum in M. Aurelio mentionem facere tum Claudij Seueri eiusdem Marci præceptoris, Peripateticæ doctrinæ philosophi, tum etiam Claudij Pompeiani M. Aurelij generi. Hinc consules eidem dicuntur: *Cn. Claudius Seuerus II. & M. Claudius Pompeianus*. Leunclauius omissis prænominibus, vtrumque Consulem cum Panuinio è familijs Claudiorum facit. Errorem autem illorum pandit epitaphium via Appia Anicio Faltoni inscriptum, Gruteri pag. 1025. *6.*

K. OCTOB . M. AVRELIO . SEVERO . II

ET . T. CLAVDIO . POMPEIANO . COS

Itaque erratum est in familia prioris Consulis, ac prænominibus vtriusque. Claudius Seuerus Peripateticus, M. Aurelij præceptor, fuit consul suffectus, cum L. Verus Augustus bellum in orien-

Oriente gereret, teste Galeno, cuius verba recitaui ad A. V. 910. vbi de Barbaro consule eiusdem testimonium laudaui. Præterea idem Panuinius errauit in altero etiam consule designando, scribens fuisse M. Claudium Pompeianum Marci Aurelij generum. Nam Vulcatius in vita Auidij Cassij cap. 12. recitat fragmentum epistolæ M. Aurelij ad Senatum post intellectam necem Auidij, in qua scribit: *Habetis igitur P. C. pro gratulatione victoriæ generum meum Consulem, Pompeianum dico: cuius ætas olim remuneranda fuerat consulatu, nisi viri fortes interuenissent, quibus reddi debuit quod à Republica debebatur*. Et ibidem in epistola ad Faustinam Augustam: *Pompeianum nostrum in annum sequentem consulem dixi*. Auidius Cassius occisus fuit anno Christianæ epochæ 175. quo anno post Iulium mensem Marcus Imperator eas literas scripsit, vti inferiùs euidenter ostendam. Igitur Claudius Pompeianus eiusdem Marci gener, non fuit consul ordinarius anno 173. sed post triennium suffectus anno 176. Hinc notes velim consules non semper designari solitos paulò post initium anni in annum insequentem, vti non semel scripsisti, quod pluribus alijs exemplis possem demonstrare. Casaubonus in notis ad cap. 20. de vita M. Aurelij, vbi Pompeianus gener dicitur *bis Consul* factus à socero, ait hunc Pompeianum cum Seuero II. consulem legi in fastis, additque: *alterum consulatum adhuc quæro*; Sed facilè inuenire poterat in laudatis literis ad Faustinam, & Senatum; nec Pompeianus collega Seueri II. fuit gener Marci, cum hic anno 176. consulatum primum acceperit: alterum incerto anno suffectum gesserit.

Anno V. 932. Christi 179. leguntur Consules *Commodus Augustus II. & Verus*. Panuinius scribit à Tertulliano in libro ad Scapulam nominari Vespronium Candidum Verum, quem pariter laudat Spartianus in Iuliano. Hinc collega Imperatoris Commodi dicitur eidem *Vespronius Candidus Verus*. Leunclauius omisso altero cognomine, scribit: *Vespronius Verus*. Hic quoque erratum est. Tertulliani verba sunt cap. 4. eius libri: *Vt Vespronius Candidus, qui Christianum quasi tumultuosum ciuibus suis satisfacere dimisit*. Spartianus verò cap. 6. in Iuliano ait: *Inter ceteros legatus est Vespronius Candidus vetus*

Con-

Consularis. Videsne fictum à Panuinio alterum cognomen *Veri*, vt Vespronium huius anni Consulem efformaret ? Tanti tamen valuit magni Panuinij auctoritas, vt Casaubonus in notis ad Spartianum scripserit legendum fortassè in eo capite 6. *Vespronius Candidus Verus, vetus consularis*; addens : *Veri cognomen eruditissimus quoque Onuphrius agnoscit*. Imò fingit Onuphrius. Extat vetus Inscriptio pag. 66. 7. laudati toties Thesauri, aræ dedicatæ pro salute *Imperatoris M. Aurelij Commodi Antonini Augusti Pij P. P.* SVB VESPRONIO CANDIDO COS. Neque hic *Veri* cognomen legitur. Imò hinc colligimus Vespronium Candidum fuisse Consulem suffectum post mortem M. Aurelij, quia in illa Inscriptione Commodus cum prænomine *Marci* signatur, quòd post obitum patris assumpsit, cum illo viuente *Lucius* diceretur, quod ex nummis apparet, & ex vetustis lapidum Inscriptionibus pag. 261. 7. vbi legimus : *L. Aelio Aurelio Aug. F. Commodo Cos.* Item num. 8. & 9. & pag. 262. 1. dicitur *L. Aelius Aurelius Commodus Consul designatus*. Quare Vespronius Candidus non fuit collega Imp. Commodi Consulis, quia tunc is *Lucius*, non autem *Marcus* vocabatur. Sed quid his diutius immoror ? En tibi verus collega Commodi *T. Annius Aurelius Verus II.* ex duabus vetustis Inscriptionibus Gruteri pag. 65. 9.

D. D
NON. IANVAR
IMP. COMMODO. II
T. ANNIO. VERO. II. COS

Rursus pag. 77. 3.

DEDICATVM. IV. IDVS. AVG
IMP. COMMODO. II
ET. AVRELIO. VERO
II. COS

Ex

Ex vtroq; epigrammate alter Panuinij, Leunclauij, ac cæterorum error corrigendus est, dum *Verum* sine nota iterati consulatus describunt. Rectè Prosper, ac Cassiodorus scribunt: *Commodo II. & Vero II.* Hic alter consulatus Commodi vnà cum tribus collegijs consularibus proximè antecedentibus memoratur in veteri Inscriptione vnà cum nominibus militum qui eisdem Consulibus honesta missione missi sunt. Eiusdem exemplum accepi ab eruditissimo Raphaele Fabreto.

EQV C. VITRASIVS. C. F. PVB. PRIMVS. CALIB
BTRIB C. NOVELLIVS. C. F. PAP. VERINVS. TICIN

APRO. II. ET. POLLIONE. II. COS

SP L. PASSENNIVS. L. F. OEF. FELIX. MEVI
C. ENASTELLO. C. F. FAB. EXORATVS. LVCA

COMMODO. ET. QVINTILLO. COS

COR C. MEMORIVS. C. F. FLA. MESSOR. SEGVS
M. AELIVS. M. F. MEC. MESTRIANVS. PEL
C. IVLIVS. C. F. FAB. SABINVS. HERAC
M. VITILIVS. M. F. POM. PVDENS. ARRET
EQV C. LAETILIVS. C. F. MEN. SPLVS. PRAEN
EQV M. CANIVS. M. F. VOT. RESTITVTVS. PLAC

ORFITO. ET. IVLIANO. COS

L. CASINIVS. L. F. POM. LEGITIMVS. VOLS
Q. VICCIVS. Q. F. POM. PVDENS. VOLSI
TI. CLAVDIVS. TI. F. OEF. VICTORIN. LVCA
M. VETTIVS. M. F. VEL. AVFIDIVS. FIR. PIC
LIBR. PR C. VACELLIVS. C. F. ANN. IVSTINIAN. ARIM
M. AELIVS. M. F. POM. IVSTVS. ARRET
M. FARRAX. M. F. STE. SATVRNIN. FORVI
M. AEBVTIVS. M. F. POL. VERVS. PARMA

T. FLA.

T. FLAVIVS. T. F. CAM. LICINIANVS. RAVE
M. POMPONIVS. M. F. NIC. STORIANVS. CONS
C. SATRIVS. C. F. LEM. MAXIMVS. BON
M. RADVSIVS. M. F. PAL. MARCIANVS. SAS

COMMODO. II. COS

EQ C. CRISPIVS. C. F. ANI. SECVNDINVS. VEL
L. METELLIVS. L. F. POL. VALERIANVS. LBTR EG
Q. VIBIVS. Q. F. CLA. NEOPTOLEMVS. GRVM
C. VETVRIVS. C. F. POL. PROFVTVRVS. PARM
Q. LOLLIVS. Q. F. MEC. CAESIANVS. BRVN
Q. LVCILIVS. Q. F. CAM. PRESENS. RAVE
C. VALERIVS. C. F. CLA. MASCVLIN. CAE I
L. MAGIACVS. L. F. ANI. SEVERIN. VERC

Est fragmentum prolixioris Inscriptionis, ex qua patet Aprum, & Pollionem iterùm Consules scribendos, cum secùs in fastis Idacij, Prosperi, & Cassiodori, atq; tuis etiam legantur. Leunclauius Pollionem tantùm bis Consulem ex Panuinio exscripsit, qui tamen vtrumque iterum Consulem ex veteri elogio rectè posuerat. Nec Lampridio cap. 12. in Commodo alter Apri consulatus memoratur. Præterea ibidem scribit: *Orfito, & Ruso Coss.* vti etiam Idacius, Prosper, huiusq; exscriptor Cassiodorus, cum tamen in laudato lapide *Orfito, & Iuliano Cos.* legatur. Quòd verò Lampridius ex actis Vrbis plura ibi paria Consulum recitat, dicendus est collega Orfiti *Iulianus Rufus*, duplici cognomine. Hic verò à Panuinio ad A. V. 931. dicitur *Vettius Rufus* ex Lampridio in Commodo. At perperam; siquidem scribit Lampridius cap. 4. *Interfecta & Vitrasia Faustina, & Velius Rufus, & Egnatius Capito Consulares.* Itaque Rufus *Veliæ* gentis, non *Vettiæ* fuit. Tacito lib. 5. Annal. memoratur *Velius Gallus* inter amicos Seiani; Plinius lib. 4. scribit epistolam 21. *Velio Cereali*; Vopisco cap. 3. de vita Imperatoris Taciti laudatur *Velius Cornificius Consul.* Quare cum in

P omni-

omnibus MSS. *Velius Rufus* apud Lampridium legatur, teste Casaubono, falsò dicitur è Vettijs fuisse. Hunc quoq; errorem sorbuit Leunclauius, tibique Dionis nomine, vti putabas, callidè propinauit. Hic tamen non sollicito familiam quoque Orfiti, quem vos cum Panuinio è gente Cornelia Scipionum putatis, quòd ille scribat: *Cornelius Scipioque nota sunt Orfiti nomina*; & superiùs ad A.V. 918. *Cornelium Scipionem Orfiti nomen & cognomen esse manifestum est*. Cum tamen hic fuerit Gauius Orfitus, vt ex veteri elogio ostendi. Et sanè Tacito lib. 4. Hist. dicitur imperante Nerone Reguli insidijs *subuersa Crassorum, & Orfiti domus*. Hic erat è Cornelia gente Scipionum. Gauia postea familia Orfitorum sub Antoninis floruit, vti & Vettia, & Gruteri pag. 302. inter *viros clarissimos* nominatur *Vettius Scipio Orfitus*. Saluidieni etiam Orfiti cognomen tulere. Saluidienus Orfitus à Nerone damnatus dicitur Suetonio cap. 37. Saluidienus Orfitus consularis à Domitiano relegatus cap. 10. de vita Domitiani. Imperante Gallieno Furij Orfiti floruere, ex quibus Furius Orfitus Consul fuit cum Aureliano Imperatore. Ego Orfitum sub Commodo Consulem M. Gauium Orfitum existimo, Gauij Orfiti ante septennium Consulis consanguineum.

Anno V. 933. Christi 180. in fastis Cassiodori leguntur Consules *Præsens & Gordianus*; In Idacio, & Anonymo Cuspiniani: *Præsens & Condianus*. Panuinio autem dicuntur in tabulis fastorum Arrius Præsens & Aelius Gordianus. At lib. 2. comment. priorem Consulem modò *Bruttium*, modò post quatuor statim versus, *Arrium* vocat; eius verò collegam *Sex. Quintilium Condianum* dicit. Leunclauius scribit: *Bruttius Præsens & Quintilius Gordianus*, quo passim cognomine appellatur. Inprimis Bruttius Præsens cum iterati consulatus nota scribendus est ex Lampridrio in Commodo cap. 12. vbi ait: *XI. Kal. Romanas Præsente iterum Consule*. Ibi verò secùs ac proximè fecerat, collegam Præsentis non nominat, quia vti rectè prænotauit Casaubonus, Condiani memoria è fastis erasa fuerat. Fuit is Sex. Quintilius Condianus Quintilij Maximi filius, quem Commodus neci tradidit, vti fusiùs recitat Dio lib. 72. quare minùs rectè *Gordianus* pro *Condiano* nuncupatur. Extat Gruteri

teri pag. 1095. 1. vetus Inscriptio in qua laudatur *L. Fuluius C. F. Bruttius Præsens COS. II.* vbi dicitur *Agrippinæ AVG. socer, M. Antonini Comes expeditionis Sarmatiæ &c.* Illa sanè Inscriptio aut erroneè exscripta, aut suppleta est. Ibi enim Agrippinæ Augustæ nomen perperam insertum est. Scribit Capitolinus cap. 27. de M. Aurelio: *Filio suo Bruttij Præsentis filiam iunxit.* Itaque Bruttius Præsens pater Crispinæ vxoris Commodi, erat eiusdem Commodi socer, & ob id altero consulatu à M. Aurelio decoratus. Ex illo tamen quamuis deprauato epigrammate, intelligitur prænomen Bruttij, quod hactenus Scriptores Fastorum latuit. Hoc anno die 17. Martij M. Aurelius Imperator in Germania vita defunctus, Commodum filium imperij, at non virtutum hæredem reliquit, quem antea collegam habuerat. Habes, vir eruditissime, non tria, aut quatuor, sed planè decem collegia Consulum sub vnius M. Aurelij imperio, perperam in fastis descripta, veris tandem characteribus exarata.

Anno V. 936. Christi 183. Consules ex Panuinio describuntur *Commodus Aug. IV. & M. Aufidius Victorinus.* Deficit Victorino nota alterius consulatus. Gruteri pag. 35. 1. dicitur ara Soli dicata:

IMP. COMMODO. AVG. PIO. FELICE. IIII

ET. VICTORINO. II. COS

Anno V. 937. Christi 184. fasti exhibent Consules *Marullum, & Aelianum*, qui è veteri elogio dicuntur Panuinio *M. Eggius Marullus, & N. Papirius Aelianus.* Erratum in prænomine Papirij, qui non *Numerius*, sed *Cneus*, siue Græcorum more *Gneus* dicebatur. Sponius V. C. sect. 1. Miscell. art. 1. recitat epigramma ab se Romæ exscriptum, in quo legitur ara à M. Aurelio Augusti liberto dicata

III. NON. IVNIAS. EGGIO

MARYLLO. ET. GN. PAPI

RIO. ALLIANO. COS

In Pisanis Cæsarum Caij ac Lucij Cenotaphijs ostendi apud veteres in quibusdam vocabulis v. g. Sullæ, Suriæ, Borusthenis, V aut Y promiscuè scribi. In Inscriptione ex Scaligero recitata pag. 30. 2. legitur: *L. Fggio Marullo, Cn. Parinio Aeliano Cos.* Error in nomine secundi Consulis ex superiori, & altera pag. 49. 5. corrigendus est. In hac autem *Marcus*, non *Lucius* prior Consul appellatur. Grauiùs erratum est Petauio, Ricciolio, ac quod nollem, tibi quoque, dum cum illis scribere maluisti: *M. Eggius Marcellus, & M. Papyrius Aelianus.* Typographus Ricciolij *Martellus*, pro *Marcellus*, edidit. Extat præter memoratas, alia Inscriptio Romana pag. 35. 12.

DEDIC. XV. K. IVL

MARVLLO. ET. AELIANO. COS

Non semel in fastis ipsis *Marulli* cognomen occurrit. Nam Tacito lib. 14. nominatur *Iunius Marullus consul designatus*. Capitolino cap. 2. de vita Gordiani senioris laudatur eiusdem pater *Metius Marullus Consul*. Cæsar Epidium Marullum Tribunum plebis potestate priuauit, quem tamen proximis Comitijs, plures Consulem designarunt, teste Suetonio in Iulio cap. 79. & 80.

Anno V. 939. Christi 186. signantur in fastis Consules *Commodus Aug. V. & Manius Acilius Glabrio*. Hic iterum Consul scribendus est. Gruteri pag. 94. memoratur votum solutum:

IMP.

IMP. COMM . AVG

FELICE. V. ET. GLABRIONE

IT. COSS

Herodiano recitata nece Commodi, lib. 2. laudatur Glabrio *omnium patriciorum nobilissimus, ad Aeneam Veneris & Anchisis filium seriem generis referens, idemque iterum Consul.* Hic autem Glabrio in tabulis consularibus dicitur eidem Panuinio *Sex. Acilius Sex. F. M'. N. Glabrio II.* In libro tamen 2. fast. ad A. V. 939. non *Sextum*, sed *Manium* eundem prænominans, ait : *Hic Manius Acilius Glabrio, cuius pater Manius sub Hadriano consulatum gessit.* Rectè hic *Manij* prænomen eidem assignatum; sed perperam filius dicitur Manij Acilij qui collega C. Bellicio Torquato, ante annos LXII. sub Hadriano consul in fastis legitur; siquidem filius fuit Man. Acilij Glabrionis qui cum M. Valerio Homollo consulatum suffectum gessit, Antonino Pio imperante, vti superiùs adnotabam, vbi pariter recitaui Inscriptionem dicatam Aciliæ *filiæ Acilij Faustini consulis* anno 210. M'. ACILI GLABRIONIS COS II. NEPTI, qui est huius anni consul, *Man. Acilij Glabrionis Senioris consulis pronepti*, qui cum M. Valerio Homollo consul fuit.

A. V. 941. Christi 188. *C. Allius Fuscianus, & Dullius Silanus* Consules abs te ex Leunclauio producuntur. Deest vtrique nota numeralis iterati consulatus. Gruteri pag. 1006. 9. vetus lapis habet:

FVSCIANO . II . ET . SILANO . II . COS

Lampridius etiam cap. 12. de vita Commodi ait : *Fusciano iterum Consule.* Hinc colligas quàm exactè suffecti consulatus cum ordinarijs ad hæc vsque tempora, in fastis soliti fuerint numerari; nec secùs nobis scribendum est præter fidem tam insi-

gnium

gnium monumentorum.

Anno V. 944. Christi 191. sunt in fastis Consules *Apronianus*, *& Bradua*. Panuinius putans secundum Consulem eundem esse Braduam qui ante sextum annum Consul legitur, cum geminati consulatus nota illum descripsit. Hinc exscriptori Leunclauio dicitur: *Metilius Bradua II*. At Braduam huius anni Consulem sine nota iterati consulatus scribendum, ac proinde diuersum fuisse à Metilio Bradua consule A. V. 938. docet Inscriptio apud Reinesium pag. 171. cuius fragmentum recito.

Q. VARIVS. VITA

LIS. B. F. COS. ARAM

SACRAM. RESTI

TVIT

APRONIANO. ET. BRA

DVA. COS

Vlpianus *L.* 10. *D. de suspect. tutor.* ait: *Sed Imperator Antoninus cum Diuo Seuero Bradua Maurico Africa proconsuli rescripsit &c*. Mauricus Bradua, qui imperante Commodo gesserat consulatum, decimo postea anno Africam sortitus fuit, Imperatoribus Seuero & Antonino Carracalla. Plinio lib. 4. epist. 22. & lib. 1. epist. 14. laudatur *Iunius Mauricus*. Num hic consul dicendus sit ex eadem gente *Iunius Mauricus Bradua*, in medio relinquo. Ipse nihil vltrà cognomen in fastis scriberem. Idacius, Prosper, Cassiodorus rectè Braduam collegam Aproniani, sine nota iterati consulatus, scripserunt. Inseris consulatibus sub Commodo eiusdem vota Quinquennalia, Decennalia, Quindecennalia, Vicennalia, modò Cæsarei imperij, modò Proconsularis, ac deniq; Augustei, de quibus superiùs disputa-
ueras

ueras par. 2. cap. 7. vbi quædam mihi afferta reprehendis. Etenim dicis me rectè statuisse anno nostræ epochæ 175 Tribuniciam potestatem Commodo delatam, erraſſe tamen, quòd mense Februario, aut Martio id scripserim contigisse. Quotidie, Amice, discimus, ac posterioribus curis quæ dudum scripseramus, expungimus. Dixeram eo loco quem solicitas: *ita diem liceat diuinare*. Tu verò dicis Tribuniciam potestatem datam Commodo post diem 17. Martij, sed ante 28. Octobris. Visne dicam? Verax es hariolus, qui rem intra latius octo ferè mensium spatium securiùs diuinasti. Agedum propriùs iam accedamus ad mensem tibi mihiq; ignotum, Dione, Lampridio, Capitolino, ac Vulcatio vtrique nostrum lampadem præferentibus. Hæc scribit Dio lib. 71. de M. Aurelio Augusto: *Cum autem Cassius res nouas moliretur in Syria, Marcus vehementer perterritus, Commodum filium, veluti qui iam posset inter ephebos haberi, accersiri ex Vrbe iubet*. Commodus à Lampridio cap. 12. de vita eiusdem dicitur Roma *profectus in Germaniam XIV. Kal. Aelias ijsdem Consulibus*, nempè Pisone & Iuliano. Itaq; Commodus A. 175. die 19. Maij, à patre euocatus, in Germaniam perrexit. Vide quantum fallare cum pag. 218. scribis ad A. 175. *ineunti Iulio Cassij defectio contigit*, cum ex Dione M. Aurelius post intellectam rebellionem Caſsij, Commodum in Germaniam accersiuerit. Sed audiamus etiam tertium ducem Capitolinum cap. 22. in M. Aurelio: *Filio*, inquit, *Commodo accersito ad limitem, togam virilem dedit: quare congiarium populo diuisit*. Vidi nummum Mediceum inscriptum: *M. Antoninus Aug. TR. P. XXIX*. & in postica: *Liberalitas Aug. VII.* Est congiarium Capitolino recitatum. At diem delatæ togæ Commodo prodit Lampridius cap. 2. *Indutus autem toga est Nonarum Iuliarum die*. Imperator Marcus quo milites aduersùs rebellantem Cassium in fide contineret, filium deposita prætexta, iam in toga virum, certum imperij successorem ostentauit. Tum M. Aurelius magnis itineribus in Italiam reuersus, nec Romam ingressus, in proximam Campaniam secessit, breui cum classe in Orientem contra Cassium transmissurus. Vulcatius in Auidio Cassio quædam fragmenta recitat epistolarum, quas id temporis Faustina Augusta ad Marcum misit. In alte-

ra

ra earumdem scribit : *Vide quid agas de Auidio Cassio, & de eius conscijs*; & statim : *Sed si te Formijs inuenire non potuero, assequar Capuam*. At ijs planè diebus caput Cassij ab eiusdem interfectoribus ad Marcum delatum, ingenti eundem solicitudine liberauit, qui statim vnius tantùm hominis nece obtentæ victoriæ nuncium misit tum ad Faustinam, tum ad Senatum per literas quarum fragmenta Vulcatius recitat. At Senatus lætis acclamationibus memoratas literas excepit, de quibus idem Scriptor cap. 13. Eas inter conclamarunt : *Commodo Antonino Tribuniciam potestatem rogamus, præsentiam tuam rogamus*. Ceterùm Marcus Romam quidem ingredi recusauit, sed de altero morem gerens Senatui, filio Commodo Tribuniciam potestatem detulit, ac cum eodem paulò post in Asiam transmisit. Viden', vir eruditissime, vt tempus collatæ Commodo Tribuniciæ potestatis, quod à die 17. Martij ad 28. Octobris latiori spatio extendebas, intra Augustum contrahatur? Commodus Nonis Iulijs cum virilem togam accepit, nondum erat Tribunicia potestate insignitus, quam accepit post nuncium occisi Cassij ad patrem in Campaniam delatum. Cassius imperauit, teste Dione, menses tres, dies sex. Mense Aprili rebellasse dicendus est, cum Marcus celeri eius defectionis nuncio accepto, filium Roma accersierit, qui die 19. Maij ad patrem profectus est. Itaque mense Iulio occiso Cassio, caput eiusdem certissimum compressæ rebellionis nuncium ipsimet interfectores Imperatori Marco mense Augusto obtulerunt. Tum petita à Senatu, atq; etiam impetrata Commodo Cæsari Tribunicia potestas. Nullus dubito quin dicturus sis me hac altera vice probabiliùs diuinasse. Hinc corrigendus Capitolinus qui cap. 27. cum narrasset gesta Marco Aurelio in Oriente, ac in Græcia, ait : *Romam vt venit, triumphauit. Exinde Lauinium profectus est. Commodum deinde sibi collegam in Tribuniciam potestatem iunxit*. Peccat anni & quod excurrit, metachronismum.

Ex annis Tribuniciæ potestatis qui in nummis Votorum Commodi obsignantur, varia eidem nuncupata vota in suos quæque annos refers. Et quidem initio scribis me *deceptum* qui nummum tertio Commodi consulatu signatum deputauerim an-

no

no 180. Mitissimè præ amicitia nostra loqueris, cum deceptum dicis quem iure deceptorem poteras appellare. Eos nummos mutilata descriptione produxi, dum sciens ac volens omisi postremam partem epigraphæ COS. III. quam videbam meæ interpretationi contrariam. At suspicabar Occonem, vel alium exscriptorem nummi minùs rectè notas numerales consulatuum exarasse. Habes fatentem reum. Comes Mediobarbus accurato studio, ac diligenti cura Occonis Numismata aliquot millium additione, nuperrimè illustrauit. Ibidem autem à pag. 248. Vota X. Commodo suscepta recenset. In primis: *Vota Decenn. Susc. TR. P. VIII. Imp. VI. Cos. III. &c.* ex Musæo Cospiano. Item: *VOT. Susc. Dec. P. M. TR. P. VIIII. Imp. VII. Cos. IV.* ex insigni Musæo quod possidet. Rursus: *Vota Suscep. Decen. P. M. TR. P. X. Imp. VII. Cos. III.* ex scrinijs Polacij. Præterea: *Saec. Fel. P. M. TR. P. XI. Imp. VII. Cos. V. &c.* Victoria in clypeo scribente: VO. DE. videlicet: *Vota Decennalia*, vel *Votis Decennalibus*; Ad hæc: *Vota Sol. Decenn. P. M. TR. P. XII. Cos. V.* Verùm anno etiam sequenti Vota nuncupata tradit cap. 12. Lampridius: *Vota pro eo facta sunt Nonis Pijs Fusciano iterum Consule.* Nonis Pijs, hoc est, die quinta Aprilis erat TR. P. XIII. Denique passim prostant nummi Commodi cum Votis X. ac TR. P. XV. Hæc vota abs te dicuntur nuncupata pro imperio Cæsareo, deinde pro imperio Proconsulari, denique pro Augusteo. Nunquam exactam rationem assignari posse puto, cur ab TR. P. VIII. ad XII. per quinquennium singulis quibusque annis vota Decennalia nuncupauerit, nisi dicamus quandoque concepta pro salute Populi Romani, quæ post decennium soluit, cum extent nummi eiusdem Commodi inscripti: VOTA SOL. PRO SAL. P. R. COS. VI. aut fortè eadem Vota repetita memoria in nummis obsignata ijs etiam annis quibus reapse concepta non sunt; vel denique stultum illum Principem qui in vnicum annum consules viginti quinque designauit, pro arbitrio Vota nuncupasse. Horum votorum explicatio minùs pro voto mihi succedit; quare eam tibi dimitto, qui hoc in stadio ceteros longo post te interuallo relinquis. Itaque ad fastorum correctionem reuertor.

Commodo Imperatore nocte quæ Kalendas Ianuarias anni Christianæ Æræ 193. præcedebat, occiso, Pertinax Imperium accepit, quo die 25. Martij interfecto, Didius Iulianus Romanum Orbem ingenti precio à prætorianis redemit, qui pariter neci traditus, Imperium Septimio Seuero ac Pescennio Nigro lacerandum reliquit. Annos imperij Seueri duodeuiginti Consulum paria in fastis signarunt. Eorum maior pars ex vetustis monumentis à diligentissimo Panuinio optimè describitur. Quædam verò hic mihi vel restauranda sunt, vel emendanda. Annus V. 948. Christi 195. Consules habet *Tertullum*, *ac Clementem*, qui Panuinio dicuntur *Q. Flauius Tertullus ac T. Flauius Clemens*. Vtrumque ad vnum apicem Leunclauius reposuit in indice lib. 74. Dionis. Apud Gruterum pag. 1027. 4. Corpus Fabrorum Naualium Ostiensium dicat Inscriptionem P. Marcio Philippo, quæ dicitur

DEDICATA . III . IDVS . APRILIS

SCAPVLA . TERTVLLO . ET . TINEIO . CLEMENTE . COS

Tertulli insignis Romanæ familiæ viri id proprium fortè habuere, quod cognomen nomini, seu familiæ præponebant. Ita Plinio lib. 2. epist. 11. laudatur *Cornutus Tertullus Consul designatus*; & in panegyrico versus finem ait: *pro collega meo Cornuto Tertullo consulari viro*. Cum verò ad eundem scribit lib. 7. ep. 21. ait: *C. Plinius Cornuto suo*, solo cognomine eum designans. Panuinius Tertullum cognomen putauit, quod fortassis nomen gentile erat. Tertullianus librum ad eundem proconsulem postea Africæ, mittens, *Scapulæ* inscripsit, solo cognomine Proconsulis posito. Libro 1. Digest. L. 14. *de officio Præsidis* legitur: *Diuus Marcus, & Commodus Scapulæ Tertyllo rescripserunt*. At lib. 27. tit. *de rebus eorum qui sub tutela &c.* dicitur oratio Seueri Augusti *in Senatu recitata Tertyllo, & Clemente Consulibus Idibus Iunijs*. Iam dixi Y & V promiscuè scribi in quibusdam nominibus proprijs apud Antiquos. Hinc di-

discimus Scapulam Tertullum postremis annis imperij M. Aurelij alios magistratus gessisse ante consulatum. Itaque sine teste, in gentem Flauiam transcribitur, vti & collega Clemens, qui erat familiæ Tineiæ. In Romano lapide pag. 751. 12. laudatur *Tineia Lucida* vxor P. Aelij Veri; fęminæ autem passim prænomine carentes, familiæ nomine appellabantur, varijs pro libito additis cognominibus.

Anno V. 960. Christi 207. consules fuere Aper & Maximus, quorum prior est Panuinio *M. Flauius Aper*, alter verò *Q. Allius Maximus*. Primum ita vocat quia ante annos 77. Aper Consul inscribitur in lapide *M. Flauius*; alterum ait vidisse se in Inscriptione, *qua*, inquit, *nunc ad manus non est*. Sed neque ad rem erat Inscriptio, etiamsi fuisset ad manum. Illa extat apud Gruterum pag. 172. 6. vbi legitur porticus *dedicata X. Kal. Iunias*:

L. MAMMIO. POLLIONE

Q. ALLIO. MAXIMO. COS

Hinc patet Q. Allium Maximum collega Mammio Pollione, gessisse consulatum suffectum, ac proinde minùs rectè poni consulem collegam Apri. Quem ergo Allio Maximo substituemus? Hæc cura posteros maneat, si quandoque huius anni consules in effosso marmore apparebunt. Tacitus lib. 12. *Memmium Pollionem* anno V. 802. imperante Claudio, consulem designatum memorat, qui fortassis idem videri possit qui in proxima Inscriptione laudatur.

Anno V. 962. Christi 209. sunt in fastis Consules *Pompeianus & Auitus*. Panuinio integrè describuntur: *M. Aurelius M. F. Claudius Pompeianus, & Lollianus Auitus*. Notat priorem memorari à Spartiano in Caracalla cap. 3. vbi narrat ab eodem occisum Pompeianum nepotem M. Aurelij Augusti; addit laudari etiam in inscriptione quam recitat ad A. V. 966. nempè:

GENIO . SANCTO

M . AVRELIVS . CL . POMPEIANVS

MIL . LEG . VIII . ANTONINIANAE

AVG . P . F . COS . K . IANVAR

IMP . D . N . ANTONINO . AVG . IIII . ET

BALBINO . II . COS

At exscriptor imperitus peritissimum Romanarum rerum in errorem traxit. Ea inscriptio ab Huttichio exscripta legitur Gruteri pag. 108. 1. & iterum ad autographum delineata pag. 1075. vbi dicitur *M. Aurelius CL. Pompeianus*

MIL . LEG . VIII

ANTONINIANAE

AVG . BF . COS . &c.

Nempè : *Miles Legionis VIII. Antoniniana Augusta, Beneficiarius Consulis &c.* In Panuinio perperam legitur : *Augusta, Pia, Felicis; Consul*, ex milite factus. Sed neque alter Consul rectè dicitur Lollianus Auitus, quòd Capitolinus cap. 1. in Pertinace laudat, iniquit Panuinius, *Lollianum Auitum virum consularem*. Nam hic Auitus, non dicitur Consul II. quare non est idem cum eo qui ante Pertinacis imperium gesserat consulatum. Vtrumque Consulem exscripsit Leunclauius in indice libri 76.

An-

Anno V. 963. Christi 210. annum aperuere *Faustinus, & Rufinus*. Panuinius è veteri elogio priorem vocat *Manium Acilium Faustinum*, alterum appellat *L. Cæsonium Macrum Rufinianum*, qui in antiquo epigrammate Consul dicitur. Extat alterum elogium eidem à filio Cæsonio Lucillo dicatum Gruteri pag. 381. 1. vbi dicitur donis militaribus donatus *à Diuo Marco*, ac *Comes Imp. Seueri Alexandri Augusti*; ex quibus patet eundem, Seuero imperante, vixisse. Hic tamen fingitur hoc anno collega Acilij Faustini, quia iste *Rufinus*, non *Rufinianus* dicebatur. In Codice Iust. extant rescripta Impp. Seueri, & Antonini filij *L. 1. de bonis libert. L. 2. de contrahen. stipul. L. 3. de euiction. L. 1. de donat.* quæ dicuntur *PP. Faustino, & Rufino Consulibus*. Igitur cognomen *Rufini* perperam in *Rufinianum* mutatur. Hoc collegium consulare habetur Gruteri pag. 300.

M'. ACILIO. FAVSTINO... TRIARIO. RVFINO. COS

Familia Triariorum erat Consularis; & anno 185. sub Commodo, Triarius Maternus Consul fuerat. Leunclauius hunc Consulem Triarium Rufinum ex Panuinio *Macrum Rufinianum* appellat. Idem tamen Leunclauius satis negligenter magni Scriptoris fastos exscribens, anno V. 952. *Cornelij Anullini*, & anno 957. *Fabij Cilonis* iteratos consulatus omittit, cum tamen vterque Consul II. vetustis lapidibus à Panuinio laudatis, inscribantur. Præterea supinè hallucinatur, dum Getam Seueri filium consulem A. V. 958. & 961. eundem putat cum Septimio Geta Seueri Augusti fratre consule anno 956. ac proinde tres Getæ Cæsari consulatus attribuit, qui binos tantùm consulatus gessit.

Seuerus Augustus A. V. 964. Christi 211. die 4. Februarij Eboraci in Britannia decedens, Antonino ac Getæ filijs imperium, non verò concordiam reliquit. Nam Antoninus altero anno fratrem in ipso Iuliæ matris sinu interfecit. Natalem Getæ optimè exponis ad annum 202. At Natalem Cæsareæ dignitatis Getæ didici ex actis passionis SS. Perpetuæ & Felicitatis. Ibi Sancta martyr scribit: *Munere enim castrensi eramus*

pu-

pugnaturi; *Natale tunc Geta Cæsaris*. At ipsæ cum socijs passæ sunt die 7. Martij, ex omnibus vetustis Martyrologijs. Antónino Caracalla imperante, sex collegia Consulum annis nomen dederunt. Horum tria apud Panuinium, quatuor verò apud Leunclauium in indice Dionis libris 77. & 78. adposito, corrigenda sunt, aut supplenda. Anno V. 965. Christi 212. leguntur in fastis Consules Asper & Asper. Leges pleræq; Antonini signantur: *Duobus Aspris Coss*. In vetustis etiam Inscriptionibus pag. 132. votum quoddam solutum recitatur *Idibus Iunijs DVOBVS ASPRIS COS*. Panuinius ait: *Horum alterum esse existimo, de quo mentio est in antiqua marmorea Inscriptione*; ex qua consul eidem describitur *M. Pompeius Asper*. De collega nihil addit. Eam Inscriptionem mutilam recitat, quæ integra legitur Gruteri pag. 557.

M. POMPEIO. M. F. ANI. ASPRO

7. LEG. XV. APOLLINAR. 7. COH. III. PR

PRIMOP. LEG. IIII. CYREN. PRAEF. CASTR

LEG. XX. VICTOR. &c.

Habes tertium militem à Panuinio sago exutum, ac consulari prætexta repentè decoratum. Marcus Pompeius Asper dicitur ibidem *centurio Legionis XV.* dein *centurio Cohortis III. Prætoriæ*; postea *primopilus Legionis IIII. Cyrenaicæ*, ac tandem *præfectus castrorum Legionis XX. Victricis*. Hunc tamen militem cum Panuinio Leunclauius ac ceteri tecum, inscio Antonino Imperatore ac Senatu, consulem crearunt. Ceterùm Leunclauius cum nactus fuisset ineditum codicem excerptorum à Theodosio quodam ex Dionis libris, ibidemq; legisset *Iulium Asprum*, hunc ipsum Pompeio Aspro collegam assignauit in indice, hæc ad marginem notans: *Sic adpellatur à Dione lib. 79. Fasti nomen hoc non habent*. Nullum tibi fucum, vir amicissime, Leuncla-

clauius fecit. Non dicit: *ſic adpellatur à Dione hic*, ſiue *in indice*, ſeu *libro* 79. Addit: *Faſti nomen hoc non habent*. At ſi illi faſti eſſent Dionis, dixiſſet: *aliorum faſti &c*. Itaque appellat faſtos Panuinij quos exſcribebat, & quos ceteri ad verbum recitant. Gratulandum tamen Leunclauio, qui poſt tot errores quibus faſtos deprauauit, Iulium Aſprum anni laudatâ conſulem in memoratis Theodoſij excerptis rectè obſeruauit. Sed eius collegam altera Dionis excerpta apud eruditiſſimum Henricum Valeſium oſtendunt. Dio enim pag. 743. Valeſiani voluminis ſcribit Antoninum Caracallam eximios honores in Iulianum Aſprum contuliſſe: at poſtea *cum ad maximum*, inquit, *culmen extuliſſet ipſum ac filios tot ſimul faſcium pompa*, eundem ignominiosè tractatum, in patriam remiſiſſe. Ex quibus Valeſius colligit Aſpros Conſules anni 212. filios fuiſſe Iuliani Aſpri. Igitur eius anni Conſules fuerunt *Iulij Aſpri*, quorum prænomina ignorantur. Horum fortè pater eſt *L. Iulius Iulianus*, qui Gruteri pag. 422. dicitur Conſul, Legatus Auguſti Proprætor, ac Proconſul.

Anno V. 966. Chriſti Domini 213. nominantur Conſules *Antoninus Aug. IV. & Balbinus II.* Panuinius ſcribit Balbinum fortaſſis eſſe fratrem D. Balbini, qui poſtea imperauit; hinc conſul huius anni eidem dicitur *P. Coelius Balbinus II*. Leunclauius cautiùs prænomen Balbini omiſit, ac perperam notam iterati conſulatus. Errat Panuinius; ſiquidem Balbinus collega Imp. Antonini ipſius ipſus eſt *Decimus Coelius*, qui poſtea fuit Imperator. Pag. 44. apud Gruterum num. 2. legitur:

III . NON . NOVEMBRES

IMP. ANTONINO . AVG . N . IV . ET . D .

CEILIO . BALBINO . II . COS

D. Coelius Balbinus à Capitolino cap. 7. de vita eiuſdem, dicitur ante acceptum imperium, *nobiliſſimus & iterum Conſul*.

Hoc

Hoc autem anno altero consulatu perfunctus est. Anno V. 968. Aemilius Lætus sine nota geminati consulatus à Leunclauio scribitur, secùs ac in veteri Inscriptione pag. 312. itemq; apud Panuinium legitur.

Annus V. 969. Christi 216. consules habuit Sabinum II. & Anullinum. Panuinius ait in plumbea fistula se legisse:

Q. AQVILIO. SABINO. II.

SEX. AVR. ANVLLINO. COS

In tabulis tamen fastorum ijdem Consules ipsimet Panuinio dicuntur *Q. Aquillius Sabinus II. & Sex. Cornelius Anullinus*, qui ad verbum itidem leguntur in indice Leunclauij. At cum in ea fistula legeretur *Sex. AVR.* nempè *Sexto Aurelio*, miror Panuinium mutata gente, seu familia, eundem *Cornelium* nominasse. At V. C. Sponius priore parte Itinerarii pag. 346. recitat Inscriptionem abs se in villa Tusculana Burghesia lectam, in qua laudatur Antoninus Caracalla, ac propè eandem legitur:

DEDIC. XVIII. KAL

SEPTEM

C. ATIO. SABINO. II. ET. CORNELIO

ANVLLINO. COS

Rursus Gruteri pag. 260. 1. recitatur elogium dicatum Antonino Caracallæ propè Legionem in Hispania.. *VII. Kal. Oct.*

CATTO. SABINO. II. ET. CO. ANVLLINO. COS

Error

Error corrigendus ex Sponiana proximè recitata, ac pro CATTO, C. ATIO legendum est. Vtrique autem Inscriptioni maior fides habenda est; tum quia scalptæ sunt Caracalla imperante; tum quia in illis fistulis obsignabantur etiam Consules suffecti, vti de alia ostendi in Consulibus M. Aurelij ad A. V. 923. Idem verò Panuinius Sabinum ante alterum annum Consulem Silij Messallæ collegam, Q. Aquillium nominauerat, quòd eundem putabat cum Sabino, qui hoc anno Consul II. dicitur. Quare cum hic C. Atius Sabinus fuerit, prioris etiam familia dubia euadit.

Anno V. 970. Christi 217. *Præsens, & Extricatus Consules* afferuntur. Panuinius priorem sine prænomine Bruttijs adcensuit, alterum solo cognomine, vt in fastis, recitauit. Leunclauius omnia illi similiter posuit. Extat illud collegium integrè scalptum pag. 300. Thesauri magni Inscriptionum.

IMP..... SEVERVS........

COOPTATVS

C. BRVTTIO. PRAESENTE. T. MESSIO. EXTRICATO

II. COS

P. R. C. ANN. DCCCCLXX.

nempè: *Imp. Opelius Seuerus Macrinus Augustus cooptatus &c.* Antoninus enim Elagabalus eiusdem nomen è fastis erasit, vt proximè exponam. Ex illa etiam Inscriptione colligimus fastorum seriem cum annis Vrbis optimè hactenus collatam.

Hoc anno die 6. Aprilis occiso Antonino Caracalla, Opelius Macrinus imperium occupauit. Anno primo imperij eiusdem V. C. 971. Christi 218. leguntur in fastis Consules *Antoninus, & Aduentus*. Prior à Panuinio dicitur *M. Opelius Antoninus Diadumenianus Cæsar* Imperatoris Macrini Augusti filius.

Tu verò, vir alias oculatissime, scribis pag. 67. *Error hic euellendus. Nam Dio qui tunc viuebat, in indice Consulari habet: M. Opelius Macrinus Aug. & ..... Aduentus.* Non fastorum, sed Panuinij error euellendus, sed vnà simul tuus quoque tibi error deponendus; illum enim Indicem non qui id temporis viuebat, Dio, sed qui post tredecim & quod excurrit, sæcula vixit, Leunclauius concinnauit: imò à meo Panuinio concinnatum, exscripsit. Hic quæ noua Dionis excerpta apud Theodosium inuenit, à pag. 955. & seq. Græco idiomate ex codice MS. recitauit, vbi cum nusquam index Græcus Consulum recitetur, facilè poteras intelligere eum indicem aliunde à Leunclauio libris Dionis infartum, non verò è Theodosij chartis tum primùm productum. Et sanè Leunclauius in laudato codice, quem ineditum, ac in angulo latentem, Panuinius non viderat, rectè obseruauit anno 218. epochæ Christianæ Macrinum Augustum collega Aduento, ordinarium Consulem Kalendis Ianuarijs processisse. Nam Dio in illis fragmentis Thedosij scribit reprehensum Macrinum, qui Aduentum dudum speculatorem, tabellarium ac nuper procuratorem, *non modò Senatorem, sed etiam collegam in consulatu, & Præfectum Vrbis creasset.* Itaque Macrinus Augustus, ac Aduentus annum 218. Consules aperuerunt. Cum verò hoc ipso anno Antoninus Elagabalus, Macrino acie victo, ac paulò post interempto, imperium occupasset, quædam teste ibidem Dione, innouauit, inter quæ, *Consulatus*, inquit, *Macrini loco, qui iam gestus erat, nomen suum substituit, quum nec consulatum à nobis accepisset, nec prorsùs eum attigisset: quod initio tribus in literis annum indicauit per Aduenti consulatum, quasi qui solus eum gessisset.* Itaque Auctor est Dio Macrinum Imperatorem, & Aduentum consules hunc annum aperuisse. Macrinum verò bimestri consulatu perfunctum, eodem se abdicasse illis verbis designat: *qui iam gestus erat.* Suffectos verò Consules suppresso nomine idem lib. 78. recenset, scribens Pseudantoninum Elagabalum perduellionis à Macrino datis ad Senatum literis inculatum, quæ cum recitatæ essent, *dixere quidem*, inquit, *aliqua tum Consules in Pseudantoninum.* Hi erant suffecti in locum Macrini & Aduenti. Addit

Dio

Dio Elagabalum, occiso Macrino, tribus literis, nomen prioris eius anni consulis Macrini hostis sui execratum, collegæ tantùm Aduenti nomen adposuisse, ac postea suummet nomen Macrini loco ante Aduentum substituisse, nomine Macrini eo facto è fastis eraso, quando Macrini ac Aduenti consulatus priori parte eius anni *iam gestus erat*, quem *nec prorsus attigisset*, quippè qui mense Iunio, post abdicatum à Macrino consulatum, acclamatus fuerat Imperator. Quisnam verò fuit Antoninus qui collega Aduento huius anni Consul in omnibus fastis legitur? Scribis pag. 67. *Qui quidem Antoninus alius non est à Macrino*. Non nosti hominem, vir amicissime. Est Antoninus Elagabalus, qui eraso è fastis Macrini hostis nomine, *suum substituit*; & quidem stultè, quòd ille consulatus *iam gestus erat, nec prorsus eum attigisset*. Hinc etiam in proximè recitata Inscriptione vidisti nomen Macrini erasum, seu, vt rectè de marmoreo elogio loquar, detritum. En tibi alterum testimonium. Extat *lib.* 2. *Cod. L.* 8. *de nuptijs gestis*, rescriptum Antonini Elagabali, quod signatur: *Dat. VI. Kal. Augusti Antonino & Aduento Consulibus*. Antoninus prior consul non est Macrinus; nam Elagabalus, teste Dione, recusauit literas ab se datas, consulis Macrini nomine obsignare; ac proinde nec suamet rescripta odioso hostis sui nomine signauit. Est autem ipsemet Antoninus Elagabalus, qui *consulatus Macrini loco, nomen suum substituit*, vt Dio nobis exposuit. Hinc factum est, vt veteres fastorum Scriptores hunc annum *Antonini & Aduenti* consulatu in fastorum tabulis indicauerint. At tu pag. 226. Leunclauium sequutus ad A. 218. scribis: *M. Opelius Macrinus Aug. & Aduentus*. Iam vidisti priorem Consulem decreto, imò ipsa manu Imperatoris Antonini Elagabali è fastis erasum, nec tu potis es illum post quatuordecim sæcula priuata auctoritate reponere. Rideas, Amice, quas ad te scribo, nugas. Si petas è qua gente emerserit Aduentus. In familia vilissima natum, ac sordidis muneribus ante perfunctum Dio testatur. Apud Reinesium pag. 226. dicat Inscriptionem quamdam *C. Antistius Aduentus Legatus Proprætor &c*. Visne illum in gentem Antistiam referamus? Hæc planè cura Censores maneat, quorum munus erat plebeios in patricios adsciscere, quod de Claudio, ac Vespasia-

no Censoribus historici prodiderunt. Cousules, imperante Elagabalo, rectè in fastis nominantur. At anno primo imperij eiusdem Licinius Sacerdos Consul II. scribendus est, vti legitur Gruteri pag. 300. In Reinesiana tamen altera Inscriptione sine nota numerali elatum vidi. Anno V. 973. Christi 221. scribuntur Leunclauio Consules *Gratus Sabinianus*, *& Claudius Seleucus*. Alterum cognomen prioris Consulis prodidit Iulius Africanus qui suum Chronicon clausit *Consulibus* vt ipse ait, *Grato Sabiniano & Seleuco*. In Digest. *L.* 13. *de his quæ vt indignis*, legitur: *Claudius Seleucus Papiniano suo salutem*. Papinianus paucos ante annos Caracallæ iussu interfectus fuerat.

Anno V. 975. Æræ Christianæ 222. Antoninus Elagabalus occisus fuit die 6. Martij qua Alexander Seuerus à Senatu imperium accepit. Septem collegia Consulum lib. 80. ac vltimo Dionis à Leunclauio præfiguntur, & ea quidem adeo falsis ac mutilis characteribus descripta, vt etiamsi ceteros consules ad hæc vsque tempora optimè digessisset, hinc tamen satis manifestè ostenderetur, eum indicem neutiquam à Dione concinnatum, qui proximos suos in altero consulatu decessores ne nomine quidem tenùs notos habuisset. Anno V. 976. Christi 223. annum in fastis signarunt *Maximus*, *& Aelianus*. Panuinius Maximi, vti erat in fastis, cognomine tantùm scripto, *Papirium Aelianum* alterum nuncupat. Idem omninò scribit Leunclauius. Vtrumque Consulem exhibet tabula ænea in agro Canusino nuper reperta, quam anno 1681. Venetijs vidi, eandem mihi indicante Illustrissimo, & Excellentissimo Domino Iulio Iustiniano D. Marci Procuratore, antiquissimæ familiæ nobilitate, eximia eruditione, veterum monumentorum peritia, & quod in magna fortuna rarum, prompta ac facili comitate, domi forisque conspicuus. In ea, inquam, grandiori tabula initio statim legitur:

L. MARIO. MAXIMO. II.

L. ROSCIO. AELIANO. COS

M. AN.

M. ANTONIVS. PRISCVS. L. ANNIVS. II.VIR. QVINQVENN

NOMINA. DECVRIONVM. IN. AERE

INCIDENDA. CVRAVERVNT

Ibi recitatur postea catalogus Patronorum, Magistratuum, ac Decurionum Coloniæ, qui videri potest in exemplari Venetijs æreis formis edito, literis ad amussim prototypi delineatis. Hic habemus prænomina ac familias Consulum, itemque alterum L. Marij Maximi consulatum, quem post Prosperum, ac Cassiodorum, Panuinius, & exscriptor Leunclauius, ceterique omiserunt. Vnus Idacius rectè in fastis scribit : *Maximo II. & Aeliano*. Extant in Codice Iustinianeo plurima rescripta Imperatoris Alexandri Seueri *L.* 3. *de transact. L.* 2. 3. *de fide instrument. L.* 6. *de edendo, L.* 8. *de inoffic. testam. L.* 4. *ad S.C. Vellejan. L.* 5. *qui petant tutor. L.* 6. 7. *de adm'n. tutor. L.* 1. *vbi pupilli, L.* 3. *de seruit. L* 10. *de euict.* & alia passim, quæ signantur data, aut proposita : *Maximo II. & Aeliano Consulibus*. Auctor est Dio lib. 78. Macrinum Augustum detulisse præfecturam Vrbis Aduento, qui cum ob literarum imperitiam, pessimè eo munere fungeretur, *factum est, vt non multo post eius loco præfecturam Vrbanam Mario Maximo tribueret*, qui anno Christi 218. nempè quinto ante secundum suum consulatum, Præfectus Vrbi fuit. Inferiùs etiam recitat quæ idem Macrinus post rebellionem Antonini Elagabali, scripsit *Maximo Præfecto Vrbis*. Num hic idem fuerit Marius Maximus, qui plurium Imperatorum vitas in literas misit, ac laudatur à Capitolino cap. 15. in Pertinace, à Lampridio in Commodo cap. 18. à Vulcatio in Auidio cap. 6. à Spartiano in Hadriano cap. 20. in medio relinquo. Equidem Vossius lib. 2. de Historicis Latinis cap. 3. rectè obseruat Marium Maximum vitam quoque Alexandri Seueri descripsisse, teste Lampridio cap. 48. in Alexandro; illum verò nusquam memorari à Scriptoribus, qui successorum Alexandri gesta enarrarunt, vt planè videatur eo-

dem Alexandro imperante, floruisse. Panuinius Aelianum Marij Maximi collegam Papiriæ gentis deputauit, quòd Aelianus Consul A.V. 940. Commodo Imperatore, Papirius dicebatur. Verùm extat Romæ Inscriptio apud eruditiss. Fabretum, in qua laudatur Traianus TRIB. POT. IIII. COS. III. DESIG.... eaque dicitur dedicata IIII. K. IAN.

L. ROSCIO. AELIANO

TI. CLAVDIO. SACERDOTAE. COS

Habemus hic Consules suffectos postrema parte anni Christianæ epochæ 100. post bimestrem consulatum C. Plinij, ac Tertulli Cornuti; illorum autem primus L. Roscius Aelianus dicebatur, vti & collega postea Marij Maximi, è consulari Rosciorum gente natus.

Anno V. 977. Christi 224. prænotantur fastis Consules *Iulianus*, & *Crispinus*, de quibus Panuinius scribit: *Claudij Iuliani meminit Spartianus in Alexandro. Crispini verò consularis Herodianus lib.* 8. Quòd verò alius Crispinus Consul sub Traiano A.V. 866. in veteri saxo C. Clodius inscribitur, hunc quoque Crispinum è Clodijs obtrudit. Leunclauius vtrumque de more exscribens, in indiculo lib. 80. Dionis ait: *Claudius Iulianus, & Clodius Crispinus*. Errat Panuinius, vosq; omnes qui eidem similiter eos Consules statuitis. Profectò Spartianus nihil de Claudio Iuliano in Alexandro scripsit, cum Alexandri vitam Lampridius, non autem Spartianus descripserit. At Lampridius nusquam in Alexandro Claudij Iuliani meminit. Vnus Capitolinus hunc ipsum nominat in Maximo & Balbino cap. 17. vbi recitat epistolam, *quæ*, inquit, *scripta est à Consule sui temporis de Pupieno & Balbino*, cum inscriptione: *Pupieno, & Balbino Augustis Claudius Iulianus*, qui gratulatur delatum eisdem imperium, quod intellexerat ex S. C. *quod vir*, inquit, *clarissimus Celsus Aelianus collega transmiserat*. Itaque Claudius Iulianus vnà cum Celso Aeliano post imperium Alexan-

dri

dri Seueri, suffectum consulatum gessit; ac proinde perperàm imperante Alexandro ordinarius Consul obtruditur. Alter quoque vulgarium fastorum error corrigendus est; siquidem in ijsdem omittitur nota numeralis alterius consulatus, quem Iulianus hoc anno gessit. Cum Inscriptionem, quæ in villa territorij Brixiensis Consesij pag. XVIII. 10. Gruteriani Thesauri extare dicebatur, erroneè ibidem descriptam suspicarer, quod pariter idemmet Gruterus existimans, eandem in adpositis notis perperàm ex ingenio emendauit, rogaui per literas Illustrissimum ac Eccellentissimum D. Iulium Iustinianum Venetum Patricium superiùs mihi laudatum, vt illius epigrammatis ad archetypum efformati exemplum describendum curaret; noueram enim amplissimum Senatorem veterum numismatum, quorum scrinia possidet, ac inscriptorum antiquitùs lapidum studiosissimum. Itaque misso illuc homine, non modò erroneam, verùm etiam mutilam Inscriptionem memoratam deprehendit, cum omissi fuissent Consules in latere eiusdem lapidis scalpti. Extat epigramma in Ecclesia Consesij in base pilæ lapideæ, cui tectum innititur.

IOVI . O . M

CONSERVATORI . POS

SESSIONVM . ROSCIOR

VM . PACVLIAELIANI . N . COS

ET . BASSAE . FILIORVMQVE

EOR . EX . VOTO . L

ROSCIVS . EVBVLVS . NVTRIT

ET . PROCVRAT . CVM . P . ROSCIO

FIR-

FIRMO . LIB . PROC . EOR

In latere verò basis.

D . IIII . NON . MART

IVLIANO . II . ET . CRISP....

COS

At non modò ex hoc insigni monumento, verùm etiam ex plurimis rescriptis Imperatoris Alexandri Seueri constat Iulianum COS. II. scribendum esse. Illa passim occurrunt in Codice Iustiniani *L.* 12. *ex quibus causis*; *L.* 3. *de iudicijs*; *L.* 6. *de inoff. dotibus*; *L.* 5. *ad S. C. Velleian. L.* 1. *de confir. tutore*; *L.* 6. *qui petant tutor. L.* 1. *quando mulier*; *L.* 2. *si tutor*; *L.* 2. *de vsur. pupillar. L.* 6. *de excusat. tutor. L.* 6. *de furtis*, alijsque rescriptis, quæ ibidem subsignantur: *Iuliano II. & Crispino Consulibus*. Neutrius familias compertas habeo. Crispinus enim sine teste in Clodios refertur, cum Vettius Crispinus Vettij Bolani viri consularis filius laudetur à Statio lib. 5. Syluar. Aemilius Crispinus memoratur Gruteri pag. 1006. & T. Annius Crispinus pag. 108. 7. alijque in diuersis familijs Crispini occurrunt, vt planè lubrica sit coniectura ex Clodio Crispino ante annos 111. Consule, Crispini anno 224. Consulis familiam effingere.

Anno Vrbis 978. Christi 225. in fastis signantur Consules *Fuscus*, *& Dexter*. Panuinius ex Inscriptione Tiburtina, quam recitat etiam Gruterus pag. 49. 3. ac nouissimè Sponius in Itinerario, dicata Herculi Saxano Kalendis Decembris, L. TVRPILIO. DEXTRO. M. MAECIO RVFO. COS. hosce pariter Consules hoc anno statuit. Hic quoque errat Panuinius, quem tamen Leunclauius de more sequutus, in indiculo lib. 80. ait: *Turpilius Dexter, & Macius Rufus*. At fasti Prosperi, Cassiodori, lapides inscripti, leges ab Alexandro emissæ collegam

Dextri

Dextri *Fuscum*, non autem *Rufum* appellant. In sacrificio fratrum Arualium quod Gruteri pag. 121. *Genio D. N. Seueri Alexandri* factum dicitur, legimus:

FVSCO. II. ET. DEXTRO. COS. XIIII. KAL. MAI. &c.

Item pag. 9. 2.

I. O. M. ET
GENIO. LOCI
M. AVRELIVS
VRSVLVS
B-F. COS. PRO
SE. ET. SVIS
V. S. L. M
FVSCO. II. ET
DEXTRO. CoS

Ex vtraque Inscriptione alter vulgarium fastorum error apparet, cum in eisdem Fuscus sine nota alterius hoc anno gesti consulatus, describitur. Optimè in Codice recitantur plura rescripta Imperatoris Alexandri Seueri *L.* 2. *qui dare tutor. L.* 3. *in quibus causis: L. 6. de testam. milit. L. 4. de impub. subtit. L. 7. de fideicom.* aliaque plura subsignata *Fusco II. & Dextro Coss.* Hæc olim in dissertat. de nummo Diocletiani & Maximiani prænotaueram. At nuperrimè pag. 228. tuæ Dissertationis hypaticæ, respondisti allatis à me testimonijs probari collegam

gam Dextri vocatum fuisse *M. Macium Fuscum Rufum, eò magis quò Dio in indice eosdem edat, quos Inscriptio Onuphriana.* Iam tibi, Amice mi dulcissime, quinquagiès, imò ferè sexagiès opinionem de Dionis indice excussi, quem non celebris ille Historicus concinnauit, sed vnus mei Panuinij amanuensis Leunclauius. Sed nec tuum responsum iuuat ficta tibi alterius cognominis additio, quæ nusquam in laudatis Inscriptionibus, aut Alexandri rescriptis, aut denique vetustis fastis apparet. Præterea Fuscus COS. II. ac propterea priori loco ante Dextrum recitatur, vbi Mæcius Rufus sine nota iterati consulatus, secundo loco nominatur, vt planè constet eundem fuisse postremæ anni incerti parte consulem suffectum. Ad hæc, quoties consul plura cognomina ferebat, postremo tantùm in fastis signabatur, vt densatis exemplis Sirmondus in notis ad epistolas Ennodij ac Vuithelmius in libro de Diptychis præmonstrarunt. Hinc si collega Dextri Mæcius Fuscus Rufus, vt opinaris, dictus fuisset, *Rufi* cognomine in allatis monumentis signatus fuisset, cum tamen in omnibus *Fuscus* tantummodò nuncupetur. Dixi Fuscum vtpotè iterum Consulem, priori loco nominatum, quòd id sub Cæsaribus in vsum venerat, cum stante Republica non semel qui iterum Consul procedebat, posterior fuerit collega tum primùm Consule, vt patet ex tabulis Capitolinis ad Annos V. 578. 595. & 597. Imperante Antonino Caracalla Messius Extricatus Consul II. posteriori loco cum Bruttio Præsente semel Consule legitur Gruteri pag. 300. sed Extricatus consulatum non suffectum, sed honorarium fortè gesserat, qui Plautiano auctore in numerum cum ordinario venire solebat, quem morem Macrinus imperium ipsis Præsente & Extricato Coss. occupans, antiquauit, teste Dione lib. 78.

Anno V. 980. Christi 227. *Albinus, & Maximus* Consules scribuntur in fastis Idacij, Prosperi, ac Cassiodori; apud Anonymum Cuspiniani, *Albinianus, & Maximus*; in fastis Græcis quos legit Panuinius, *Balbinus, & Maximus*; apud Anonymum Bucherij pag. 247. *Sabinus, & Maximus*. Panuinio fastos Græcos sequuto, ijdem dicuntur *D. Coelius Balbinus II. & M. Clodius Pupienus Maximus*, qui postea collegæ Augusti contra Maximinum à Senatu creati fuerunt. Hos statim Consules

ex-

exſcribens Leunclauius, indici ad Dionis lib. 80. infarſit, voſq; omnes Chronologi eoſdem ad vnum apicem repetitis. Falleris, Amice, falleris, ſi Panuinio aut imaginario Dioni, quod perinde eſt, tam facilè fidem commodas. Nam D. Coelius Balbinus, qui poſtea imperauit, fuit Conſul II. cum Caracalla IV. vti ſuperiùs ex veteri elogio monſtraui. Idem ex Capitolino cap. 7. de vita eiuſdem fuit *iterum Conſul*, ac in nummo apud Occonem COS. II. inſcribitur. Ille autem hoc anno Conſul III. fuiſſet. Non *Balbinus*, ſed *Albinus* prior Conſul dicendus eſt. Extant Imp. Alexandri reſcripta *L. 1. de errore aduocat. L. 10. de procurat. L. 2. de pactis : L. 11. de negot. geſtis : L. 2. de condict. ob cauſam dati : L. 5. de donat. inter virum & vxor.* aliaque paſſim quæ dicuntur data, aut propoſita: *Albino, & Maximo Coſſ.* Præterea Gruteri pag. VII. 3. recitatur votum ſolutum ab Aulo Catrali ALBINO. ET M..XIMO. COS. In vetuſtis Inſcriptionibus Reineſij pag. 524. legitur epitaphium.

D. M

SEP. VICTORI. NEPOTI

SEP. IVSTVS. EQ. SIN. D. N

AVG. TVR. ANTIOCHI. AVN

CVLVS NEPOTI. B. ME. AL

BINO. ET. MAXIMO. COS

XVII. KAL. SEPT. VIXIT. A. XXXIII

Albini collega Maximus ea facilitate qua dicitur Clodius Pupienus, ex alia familia fingi poſſit. Et ſanè inter ordinarios Conſules ſub Alexandro Seuero, quinque tenùs cognomine *Maximi* in faſtis ſignantur, quorum, vno hoc excepto, ſine præno-

mine ac familiæ designatione in fastis, vti erant, Panuinius reliquit scribens ad consulatum Maximi II. & Vrbani Anno V. 987. ac duodecimo imperij Alexandri: *Veritas in obscuro est per hac tempora, quibus & librorum & lapidum auxilio destitutus sum.* Hinc sola pariter Maximi, & Vrbani cognomina recitat. In vetustis Inscriptionibus Reinesij pag. 407. laudatur *C. Cœlius Vrbanus Consularis*, quem anni memorati 987. Consulem arbitror. Gruteri etiam pag. 1101. 8. dicatur elogium

L. VALERIO . L. F. CL . POPLICIO

BALBINO. MAXIMO . COS . CRD

Annus tamen quo hic Maximus ordinarium consulatum gesserit, mihi hactenùs incompertus est. Quare Albino Consule fastis restituto, indeq; D. Cœlio Balbino remoto, ipsius ac collegæ familiam alijs indagandam dimitto. Ipse quidem M. Nummium Albinum vocabo, filium Nummij Albini Consulis anno Christi 206. patrem verò M. Nummij Albini Consulis anno Christi 246. & iterum anno 263. cum Reinesij pag. 465. legatur: M. NVMMIO ALBINO CONSVLI ORDINARIO ITERVM, quo charactere secundi consulatus ex libello etiam seu indice præfectorum Vrbis tibi deinceps, secùs ac in fastis fecisti, scribendus erit.

Anno V. 981. Christi 228. prænotantur fastis Consules *Modestus & Probus*. Panuinius verò scribit: *Vettij Modesti sæpè meminit Plinius in epistolis lib. primo*. De posteriori nihil recitat; quare eidem in tabulis scribuntur *Vettius Modestus & .....* *Probus*. Leunclauius adeo fideliter hoc par Consulum exscripsit, vt cum Panuinio vacuum ignotæ familiæ Probi spatium punctis notauerit. Risi, fateor nouam hanc hominis in exscribendo diligentiam, qui in indiculo lib. 69. Dionis *Auguris*, dein *Gallicani*, ac tandem *Hiberi* Consulum nuda cognomina scripserat, nec Panuinio similiter incognitæ familiæ eorundem spatium punctis obsignauerat. Ceterùm Modesti familia longiùs petitur à Vet-

Vettio quem ante 130. annos & quod excurrit, à Domitiano relegatum Plinius testatur. Præterea ex melioribus codicibus in recentioribus editionibus lib. 1. epist. 5. *Metius* Modestus, non *Vettius* legitur. Plutarchus in Sympos. meminit Aufidij Modesti. In vetustis Inscriptionibus Gruteri pag. 403. laudatur C. Domitius Modestus; pag. 324. L. Antonius Modestus; pag. 26. 2. Q. Asconius Modestus Proconsul pag. 444. C. Octauius Modestus. Itaque cum id cognominis diuersarum gentium viri tulerint, ex eodem Modestus Consul sine fundamento, in Vettiam familiam trahitur. In insigni Inscriptione Romana pag. 300. plura collegia Consulum recta serie recitantur. Porrò ibidem inter Acilium Faustinum, ac Triarium Rufinum Consules anno Christi 210. & Virium Agricolam ac Catium Clementinum Consules anno 230. hocce par Consulum detritis ibidem cognominibus, legitur.

TI. MANILIO......

SER. CALPVRNIO.....

Cum verò Consules ab anno memorato 210. ad A. 230. certis characteribus in fastis partim descripti, partim à me hactenus collocati sint, præter Consules anni 224. ac præsentis 228. quorum omnium, nempè quatuor, familiæ ignorantur, recitatos proximè Consules huic anno deputabo, vt fuisse dicantur *Tiberius Manlius Modestus, ac Sergius Calpurnius Probus*. Dio lib. 78. meminit Manilij Senatoris à Macrino Augusto relegati.

Habes, vir doctissime, in indice consulari libri 80. Dionis sex collegia Consulum, quorum quinque falsis characteribus exarata demonstraui, vt etiamsi ceteri anteriores consulatus optimè digesti fuissent, ex ijs tamen postremis palam intelligere posses eosdem aliena manu eidem postremo Dionis libro intartos. Næ Dio priores sui consulatus successores, & alterius decessores ignorasset, qui priorum sæculorum Consules tam exactè recen-

censuerat? Ille verò index, vti etiam liber tertio Imperatoris Alexandri, ac secundo ipsiusmet Dionis Historici consulatu terminantur, qui cum certissimus sit eiusdem Consulis testimonio, putabam nullam mihi de illo cum quopiam disputationem ineundam; cum repentè eiusdem consulatus occasione, mihi litem intendis de loco, in quo tum Imperator, tum eiusdem collega Dio memorato consulatu defuncti sunt. Enimuerò in Dissertat. de nummo aureo grandioris moduli Mediceo Diocletiani ac Maximiani cap. 6. scripseram Alexandrum ac Dionem in Italia eodem consulatu perfunctos. At tu part. 2. Differt. Hypaticæ cap. 9. num. 2. contendis Imperatorem Alexandrum anno vulgaris epochæ 228. in Asiam transmisisse, ac Kal. Ianuarijs Antiochiæ Consulem III. processisse; cuius quidem sententiæ ipsum Alexandri collegam Dionem auctorem producis. Verùm facilè ostendam te Dionis verba à me laudata partim dissimulare, partim (da veniam dicto) falsa commentatione peruertere. Etenim Dio scribit se è Pannonica legatione Romam reuersum, à militibus prætorianis criminibus impetitum. Tum subdit: *At Alexander horum rationem habuit nullam, sed contra me magis honestauit, secumque vnà iterum Consulem designauit, & sumptus quos ea dignitas postulat, se facturum recepit. Quod cum molestè ferrent prætoriani, timuit ne me, vt vidissent cum insignibus magistratus* (ita vox ἀρχῆς hic Latinè reddenda est) *interficerent. Itaq; mihi iussit Alexander, vt alicubi extra Vrbem in Italia commorarer tempore huius consulatus mei. Quod cum fecissem Romam veni: dein profectus sum ad ipsum in Campaniam, versatusque cum eo per aliquot dies, visusque à militibus, cum magna securitate domum redij.* Hactenus Dio. Quæ quidem verba tam clarè ac manifestè mihi suffragantur, vt non possim non mirari eadem abs te in alienum sensum hac commentatione, detorta, cum scribis: *Addit:* quod cum fecissem, Romam veni, *vbi de eo tempore intelligendus est, quo Consul tantùm designatus erat, non verò quo consulatum gerebat, vt perperam arbitratur Norisius: neque enim id tutum, neq; decorum fuisset.* Fallis, Amice, imò etiam falleris. Ipse enim nec scripsi, nec somniaui quæ mihi imponis. Dionis tantùm verba recitaui, quæ cum, vti reapse sunt, clarissima viderentur, nullam in-

insuper interpretationem adiunxi. Ego sanè non putaui Dionem Romam rediisse, cum adhuc esset Consul designatus, aut cum ipso bimestri consulatu fungeretur, sed postquam magistratu abdicato, priuatum Senatorem induerat. Tu verò arbitraris Alexandrum iussisse Dioni, vt tempore etiam *quo Consul tantùm designatus erat*, alicubi extra Vrbem in Italia moraretur; quæ opinio non vna ratione falsa ac Dionis verbis contraria conuincitur. Nam id iusserat Alexander, *quia timuit*, inquit Dio, *ne me, vt vidissent cum insignibus magistratus, interficerent*. At Consules designati, ò bone, nulla gerebant magistratus insignia, non trabeam seu prætextam consularem induebant, non sellam curulem insidebant, non cum fascium aut lictorum pompa in publicum procedebant, sed togati vti ceteri quoque priuati Senatores, inambulabant. Hinc Alexander Dioni, quo tempore erat Consul tantùm designatus, nihil timere poterat ab inuidia militum qui tunc illum videre non poterant cum insignibus magistratus; sed tantùm eidem timuit, cum inito magistratu, toga prætexta ornatus, fascium ac lictorum pompa conspicuus, foret processurus. Quare eidem iussit, vt tempore initi magistratus alicubi extra Vrbem in Italia degeret, quousque consulatu abiret. Addit Dio: *Quod cum fecissem, Romam veni*. Itaque abdicato consulatu, Romam redijt, ac dein in Campaniam ad Imperatorem profectus est, ac proinde mense Martio anno Christi 229. Alexander Seuerus adhuc erat in Italia. Præterea Dionem Imperatori refragatum comminisceris. Peto enim abs te, num Alexander iusserit Dioni, vt extra Vrbem degeret tempore consulatus initi, an designati? Si primum dicas, iungamus dexteras; sin alterum affirmes, te rursùs interrogatum volo, num Dio redierit Romam adhuc Consul designatus, vel consulatu iam abdicato? Respondes eundem Romam redijsse eo tempore, *quo Consul tantùm designatus erat*; at secùs illi Imperator, te interprete, iusserat, nempè vt tempore sui consulatus designati extra Vrbem moraretur. Profectò Dio qui meliùs quàm tu aut ego, sua gesta nouit, testatur semet Principi paruisse: *Quod cum fecissem*, inquit, *Romam veni*. Rursus illa verba: *Iussit Alexander, vt alicubi extra Vrbem commorarer in Italia tempore huius consulatus mei*, commentaris,

scri-

scribens: *Quibus verbis patet eum iam Consulem hæc scripsisse, postquàm domum redierat*. At falsò, Amice, eas voces *huius consulatus mei* ita exponis, ac si Dio ipso consulatu fungens in patria, illa scripserit. Hæc sunt ipsamet Dionis verba: καὶ ἐκέλευσεν ἔξω τῆς Ῥώμης ἐν τῇ Ἰταλίᾳ πῃ διατρίψαι τὸν τῆς ὑπατείας χρόνον, id est *ac iussit, vt extra Romam alicubi in Italia tempus Consulatus transigerem*. Reddidi verba ad verbum, in quibus pronomen demonstratiuum *huius*, in quo totam tuam opinionem fundas, non legitur; quod tamen nec falsò ab interprete additum est, eo enim designatur consulatus non quem gerebat, sed de quo tunc sermonem faciebat. Viden' vt ipse Dio suis verbis testetur iussisse sibi Alexandrum, vt extra Romam alicubi IN ITALIA degeret quousque consulatu abiret? Tu verò fingis eundem Consulem designatum anno 228. primo vere non tantùm ex Vrbe & Italia, verùm etiam ex Europa profectum, in Asiam perrexisse, ac ineunte anno 229. Niceæ in Bithynia consulatum inijsse. Quare totum tempus consulatus tum designati, tum initi extra Italiam transegisset, secùs ac eidem ab Imperatore iniunctum fuerat, ac reapse factum est à Dione, qui ait: *Quod cum fecissem*, nempè cum tempus consulatus extra vrbem in Italia transegissem, *Romam veni dein profectus sum ad ipsum in Campaniam*. Scribis pag. 177. *Mora itaq; Alexandri in Campania pertinet ad initium anni Christi 228. non autem ad sequentem, vt interpretatur idem Norisius*. Cum verò constet Dionem inito anno 228. designatum fuisse Consulem in annum sequentem, si initio anni 228. in Campaniam ad Alexandrum profectus est, næ tempus designati, vt contendis, consulatus, antequam in vrbem rediret, transegisset, qui aliquot tantùm diebus extra Vrbem fuisset? Producis ex Occone nummum Alexandri in antica parte inscriptum: P. M. TR. P. VIII. COS. II. P. P. S. C. *in cuius*, inquis, *auersa parte visitur Imperator Eques cum hasta aut pilo praeunte Victoria, circùm verò scriptum*: PROFECTIO AVG. S. C. ex quo infers Alexandrum anno 228. quo erat TR. P. VIII. ac inscribebatur COS. II. in Asiam profectum, ac proinde Dionem anno 229. non perrexisse ad eundem in Campaniam. Falleris. Sunt duorum ac diuersorum, non vnius Nummi Inscriptiones. Vixi tres

men-

menses in Mediceæ Gazæ Numismatis, in quibus tu planè hospes appares, dum Imperatoris Alexandri nummum sine eiusdem Principis nomine scalptum obtrudis; cum tamen in omnibus legatur ALEXANDR AVG. in parte antica, in qua (de nummis Alexandri Augusti loquor) nunquam hi tituli apparent P. M. TR. P. COS. qui in postica semper scalpti sunt. En tibi ex eodem Mediceo Thesauro quas falsò recitasti, veras Numismatum Inscriptiones : IMP. SEV. ALEXAND. AVG. in alijs integrè legitur ALEXANDER. Hæc anticæ partis Inscriptio; in auersa verò legitur : PROFECTIO AVG. S. C. Nusquam in nummis Alexandri, in quibus *Profectio* inscripta est, apparent anni Tribuniciæ Potestatis. Hunc sæpè lapidem offendis. Nam pag. 225. A. 210. Antonini Caracalli: pag. 228. A. 230. Alexandri : pag. 230. A. 243. Gordiani: pag. 231. Philippi binos vbique nummos in vnum confundis. Narras Alexandri anno 228. in Orientem transmissionem addisque : *Aestate contra Persas pugnauit, confectoque bello, Antiochiam copias montium atque hiemis asperitate attritas, reduxit.* At Dio lib. 80. promiserat se in summa scripturum, *quæ*, inquit, *vsque ad secundum consulatum meum gesta sunt*. Quare cum gesserit consulatum ineunte anno 229. ac nec verbum quidem scripserit de expeditione, aut prælijs Alexandri aduersùs Persas, hæc neutiquam anno 228. contigere. Respondes hæc Dioni omissa vel quia prælia eo anno parùm prospera Romanis fuere, vel quia eadem Dio ignorauit, qui ante Imperatoris *in Orientem profectionem, iam domum redierat*. Hæc scribis pag. 178. At illud primum optimi Historici fidei notam importat; cum præsertim Dio tot illatas Romanis clades memorauerit; alterum virum diligentissimum inscitiæ incusat, qui belli in Armenia gesti successus ignorauerit, & quidem in Bithynia degens, non in remotiori Græcia aut Italia, aut aliqua vltra alpes prouincia. Si verò Dio anno 228. ante Alexandri in Orientem profectionem *iam domum redierat*, tempus designati consulatus (ego initi dico) extra Italiam in Asia transegisset, secùs ac illi Imperator iusserat, ac se idemmet Dio fecisse testatur.

Hactenus Fastorum correctionem ab anno Christianæ Epochæ 29. ad annum vsque 229. executus sum; hoc enim anno

T Im-

Imperatore Alexandro III. & Dione II. Coss. index consularis Dionis libris prænotatus, vnà cum postremo eiusdem Scriptoris volumine terminatur. Hæc autem ad te scribere ausus sum, non vt falsam, qua tenebaris, de Dione eiusdem indicis auctore opinionem exueres, id enim sub vno tantùm Alexandro Seuero consulatuum correctione confici poterat, sed, vti dudum præfabar, notas quas in magnos Ecclesiæ Annales adornas, expunctis tot fictitijs Consulibus, alijsq; plurimis qui falsis characteribus descripti, hactenus Fastos deturparunt, restitutis legitimis eorundem nominibus, emendatiores in publicam lucem emitteres. Equidem certos tantùm Consules reposui, locum in fastis ijs relinquens, qui quamuis dubiæ, & incertæ familiæ mihi viderentur, nullos interim certiores ipsorum loco poteram substituere. Hæc posterior cura posteros maneat, aut certè illos, quibus vetustæ Inscriptiones, quæ mihi latent, hac ætate compertæ sunt, in quibus alia Consulum collegia integrè perleguntur. Emendationem verò fastorum vltra indicem consularem Dionis libris infartum, non promoui, quòd illius tantùm occasione, huic opellæ manum admoui. Nolo tamen putes sequentia Consulum collegia meliùs in vulgaribus fastorum laterculis descripta esse; siquidem qui statim sequuntur Consules A.V. 983. Christi 230. *Agricola*, *& Clementinus* vel deprauatè, vel mutilatim ex Panuinio à vobis dicuntur *Calpurnius Agricola & Clementinus*, qui tamen leguntur exactè ac verè descripti Gruteri pag. 300.

L. VIRIO. AGRICOLA. SEX. CATIO. ClementiNO....

Viria gens fuit Consularis, ac mox alterum Consulem, de quo eximiè lætaberis, ex eadem hactenus ignotum recitabo. Catij etiam non semel in historijs occurrunt. Liuius lib. 27. scribit Q. Catium Aedilem ludos Cereales celebrasse. Catius Fronto Orator memoratur Plinio lib. 2. epist. 11. & lib. 6. epist. 13. quem Panuinius ad A. V. 853. cum Cornelio Frontone Oratore confundit. Qui verò dein Consulatus restituendi sint, priuatis literis indicabo. Nam collegia Consulum imperante Gallieno à viris eruditissimis Baronio ac Petauio aut expuncta, aut

va-

variata, in libro de duobus nummis stabiliui, vti etiam priorem ordinarium consulatum Probi, & Maximiani Augustorum exposui, quòd in vtroque Panuinius defecerat. Hinc ob quatuor aut quinque Consulatus illustratos, visus sum tibi pag. 244. Dissertat. Hypaticæ *in doctrina Fastorum eruditissimus*, quem eximij honoris titulum tuæ erga me beneuolentiæ deputo, cum subinde in doctrina Fastorum ipsemet meam inscitiam incusem, quam veterum monumentorum præsidio destitutus, nulla planè ratione possim excutere. Spero tamen fore, vt maiorem apud te virum Fastorum doctrinæ scientissimum, gratiam ineam, cum non quinque tantùm vti dudum, Consulatus, sed septuaginta Consulum collegia hactenus in fastis deprauata ac mutila emendauerim, ac suppleuerim, eaque intra annos tantùm ducentos, à duobus Geminis Consulibus vsque ad tertium Alexandri Seueri consulatum, qui postremus postremo historiæ Dionis à Leunclauio editæ, & auctæ, libro prænotatur. Vnum tamen & alterum par Consulum extra Panuinianos ab eodem Leunclauio exscriptos fastos, tibi indicabo; nec dubito quin prius collegium lætissimo animo excepturus sis, imò in eodem planè triumphaturus. Etenim iustæ magnitudinis, at maximæ eruditionis volumen singulari studio, accuratissima diligentia, multa variaq; lectione nuper procudisti, vt suffectum Imperatoris Aureliani consulatum contra ea quæ scripseram, demonstrares, ac eiusdem insuper ordinarium consulatum anno primo imperij laudati Augusti, Christianæ verò epochæ 271. contra Panuinium assereres. Ipse quidem, quòd veri patientissimus sum auditor, ac vni Veritati summa religione lito, non modò tibi herbam victori porrigo, verùm etiam victoriæ abs te feliciter partæ, monumentum nullo vnquam æuo interituris characteribus inscriptum, tibi do, dedicoque. Est epitaphium. Apage, inquies, hinc à me epitaphium; epinicia mihi quem victorem fateris, inscribito; victæ verò, ac interemptæ erroneæ tuæ opinioni, quam egomet erudito stylo confeci, epitaphium dicato, si lubet rei tibi pudendæ, memoriam ad posteros transmittere. Quæso te, ne me interpelles; neque enim aut tuæ sententiæ, aut errori meo epitaphium pono. Est, inquam, epitaphium A. Christianæ epochæ 271. Vrbis conditæ 1024. ab Amitia fami-

lia Dijs Manibus Amitiorum sacratum via Ostiensi, quod legitur in opere postumo Inscriptionum Thomæ Reinesij pag. 384. Eccum ipsum.

DIS . AMIT . FAM . MANIBVS

SACRVM

XIII . KAL . IANVAR

IMP . CAES . VALERIO . AVRELIANO . AVG . II . ET

M . CEIONIO . VIRIO . BASSO . COS

L . AMITIVS : L . F . QVIR . TARQVISIVS . MODES

TVS . EQ . R . TARQVISIA . SABINA . AMITIA . VX

C . AMITIVS . Q . F . QVIR . CAPITOLINVS . FLA

MEN . MARTIALIS . ET . AEMILIA . FLAMINIA . VX

Q . AMITIVS . C . F . PRISCILLIANVS . VI.VIR

AVGVSTALIS . ET . MAMILIA . VENVTA . VX

PERMISSV . L . AMITI . FELICI . PATRI . F . F . CVR

INFR . P . XX . IN AGRO . P . XXX

Hæc sepulcralis Inscriptio grauiorem controuersiam, cui explicandæ longiorem ac difficiliorem operam insumpsisti, vno tantùm versu profligat, eique, vt cum Tacito quæ tuam victoriam decent, grandiora verba loquar, magnum diem imponit, causa tibi ex integro adiudicata. Hinc apparet Imperatorem

Au-

Aurelianum anno 271. iterum Consulem processisse, ac proinde priorem consulatum suffectum Valeriano & Gallieno imperantibus, gessisse. Rursus eiusdem collegæ Bassi hactenus à Panuinio alijsque Pomponiæ gentis deputati, vera familia innotescit. In lapidis quidem inscriptione *N. Ceionius Virius* legitur, quasi prænomine *Numerius* diceretur; verùm quòd Reinesius in explicatione epitaphij *Marcum* appellat, hoc ipsum prænomen posui in Inscriptione. Bassus è Ceionia ac Viria gente ortus erat, quæ vtraque consularis. Nam anno 230. L. Virius Agricola consul fuit. Ceionius Commodus Imperatore Vespasiano consulatum gessit, ex qua postea gente L. Aelius Cæsar, L. Verus Imperator, ac postea Albinus Augustus prodiere. Vopiscus in Aureliano cap. 31. recitat fragmentum epistolæ cum titulo: *Aurelianus Augustus Ceionio Basso*, quem supra ceteros Aureliano carissimum indicat, quòd prioris consulatus, quem Imperator gessit, collegam eundem voluerit. In alijs Inscriptionibus Gruteri pag. 276. ac Foroiuliensi abs te laudata initio Dissertationis, Imp. L. *Domitius* Aurelianus appellatur; in hac tantùm sepulcrali *Valerius* Aurelianus nuncupatur. In nummis quibusdam inscribitur: *Imp. CL. Dom. Aurelianus Aug.* nempè *Claudius Domitius*. Sed Valeriam familiam eidem gentilem fuisse patet ex datis ad eundem ante imperium à Claudio Augusto literis, in quarum titulo apud Vopiscum cap. 17. legitur: *Flauius Claudius Valerio Aureliano suo salutem.* Idem, vtpotè obscuriore familia ortus, Claudijs ac Domitijs semet postea inseruit, quæ tamen patriciarum gentium nomina in memorato epitaphio non memorantur. Hoc collegium consulare extra Leunclauij indicem recitaui, quòd in eodem totius tuæ causæ non quidem cardo, sed victoria versatur. Alterum par Consulum pertinet ad annum nostræ epochæ 517. quem signas consulatu *Anastasij Aug. IV. & Agapiti*. Scribis verò par. 2. cap. 5. num. 3. & in Rationario fastorum ad eundem annum, Anastasium præter tuos canones hunc quartum consulatum accepisse. Sed hac solicitudine te putabam liberatum à Scaligero, qui apud Gruterum laudat hoc epitaphium, quod extare dicit Aquis-sextijs in Basilica Saluatoris: Recitatur pag. 1049. 2.

HIC,

HIC. IN. PACE. QVIESCET
ADIVTOR. QVI. POST
ACCEPTAM. PAENITEN
TIAM. MIGRAVIT. AD. DNM
AN. LXV. MENS. VII. DIES. XV
DEPOSITVM. SD. VIIII. KAL
IANVAR. ANASTASIO. V. C
CONSVLE

Hic Anastasius est priuatus quipiam Senator, cum inscribatur V. C. non verò D. N. nec videtur gessisse consulatum nisi A. 517. Et sanè Marcellinus, Marius Auenticensis, & Anonymus apud Panuinium eo anno Anastasium sine vllo titulo imperij, aut numerali nota consulatus recitant. Anonymus qui id temporis viuebat, ac Consules recitat ad obitum vsque Theodorici Regis Italiæ, cum scripsisset ad A. 507. *D. N. Anastasio Cons. solo*, anno abhinc decimo ait: *Anastasio & Agapito*. Verùm si illud epitaphium adhuc Aquis-sextijs seruatur, qui fieri possit, vt tuam diligentiam, imò oculos fugerit, quippe qui eadem in vrbe scribebas? Laudas in cap. 8. partis secundæ tuæ Dissertationis diptychum Leodiense ac alterum Bituricense ab Alexandro Vuithelmio publicata, quæ tamen eruditissimo Domino Carolo Dufresnio in doctissimo opere de Numismatis inferioris æui accepta refers. Ceterùm si ipsius Vuithelmij libri copiam habere potuisses, numquàm de quarto illo Anastasij Imperatoris consulatu cogitasses. Nam totus ille liber versatur in explicando consulatu Flauij Anastasij qui cum Agapito anno

no 517. consulatu ordinario perfunctus fuit. In vtroq; diptycho eiusdem consulis Anastasij effigies consulari habitu ornata conspicitur cum Inscriptione: FL. ANASTASIVS. PAVLVS. PROBVS. SABINIAN. POMPEIVS. ANASTASIVS. VIR. INL. COM. DOMESTIC. EQVIT. ET. CONS. ORDIN. Idem verò Vuithelmius densatis exemplis, ostendit consules, quoties plura nomina aut cognomina ferebant, postremo tantùm cognomine in fastis obsignatos. Itaq; fictitius est quartus Anastasij Augusti consulatus, cum *Fl. Anastasius vir Illustris, ac Comes Domesticorum Equitum, Consul ordinarius*, Agapito collega, ineunte anno 517. processerit. Interim præ insigni tua eruditione indagare poteris, cur in vestra Gallia Orientalis Consulis nomen in memorato epitaphio inscriptum fuerit, & eiusdem diptycha in Galliam missa; mihi enim satis est vtriusque diptychi beneficio, curam ac solicitudinem tibimet ademisse, qui molestè ferebas ab Imperatore Anastasio quartum illum consulatum præter statutos abs te canones, susceptum.

Fastorum correctione absoluta, obligatæ fidei memor, alterum quod spoponderam, exequor, ea paucis tibi indicans, quæ à quibusdam positis à te Consulatuum Cæsareorum Regulis opponuntur. Hi quidem adhuc vulgari opinione tenentur, existimantes Augustos modò plures, modò pauciores consulatus pro arbitrio suscepisse, teque longiorem operam inani labore lusisse putant, dum eorundem consulatuum causas ac rationes inuestigasti. Vir sanè doctissimus ac tui nominis cultor, datis ad me literis testatus est, ingenij tui semet acumen mirari, dum tot Regulas concinnasti, quas tamen nullas ipse putabat, quòd tot exceptiones subeant, vt sæpiùs ab Imperatoribus contemptæ, quàm obseruatæ videantur. Enimuerò Vespasianus decem annis imperij octies Consul processit, Tito filio septies collega; Domitianus verò quindecennali imperio, decies consul in fastis legitur; cum tamen Hadrianus, Antoninus Pius, ac M. Aurelius, quorum Principatus vltra sexagesimum annum processit, decem tantùm annos suo consulatu aperuerint, Hadrianus quidem ter, ac totidem M. Aurelius, quater verò Antoninus Pius. Horum moderationem commendant, qui tam raros consulatus admiserint; illorum verò ambitionem sugillant, qui & bissenos

fa-

fasces atque annos tam sæpè occupauerint. Domitiani certè consulatus sub leges ac Regulas abs te coactos, præter decessorum ac successorum exempla fuisse contendunt, idque prolixa disputatione demonstrare conati sunt, cuius ad te summam transmitto. Et quidem initio laudant vetustos Scriptores, qui toties iteratos Domitiano consulatus irriserunt. Plinius qui eodem Imperatore, Prætor fuit, in panegyri ad Traianum ait: *Nec te ad exemplar eius*, videlicet Domitiani, *voco, qui continuis consulatibus fecerat longum quemdam & sine discrimine annum.* Dio lib. 67. tot consulatus eidem Imperatori *stultè & insolenter* multiplicatos testatur, qui proinde nulla sub regula, nulloue sub exemplo poni possunt. Denique Ausonius Consul in panegyrico ait: *Scis enim, Imperator doctissime, (rursus enim vtar laude priuata) scis, inquam, septem ac decem Domitiani consulatus, quos ille inuidia alios prouehendi continuando conseruit, ita in eius auiditate derisos, vt hoc cum pagina Fastorum suorum, imò fastidiorum fecerit insolentem, nec potuerit præstare felicem.* Audin', inquiunt, vti testatur irrisos eos consulatus, quos inuidiæ etiam incusat? Aut illi pessimè de Domitiani consulatibus iudicarunt, aut fictitiæ sunt nuperæ Regulæ, iuxta quas eorundem consulatuum causa assignatur. De octauo illius consulatu, quem anno primo imperij suscepit, priorem tuam Regulam admittunt, quòd Plinius laudat Traiani moderationem, qui delatum sibi anno primo principatus post Neruæ mortem, consulatum recusauit, *quem noui*, inquit, *Imperatores destinatum alijs, in se transferebant.* De ceteris verò vanas ac commentitias reliquas tuas Regulas pronuntiant, quas varijs hinc inde petitis exemplis oppugnant.

Anno vulgaris epochæ 83. altero verò imperij Domitiani, idem Consul IX. annum in fastis signauit. Scribis hoc de consulatu pag. 105. *Domitiani Consulatus iuxta II. Regulam: Quindecennalia nempè Cæsarei eius imperij.* Regula II. abs te statuitur par. 2. cap. 2. à pag. 83. deducta à Votis Quinquennalibus, ac Decennalibus Imperatorum: *Cum ea solemnia*, inquis, *à Cæsaribus vel Imperatoribus consulari trabea indutis, quod nemini hactenus obseruatum, peragi solerent, indeq; secunda consulatuum Cæsareorum Regula deducatur &c.* Hinc pag. 200. ais: C. Ca-

C. Cæsar Caligula IV. Hic consulatus Caligulæ Quinquennalibus destinatus erat iuxtà secundam Regulam, sed die 24. Ianuarij occisus, ea celebrare non potuit. Rursus pag. 202. Anno 58. *Nero Cæsar Aug. III. Neronis consulatus propter eius Quinquennalia iuxta secundam Regulam.* Hanc tamen tuam Regulam non modò dubiam, verùm etiam falsam esse contendunt. Nam Imperatores, inquiunt, ante plures menses quàm Quinquennalium aut Decennalium solemnis dies adueniret, consularem prætextam vnà cum consulatu deposuerant. Domitianus teste Tacito lib. 3. Hist. exeunte Decembri Cæsar salutatus fuit; idem verò demortuo Idibus Septembris Tito, imperium Augusteum obtinuerat. At obseruant Suetonium in Domitiano cap. 13. de eiusdem consulatibus scribere: *Omnes autem penè titulo tenùs gessit, nec quemquam vltra Kalendas Maij: plures ad Idus vsque Ianuarias.* Igitur, inquiunt, ante Decembrem, quo mense celebranda erant vota Quinquennalia, & ante Septembrem, quo fiebant vota pro imperio Augusteo, erat sine trabea consulari, quam die votorum suffecti tantùm Consules induebant. Caligula ex eodem Suetonio cap. 17. gessit consulatum *quartum vsque in VII. Idus Ianuarias*, qua die abdicato consulatu, alium sibi suffecit, adeò ille parùm de votis Quinquennalibus in trabea consulari celebrandis, cogitabat. Nero etiam teste eodem Suetonio cap. 14. consulatum *tertium quadrimestrem* gessit, videlicet vsq; ad Kalendas Maias; vota verò mense Octobri, quo imperium mortuo Claudio, occupauit, agenda erant. Hoc de ceteris Imperatoribus opponunt, qui post datam ante aliquot menses suffectis consulibus trabeam, memorata vota nuncupabant. Hæc illi, quibus respondi neutiquam te sentire Augustos die ipsa solemni Decennalium consularem prætextam gestasse, sed annum tantùm quo agenda erant Vota, suo ipsorum consulatu in fastis obsignasse, quo illustrior eiusdem memoria ad posteros perennaret. At reclamant te disertè scribere Imperatores *consulari trabea indutos, ea solemnia peragere solitos*: se verò demonstrasse oppositum, nempè eosdem consulari trabea exutos Decennalia edidisse. Interim solidiorem responsionem petunt; ipse enim quæ probabiliora reponam, planè non habeo; nosco enim in hac palæstra memet minùs

versatum, ac rudem.

Rursùs anno insequenti 84. Domitianus Consul X. in fastis legitur, cuius consulatus assumendi rationem profers, quòd eo anno templum Ioui Custodi dedicauit. Sexta autem Regula ineundi Consulatus cap. 10. pag. 18. tibi dicitur Templi, Theatri, Colossi, Thermarum, &c. dedicatio. Neque hæc eisdem Regula probatur. Nam Tacitus lib. 4. Ann. scribit Tiberium in Campaniam digressum *specie dicandi templi apud Capuam Ioui, apud Nolam Augusto*. Id contigit Lentulo Getulico & Caluisio Sabino Consulibus. De Caio Caligula scribit Dio lib. 59. *Deinde Caius habitu triumphali templum Augusti dedicauit*. Id temporis Caius gerebat suffectum consulatum; at in dedicando templo, non toga prætexta, quæ adhuc erat vestis propria consulum, sed habitum triumphalem induit. Ad hæc Traianus medio inter quintum ac sextum consulatum septennio, Portum Centumcellis, Romæ verò Thermas, Forum, Vlpiam Bibliothecam, aliaque Dioni lib. 68. descripta, dedicauit, cum priuati consules septem illos annos in fastis signauerint. Hadrianus anno imperij secundo tertium consulatum eumque postremum ad Kalendas vsque Maias gessit ex Spartiano cap. 8. de vita eiusdem; idem tamen postea templum Traiano dicauit, Colossum Soli sacrauit, fecit sui nominis pontem, ac vastæ molis sepulcrum apud Tiberim; Pantheum, Septa Iulia, basilicam Neptuni, forum Augusti instaurauit. Equidem nihil conferre putant trabeam consularem in dedicatione Templorum. Hæc peragebatur à collegio Pontificum, vel ab aliquo ex illorum collegio, qui postem manu tenens, verba quædam effabatur, vti fusiùs tradit Cicero in oratione pro domo sua. Illi verò prætexta, quæ non à solis Consulibus, sed etiam à Pontificibus gestabatur, capite obuelato, eam ceremoniam exequebantur. Si Imperatores templa per semet consecrabant, id iure Pontificatus Maximi præstare poterant; ac tunc togam prætextam induebant, tanquam Pontifices, non vti Consules, etiamsi reapse consulatu fungerentur eo anno, quo dedicatio peragebatur. Laudant Lampridium cap. 40. de Alexando Seuero scribentem: *Prætextam & pictam togam nunquam nisi Consul accepit*; & statim: *Accepit prætextam etiam cum sacra faceret, sed loco Pontificis*

ficis Maximi, *non Imperatoris*. Qui igitur conſulatum accepiſſent, vt in trabea conſulari templa dicarent, cum ea dedicatio in Pontificali prætexta perageretur, ſicuti cetera ſacra Populi Romani; His quoque repoſui te id tantùm intendere, nempè Imperatores eo anno quo ædificij inſignioris dedicatio inſtituta erat, conſulatum accepiſſe, non vt trabeati ipſam dedicationem celebrarent, quum ſæpiùs illa fieret abdicato ab eiſdem conſulatu, ſed vt annum dedicationis Auguſteo nomine in faſtis nobiliorem efficerent. Ita cogor eandem iterum cantilenam cantare.

Anno 85. Domitianus Aug. XI. Conſul fuit, *quia*, inquis pag. 206. *hoc anno de Germania triumphauit*, cum proſtent nummi vndecimo eiuſdem conſulatu obſignati, cum epigraphe: *Germania capta*. Hinc cap. 9. hunc titulum ponis: *Triumphi quinta conſulatuum Cæſareorum Regula*. Hanc quoque Regulam falſam adſtruunt. Etenim ſtante Republica, Conſules prætextam induebant, quæ toga erat limbo purpureo circa fimbriam circumdata. Triumphantes verò vtebantur toga picta, nempè auro intexta. Polybius lib. 6. deſcribens exequias eorum qui ſummis magiſtratibus defuncti fuerant, ait ſimulacrum demortui elatum: *Hæc porrò ſimulacra togis induuntur; ſi vir Conſularis fuerit aut prætorius, prætexta: ſi Cenſorius, purpurea: ſi Triumphalis, auro radiante*. Plinius lib. 9. cap. 36. *Purpura*, inquit, *in Triumphali miſcetur auro*. Hinc Appiano in Punicis Scipio trumphans dicitur *corona aurea redimitus, ac more patrio indutus toga purpurea aſtris aureis intexta*. Toga picta eadem & triumphalis; Dio enim lib. 37. ait Pompeio datum, vt equeſtribus certaminibus *veſtem triumphalem* geſtaret, quam Cicero lib. 1. epiſt. 15. ad Atticum ſic irridet: *Pompeius togulam illam pictam ſilentio tuetur ſuam*. Itaque toga picta propria erat triumphantium. Veſpaſianus ac Titus cum die triumphi ſummo mane proceſſiſſent, deſcribuntur Ioſepho lib. 7. cap. 24. lauro coronati, ac *patrijs veſtibus purpureis* induti; cum verò Veſpaſianus ad ſacra peragenda ſe contuliſſet, *amictu*, inquit, *magnam partem capitis adopertus, ſolemnia vota celebrauit*. Erat toga prætexta quam in ſacris de more induebant. Addit, cum cibum ſumpſiſſent, *triumphalibus veſtibus amictos*, mira pompa

triumphum per Vrbem duxisse. Quare depositis prætextis, togas pictas induerunt, quæ propriæ erant triumphantium. Hinc factum, inquiunt, vt Imperatores quibusdam darent ornamenta consularia, alijs verò triumphalia, illis videlicet sellam curulem ac prætextam: istis togam etiam pictam ac tunicam palmatam. Hæc passim occurrunt in historia Augusta. Laudant Tacitum circa finem lib. 15. Ann. Addunt Suetonium cap. 17. in Claudio Britannicum eiusdem triumphum hisce verbis describentem: *Secuti & triumphalia ornamenta eodem bello adepti, sed ceteri pedibus & in prætexta: Crassus Frugi equo phalerato & in veste palmata, quòd eum honorem iterauerat.* Quamuis enim Claudius eisdem togas pictas, id est, auro intexto rutilantes concessisset, quò tamen triumphalis vestis splendor penès se vnum triumphantem maneret, iussit Crassum sine toga picta, palmatam tantùm ferre, ceteros verò pompam triumphi augere in prætextis, quas etiam gestabant L. Crispinus ac M. Statilius, qui tunc consulatum gerebant, non verò ipse Claudius, teste Dione lib. 60. nondum illa quinta Regula de triumpho in trabea consulari ducendo, Imperatoribus obseruata, quæ sanè nulla erat, cum Consules prætextam, Triumphantes verò togam pictam gestarent. Hinc Statius lib. 4. de consulatu XVII. Domitiani ait:

——— da gaudia fastis
Continua: hos humeros multo sinus ambiat ostro,
Et properata tuæ manibus prætexta Mineruæ.

Non dixit: *multo sinus ambiat auro*, sed ostrum tantùm nominauit, quia Consules solas prætextas purpura togas gestabant, non autem togas pictas auro intexto irradiantes; quæ id temporis à triumphantibus induebantur. Tacitus lib. 3. Hist. ait: *sed vbi Cæcina, prætexta lictoribusque insignis, dimota turba, consul incessit.* Plinius in panegyrico laudans Traianum qui iterum consules destinasset eos qui nuper consulatum abdicarant, ait: *Modò prætextas exuerant, resumant: modò lictores abire iusserant, reuertantur.* Pictam togam non apellat, sed solùm prætextas, quia illa ad Consules non pertinebat, sed tantùm præ-

prætexta. Fatentur quidem sequiori ætate Consules pictas togas ac tunicas palmatas gestasse, cuius testis locupletissimus Ausonius in panegyrico ad Gratianum: *In procinctu*, inquit, *& quùm maximè dimicaturus, palmata vestis ta:æ ornamenta disponis feliciter & bono omine. Namque iste habitus vt in pace Consulis, sic in victoria Triumphantis*. Et statim: *Hac planè, hac est picta, vt dicitur, vestis non magis auro suo, quàm tuis verbis*. Et Claudianus in panegyri de consulatu Olybrij ac Probini:

Lætatur veneranda parens, & pollice docto
Iam parat auratas trabeas, currusq; micantes
Stamine, quod molli tondent de vellere Seres,
Frondea lanigeræ carpentes vellera syluæ.
Et longum tenues tractus producit in aurum,
Filaque concreto cogit squallere metallo.

Olim verò is vsus inualuerat, scribente Lampridio cap. 40. in Alexandro Seuero: *Prætextam & pictam togam nunquam nisi Consul accepit, & eam quidem quam de Iouis templo sumptam alij quoque accipiebant aut prætores, aut consules*. Et Capitolinus cap. 4. de Gordiano seniore: *Palmatam tunicam & togam pictam primus Romanorum priuatus suam propriam habuit*; non qua in triumpho quem nullum gessit, sed qua Prætor ac Consul vsus fuerat. Idem tradit Vopiscus in Aureliano cap. 13. & in Probo cap. 7. Cum hæc illi prolixiùs inculcarent, quorsùm, inquam, ista, ò boni? Tot prætextis, togis pictis, ac tunicis palmatis me penè suffocastis; num fortè tot vestes ingeritis, vt quintam regulam de triumpho *cum trabea consulari acto* omni veritate nudatam ostendatis? Ita quidem, inquiunt. Nam cum priore ætate Augustorum Consules prætextas tantùm togas gestabant, Imperatores post victorias de hostibus, consulatum neutiquam inibant, vt *cum trabea consulari*, vti Auctor nuperus scribit, triumpharent, quia id temporis licèt Consules, prætexta propria veste Consulum deposita, in toga picta ac tunica palmata triumphum ducebant. Næ ob triumphum trabeam consularem sumpsissent, cuius nullus in triumpho vsus futurus esset?

At

At cum sequiori æuo Cæsarum, eadem toga picta esset in pace Consulis, & in victoria Triumphantis, neque tunc eo consilio Imperatores consules procedebant, vt *cum trabea consulari* triumpharent, quia etiamsi Consules non fuissent, cum eadem tamen triumphum ducebant, quòd erat proprius habitus tum Consulis, tum etiam Triumphantis. Illam verò gestabant in triumpho non iure consulatus, vti perperàm Auctor quintæ Regulæ consulatuum fingit, sed iure triumphi. Exempla etiam quibus quintam Regulam confirmas, eandam euertere potiùs pronuntiant. Etenim cum scribis initio statim cap. 9. *Triumphantes Imperatores quò hac pompa illustrior foret, Consulatu ordinario decorari voluêre*. Id factum dicis à Vespasiano in tertio suo consulatu de Iudæis, à Traiano in quinto de Dacis triumphantibus, quem morem postea neglectum, ab Alexandro Seuero rursùs reuocatum testaris. Hæc, inquam, exempla ne hilum quidem putant quintam regulam promouere. Nam Vespasianus designatus fuit Consul III. anno Christi 70. quo mense Augusto Titus Hierosolymam expugnauit, ob quam victoriam triumphus de Iudæis actus. Hic petunt, num putes designatum consulem ante captam vrbem, vel postea. Si primum dicas, en, inquiunt, decretum consulatum III. ante victoriam Iudaicam, ac proinde non ob triumphum, cum is nisi post debellatos Iudæos, Vespasiano decretus fuerit. Sin' alterum manis, videlicet tertium consulatum designatum post expugnatam Iudæorum metropolim, id vno & altero argumento confutant. Primò quia cap. 1. prioris partis Dissert. pag. 8. scribis paulò post initum annum, puta Februario vel Martio, consules in annum sequentem creatos. Deinde quia si post nuntium victoriæ, & consulatus III. & triumphus decretus fuit Vespasiano, cur Nerua collega datus, non verò Titus, cui vnà cum patre triumphus decretus fuerat? Habemus, inquiunt, Vepasianum ac Titum Cæsarem vnà simul triumphantes, at non ambos eo anno Consules. Si ex patris consulatu Regulam de triumpho in trabea consulari constituis; hanc statim euertit Titus non Consul triumphans. Præterea contendunt neq; ipsum patrem Vespasianum in trabea consulari triumphasse. Auctor est, inquiunt, Iosephus lib. 7. de bello cap. 18. Titum die 8.

Se-

Septembris adhuc Hierosolymis fuisse; cap. 19. narrat eundem manubias ac captiuos apud Cæsaream reposuisse, *quòd ad Italiam nauigare tempus hiemis prohibebat*. Præterea ait Titum eadem in Vrbe natalem fratris Domitiani celebrasse nempè die 24. Octobris, Natalem verò patris apud Berytum, die 17. Nouembris, vbi *diutiùs commoratus dicitur*. Inde Antiochiam profectus est. Postea ad Zeugma, quæ Euphrati vrbs imposita, ille à Legatis Vologesi Regis Parthorum munera accepit. Antiochiam reuersus, iterum in Palæstinam se contulit, ac constituta prouincia, terrestri itinere Alexandriam perrexit. Ita exijt annus 70. Reliquam partem hiemis exegit in Aegypto, vbi interiora prouinciæ penetrans, consecrando apud Memphim boui Apidi, coronatus interfuit. Interim desinente hieme, oneraria naue in Italiam appulit. Hæc producunt ex Iosepho ac Suetonio in Tito cap. 5. Addit Iosephus eundem postquàm Romam aduenit, non multo post tempore triumphasse. Hunc triumphum dicunt ante Martium non contigisse; siquidem spolia Iudaica ac captiui, quòd ad Italiam nauigare hiems prohibebat, apud Cæsaream repositi fuerant, ac proinde nisi hieme vim remittente, & aperto iam mare, in Italiam mense Martio transmissi sunt, quò etiam eodem ferè tempore Titus aduenisse dicendus est, ex recitata eiusdem itinerum narratione. At Vespasianus exeunte Februario abdicarat consulatum, Domitiano sibi suffecto, quod probant ex Inscriptione Gruteri pag. 571. vbi *Nonis Aprilis* Domitianus ac Cn. Pedius consules nominantur, Vespasianus verò dicitur Trib. Pot. II. Cos. III. Des. IIII. vt planè eisdem videatur Domitianus Kal. Martijs inisse consulatum, ac Vespasianus triumphasse abdicato iam consulatu. Hæc illi certè prolixiùs de triumpho Iudaico Vespasiani. At breuiùs alterum exemplum à Traiani triumpho ductum, oppugnant. Nam, inquiunt, cum scribis Traianum in suo quinto consulatu de Dacis triumphasse, ac pag. 207. primum eiusdem de Dacis triumphum statuas anno 101. de altero triumpho id abs te assertum dicunt, quasi Traianus anno 103. quo tuis in fastis consul V. legitur, triumphum duxerit. Hoc ineluctabili Spartiani testimonio conuellunt, qui in Hadriano cap. 3. ait eundem post primum bellum Dacicum tribunum plebis factum, Candido ac

Qua-

Quadrato iterum Coss. anno videlicet 105. & statim ait : *Secunda expeditione Dacica, Traianus eum primæ legioni Mineruiæ præposuit, secumque duxit.* Itaque alter triumphus Traiani de Dacis contigit post annum 103. ac quintum consulatum Traiani. Ne me elinguem ac mutum putarent, reposui cum Casaubono Spartianum non seruasse ordinem temporum in ea historia contexenda. Imò, inquiunt, optimè seruauit. Isti enim magistratus hoc ordine conferebantur, vt post quæsturam, daretur tribunatus plebis, inde prætura, vel legatio Legionis. Agricola post quæsturam, ac tribunatum plebis, teste Tacito, legatus legionis factus fuit. Seuerus Septimius priùs quæstor, dein Tribunus plebis fuit quàm Legatus Legionis IV. Scythicæ, ex Spartiano cap. 3. & 4. de vita eiusdem. Nullus post legationem legionis Tribunus plebis factus est, ne ex maiori dignitate ad inferiorem descenderet. Hinc cum Hadrianus anno 105. tribunatum plebis gesserit, post eum magistratum legionem regendam bello secundo Dacico accepit. Tum tertium exemplum quod à triumpho Persico Alexandri Seueri in suo tertio consulatu proponebas, penè, ne quid te celem, irrident. Nam in eodem cap. 9. num. 3. scribis Dionem designatum consulem II. collegam Alexandri Augusti III. *initio eiusdem anni* 228. Quòd verò Dio scribit se vnà cum Imperatore Alexandro consulem designatum, ad eundem in Campaniam profectum, hæc ibidem te aiunt adnotasse : *Mora itaque Alexandri in Campania pertinet ad initium anni Christi* 228. *non autem ad sequentem, vt interpretatur idem Norisius*. Tum ipse, vestra vos, inquam, fallit opinio, si ad aduersarios me transitionem facturum speratis, quòd ille me ibidem vt aduersarium oppugnat. Amicus amicum meliora, vti putat, & docet, & fortè etiam rogat. At illi : ea quidem vt libet, vt lubet, interpretare. Nos ostendimus Alexandrum ineunte anno 228. consulem III. designatum in Campania substitisse, qui igitur fieri potuit, vt eum consulatum sumpserit ob triumphum Persicum, cum nondum bellicam contra Persas expeditionem suscepisset? Num hariolum dices qui triumphum ante victoriam, imò etiam ante bellum sibi cecinerit? His verò reposui te scripsisse Alexandrum in suo tertio consulatu triumphasse, ac disertè initio cap. 9. dixisse:

xisse : *Quod licèt fortuitò factum, successores tamen vt plurimùm sequaces habuit.* Verùm illi ridere, quòd *fortuitò factum* nouæ consulatuum ineundorum Regulam instituerit. Rursus quæso te, inquiunt, putasne Alexandrum, qui exeunte Septembri anno 229. vt ille tuus contendit, triumphum egit, nondum se consulatu abdicasse? Auctor Regularum pag. 9. suæ Dissertationis scribit ex Lampridio in vita Alexandri Seueri, *eum Principem consulatum iniisse ter tantùm, ac primo Nundino sibi alios semper suffecisse*, quod primum Nundinium ibidem hisce explicat : *Primum Nundinum ordinariorum consulum à Kalendis Ianuarijs, vsque ad Martias.* Hinc inferunt, temet Auctore, Alexandrum pridie Kalendas Martias abiisse tertio consulatu. Qua ergo ratione idem mense Septembri in trabea consulari triumphauit, quam ante octo menses deposuerat? Tum cœpi Lampridij fidem eleuare, qui scripserit Alexandrum in suis consulatibus primo nundino sibi alios semper suffecisse. Nam Capitolinus cap. 4. in Gordiano seniore scribit : *Post iurisdictionem consulatum primum inijt cum Antonino Caracallo, secundum cum Alexandro.* At nusquam Gordianus in fastis legitur collega Alexandri. Itaque Alexander quempiam trium consulatuum extendit, vltra Kalendas Martias, vt Gordianus eiusdem collega dici possit. Rursus tamen instabant non continuasse Alexandrum vsque ad Octobrem tertium illum consulatum, ne Lampridius imò tot insignes Scriptores eidem laudati qui gesta Alexandri in literas miserunt, grauioris mendacij rei peragantur. Vix dum finierant, cum ego tot dissensionum fluctibus hinc inde agitatus, ad prius illud responsum veluti ad sacram anchoram in tempestate, me recepi, asserens non infringi quintam illam regulam, etiamsi Imperatores post abdicatum consulatum, triumphum duxerint, modò illi eundem triumphi annum ordinario suomet consulatu illustriorem in fastis reddiderint. Hinc si quæratis, inquam, quando de Iudæis triumphus actus? *Vespasiano Consule III.* dicetur; Quando primus de Persis? statim respondebitur, *Alexandro Imperatore Cos. III.* Hoc de ceteris dictum accipite. Rursus illi opponere hanc mollem licèt ac fluxam interpretationem ipsa tua verba non admittere, qui initio eius capitis 9. scribis : *Triumphantes Imperatores quò hac pompa illustrior foret,*

Consulatu ordinario decorari voluere. Audin', inquiunt, vt disertè ait: *quò hæc pompa illustrior*, non quò annus huius pompæ illustrior foret. Quid, quæso te, consulatus abdicatus, ac dudum præteritus ad præsentem triumphi pompam faciebat? Numquid erat in recenti adhuc memoria spectatorum pompæ triumphalis? At hoc ipsum præstare poterat consulatus proximo anno ante triumphum gestus; neq; enim finges eundem ex ipsorum memoria excidisse, nisi Lethæis vndis immersos comminiscaris. His putabant me ad incitas redactum; cum ego penè iratus inclamaui, distinguo: quò pompa illustrior foret in fastis, *concedo*: in ipso triumpho, *nego*. At illi, numquid, inquiunt, putas nos Scholasticos, quibuscum sumptis de Schola vocibus loqueris? Hæ sunt illæ ansæ quibus ipsa etiam mendacia in delubro veritatis sæpè suspenditis. Ludis alienis vocibus, quas nec nostræ aures, nec Amici tui dicta patiuntur. Exere, si quas rursus habes, Consulatuum Cæsareorum Regulas.

Anno nostræ epochæ 86. Domitianus Augustus Consul XII. processit. *Primus Agon Capitolinus*, inquis, *hoc anno à Domitiano institutus*, quem huius consulatus causam adstruis, nempè, vt *maiori pompa fieret*. Hæc scribis pag. 206. laudans Suetonium cap. 4. in Domitiano. Mirantur te in eodem cap. 4. hæc Suetonij verba dissimulasse: *Certamini præsedit crepidatus, purpureaq; amictus toga Græcanica, capite gestans coronam auream cum effigie Iouis ac Iunonis, Mineruaque*. Habes, inquiunt, Domitianum non togam prætextam, seu, vt ille vocat, trabeam consularem gestantem, sed toga Græcanica indutum, ac corona aurea redimito capite, qui ne quid consularis habitus ferret, ipsis calceis abiectis, crepidas sumpsit. Quam agonis pompam auxit consulatus, cuius omnia ornamenta ille deposuit? Præterea cum, teste Suetonio, Domitianus consulatus *plures ad Idus vsque Ianuarias* gesserit, si hoc duodecimo consulatu die 12. Ianuarij sese abdicauit, præteritus eiusdem consulatus non poterat præsentis Agonis pompam augere, cui tamen suffecti Consules suis prætextis ac fascibus splendorem addebant. Hæc illi: quorum ora claudere non alia ratione me posse putaui, quàm adhibitam totiès responsionem repetendo.

do. Itaq; dixi Domitianum, te Auctore, consulatum XII. sumpsisse, vt annum instituti abs se Agonis Capitolini, Augusteo nomine in fastis consecratum, ad seros quosque posteros perenni recordatione transmitteret. Illi autem, vt ipsorum tibi verba reddam, crambem recoctam irridere, & quod idem responsum dabam, deploratam iam causam conclamare. At ipse Censorini voces ex cap. 17. de die Natali reposui: *Quorum Agonum primus à Domitiano institutus fuit duodecimo eius & Serg. Dolabella consulatu.* Videtisne, inquam, vt Agonum institutio eo Domitiani consulatu in fastis indicata, imò nobilitata, ad nostram vsque memoriam peruenerit? Sed reclamant te scripsisse duodecimum consulatum sumptum, vt *solemnitas maiori pompa fieret*, non vt nobiliori Principis nomine in fastis, aut Scriptorum libris primus eiusdem annus obsignaretur. Vah homines importunos!

Anno 87. Domitianus XIII. Consul fuit. Huius consulatus ineundi nullam quæ Domitiano fuerit, causam producis. Non defuit qui diceret mirari se, cur eius causam non adduxisses, quòd ita voluit tredecim Augusti consulatus æquare. Quispiam alius me interrogauit, num ad aliquam tuarum Regularum hic consulatus XIII. Domitiani reuocari posset. Ego, inquam, ad quartam reducerem, quæ cap. 8. num. 4. pag. 173. apud Auctorem legitur: *Petitur quarta Regula ab expeditionibus militaribus.* Iuxta quam pag. 200. dicitur Caligula Consul III. *propter bellum Britannicum*: pag. 201. Claudius Consul III. *propter expeditionem Britannicam*: Pag. 228. Alexander Consul III. *propter bellum Persicum*. Mirum, inquiunt, videtur, quòd cum Domitianus quatuor bellicas expeditiones contra Chattos, Marcomannos, Dacos, ac Sauromatas susceperit, nec vnus inter tot eiusdem consulatus expeditioni bellicæ ab Amico tuo deputetur. Hic fortassis, inquam, quòd anni illarum expeditionum incerti sunt, noluit eisdem applicare consulatus, quorum certam sibi aliunde causam nanciscebatur. Tum illi, quid tute de illa quarta Regula iudicas? Imò, inquam, quid de eadem vos censores sentiendum putatis? Ego certè arbitror esse probabilem. Haud mehercle, inquiunt, nobis probatur. Nam Ausonius consul designatus, cum dixisset destinatam sibi trabeam consularem,

ait : *namque iste habitus vt in pace Consulis est, sic in victoria Triumphantis*. Hinc ipsi Consules cum ad bellum proficiscebantur, non in consulari prætexta, sed in paludamento Vrbe egrediebantur. Liuio lib. 36. Acilius Consul ad bellum dicitur *paludatus Vrbe egressus*, quod idem apud eundem frequentissimè occurrit. Coelius lib. 8. famil. epist. 10. scribit Ciceroni vereri consules, *ne illud S. C. fiat, vt paludati exeant*. Plinius in panegyrico commendans secundum Traiani consulatum ait: *Gestus consulatus non in hoc vrbis otio, & intimo sinu pacis, sed iuxtà barbaras gentes, vt illi solebant, quibus erat moris paludamento mutare prætextam*. Nec secùs Augusti vrbe exibant, bellum in prouincijs administraturi. Capitolinus in Marco cap. 14. ait : *Profecti itaque sunt paludati ambo Imperatores*. Itaque trabea consularis, qui *habitus in pace Consulis est*, perperam ab Imperatoribus ob instans bellum induta affirmatur. Quorsum ista, ò boni, an vt apud imperitos erudituli iudicemini? Vsum prætextæ in pace, vti & paludamenti in bello frustra virum eruditissimum docetis; ille enim non trabeam, sed ipsum consulatum ob bellicas expeditiones susceptum dicit, quamuis Imperatores consulatum in ipsa trabea, non verò in paludamento Kalendis Ianuarijs auspicarentur. Agedum, inquiunt, loquamur de consulatu. Caius tertium consulatum Lugduni hiemans inijt, ac duodecimo postea die eodem se abdicauit, ex cap. 17. Suetonij in Caligula. Quid tam breuis consulatus ad expeditionem bellicam, quam etiam extra consulatum ridiculè peregit? Claudius A. V. 796. consul III. designatus fuit, bello Britannico nondum exorto; huic enim anno sequenti Aulus Plautius initium dedit, qui eiusdem per semet conficiendi difficultate cognita, teste Dione, *Claudium accersit*. Itaque anno priori Claudius, cum designatus fuit Consul III. iter ad bellum Britannicum non decreuerat, quod euocatus Plautij literis, postea suscepit. Præterea abdicasse consulatum priusquàm Roma discederet, constat tum ex Suetonio qui cap. 14. scribit tertium Claudij consulatum bimestrem fuisse; tum etiam ex Dione lib. 60. vbi quamuis semestrem eundem consulatum faciat, postea tamen scribit Claudium Romam redijsse *C. Crispo II. & T. Statilio Consulibus sexto quàm discesserat mense*, quod itidem te-
sta-

ftatur Suetonius cap. 17. Hinc patet Claudium Roma profe-
ctum post Kalendas Iulias, cum antea tertio consulatu abijsset.
Quid ergo facit ad expeditionem Britannicam præteritus con-
sulatus? Alexander denique tertio consulatu in Italia defun-
ctus fuit, vt disertè Dio testatur, & quidem eiusdem Imperato-
ris collega, cui plus credendum, quam affictis eidem ab Amico
tuo interpretationibus. Traianus designatus fuit consul IV. nul-
lo se tunc hoste contra Romanos mouente, vti tradit Plinius in
panegyrico. Quid quòd idem Traianus cum exercitu in Ger-
mania degens, tertium consulatum recusauit, hanc prætexens
excusationem: *quòd eum absens gerere non poterat?* Huius Au-
ctor venit ibidem Plinius. Itaque consulatus erat magistratus
in pace, in vrbe exercendus, nihil illi cum bello suscipiendo.
Nam sub Cæsaribus bella vel ab ipsis Imperatoribus, vel à Le-
gatis consularibus, non autem à Consulibus administrabantur.
Lucius Verus A. 162. ad bellum Parthicum profectus est, nec
ob illam expeditionem consulatum accepit. Anno 169. duo col-
legæ Imperatores Marcus ac Verus ad bellum Germanicum per-
rexere, quorum neuter trabeam consularem induerat. Seuerus
neque in expeditione contra Albinum, neque contra Britannos
consulatum capessiuit. Caracalla sine adsumpta consulari tra-
bea contra Parthos mouit. Gordianus ad bellum Persicum in
Orientem transmisit Attico ac Prætextato Consulibus. Valeria-
nus cum ante biennium quartum ac postremum consulatum ges-
sisset, bello contra Persas infaustis auspicijs suscepto, acie victus,
ac captus fuit. Videsne quantas exceptiones Regula illa quar-
ta patiatur? Equidem tot Romani Principes illam ignorarunt,
quæ sanè nulla erat. Interim nobis edissere, cur consulatum
XIII. Domitiani ad quartam illam Regulum reuocabas? Mihi,
inquam, penè certa sententia stat anno sequenti Domitianum
alterum triumphum de Germanis duxisse, ac proinde bellum
hoc anno gestum arbitror. Ad hæc illi: incerta loqueris; si-
quidem eodem anno & bellum geri, ac de victis hostibus trium-
phus agi potest. In his tamen ab Amici tui sententia discedis,
qui hunc alterum Domitiani triumphum alligat anno 90. Do-
mitiano XV. Consule. Ne præuaricari in causa videaris, missam
hic facito tuam opinionem, ac temet cohibeto intra terminos,
quos

quos amici tui sententiæ præfigunt. Id sanè, inquam, modò agam; nec arbitremini me in eiusdem verba iurasse. Et illi, miramur te huc non aduocasse tuum illud Palladium, in quo

Omnis spes Danaum & cœpti fiducia belli.

Cur enim non dixisti Caligulam, Claudium, Alexandrum, ceterosque si qui alij fuerunt, iuxta quartam Regulam consulatum propter expeditionem bellicam inisse, neque tamen Regulæ illi officere, quòd ante expeditionem susceptam, consulatum suffectis Consulibus cesserunt, quia satis Regulæ consultum putas, si annum belli administrati, suo nomine in fastis insigniorem reddiderint? Hoc planè, inquam, vobis responsum habetote, quod iam sæpiùs datum, in præsentia non reddidi, ne vestræ memoriæ iniuriam tam frequenti eiusdem repetitione inferri putaretis. Exempla Cæsarum qui priuatis Consulibus annum aperientibus, bellicas expeditiones susceperunt, laudatæ Regulæ exceptiones appello; præterquamquòd sæpiùs bella à barbaris mota sunt, Consulibus ordinarijs in annum proximum designatis; Imperatores verò, ne comitia consularia, siue Nundina decreta peruerterent, destinatos alijs consulatus ad semet transferre recusantes, sine trabea consulari expeditiones bellicas susceperunt. Quæso vos, ne diutiùs immoremur consulatui XIII. Domitiani, quem Auctor Regularum intactum dimisit, ne inuidiæ propiores videamini, eam Regulam reprehendentes, sub qua vir, velitis, nolitis, eruditissimus nullum Domitiani consulatum coegit, quamuis tres, vel etiam quatuor consulatus ad eandem facilè potuerit reuocare.

Annus 88. habuit Consulem Domitianum XIIII. *Sumptus*, inquis, *is Consulatus à Domitiano propter septimos Ludos Sæculares quos edidit iuxta VI. Regulam.* Hunc quoque Canonem de assumpto ab Imperatoribus consulatu ob sæculares Ludos, ludicrum putant; siquidem statim opponebant Ludos quintos ab Augusto celebratos C. Furnio ac C. Iunio Silano Coss. A. V. 737. Itaque eo anno Ludi sæculares ab Augusto editi sine trabea Consulari, priuatis Consulibus annum in fastis signantibus. Respondi te cap. 10. pag. 184. id vltrò admittere, qui ibidem Claudium sextæ huius Regulæ auctorem publicas, de eodem scribens: *Sed quòd consulari munere fungens eos ludos ediderit,*

omnes

omnes præter Seuerum, ſequaces habuit. Hoc quidem à nullo, neque ex veteribus, neq; ex recentioribus animaduerſum. Imò eidem, inquiunt, Amico tuo haud animaduerſum Claudium neutiquam conſulari munere fungentem, Ludos ſæculares ſextos dediſſe. Nam Claudius eos Ludos celebrauit anno Vrbis conditæ octingenteſimo, ex Tacito lib. 11. Ann. ac Cenſorino cap. 17. de die Natali. Fatentur eodem anno Imperatorem Claudium IV. ac L. Vitellium III. Conſules fuiſſe. Ceterùm notant Suetonium in Claudio ſcribere eundem vltra ſuffectum quo adhuc priuatus defunctus fuerat, quatuor ordinarios conſulatus geſſiſſe, *ſemeſtrem nouiſſimum, bimeſtres ceteros*. At nouiſſimum geſſit anno Chriſti 51. quartum verò anno 47. V. C. 800. qui bimeſtris fuit, vſque ad Kal. Martias, qua die ſuffecti Conſules magiſtratum inierunt. Porrò annus Vrbis 800. inchoatus eſt eodem anno XI. Kal. Maias, ipſo Vrbis Natali. Cum verò Ludi celebrati fuerint teſte Tacito cum Cenſorino *anno octingenteſimo*, fit conſequens, vt editi fuerint poſt XI. Kal. Maias. At Claudius ante duos ferè menſes conſulatu abierat, ac proinde perperam tibi ſcriptum contendunt, quòd *conſulari munere fungens* eos Ludos ediderit. Si Claudio, vti ſcribis, *ſumptus Conſulatus propter ludos ſæculares ſextos*, cur eo anno non geſſit, quod poſtea Conſul V. fecit, conſulatum ſemeſtrem? Cur quadrimeſtrem non accepit, vt initium anni DCCC. Vrbis quo Ludi edendi erant, conſul auſpicaretur? Videſne Claudium Sextæ Regulæ euerſorem, qui tamen à Pagio tuo primus eiuſdem auctor publicabatur? Hinc tranſeunt ad ſeptimos Ludos ſæculares Domitiani. Proſtant, inquiunt, nummi eiuſdem inſcripti: *Imp. Caeſ. Domit. Aug. Germ.* TR. P. VIII. & in poſtica: *Coſ.* XIIII. LVD. SAEC. FEC. S. C. Ex his eruditiſſimus Panuinius in lib. de Ludis ſæcularibus, optimè collegit Domitianum non edidiſſe eos Ludos ante Idus Septembris A. Chriſti 88. quia ea tantùm die Tribunicia poteſtas VIII. in nummis obſignata, eidem inchoabatur. At Domitianus ante aliquot menſes abdicauerat conſulatum, quem nunquam geſſit *vltra Kalendas Maij*, teſte Suetonio cap. 13. Itaq; nec Domitianus *conſulari munere fungens* eos Ludos dedit. Rurſus gradum faciunt ad octauos Ludos ſæculares Antonini Pij, quos celebrauit A. V. 900. quo

ſanè

ſanè non ipſemet Imperator, ſed duo Marci Valerij Largus ac Meſſallinus conſulatum ordinarium, alij verò nobis ignoti ſuffectum geſſere. Tum interloquutus, dixi te negare Ludos ſæculares octauos à Pio Imperatore editos, cum ſcribas pag. 185. *Sed Cenſorini de his ſilentium, illos tunc editos non fuiſſe oſtendit*; præſertim cum dicat *Octauos* celebratos ab Imperatoribus collegis Seuero ac filio M. Antonino Caracalla. Hi verò *Noni* dicendi fuiſſent, ſi Antoninus Pius Ludos ſæculares celebraſſet. Illi tamen contendunt ipſum etiam Cenſorinum erraſſe. Nam Capitolinus cap. 10. de vita Antonini tacito, Victor verò Schotti expreſſo nomine Sæculares Antonini Ludos laudant. Sed omnem, inquiunt, dubitandi locum præcludit inſigne epitaphium quod Gruteri pag. 926. 8. recitatur.

MEMORIAE

SEX . VIGELLI . AQVINAT . QVI

ANN . ATTIGIT . CENTENS

SET . ALTERVM . ET . NONAGENS

PERPET . INOFFENSA . VALETVD

EXEGIT . RELIQVOS . SEPTEM . ET . D . XIIX

DECVBVIT . ET . OCCVBVIT

NAT . LVD . SAECVL . VIII . OBIIT . SEQVENT

In hac autem Inſcriptione aduertunt illis verbis *alterum, & nonagenſimum*, non deſignari annum 91. ſed 92. Ita Liuius lib. 3. ſcribit Decemuiros conſulari poteſtate creatos *anno Vrbis trecenteſimo altero*, qui quidem in faſtis Capitolinis creati leguntur anno Vrbis CCCII. erraſſe verò Panuinium ac Sigonium, qui pu-

putarunt Liuium anno discordare à fastis Capitolinis. Nam cum dicimus *primus & alter*, pro secundo *alter* accipitur; ita *nonagesimo primo*, ac *nonagesimo altero anno*, non idemmet annus signatur, sed 91. & 92. Laudant Angelum Rocham Bibliothecæ Angelicæ in Vrbe conditorem, qui hanc Latinæ elocutionis formulam in libro de Elegantijs recitauit. Virgilius Ecloga VIII. 39. ait:

Alter ab vndecimo tum me iam ceperat annus.

Hic non duodecimum, sed decimumtertium annum significari Seruius olim adnotauit, ac Donatus in Terentij Andria Act. 1. Scæna 1. ad illa verba: *Vnus & item alter*, vti postea Scaliger, Sigonius, & qui puerorum manibus teritur, Farnabius. Tum ego iterùm interloquutus: Nolite, amabo, extra chorum saltare. Agimus de Regulis consulatuum, non de regulis Grammaticorum. Imò, inquiunt, ea Latina phrasis hic prænotanda erat, cùm vt numerus annorum in epitaphio signatus intelligeretur, tum etiam vt dubitatio qua Cerda alijque interpretes tenentur in illo carmine Virgilij, toto eius lapidis pondere elideretur. Iam probamus ex eodem epitaphio Ludos VIII. ab Antonino peractos. Sextus Vigellius *natus Ludis sæcularibus Octauis*, cum attigisset annum centesimum, *obijt* Ludis sæcularibus *sequentibus*. Certum est eundem non esse natum Ludis Sæcularibus editis à Septimio Seuero anno Christi 204. qui *Octaui* Censorino dicuntur; siquidem post Ludos sæculares anno 247. à Philippo Imperatore exhibitos, nullos deinceps Ludos celebratos Auctor Regularum optimè eo capite num. V. demonstrat. Zosimus lib. 2. disertè scribit anno 304. nullos sæculares Ludos editos fuisse; neque itidem anno 347. siue 348. euoluto centesimo à Ludis Philippi, eosdem restauratos Aurelius Victor testatur. Itaque Sex. Vigellius natus est Ludis octauis sæcularibus Antonini Pij A. V. 900. obijt Ludis sequentibus Philippi A. V. millesimo. Ex his inferunt nec Augustum, nec Claudium, nec Domitianum, neq; Antoninum *Consulari munere fungentes*, Ludos sæculares peregisse. His addunt Seueri Ludos, quos non in suo aut filij Augusti, sed in Cilonis II. ac Libonis consulatu celebrauit. Postremi Ludi sæculares editi sunt à Philippo Augusto. At in suo altero, inquam, vel tertio consula-

tu. Illi verò: Næ quod fortuitò factum, pro Regula venditabis? Sexiès illi Ludi ab Imperatoribus editi sunt. Quinque Imperatores non consules illos dederunt, omnium postremus Philippus postremos Ludos consul edidit. Putasne vnius exemplo Regulam firmari, quam quinque Cæsares euertunt? Insignem planè Regulam quæ vnico eoq; fortuito exemplo stabilitur, sed quinque exceptiones patitur tam euidentes, tam locupletes, tam certas! Præterea Philippus ipse consulatum abdicauerat priùs quàm Ludos sæculares perageret, vti antea fecerant, teste Suetonio, Claudius ac Domitianus. Ad hæc, inquiunt, rem ipsam paucis examinemus. Ludi sæculares peragebantur votis ad aras Deorum superum & inferorum, item in Circo, theatro, amphitheatro varijs ludorum generibus, quæ iusto volumine tuus Panuinius eruditissimè complexus est. At vota ad aras Numinum non peragebantur in trabea consulari, siue toga picta, sed in toga prætexta, eiusdem lacinia capite obuoluto. Cum Decius Mus Consul se Dijs pro patria dubio prælio, deuouere destinasset: *Pontifex eum togam prætextam sumere iussit*, vt tradit Liuius lib. 10. Rursus cum medio æuo Augustorum, Consules togam pictam gestarent, Alexander Seuerus, qui *pictam togam nunquam nisi consul accepit*, quæ sunt verba Lampridij cap. 40. *accepit prætextam etiam quum sacra faceret*. Hinc in nummo Domitiani inscripto: COS. XIIII. LVD. SAEC. FEC. visitur Imperator caput amictus toga prætexta, sacris operans. Itaque nullus trabeæ consularis, seu togæ pictæ vsus in sacris Sæcularibus. Sed neq; ludis Circensibus, aut theatralibus Imperatores in trabea consulari præsidebant, sed vnà cum collegio XV.virum in prætexta caput lauro redimiti, quod ex Tacito lib. XI. Annal. alijsque Panuinius demonstrauit. Imperatores verò in collegium Quindecimuirum cooptari solitos patet ex vetustis Inscriptionibus Gruteri pag. 135. & 136. Prostant nummi argentei Vitellij IMP. AVG. cum epigraphe: XV. VIR. SACR. FAC. Quare ergo Imperatores finguntur ob Ludos sæculares sumpsisse trabeam consularem, si hæc nulli omninò vsui erat inter eorundem Ludorũ solemnia? Hæret tibi certè aqua. Hæc illi supercilio magistrali. At ego: imò vobis hæret aqua, qui inani opera desudatis. Hanc vestram aquam vno saltu transiliam,

liam, priusquàm sudario vosmet abstergatis. Nam Auctor regularum nunquam putauit Augustos in ipsis Ludorum sæcularium solemnijs trabeam consularem gestasse, quippè qui iam consulatu abierant, sed eosdem voluisse annum illorum Ludorum suomet consulatu in fastis nobilitare. Ah, ah, eandem, inquiunt, cantilenam cantas, ac recantas. Mirus es aduocatus, qui tantam obiectorum struem vno eodemq; verbo dispergas. Equidem arbitrabamur Auctorem Regularum in hac causa abs te deserendum; ille enim tibi dicam dicit quòd scripseris Philippum edidisse Ludos sæculares anno 348. quos ille anno priori peractos contendit. Ipse autem: erratis, inquam, neque enim præuaricationis crimen incurram; rem mihi leuiter indicatam, paucis retractabo. Ex recitato epitaphio patet Ludos sæculares editos tum ineunte, tum exeunte anno centesimo. Etenim Vigellius dicitur ibidem vixisse annos nonaginta nouem ac dies insuper duodeuiginti. Si verò Ludi sæculares editi fuissent anno centesimo exeunte, Vigellius neutiquam dici posset natus Ludis octauis, obijsse sequentibus; neque enim compleuit, sed tantùm *annum attigit centesimum*. Itaque natus est exeunte anno V. 900. cum Antoninus Pius Ludos vltimos anni Sæcularis celebraret; obijt autem ineunte anno millesimo, quo Philippus Ludos millenarios inchoabat. Ex his patet Ludos eosdem ineunte, ac exeunte anno Sæculari celebratos. Ceterùm cum primaria eorundem solemnitas triduo ac trinoctio populo peruigilante, perageretur, Horatio eosdem appellante,

Ter die sacro, totiesque grata
Nocte frequentes,

Haud puto hæc triduana ac trinoctialia sacra ineunte, ac exeunte anno centesimo edita, sed semel tantùm vel initio vel fine anni sæcularis, vel etiam in medio eiusdem cursu pro Imperatorum arbitrio. Hæc verò solemnia anno 348. nempè millesimo exeunte celebrata nummi vtriusque Philippi nos docent, in quibus Sæcularia sacra Philippi patris tertio, Philippi verò filij altero consulatu obsignantur. Hi tamen Ludos Circenses, aliosque ineunte millesimo edidere, vti ex memorato epitaphio

colligimus. Hunc, quæſo, ludum Ludorum Sæcularium claudamus.

Anno 90. Domitianus Aug. XV. conſul in faſtis ſcribitur. Eſt hic vltimus inter ſeptem conſulatus, quos, teſte Suetonio, continuauit, vnde idem Plinio dicitur in panegyrico, *continuis conſulatibus feciſſe longum quendam & ſine diſcrimine annum.* Scribis ad hunc conſulatum pag. 206. *Decennalia Imperij Auguſtei Domitiani, eiuſq; ſecundus de Germanis triumphus.* Vtrumque oppugnant moleſti illi Cenſores. In primis petunt quis tibi Apollo reuelauerit Domitianum edidiſſe Decennalia hoc anno quo inibat annum decimum imperij, non verò ſequenti, quo eundem decimum annum complebat? Reſpondi iuxta tuam Regulam II. ex conſulatu quem hoc anno geſſit, cum inſequentem annum priuati Conſules aperuerint, colligi Domitianum hoc anno Decennalia celebraſſe, *cum ea ſolemnia,* vti ſcribis pag. 83. initio cap. 2. *à Cæſaribus, vel Imperatoribus conſulari trabea indutis, peragi ſolerent.* Verùm illi, quid trabeæ, inquiunt, conſulari cum Decennalibus? Auguſtus, Tiberius, Nero, Traianus, Hadrianus, Antoninus Pius, M. Aurelius, ſine trabea conſulari Decennalia celebrarunt. At Claudius, inquam, in ſuo quinto conſulatu, Veſpaſianus in nono Decennalia nuncuparunt. Tum illi: Profectò ſi duo Imperatores eius Regulæ aſſertores putas, nos ſeptem eiuſdem Regulæ euerſores producimus. Contra tot exceptiones nulla videtur Regula ex vno tantùm & altero exemplo deducta. Imò ipſum Veſpaſianum inter exceptiones reponito; nam ille menſe Iulio, quo imperium accepit, Decennalia celebraſſet, ſed ſuperiori menſe deceſſit. Ipſe etiam Domitianus inter eaſdem exceptiones recenſendus eſt; ſiquidem Idibus tantùm Septembris hoc anno, imperij decimum inchoauit; verùm ille trabeam conſularem vel ad Idus vſq; Ianuarij, vel ad Kal. Maias geſtauit, ex aliàs laudato Suetonio cap. 13. de vita eiuſdem. Itaque non erat *conſulari trabea indutus* menſe Septembri quo edidit Decennalia. Hæc illi: quibus repoſui hanc quidem regulam pati non paucas exceptiones, nec te inficias ire. Domitianum fateor ſemet conſulatu abdicaſſe; at Auctori Regularum ſatis eſt, ſi annum Decennalium Auguſteo nomine in faſtis inſigniuerit, quamuis tempore ſolemnium non

ipſe,

ipse, sed suffecti Consules trabeam gestarent. Ridemus, inquiunt, te cuilibet pedi eundem calceum inducere. Si fortè fortuna Medicum ageres, omnes oculorum morbos vno eodemque collyrio curares. Interim cicatrix malè sana hoc plasmate non obducitur. Auctor enim Regularum disertè scribit Decennalia celebrata *ab Imperatoribus consulari trabea indutis*; at Domitianus instante die Decennalium, erat trabea exutus, quam ante aliquot menses suffectis Consulibus cesserat. Verùm quòd tot commenta pro arbitrio assuis, adde alteram fabulam, nempè Domitianum ludis Decennalibus abstractam suffectis consulibus trabeam, suis iterùm humeris aptasse, quo quidem facto bis eodem anno Consul processisset, ordinarius Kalendis Ianuarijs, & iterùm suffectus Idibus Septembris. Rideo, inquam, hasce fabulas. Habemus in fastis Domitiani trabeam quo anno edidit Decennalia, quamuis illam idemmet non haberet in Circo, aut in theatro, cum ludos ageret Decennales. Hanc benignam æquè ac probabilem laudatæ Regulæ interpretationem vobis dono, non vendo. Eandem vel gratis recipite, vel ingrati reijcite. Agite, vti libet, vti lubet. Ego certè ad alium Domitiani consulatum gradum faciam. At illi: siste Amice parumper. Nolo, inquam, longiorem in his moram facere; hinc citò citiùs me proripiam; eadem enim semper obiecta regeritis, dum abdicatos ab Imperatoribus consulatus ad rauim vsque vestram, meam verò nauseam inculcatis. Ast illi: morem tibi gerimus; nihil hic addemus de consulatu abdicato ante Quindecennasia imperij, vt ille ait, Cæsarei, ante Agones Capitolinos, ante Ludos sæculares, denique ante Decennalia imperij Augustei. Agemus hic de altero Domitiani Triumpho de Germanis, qui Auctori Regularum asseritur altera causa consulatus decimiquinti eiusdem Imperatoris. Illum verò triumphum huic anno deputat, quòd ab Occone producitur nummus Domitiani cum epigraphe: GERMANICVS COS. XV. ac in eodem obsignatur *Germania sedens lugubri habitu induta*. Scimus te multa millia numismatum in Medicea Gaza contrectasse; hinc quòd aliquantulam apud te gratiam inire cupimus, ne subiratus à disputatione mox finienda, discedas, tuam hic sententiam de anno memorati triumphi rogamus, nihil planè inter-

terloquuturi, etiamsi minùs fortè nobis probata pronuncies. Hic ego: Gratias debeo, quòd aliquam apud me gratiam vobis parare iam vultis; nolo tamen speretis eandem aliquo nos inter fœdere firmatum iri. Extat Gruteri pag. 411. 1. Inscriptio, in qua laudatur *T. Flauius Germanus* CVRATOR TRIVMPHI FELICISSIMI GERMANICI SECVNDI. Ibidem verò detrito nomine Domitiani, eiusque consulatu ac anno Tribuniciæ potestatis, annus eiusdem triumphi in obscuro latet. Tacitus lib. 11. Ann. testatur se libros composuisse de rebus Domitiani, quos Orosium legisse constat ex ijs quæ indicat lib. 7. cap. 10. Illis verò deperditis, chronologia rerum Domitiani obscura est & ambigua, quæ tamen ex nummis eiusdem potest vtcumque illustrari. Suetonius in Domitiano ait cap. 13. *Post autem duos triumphos, Germanici cognomine assumpto &c.* Priorem de Cattis, alterum verò de Dacis triumphum egit. Statius lib. 1. laudans imaginem equi Domitiani, ait:

An te Palladia talem, Germanice, nobis
Effinxere manus? qualis modò frena tenentem
Rhenus, & attoniti vidit domus ardua Daci.

Martialis lib. V. 3.

Accola iam nostræ Diegis, Germanice, ripæ,
A famulis Istri qui tibi venit aquis.

Diegis Decebali regis frater, vt ibidem innuit Martialis, iubente eodem Decebalo, ad Domitianum veniens, diademate sibi ab Imperatore imposito, pacem Dacis impetrauit. Hinc Domitianus secundum triumphum, ac cognomen Germanici obtinuit. Victoriam Dacicam atque ob eandem Germanici nomen Imperatori delatum, laudat Martialis lib. 2. epig. 2. Extat in Thesauro Mediceo aureus Domitiani nummus inscriptus: *Domitianus Augustus*, & in postica: GERMANICVS COS. XIIII. Anno 88. Domitianus fuit Consul XIIII. Ille quidem post victoriam contra Cattos, titulum Germanici obtinuerat, qui tamen in antica parte cum titulis P. M. ac TR. P. in nummis priori syllaba GERM. inscriptus legitur. Hinc cum in laudato nummo integrè *Germanicus* exhibeatur, cognomen potiùs, quàm ti-

titulum significat. Extat rursus in eodem Thesauro nummus argenteus in quo Domitianus dicitur TR. P. VI. & in postica: IMP. XIIII. COS. XIII. CENS. P. P. P. Cusus est hic nummus anno 87. quo idem gessit consulatum XIII. Panuinius alterum nummum laudat Domitiani cum epigraphe TR. P. VII. IMP. XIIII. COS. XIIII. Anno insequenti 88. erat TR. P. VII. ac in nummis signabatur Consul XIV. Extant nummi apud Occonem in quibus idem Domitianus dicitur COS. XIIII. & IMP. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. ac XXI. Vidi in Gaza Medicea argenteum cum TR. P. VIII. in auersa scalptum: IMP. XIX. COS. XIIII. CENS. P.P.P. Visitur ibidem figura galeata dextra fulmen, sinistra hastam tenens, cum clypeo ad pedes. Præterea alter nummus ibidem seruatur, in quo Domitianus legitur TR. P. X. & retrorsum: IMP. XXI. COS. XV. &c. Rursus Gruteri pag. 575. 1. inscribitur in vetusto epigrammate: TRIBVNIC. POTESTAT. XI. IMPERATOR. XXI. & CONSVL XVI. Nec secùs in nummis describitur. Ex his colligo Domitianum ante annum 90. quo Consul XV. fuit, victorias de Dacis tulisse, ob quas totiès titulum Imperatoris iterauit, qui tituli cum iuncti legantur cum TR. P. VIII. ac COS. XIIII. pertinent ad Annos 88. & 89. quibus in nummis dicebatur Consul XIIII. & Tribuniciæ potestatis VIII. Cum verò Idibus Septembris A. 88. inierit TR. P. VIII. ac constet post eam diem Romæ celebrasse Ludos Sæculares, bellum Dacicum, ac ex eodem victoriæ referendæ videntur ad annum 89. quo inscribebatur in nummis Cos. XIIII. atq; itidem TR. P. VIII. vsque ad Idus Septembris. Num verò hoc ipso anno, vel sequenti triumphum de Dacis egerit, vosmet indagate; ipse enim propiùs, ni mea me fallit opinio, ad annum triumphi de Dacis vos conduxi. Scio Marttialem lib. 7. epig. 7. scribere Domitianum mense Ianuario Romam aduenisse post expeditionem Germanicam. Ibi tamen loquitur de expeditione contra Sarmatas, vt patet ex quinto epigrammate, quod in hæc carmina desinit.

Sed iam lætitiæ quæ sit fiducia maior,
Sarmaticæ laurus nuntius ipse veni.

Eadem

Eadem scribit lib. 8. epig. 8. ad Ianum.

Tu tamen hoc mauis, Latia quod contigit Vrbi,
Mense tuo reducem, Iane, videre Deum.

Et epigrammate 15.

Dat populus, dat gratus Eques, dat thura Senatus,
Et ditant Latias tertia dona tribus.
Hos quoque secretos memorabit Roma triumphos;
Nec minor ista tua laurea pacis erit.

Secretos triumphos vocat, quòd de Sarmatis triumphare recusauit. Suetonius in Domitiano cap. 6. *De Sarmatis lauream modò Capitolino Ioui retulit.* Hinc Domitianus dicitur dedisse *serta Ioui* apud eundem poetam lib. 10. epig. 103. Expeditionem ac victoriam Sarmaticam refero ad A. 93. nostræ epochæ, quia anno 92. cum esset Tribuniciæ potestatis XI. ac Cos. XVI. in Gruteriana Inscriptione ac nummis dicitur IMP. XXI. at anno 93. Gruteri pag. 574. 5. idem legitur: TRIBVNIC. POTESTAT. XII. IMP. XXII. COS. XVI. qui tituli ijsdem numeris expressi, in quatuor nummis recitantur à Comite Mediobarbo in accuratissimo ac locupletissimo Auctario Occoniano pag. 139. Hinc si anno 93. semel supra XXI. Imperator dictus est, ob victoriam Sarmaticam eum titulum iterùm auxit, qui etiam postremus fuit; nusquàm enim in nummis deinceps auctus legitur. Itaque Domitianus anno 93. victis Sarmatis, anno altero 94. ineunte, Romam aduenit, quo priuati Consules fastis nomen dederunt; quæ etiam causa fuit cur Domitianus iter Romam non accelerauerit, secùs facturus, si eo anno Consul Kal. Ianuarijs processisset. Postremam verò Domitiani expeditionem fuisse contra Sarmatas patet ex laudato Martiali, cui addendus Statius Lib. 3. vbi de lacrymis Hetrusci, laudans Domitianum, ait:

Hac est qua victis parcentia fœdera Cattis,
Quaque suum Dacis donat clementia montem.
Qua MODO Marcomanos post horrida bella, vagosq;
Sauromatas Latio non est dignata triumpho.

Ita

Ita ex nupera victoria de Sarmatis non triumphum, sed lauream tulit. Vix dum finieram; cum illi, demus, inquiunt, Auctori Regularum Domitianum anno 90. quo Consul XV. processit, de Dacis triumphasse, expeditio bellica contra eosdem anno superiori 89. deputanda erit, quo tamen anno non ipse Imperator, sed Fuluus II. & Atratinus Consules in fastis signantur. At hoc est contra Regulam IV. consulatuum Cæsareorum, in qua cap. 8. num. 4. pag. 173. dicuntur Imperatores ob expeditiones bellicas consulatum accepisse. Obligatam, inquam, fidem implete; meam tantùm sententiam de anno triumphi Dacici rogastis; nec fas est transgredi limitem quem vosmet statuistis. Auctor disertè eo loci scribit consulatum ob expeditiones bellicas *non rarò*, non autem semper susceptum. Si illius verba fideliter redderetis, continuò vestra euanescerent. Præterquàm quòd bellum fortassis exortum erat eo ipso anno quo à Domitiano gestum fuit, eiusdem anni consulibus iam ante bellum designatis.

Anno 92. Domitianus XVI. ac Q. Volusius Saturninus Consules in fastis, ac Gruteri pag. 300. recitantur. Scribis autem pag. 206. *Sumptus is Consulatus propter quinta Quinquennalia Cæsarei imperij, quæ tamen nonnisi anno sequenti celebrata*. Hoc, vir eruditissime, Domitiani imperium Cæsareum irrident, vti etiam cum pag. 212. laudas imperium Cæsareum M. Aurelij, cuius A. 179. octaua Quinquennalia producis, & pag. 219. imperij item Cæsarei Commodi meministi, quem dicis *veterem morem Quinquennalia & id genus festa cum Trabea consulari edendi, renouasse*. Nos planè, inquiunt, ignoramus quidnam sit hocce imperium Cæsareum Domitiani, ac Commodi, vt ille tuus fingit. Nam Dio lib. 53. differens de titulis Imperatorum, testatur appellationem Cæsaris *nihil peculiaris potentiæ significare*, sed tantùm *successionem stirpis*. Et ne à Domitiano discedamus, Tacitus in fine lib. 3. Histor. scribit Domitianum post necem Vitellij à frequenti milite Cæsarem consalutatum. Et initio lib. 4. ait: *Nomen sedemq; Cæsaris Domitianus acceperat*. Eo autem titulo nullum eidem imperium collatum patet ex ijs quæ statim subiungit: *Prætura Domitiano & consulare imperium decernuntur*, Prætura nullum imperium, sed iurisdictio-

nis tantùm potestatem Domitiano conferebat. Ceterùm vt Cæsar, idemq; filius Vespasiani Augusti quidpiam auctoritatis ac potestatis supra priuatos Prætores haberet, eidem *consulare imperium* S.C. decretum fuit, quòd nuda illa Cæsaris appellatio nullum eidem imperium tribuebat. Marcus Aurelius filios adhuc pueros Cæsares creauit, nullo cum eisdem imperio, cuius ob ætatem nondum capaces erant, communicato. Idem verò post annum nonum, imperium proconsulare Commodo tradidit, ante quod sine vllo imperio Cæsar tantùm fuerat. Etenim Augusti potestatem atq; imperium intra Vrbem sibi reseruantes, filios Cæsares imperio proconsulari extra Vrbem insigniebant. Itaque Commodus ac reliqui Cæsares ante imperium proconsulare, omnis imperij expertes censebantur. Hinc cum anno 175. Senatus nuntium necis Auidij Cassij accepisset, inter festiuas acclamationes absenti M. Aurelio factas, dixerunt: *Commodo imperium iustum rogamus. Commodo Tribuniciam potestatem rogamus.* Erat igitur Commodus sine imperio, quamuis iam inde ab anno *166.* Cæsar esset, destinatus tamen ad imperium, quod vnà cum Tribunicia potestate eodem demum anno 175. accepit. Idem Commodus cum Albinum Cæsaris nomine donasset, hic postea Imperator pro concione dixit: *Commodum donantem me Cæsariano nomine, contempsi.* Non imperium Cæsareum dixit, sed purum putum nomen Cæsareum. Horum Auctor Capitolinus cap. 2. & 3. in Albino. Hæc illi, quibus reposui te nomine imperij dignitatem Cæsaream intelligere, cum probè scires filijs Principum nullum imperium ex Cæsaris appellatione collatum, cum præter iussionem Augustorum, neminem pro imperio cogere possent. Odisse verò me logomachias, quando nulla de rebus esset disputatio. Tum illi, detur, inquiunt, tam benigna interpretatio tuæ erga Auctorem Regularum amicitiæ, iam ipsis de rebus disputemus. Scribit sumptum à Domitiano consulatum XVI. ob quinta Quinquennalia; addit tamen *non nisi anno sequenti celebrata*. Hæc doctrina nobis monstro similis videtur. Si sumit consulatum ob Quinquennalia, cur eadem in eodem consulatu non celebrat? Si differt Quinquennalia, cur non etiam consulatum? Videsne vt hæc sententia, vt alicubi Tertullianus ait, se ipsam strangulet?

let? At operæ precium est audire vnde habeat ea Quinquennalia festa in annum 93. dilata, quia, inquit ibidem, hoc anno contigit *persecutio aduersùs Christianos, & publicatio viginti librorum de Antiquitatibus Iudaicis,* quos Iosephus hoc anno 93. euulgauit. Hic sanè Auctor petit principium, vti loquuntur Logici nostri. Nam superiùs cap. 3. pag. 110. scribit rectè ab Eusebio ac Scriptore Chronici Alexandrini persecutionem ab eodem Principe contra Christianos institutam collocari in anno vulgaris epochæ 93. hæc subnotans: *In eum autem annum quinta Quinquennalia Cæsarei imperij Domitiani incidunt.* At in Rationario fastorum vbi de consulatibus Domitiani, tradit ea Quinquennalia incidisse in annum 92. quamuis in sequentem dilata fuerint ob persecutionem. Ita hic probat annum Quinquennalium ab anno persecutionis, alibi è contrario annum persecutionis ab anno Quinquennalium. Viden' Quinquennalia eidem figi, refigi, vti libet, vti lubet? Magnus Ecclesiasticorum Annalium conditor persecutionem à Domitiano decretam, alligat anno 91. Respondet pagina 110. eo anno *quo eam Baronius locat, nulla huiusmodi solemnia edita; vnde & nullo teste id ab eo factum.* Quæsumus, vt vnum testem ipsemet nobis exhibeat qui dixerit in annum 93. dilata esse quinta Quinquennalia Domitianea, de quibus nullus ante hunc Auctorem somniauit. Sed nec lepidior est altera nota dilatorum Quinquennalium, quæ petitur à publicatis à Iosepho libris Antiquitatum Iudaicarum. Plinius libros historiæ Naturalis non tantùm publicauit, verùm etiam dicauit Imperatori Tito Cæsari *consuli sextùm.* At Titus Christi anno 77. fuit Consul VI. nec eo anno Quinquennalia aut Decennalia celebrauit. Idem verò Titus dicitur ab amico tuo Quinquennalia edidisse anno Domini 76. Cur non eadem dilata dixit in annum sequentem 77. quorum nota esset Plinij liber Tito Consuli VI. dedicatus? Iosephus testatur se libris Antiquitatum Iudaicarum finem imposuisse anno imperij Domitiani XIII. qui coincidit cum anno Christianæ epochæ 93. Num Iosephus diuinauit quinta Quinquennalia à Domitiano in alterum annum differenda, vt lento stylo opus promouens, hoc ipsum eo tantùm anno 93. ad vmbilicum deduceret? Vel Domitianus distulit ea solemnia, vt

expectaret finem elucubrationis Historiæ Hebræorum, quos seuerissimis exactionibus opprimebat, quarum nimiùm oculatus testis venit Suetonius cap. 12. de vita eiusdem? Interim interloquutus, equidem, inquam, non puto expectasse terminum illius historiæ; sed quæso vos, vt expectetis notas quas maximæ vir eruditionis in Annales Ecclesiasticos breui euulgabit. Interea iudicium de anno memoratæ persecutionis vsq; ad exactiorem causæ cognitionem suspendite. Scitote vos accusatoris, non iudicis partes agere; illius autem est querelas exponere, huius verò sententiam ea qua voluerit, die pronunciare. Maneat in præsentia hæc sub iudice lis. Interim legite quæ de editis à Plinio libris historiæ Naturalis Pagius retractat num. 20. in Prolegomenis.

Anno 95. Domitianus consulatum XVII. accepit, de quo scribis pag. 207. *Est hic vltimus Domitiani Consulatus propter Augustei imperij Quindecennalia sumptus.* Illi autem reponunt se iam demonstrasse Idibus Septembris, qua die Quindecennalia edenda erant, non Domitianum, sed Consules suffectos trabeam gestasse, cum ille vltra Kal. Maias nullum consulatum continuauerit. Id postremum concessi, quòd tibi satis esset, si Domitianus annum Quindecennalium suo consulatu in fastis clariorem effecerit, quamquam ante diem illorum solemnium Trabeam deposuerit. Tum illi irridere mihi toties repetitum asylum: hiscere meam defensionem, quæ vni semper & quidem lubrico fundamento nitatur. At ipse, num Aiax, inquam, septemplicem clypeum cum Numidica cetra mutasset, quòd eius tantùm præsidio cuncta hostium tela toties retuderat? Imò vno illo vsus dicitur, quem omnibus iaculis impenetrabilem nouerat. Cum nouis armis pugnabitis, cum poeta dicam: *Mutemus clypeos.* Næ tu, inquiunt, in re seria fabularis Aiacis clypeum & poetæ hemistichion recantans? Agedum, en tibi poetam non fabulosè, sed historicè rem enarrantem. Statius lib. 4. Syluarum de hoc ipso consulatu XVII. Domitiani scribit.

---- subiere noui Palatia fasces,
Et requiem bis sextus honos, precibusq; receptis,
Curia Cæsareum gaudet vicisse pudorem.

Bis

Bis sextum honorem vocat hunc duodecimum Consulatum ordinarium Domitiani, qui connumeratis quinque suffectis, est decimus septimus. Cum dicit eundem consulatum *subiisse quietem*, testatur Domitianum non semel oblatum sibi consulatum non admisisse, quem enixis Senatus precibus victus, tandem recepit, gaudentibus Patribus victam Principis non vna repulsa delatos fasces respuentis, moderationem. Itaque Domitianus hoc anno consulatum gerere recusabat; quare nuperas Regulas de solemnijs Quindecennalium in trabea consulari edendis, vel vti tu molliter interpretaris, de anno eorundem fastorum Augusteo nomine in fastis nobilitando, ignorauit. Num Senatus Domitianum ad memoriam agendorum in trabea Quindecennalium, quorum obliuio illum ceperat, reuocauit? Tum ego: Erant illæ Regulæ; erat tamen Imperator super Regulas. Domitianus tot gestorum consulatuum non tam satietate, quàm pudore affectus, malebat in decimo septimo consulatu recusando moderationem simulare, quàm annum Quinquennalium de more, suo in fastis nomine insignire. En rursus, inquiunt, nomen in fastis, quod tibi puppis ac prora est, ac sacra anchora in tempestate. Amicus ille tuus nouas at bellas Regulas consulatuum Cæsareorum procudit, tu bellissumas earundem exceptiones obtrudis. Ille consulatum XVII. ad secundam Regulam reuocat, quam tu à Domitiano eundem consulatum recusante, insigni exceptione, violatam pronuncias. Imò, inquam, eandem obseruauit, cum consulatum accepit; quamuis initio eundem recusans, moderationis potiùs quàm Regulæ laudatæ, considerationem habuisse videatur. At illi: Mirus homo es, qui non tantùm eius Regulæ, verùm etiam arcanæ Domitiani mentis tam certum interpretem agis; enimuerò penè iurati testes asserimus illum Principem de illa Regula non cogitasse, quam tamen tanti apud ipsum ponderis facis, vt illius tantùm causa, consulatum non semel antea reiectum, admiserit. Hactenùs contra Regulas consulatuum Cæsareorum disputatum. Illarum Auctor Ludos sæculares, bellicas expeditiones, triumphos, vota, Decennalia, Agonas Capitolinos, Templorum dedicationes, & alia id genus solemnia *in trabea consulari* à Domitiano edita putauit, cum tamen ille trabeam consularem sæpè ad Idus tantùm

tùm Ianuarias, nunquam certè vltra Kalendas Maias gestauerit. Equidem trabeam consularem pro nomine in fastis consularibus signato interpretaris; at præter mentem Scriptoris, cuius amicum sed non æquè veracem aduocatum agis. Ille pag. 83. scribit Quinquennalia ac Decennalia peragi solita ab Imperatoribus *consulari trabea indutis*: Ludos sæculares editos à Claudio, qui pag. 184. eidem dicitur *consulari munere fungens*: Pag. 178. Triumphum Alexandro Seuero *in trabea consulari actum*. Hoccine est per tuam fidem, Augusteo nomine, quæ tua est vnica interpretatio, fastos signare? Id quidem herclè certè est trabeam recipere, induere, gestare, non verò nomen in laterculis consularibus describi. Papæ, inquam, quàm inuidiosè peroratis! Hasce nubeculas iam à me dissipatas, iterum densatis, vt clarissimis Regulis consulatuum vmbræ inducantur. En vobis Dio scribit de Claudio lib. 60. *Deinde ludos triumphales edidit, accepta ad id Consulis potestate*; cum tamen eo anno V. 797. Crispinus ac Statilius trabeam consularem gestarent; an non idem vobis videtur *fungens Consulari munere* cum eo qui Consulari fungitur potestate? Triumphauerat Claudius de Britannis, togam pictam auro intexto intermicantem, quæ trabea est consularis, gestauerat; idem tamen vt ludos ederet triumphales, Consularem potestatem accepit, quam fortè etiam obtinuit, dum Ludos sæculares celebrabat, quòd veteri Romanæ Reipublicæ instituto, illorum editio ad Consules pertinebat. Hæc scribit Auctor Regularum initio cap. 9. pag. 175. *Sicut triumphalia ornamenta in Consularia transierunt &c.* Primus noui habitus Consularis Auctor ignoratur; at certum est imperante Alexandro Seuero, Consules vsos toga picta ac tunica palmata, quæ propriæ erant vestes triumphantium. Legite Lampridium cap. 40. de vita Alexandri. Itaq; rectè eidem Auctori Regularum scribitur triumphum Alexandri in trabea consulari actum fuisse. Ipse tamen totiès vobis redditum responsum prætuli, nempè Augustos voluisse annos quibus insigniora solemnia Ludorum, Triumphorum, &c. agenda erant, suo nomine in fastis signari, quòd hac ratione plura obiecta, quæ laudatis Regulis à vobis opponuntur, facilè soluerentur. Miror autem tam præposteram opinionem de eximia Amici mei eruditione vobis induci

duci

duci potuisse, vt putaretis ipsum, qui tot annos in fastis habitauit, cum eas Regulas conderet, ne semel quidem cogitasse Imperatores, quamuis Kalendis Ianuarijs consulatum iniissent, eodem tamen semet abdicasse, antequàm dies Decennalium, Triumphorum, Ludorum Sæcularium, aliorumque id genus solemnium adueniret. Hinc quoties scribit eas solemnitates ab Imperatoribus *in trabea consulari* peractas, ita interpretatus sum, ac si dixisset Imperatores annos illorum solemnium Augusteo consulatu in fastis nobilitasse. Hanc verò responsionem, qua vniuersa vestrarum obiectationum machina dissipatur, inuidiosis nominibus excipitis, eandem sacram anchoram in tempestate, Palladium, puppim ac proram, cramben recoctam, repetitam cantilenam ignominiæ causa appellantes; ego eidem non secùs ac conchæ aut polypi scopulo, adhærescam quousq; & probabiliorem & solidiorem ipsemet Auctor Regularum responsionem mihi suggerat, qua vestra obstinatio frangatur, aut certè tam facilis calumniandi importunitas comprimatur. Interim claudatur hæc de Domitiani Consulatibus disputatio, ac Superi meliorem vobis erga præclarissimas Regulas mentem duint.

Habes, Vir eruditissime, &, quod honori meo deputo, amicissime, quæ aduersùs tuas de Cæsareis consulatibus Regulas obijciuntur. Equidem pudet me frigidiori aduocatione tuorum insignium Canonum patrocinium exercuisse. Verùm quemadmodum velites leuiori armatura circumcursantes, hostium irruentium impetum tantisper sustinent, quousque in prælium Triarij educantur, qui hostiles cuneos & irrumpant, & dissipent, hoc planè consilio qualemcumq; aduocationem clamore vago, ac inani voce commodaui, vt ipse postea plena eximiæ vastæque eruditionis tuæ acie explicata, statariam pugnam inires, ac Canones tuos maioribus ignotos, posteris laudandos, ab aduersariorum oppugnatione vindicares. Nemo enim hæc ipsa Cæsareorum Consulatuum arcana meliùs exponere, aut validiùs defendere potest quàm tu, ad cuius sublimem doctrinam ac præstantissimum ingenium diuturnior huiusce operis cura, ac longior meditatio accessere. Interim tibi etiam atque etiam gratulor, quòd Cæsareis fastis non leui hactenùs caligine offusis, tantum splendoris intuleris, vt plus ipse, quàm ijdem

abs

abs te illuſtrati Conſulatus, eniteſcas. Illi enim nomine tenùs anguſtos faſtorum laterculos implent; tu verò eoſdem faſtos ab Octauiano Auguſto ad Byzantinos vſq; Cæſares latiùs extenſos, ampliſſimis ſcriptis complexus es, vt nullus penè Conſul impoſterum ſcribi poſſit, quin eandem planè paginam tui ipſius nomen pariter impleat. Hoc autem priori abs te edito volumine, tuarum in Annales Eccleſiaſticos animaduerſionum ac notarum deſiderium acriùs intendiſti. Illarum nitorem quantulacumque mea opera promoturus, Faſtorum emendationes, quas potui, concinnatas, tibi inſcripſi, ac nuncupaui, vt eaſdem magno Notarum operi insereres, in quo ſi ipſemet vel ſemel earumdem correctionum Auctor ſine elogio, nominabor, agam gratias pro nominis immortalitate immortales; *auguror enim*, vt Plinij in epiſtola ad Tacitum verbis vtar, *hiſtorias tuas immortales futuras*. His ſcribendis, his edendis, ceteris omiſſis, toto pectore incumbe, vt huic tuæ Cæſareorum conſulatuum expoſitioni præclariſſimorum in Eccleſia Dei iiſdem Conſulibus geſtorum, enarratio ſuccedat, ac vtroque opere, vt in Claudiani verba deſinam,

——— *ſubnixus in aeuum*
Procedas, pariter libris, faſtiſque legendus.

INDEX

INDEX

CONSVLATVVM EMENDATORVM.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
SVF. IDIBVS MAI.	SVF. VII. IDVS MAI.	
C. Memmius Regulus.	*Faustus Cornelius Sulla.*	Ibid.
.. Fulcinius Trio.	*Sexteidius Catullinus.*	
	SVF. K. IVL.	
	L. Fulcinius Trio.	Ibid.
	SVF. K. OCTOBR.	
	P. Memmius Regulus.	Ibid.
A. V. 785.	A. C. 32.	
Cn. Domitius Ahenobarbus	*Cn. Domitius Ahenobarbus.*	Pag. 15.
A. Vitellius Nepos.	*M. Furius Camillus Scribonianus.*	
SVF. K. IVL.	SVF. K. IVL.	
Furius Camillus Scribonianus.	*A. Vitellius.*	
A. V. 786.	A. C. 33.	
Sergius Sulpicius Galba.	*L. Sulpicius Galba.*	Pag 17.
L. Cornelius Sulla.	*L. Cornelius Sulla Felix.*	
A. V. 787.	A. C. 34.	
Paullus Fabius Priscus.	*Paullus Fabius Persicus.*	Pag. 19.
L. Vitellius Nepos.	*L. Vitellius.*	

A.C.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 788.	A. C. 35.	
C. Cestius Gallus, *M. Seruilius Rufus.*	*C. Cestius Gallus.* *M. Seruilius Nonianus.*	Pag. 23.
A. V. 789.	A. C. 36.	
Sex. Papinius Gallienus. *Q. Plautius Plautianus.*	*Sex. Papinius Allenius.* *Q. Plautius.*	Pag. 24.

Consules CAIO Imperante.

A. V. 791.	A. C. 38.	
Caius Augustus II. *L. Apronius Caesianus.*	*M. Aquillius Iulianus.* *P. Nonius Asprenas.*	Pag. 26.
A. V. 792.	A. C. 39.	
M. Aquillius Iulianus. *P. Nonius Asprenas.*	*Caius Augustus II.* *L. Apronius Caesianus.*	Pag. 27.
SVF. KAL. FEBR.	SVF. K. FEBR.	
Cn. Domitius Corbulo.	*M. Sanquinius Maximus II.*	Pag. 28.
SVF. K. IVL.	SVF. K. IVL.	
Sanquinius Maximus II.	*Cn. Domitius Corbulo.*	

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	

Consules CLAVDIO Imperante.

A. V. 795.	A. C. 42.	
Claudius Augustus II. *L. Licinius Largus.*	*Claudius Augustus II.* *C. Caecina Largus.*	Pag. 29.
A. V. 797.	**A. C. 44.**	
C. Crispus II. *T. Statilius Taurus.*	*L. Quinctius Crispinus II.* *M. Statilius Taurus.*	Pag. 30.
A. V. 798.	**A. C. 45.**	
M. Vinicius Quartinus II. *M. Statilius Coruinus.*	*M. Vinicius II.* *Taurus Statilius Coruinus.*	Pag. 31.
A. V. 799.	**A. C. 46.**	
C. Valerius Asiaticus II. *M. Valerius Messalla.*	*... Valerius Asiaticus II.* *M. Iunius Silanus.*	Pag. 32.
A. V. 803.	**A. C. 50.**	
C. Antistius Veter. *M. Suillius Rufus.*	*C. Antistius Veter.* *M. Suillius Neruilianus.*	Pag. 34.

Con-

Consules NERONE Imperante.

FASTI VVLGARES	FASTI EMENDATI	
A. V. 812.	A. C. 59.	
C. Vipsanius Apronianus. *L. Fonteius Capito.*	*C. Vipstanus Apronianus.* *L. Fonteius Capito.*	Pag. 37.
A. V. 814.	A. C. 61.	
C. Cesonius Paetus. *C. Petronius Sabinus.*	*.. Cesonius Paetus.* *P. Petronius Turpilianus.*	Pag. 38.
A. V. 816.	A. C. 63.	
L. Memmius Regulus. *P. Virginius Regulus.*	*C. Memmius Regulus.* *L. Verginius Rufus.*	Pag. 41.
A. V. 818.	A. C. 65.	
P. Silius Nerua. *C. Iulius Atticus Vestinus.*	*A. Licinius Nerua Silianus.* *M. Vestinus Atticus.*	Pag. 43.

Consules GALBA Imperante.

FASTI VVLGARES	FASTI EMENDATI	
A. V. 821.	A. C. 69.	
Imp. Sergius Sulpicius Galba. *T. Iunius,* seu *Vinius Crispinianus.*	*Imp. Seruius Sulpicius Galba.* *T. Vinius Rufinus.*	Pag. 45.

Con-

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	

Consules VESPASIANO Imperante.

A. V. 823. A. C. 70.	**A. V. 824. A. C. 71.**	
SVF. A. K. IVL.	SVF. K. MART.	
Fl. Domitianus Caesar.	*Fl. Domitianus Caesar.*	Pag. 53.
. . . .	*Cn. Pedius Castus.*	
A. V. 831.	**A. C. 78.**	
L. Ceionius Commodus Verus.	*L. Ceionius Commodus.*	Pag. 49.
C. Cornelius Priscus.	*D. Nouius Priscus.*	

Consules TITO Imperante.

A. V. 834.	**A. C. 81.**	
M. Plautius Siluanus.	*Sex. Annius Siluanus.*	Pag. 50.
M. Annius Pollio.	*T. Annius Verus Pollio.*	

Consules DOMITIANO Imperante.

A. V. 836.	**A. C. 83.**	
Imp. Domitianus Augustus IX.	*Imp. Domitianus Augustus IX.*	Pag. 54.
T. Virginius Rufus II.	*Q. Petilius Rufus II.*	

A. V.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 837.	A. C. 84.	
Imp. Domitianus Aug. X. *Appius Iunius Sabinus.*	*Imp. Domitianus Aug. X.* *C. Oppius Sabinus.*	Pag. 56.
A. V. 845.	A. C. 92.	
Imp. Domitianus Aug. XVI. *A. Volusius Saturninus II.*	*Imp. Domitianus Aug. XVI.* *Q. Volusius Saturninus.*	Pag. 57.

Consules NERVA Imperante.

A. V. 850.	A. C. 97.	
Imp. Nerua Augustus III. *T. Virginius Rufus III.*	*Imp. Nerua Augustus III.* *L. Verginius Rufus III.*	Pag. 58.

Consules TRAIANO Imperante.

A. V. 853.	A. C. 100.	
Imp. Traianus Aug. III. *M. Cornelius Fronto III.*	*Imp. Traianus Aug. III.* *Sex. Iulius Frontinus III.*	Pag. 61.
A. V. 856. A. C. 103.	A. V. 857. A. C. 104.	
Imp. Traianus Augustus V. *L. Appius Maximus II.*	*Imp. Traianus Augustus V.* *L. Appius Maximus II.*	Pag. 66.

A. V.

FASTI V.VLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 864.	A. C. 111.	
L. Calpurnius Piso. *M. Vettius Rusticus Bolanus.*	*C. Calpurnius Piso.* *M. Vettius Bolanus.*	Pag. 76.
A. V. 865.	A. C. 112.	
Imp. Traianus Aug. VI. *C. Iulius Africanus.*	*Imp. Traianus Aug. VI.* *T. Sextius Africanus.*	Pag. 71.
A. V. 868.	A. C. 115.	
M. Valerius Messalla. *C. Popilius Pedo.*	*L. Vipstanus Messalla.* *M. Vergilianus Pedo.*	Pag. 75.
A. V. 869.	A. C. 116.	
.. Aemilius Aelianus. *L. Antistius Veter.*	*L. Aelius Lamia.* *... Aelianus Veter.*	Pag. 76.
A. V. 870.	A. C. 117.	
.. Quinctius Niger. *T. Vipsanius Apronianus.*	*.. Quinctius Niger.* *C. Vipstanus Apronianus.*	Pag. 77.

Con-

Consules HADRIANO Imperante.

A. V. 879.	A. C. 126.	
.. *Versfronius Candidus Verus.*	*M. Annius Verus III.*	Pag. 79.
.. *Ambiguus Bibulus.*	*L. Varius Ambibulus.*	

A. V. 887.	A. C. 134.	
C. Iulius Seruianus III.	*C. Iulius Seruianus III.*	Pag. 82.
C. Vibius Iuuentius Verus.	*C. Vibius Varus.*	

A. V. 888.	A. C. 135.	
.. *Pompeianus Lupercus.*	.... *Pontianus.*	Pag. 83.
L. Iulius Atticus Acilianus.	.... *Atilianus.*	

Consules ANTONINO PIO Imperante.

A. V. 906.	A. C. 153.	
.. *Bruttius Præsens II.*	*C. Bruttius Præsens.*	Pag. 93.
.. *Antonius Rufinus.*	*A. Iunius Rufinus.*	

A. V. 907.	A. C. 154.	
L. Aurelius Cæsar.	*L. Ælius Aurelius Commodus.*	Pag. 94.
.. *Sextilius Lateranus.*	*T. Sextius Lateranus.*	

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 909.	A. C. 159.	
.. *Plautius Siluanus*, ..*Sentius Augurinus*.	*M. Ceionius Siluanus*. *C. Serius Augurinus*.	Pag. 97.
A. V. 910.	A. C. 157.	
.... *Barbatus*. .... *Regulus*.	.. *Vetulenus Barbarus*. .... *Regulus*.	Pag. 98.
A. V. 911.	A. C. 158.	
Q. Flauius Tertullus. .. *Licinius Sacerdos*.	.... *Tertullus*. .. *Claudius Sacerdos*.	Pag. 99.
A. V. 912.	A. C. 159.	
.. *Plautius Quintillus*. .. *Statius Priscus*.	.. *Plautius Quintillus*. *M. Statius Priscus*.	Pag. 100.

Consules M. AVRELIO Imperante.

A. V. 915.	A. C. 162.	
Q. Iunius Rusticus. .. *Vettius Aquilinus*.	*Q. Iunius Rusticus*. *C. Vettius Aquilinus*.	Pag. 101.

A. V.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 917.	A. C. 164.	
L. Iulius Macrinus *L. Cornelius Celsus.*	*M. Nonius Macrinus.* *........ Celsus.*	Pag. 102.
A. V. 918.	A. C. 165.	
.. Seruilius Pudens. *L. Cornelius Scipio Orfitus.*	*L. Arrius Pudens.* *M. Gauius Orfitus.*	Pag. 105.
A. V. 919.	A. C. 166.	
.. Seruilius Pudens II. *T. Vitrasius Pollio.*	*.. Seruilius Pudens.* *L. Fufidius Pollio.*	Pag. 106.
A. V. 922.	A. C. 169.	
.. Sosius Priscus. *Q. Coelius Apollinaris.*	*Q. Sosius Priscus.* *P. Coelius Apollinaris.*	Pag. 107.
A. V. 923.	A. C. 170.	
M. Aurelius Cethegus. *L. Iunius Clarus.*	*M. Cornelius Cethegus.* *C. Erucius Clarus.*	Pag. 108.
A. V. 924.	A. C. 171.	
L. Septimius Seuerus II. *....... Herennianus.*	*L. Septimius Seuerus II.* *L. Alfidius Herennianus.*	Pag. 109.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 926.	A. C. 173.	
Cn. Claudius Seuerus II.	*M. Aurelius Seuerus II.*	Pag. 109.
M. Claudius Pompeianus.	*T. Claudius Pompeianus.*	
A. V. 931.	A. C. 178.	
.. Vettius Rufus.	*.. Iulianus Rufus.*	Pag. 113.
. Cornelius Scipio Orfitus.	*.. Gauius Orfitus.*	
A. V. 932.	A. C. 179.	
L. Aurelius Commodus Augustus II.	*L. Aurelius Commodus Aug. II.*	Pag. 111.
.. Vespronius Candidus Verus.	*T. Annius Aurelius Verus II.*	
A. V. 933.	A. C. 180.	
.. Bruttius Præsens.	*L. Fuluius Bruttius Præsens II.*	P. 114.
.. Quinctilius Gordianus.	*Sex. Quintilius Condianus.*	

Consules COMMODO Imperante.

A. V. 936.	A. C. 183.	
Imp. Commodus Aug. IV.	*Imp. Commodus Aug. IV.*	Pag. 115.
M. Aufidius Victorinus.	*M. Aufidius Victorinus II.*	

Con-

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 937.	A. C. 184.	
M. Eggius Marcellus. *N. Papirius Aelianus.*	*M. Eggius Marullus.* *Cn. Papirius Aelianus.*	Pag. 116.
A. V. 939.	A. C. 186.	
Imp. Commodus Aug. V. *M'. Acilius Glabrio.*	*Imp. Commodus Aug. V.* *M'. Acilius Glabrio II.*	Pag. 117.
A. V. 941.	A. C. 188.	
C. Allius Fuscianus. *.. Dullius Silanus.*	*C. Allius Fuscianus II.* *.. Dullius Silanus II.*	Pag. 117.
A. V. 944.	A. C. 191.	
.. Cassius Apronianus. *M. Metilius Bradua II.*	*.. Cassius Apronianus.* *... Mauricus Bradua.*	Pag. 118.

Consules SEPT. SEVERO Imperante.

A. V. 948.	A. C. 195.	
Q. Flauius Tertullus. *T. Flauius Clemens*	*..Scapula Tertullus.* *.. Tineius Clemens.*	Pag. 122.

A. V.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 960.	A. C. 207.	
M. Flauius Aper.	.... *Aper.*	Pag. 123.
Q. Allius Maximus	.... *Maximus.*	
A. V. 962.	A. C. 209.	
M. Aurelius Claudius Pompeianus.	.. *Claudius Pompeianus.*	Pag. 124.
.. *Lollianus Auitus.*	.... *Auitus.*	
A. V. 963.	A. C. 210.	
M'. Acilius Faustinus.	*M'. Acilius Faustinus.*	Pag. 125.
L. Cesonius Macer Rufinianus.	.. *Triarius Rufinus.*	

Consules ANTONINO CARACALLO Imperante.

A. V. 965.	A. C. 212.	
M. Pompeius Asper.	.. *Iulius Asper.*	Pag. 127.
.... alter *Asper.*	.. *Iulius Asper.*	
A. V. 966.	A. C. 213.	
Imp. Antoninus Aug. IV.	*Imp. Antoninus Aug. IV.*	Pag. 127.
P. Coelius Balbinus II.	*D. Coelius Balbinus II.*	

A.V.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 969.	A. C. 216.	
Q. Aquilius Sabinus II. *Sex. Cornelius Anullinus.*	*C. Atius Sabinus II.* *.. Cornelius Anullinus.*	Pag. 128.
A. V. 970.	A. C. 217.	
.. Bruttius Præsens. *....... Extricatus.*	*C. Bruttius Præsens.* *T. Messius Extricatus.*	Pag. 129.

Consules MACRINO Imperante.

A. V. 971.	A. C. 218.	
M. Opelius Diadumenianus Cæsar. *... ...... Aduentus.*	*Imp. M. Opelius Macrinus Augustus.* Cuius è fastis erasi loco semet substituit	P. 130.
	Imp. M. Aurelius Antoninus Augustus. *.......... Aduentus.*	P. 131.

Consules ALEXANDRO SEVERO Imperante.

A. V. 976.	A. C. 223.	
...... Maximus. *.. Papirius Aelianus.*	*L. Marius Maximus II.* *L. Roscius Aelianus.*	Pag. 132.

FASTI VVLGARES.	FASTI EMENDATI.	
A. V. 977.	A. C. 224.	
.. *Claudius Iulianus* .. *Clodius Crispinus*.	...... *Iulianus II.* ...... *Crispinus*.	Pag. 136.
A. V. 978.	A. C. 225.	
L. Turpilius Dexter. *M. Maecius Rufus*.	.... *Fuscus II*. .... *Dexter*.	Pag. 137.
A. V. 980.	A. C. 227.	
D. Coelius Balbinus II. *M. Clodius Pupienus Maximus*.	*M. Nummius Albinus*. .... *Maximus*.	Pag. 139.
A. V. 981.	A. C. 228.	
.. *Vettius Modestus*. ...... *Probus*.	*TI. Manlius Modestus*. *Sergius Calpurnius Probus*.	Pag. 141.
A. V. 983.	A. C. 230.	
.. *Calpurnius Agricola*. ...... *Clementinus*.	*L. Virius Agricola*. *C. Catius Clementinus*.	Pag. 146.

Hen-

APPROBATIONES.

HEnrici Noris Consularem vnam qui legit epistolam, vnicum fatebitur Norisium hypaticis vetustorum Cæsarum fastis ignoratum hactenus præferre lumen, Augustæque caligini historiæ facem inferre lucidissimam. Vir quippe doctissimus ita Scholasticis facultatibus cultam (quod rarum est) copulauit litteraturam, & eruditionem, vt de omnigena, eaquè secretiori benemeritus historia, abditissimum, & opacum nihil sit, quod non aperiat, eiusquè veritatem incomparabilibus non firmet argumentis. Quamuis enim Veronensis alter, nostriquè itidem August. Ordinis præstans alumnus, vno omnium elogio *Fastorum pater, antiquæ decus historiæ* nuncupetur, & reapse is sit *magnus Panuinius* (quem idcirco passim exscribunt Chronologi) nonnulla tamen in illius, eòquè magis aliorum scripta irrepsere errata, quæ solerti per *Henricum* cognita industria delerentur, eorumquè adeptum nitorem tanto deberet ingenio Eruditorum Respublica vniuersa: hæc siquidem non ex orgys, aut parasangis, sed numis eruta vetustis, defossis è tellure lapidibus, innumeris accuratè perlectis voluminibus, temporibus denique ac coniecturis diligenter expensis, subtilibus veluti, ijsque certis, deducta mensuris, fert vnus in publicum *Norisius*. Ita iubente Reuerendiss. P. Mag. Dominico Valuasorio, vniuersi August. Ord. nostri Priore Generali, subscriptus ipse censebam, tanti tamen admirator, non censor auctoris, eiusdemquè Consularis Epistolæ. Bononiæ apud S. Iacobum hac die 24. Octobris 1683.

F. Marcus Bondiolus Bonon. August. S. Theol. Magister.

PEr litteras mihi inſcriptas à Reuerendiſsimo P. Dominico Valuaſorio totius noſtri Ordinis Eremitarum S. P. Auguſtini Priore Generali, perpendere iuſſus EPISTOLAM CONSVLAREM ab eruditiſsimo P. M. Henrico de Noris affabrè elucubratam, Obedientiæ ſatiùs morem gerens, quàm criticum tanti Authoris cenſorem agens, ad vnum apicem non ſine litterarijs delicijs perlectam volui, tantumque abſuit vt inconcinnum quid offenderim, vt potiùs aliorum mendis à Re Conſulari obliterandis, ex inſtituto exaratam repererim: quandòquidem, ſoliditate arrepta, cum ex conflato ære Numiſmatum, tum ex inſcriptis vetuſtioris æui marmoribus ad Faſtorum Rationaria ſarta tectaq; præſtanda *exegit monumentum are perennius*, lapidibuſque ipſis diuturnius; Cum enim iam indè à noſtri Panuinij exceſſu veluti exularet Italiæ finibus Romana Conſulum Hiſtoria, quæ integro C. ac XV. annorum decurſu orbata cenſebatur Patre, non equidem fas erat, vt eoſdem auſonios limites inter, *Mecœnatis* vſquè *vacaret locus*: ideò hoc titulo Onuphrio ſucceſsit Henricus, vt in conciue ſuo, eiuſdemq; Diſciplinæ Regularis coaſceta, ille ſibi ipſi ſuccederet, imò in iſto palympſychus crederetur. Hinc ſua mihi videtur Noriſius corrigere, dum Panuinianis Faſtis manum admouet; nì potiùs cenſeatur dicendum, ſemet Panuinium ſupplere, cum ſuo Henrico quæ ſuppleret non encyclia reliquerit. Sic *Faſtorum Pater* numeris omnibus abſolutus non alieno dicendus eſt Magnus, ſed ſuo. Dignam igitur prælis Epiſtolam hanc iudico, quam Reipub. litterariæ non mediocriter frugi futuram exiſtimo. Boloniæ è Cœnobio S. Iacobi Maioris Auguſtinenſium die 24. Octobris 1683.

F. Thomas de Simeonibus à Monteleone Cænobita Bononien. Aug. Sac. Theol. Magiſter.

Ma-

Magiſter F. Dominicus Valuaſorius Mediolanenſis totius Ordinis FF. Eremitarum Sancti Patris noſtri Auguſtini Prior Generalis, & Commiſſarius Apoſtolicus.

Eximio Patri Magiſtro F. Henrico Noris Veronenſi eiuſdem Ordinis, ac Voti Sal.

NIhil magis in votis habemus, quàm, vt litteraria Religioſorum noſtrorum meditamenta, quæ peruigili ſunt elucubrata labore, in lucem prodeant, & manibus Doctiorum terantur. Nè igitur Opuſculum, cui titulus EPISTOLA CONSVLARIS à te exaratum, ſub modio occludatur, ſed ſupra Candelabrum in communem eniteat vtilitatem, præſertim quia ex teſtimonio Patrum, quos in Reuiſores elegimus, non mediocrem vetuſtioris Chronologiæ ſtudioſis fructum eſt allaturum, præſentium tenore, noſtriq; muneris authoritate licentiam concedimus, qua, ſeruatis ſeruandis, idem typis mandare valeas.

Datum in Conuentu noſtro S. P. Auguſtini de Vrbe, Die 2. Nouembris 1683.

F. Dominicus Valuaſorius Mediolanenſis Generalis licèt indignus Ord. Eremit. S. P. Auguſtini, & Commiſſarius Apoſtolicus.

Vid. D.

Vid. D. Carolus Gorranus Metropol. Bonon. Pœnitent. pro Eminentissimo, & Reuerendissimo D. D. Card. Boncomp. Archiepiscopo, & Principe, &c.

Die 29. Iunij 1683.

Illustrissimus D. Co: Valerius de Zanis videat, si placet, præsentem Librum cui titulus Epistola Consularis in qua Collegia LXX. Consulum ab anno Christianæ Epochæ XXIX. Imperij Tiberij Augusti decimoquinto &c. *Auctore A. R. P. Sac. Theologiæ Mag. F. Henrico Noris Veronensi Augustiniano &c. & referat, an attentis Regulis Indicis Sacri Tridentini Concilij, cæterisq; Constitutionibus Apostolicis permitti possit, quod Typis mandetur &c.*

F. Paulus Hieron. G. Inqu. Bononiæ.

De mandato Reuerendissimi Patris Magistri F. Pauli Hieronymi Giacconi de Garexio Generalis Inquisitoris Bononiæ Erudissimam Epistolam Consularem, in qua Collegia LXX. Consulum ab anno Christianæ Epochæ XXIX. Imperij Tiberij Augusti XV. &c. Auctore Patre Magistro F. Henrico Noris Veronensi Augustiniano Serenissimi Magni Etruriæ Ducis Cosmi III. Theologo, ac in Academia Pisana Ecclesiastica Historiæ Professore vidi, nec in ea contrarium quidquam Regulis Indicis Sacri Tridentini Concilij, cæterisque Constitutionibus Apostolicis reperi: ideoque dignissimam Typis, atque imprimi posse, si eidem Reuerendissimo Patri Inquisitori sic placuerit, censeo.

Ego Valerius de Zanis.

Die 5. Iulij 1683.
Stante suprapofita attestatione.

Imprimatur

F. Paulus Hieronymus de Giacconibus Inquisitor Bononiæ.